

H
KH CH
H

А. П. О.

ΚΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΑΝΕΠ. ΘΕΣΣΟΝΙΚΗΣ
ΑΘΩΝΙΚΗ

35132

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ ΔΡΑΜΑΤΑ

ΕΜΜΕΤΡΩΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΝΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΙΚΕΛΑ

Μ Α Κ Β Ε Θ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΡΩΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΔΟΝΗΣ

1896

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ ΔΡΑΜΑΤΑ

ΕΜΜΕΤΡΩΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΝΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ

ΥΠΟ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΒΙΚΕΛΑ

Μ Α Κ Β Ε Θ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

Βιβλ. Π. 1

18405

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΛΔΟΝΗΣ

1896

80809

1931.

201
PR
2795
1572
M24

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ

τῆς Α' ἐκδόσεως τῶν τριῶν δραμάτων «Ῥωμαῖον
καὶ Ἰουλιέτας», «Θοέλλου» καὶ «Βασιλέως Ἀθή»,
1896 ἐν ἔτει 1876.

6. 1

Οὐδενὸς μετὰ τὸν Ὅμηρον ποιητοῦ, ἀρχαίου ἢ νεωτέρου, τὰ ἔργα τοσοῦτον τὴν σήμερον κατέστησαν πάγκοινα, ὅσον τὰ τοῦ Σαικσπέιρου. Τὰ ἐπὶ τῶν δύο τῆς γῆς ἡμισφαιρίων πολυάριθμα Ἀγγλοσαξωνικά φῦλα ἐνδιατρίβουσι περὶ αὐτά, ὅσον σχεδὸν καὶ περὶ τὰς ἱεράς γραφάς· οἱ δὲ στίχοι αὐτοῦ, ἐν εἴδει ῥητῶν ἢ παροιμιῶν, κοσμοῦσι τὰς ἀγορεύσεις ἢ ποιήματα τὴν ἡμιλίαν πάντων τῶν τὴν Ἀγγλικὴν λαλούντων. Οἱ Γερμανοί, ἰδιοποιούμενοι τὸν μέγαν τῆς Ἀγγλίας δραματογράφον, θεωροῦσι αὐτὸν ὡς τὸν κατ' ἐξοχὴν δῆθεν ἀντιπρόσωπον καὶ διερμηνέα τῆς Γευτονικῆς διανοίας. Τὰ δὲ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης ἔθνη, καὶ αὐτοὶ ἔτι οἱ Ἰνδοὶ, ἐπολιτογράφησαν δι' ἐπανειλημμένων πολλάκις μεταφράσεων τὰ ἀριστουργήματα τοῦ. Ἐκτός δὲ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐκδόσεων καὶ μεταφράσεων, πλεῖστα περὶ Σαικσπέιρου ἐγράφησαν καὶ ἡμεῖραι γραφονται· σχόλια, ἐρμηνεῖαι, μονογραφαὶ παντὸς εἴδους, ἔρευναι ἱστορικαὶ, φιλοσοφικαὶ καὶ αἰσθητικαὶ μελέται. Ὁ κατάλογος μόνος τῆς Σαικσπεϊρείου βιβλιογραφίας ἀποτελεῖ πολυσέλιδον βιβλίον. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ σύλλογοι φιλολογικοὶ, εἰς τὰ περὶ Σαικσπέιρου ἀποκλειστικῶς ἀσχολούμενοι,

ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὑπεκκρίουν ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ τὸν ὑπὲρ τοῦ κορυφαίου τῶν νεωτέρων δραματικῶν ποιητῶν ζῆλον καὶ θαυμασμόν.

Ὁ τοιοῦτος ὄμιλος τοῦ γενικοῦ θαυμασμοῦ φόρος ἐβράδυνε ἢ ἀποδοθῆ εἰς τὸν Ἄγγλον ποιητὴν. Ναὶ μὲν, καὶ ζῶν οὗτος ἐτιμήθη ἐν τῇ ἰδίᾳ πατριδι· ἀλλ' ἢ μετὰ τὸν θάνατόν του ἐπελθεῦσα θρησκευτικὴ καὶ πολιτικὴ ἐν Ἀγγλίᾳ μεταρρυθμισαί, μετέπειτα δὲ ἢ ἀπὸ τῆς καθόδου τῶν Στουάρδων ἐπίδρασις τῆς Γαλλικῆς σχολῆς ἐπὶ τῆς Ἀγγλικῆς φιλολογίας, ἐπεσκέψαν ἐπὶ μίαν ὅλην ἑκατονταετηρίδα τὴν φήμην καὶ τὴν μνήμην τοῦ Σχικσπείρου. Εἰς τὴν ἀναστῆλωσιν τῆς δόξης του συντέλεσαν τὰ μέγιστα οἱ Γερμανοὶ, ὄχι μόνον διὰ τῆς κριθητικῆς τῶν ἔργων τοῦ ἀναλύσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐξηκολουθήσεως τῶν δραματικῶν αὐτοῦ παραδόσεων, χάρις εἰς τοῦ Γάιτρου καὶ τοῦ Σχιλλέρου τ' ἀριστουργήματα. Οὕτως ἡ νέα, ἡ ῥωμαντικὴ λεγομένη σχολή, παρεδέχθη βαθμηδὸν τὸν Σχικσπείρον ὡς ἀρχηγὸν καὶ ὡς πρότυπον, ἢ δὲ λατρεῖα του ἐξετάθη ἕκαστε καὶ πέραν τῶν ὁρίων τοῦ Γευτονικοῦ κόσμου. Οὕτω δὲ καὶ οἱ Γάλλοι αὐτοὶ, λησμονήσαντες τοῦ Βολταίρου τὴν καταφροσίν, καταθέσαν ἤδη τὸν λίθον των, καὶ λίθον συχνάκις πολυτίμων, εἰς τὸ ἐπὶ μᾶλλον ἀνυψούμενον οἰκοδόμημα τῆς δόξης τοῦ Ἄγγλου δραματουργοῦ.

Ἄλλὰ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς μετὰ θάνατόν δόξης ὀλίγον φαίνεται ἐργασθεῖς ὁ Σχικσπεῖρος αὐτός. Οὐδέποτε ζῶν ἠσχολήθη περὶ τὴν συλλογὴν καὶ ἑκάστων τῶν ἔργων του. Διαφιλονεικεῖται μάλιστα μέχρι τῆς σήμερον ἡ γνησιότης τινῶν τῶν εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμενων, ἐνῶ οὐδεμίαν ἀπ' ἐτέρου ὑπάρχει

βεβαιότης, ὅτι πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ γραφέντα περισσώθησαν ¹. Ἄλλ' οὔτε περὶ τοῦ βίου του γνωρίζομεν τι μετὰ θετικότητος, ἐκτὸς ὅτι ἐγεννήθη τὸ 1564 ἐν *Stratford* ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ *Avon*, ὅτι ἐνυμφεύθη τὸ 19ον τῆς ἡλικίας ἔτος ἄγων, ὅτι παραιτήσας μετ' οὐ πολὺ τὴν τε πατρῴαν στέγην καὶ τὴν κατὰ ἑπτὰ ἔτη πρεσβυτέραν σύζυγον μετέβη εἰς Λονδίνον, ἐνθα ἐπίδοθεῖς εἰς τὸ θεατρικὸν στάδιον ἀπετέλεσε μέρος τῶν θιάσων, χάριν τῶν ὁποίων συνέθετε τὰ δράματά του, καὶ ἀφοῦ διὰ τῆς τοιαύτης ἐργασίας ἀπέκτησε πλοῦτον ἱκανὸν πρὸς βίον ἄνετον, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν γενέθλιον πόλιν, καὶ ἀγοράσας γαίαν, κατὰ τὴν πατροπαράδοτον παντὸς Ἀγγλοῦ φιλοδοξίαν, οἰεθίωσεν ἔτη τινὰ ἐν ἀξιοπρεπεῖ ἀνεξαρτησίᾳ, καὶ ἀπέθανε τῷ 1616 μ. Χ. ². Εἰς τὰ ὀλίγα γνωστὰ προσετέθη-

¹ Ἡ κατὰ τὸ 1623 πρώτη ἀπάντων τῶν τοῦ Σαικσπέιρου δραμάτων ἐκδόσις δὲν περιλαμβάνει τὴν ἕκτατε μετ' αὐτῶν ἐκδοθεμένην τραγωδίαν «Περικλῆς, πρίγκηψ τῆς Τύρου». Τὰ ἐν τῇ πρώτῃ ἐκείνῃ ἐκδόσει τριάντα καὶ ἕξ δράματα καταλέγονται ὑπὸ τὴν τριπλῆν κατάταξιν τῶν κωμωδιῶν, ἱστοριῶν καὶ τραγωδιῶν. Καὶ κωμωδίαί μὲν ἀριθμοῦνται δέκα καὶ τέσσαρες· ἱστορίαί δὲ (ἦτο ἱστορικὰ δράματα) δέκα, φέρουσαι τὰ ὀνόματα ἐπὶ τὰ ἐκ τῶν βασιλέων τῆς Ἀγγλίας· αἱ δὲ τραγωδίαί περιλαμβάνουσι δώδεκα δράματα· ἕξ αὐτῶν πέντε εἶναι αἱ κατ' ἐξοχὴν τραγωδίαί, τ' ἀριστουργήματα τοῦ Σαικσπέιρου, αἱ τρεῖς δηλονότι ἐν τῇ παρουσίᾳ μεταφράσει δημοσιεύμεναι, ὁ *Μάκβεθ*, καὶ ὁ *Χάμλετ*, ἢ Ἄυλέτος. Περὶ τῶν Ἑλληνικῆν ἢ Ῥωμαϊκῆν ὑπόθεσιν ἐχόντων δραμάτων αὐτοῦ ἐδημοσίευσεν ὁ Γάλλος *Paul Stapler*, (ἐν τῇ *Revue politique et Littéraire* τῶν ἐτῶν 1875 καὶ 1876 καὶ μετέπειτα εἰς βιβλίον,) ἀξιόλογον πραγματείαν, εἰς τὴν ὁποίαν παρακείμεναι τὸν ἀναγνώστην.

² Καὶ περὶ τῆς γραφῆς τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ δὲν συμφωνοῦν οἱ Ἀγγλοὶ, γράφοντες ποτὲ μὲν *Shakespear* καὶ *Shakespeare*, ἢ

σκη ἀκολουθῶς πολλὰ περὶ τοῦ βίου του, τὰ μὲν ἔχοντα τὸ κῦρος συγχρόνων μαρτυριῶν καὶ παραδόσεων, τὰ δὲ ὅλως ἀδέσποτα. Ἐκ πάντων δὲ τοῦτο κυρίως ἐξάγεται: ὅτι ὁ Σαικσπέιρος ἐπέδωθη εἰς τὸ ἔργον δι' οὐ ἀπηθανατίσθη, ὅχι ἐκ προθέσεως οὐδ' ἐπὶ σκοπῷ νὰ δοξασθῆ, ἀλλ' ὑπὸ τῆς φρενὸς τῶν πραγμάτων ὠθούμενος, καὶ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ὅπως ἀπολαύσῃ οὕτω τὴν ὑλικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἐν τῇ πατρίδι ἀποκατάστασιν. Ὁ νοῦς του ἦτο πρακτικὸς ὡς ἀληθοῦς Ἄγγλου: ἡ δὲ συνένωσις αὐτῆ τῆς ὑψίστης ποιητικῆς ἐμπνεύσεως μετὰ τῆς βιωτικῆς πρακτικότητος ἀποτελεῖ τὸν ἰδιάζοντα αὐτοῦ χαρακτῆρα. Γράφων εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὸ ἀχροατήριόν του, ὅχι δὲ τὰς μετέπειτα γενεάς. Δὲν ἔδεισμεύετο ὑπὸ προκεχαραγμένων κανόνων, οὐδὲ πρέθετο διὰ τῶν δραμάτων του ν' ἀναπτύξῃ φιλοσοφικὰς θεωρίας, ἀλλ' ἐπαρουσίαζεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ ποικίλα αὐτοῦ πάθη ὑπὸ τὴν ἀληθῆ, ὑπὸ τὴν αἰώνιαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως μορφήν. Διὰ τοῦτο τὰ ἔργα του εἶναι πλήρη ζωῆς καὶ θὰ ζῶσι πάντοτε. Διὰ τοῦτο δ' ἔχουν ἐξ ἀνάγκης καὶ ἑλλείψεις: ἑλλείψεις ὅμως, αἵτινες εἶναι τὰ σημεῖα μόνον τῆς ἐπαχῆς καθ' ἣν ἔζη, τὰ ἴχνη τῆς ἀτμοσφαιρᾶς ὑπὸ τῆς ὁποίας περιεκυκλοῦτο, οὐδόλως ἀμαυροῦντα τὴν ἐνουπάρχουσαν εἰς τὰ ἔργα του ταῦτα ἀμάραντον καλλονήν.

Ταῦτα ἠρεῖλει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν ὁ ἀμερόληπτος τοῦ Σαικσπέιρου θαυμαστής, ὅπως μὴ παρασύρῃται ὑπὸ τῶν ὑπερβολῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἄγει μονομερῆς καὶ ἐνουσιώδης λατρεία.

Shakspeare καὶ Shakspear, ποτὲ δὲ Shakespere ἢ Shakspere. Συγγνωστέα λοιπὸν κατὰ μείζονα λόγον ἢ παρ' ἡμῖν ἰσυμφωνία ὡς πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ὀρθογραφίαν αὐτοῦ.

Οὕτω ἐνθουσιώδεις ἐρμηνευταί, ὑπερεπιτείνοντες συχνάκις τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου, ἀποοῖδου ἐἰς τὸν ποιητὴν προθέσεις καὶ θεωρίας, αἵτινες αὐτὸν πρῶτον ἤθελον βεβαίως ἐκπλήξει· ἢ λεπτολογοῦντες περὶ τὰς ἀναλύσεις, ὑπερασπίζουσι καὶ τὰ ἐπιλήψιμα, οὐδὲν παραδεχόμενοι τὸ ἡμαρτημένον ἐἰς τὸ εἰδωλὸν τῶν ἢ παραβάλλοντες πρὸς τοὺς ποιητὰς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, θεωροῦν πάντων ὑπέρτερον τὸν Ἄγγλον δραματουργόν, μὴ ἀρκοῦμενοι ἐἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτοῦ ὡς τοῦ μεγίστου τῶν νεωτέρων χρόνων ποιητοῦ, οὐδὲ ἐἰς τὴν αἴγλην, διὰ τῆς ὁποίας τὸ μέγα ὄνομά του περιβάλλει τὴν ὀμιχλώδη Ἄρκτον.

Ἄλλὰ δύναται καὶ ὑπὸ τῶν λαῶν τῆς Μεσημβρίας νὰ ἐννοηθῆ καὶ νὰ ἐκτιμηθῆ ὁ Σαικσπεῖρος; Δύναται νὰ μεταφυτευθῆ καὶ πέραν τῶν Γευτονικῶν συνόρων τὸ βόρειον τοῦτο ἄνθος; Ἦθελε διαστάσει τις ν' ἀποκριθῆ καταφατικῶς ἐἰς τοιοῦτο ἐρώτημα, ἐὰν περὶ τῶν κωμωδιῶν αὐτοῦ ἐπρόκειτο· καθότι ὡς πολλάκις ἐλέχθη, ἕκαστον ἔθνος εὕρισκε συνήθως τὸ γελοῖον ἄλλο ἄλλαχού: Πάντες ὅμως οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τοῖς αὐταῖς θρηναῦν· αἱ δὲ τοῦ Σαικσπεῖρου τραγωδίαὶ κατέστησαν ἤδη κοινὸν τοῦ πολιτισμένου κόσμου κτῆμα, οὐδὲ ἀπαιτεῖται, πιστεύω, ἀπολογία τις διὰ τὴν ἀπόπειραν τῆς ἐξελληνισεῶς τῶν. Ἄλλως δὲ τοιαύτη ἀπόπειρα δὲν γίνεται πρῶτον ἤδη παρ' ἡμῖν, οὐδ' εἶναι ξένα ἐἰς Ἑλληνικὰς ἀκοὰς τὰ ὀνόματα τοῦ Ρωμαίου, τοῦ Ὁθέλλου καὶ τοῦ Λήρ.

Αἱ τρεῖς αὗται τραγωδίαὶ, τῶν ὁποίων ἤδη τὴν μετάφρασιν ὀημοσιεύω, ἀποτελοῦν, οὕτως εἰπεῖν, ἀληθῆ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου τριλογία. Ἐν τῷ Ρωμαίῳ ἔχομεν τῆς νεότητος τὰ πάθη, τὸν δυστυχῆ δύο νεαρῶν ψυχῶν ἔρωτα. Ἐν

τῷ Ὁθέλλῳ βλέπομεν τὴν ὀδύνην μιᾶς ἀνδρικής καρδίας ὑπὸ τῆς ζήλοτυπίας σπαράσσομένης. Ἐν δὲ τῷ Βασιλεῖ Ἀῆρ διαδραματίζονται τῆς γεροντικῆς ἡλικίας τὰ βάσανα καὶ αἱ συμφοραί. Ἡδύνατο ἴσως νὰ συμπεριληφθῇ τῶν τραγωδιῶν τούτων ἡ ἀνάλυσις ἐνταῦθα. Ἀλλὰ μεθ' ὅσα περὶ αὐτῶν καὶ περὶ Σαίικσπειρου ἐν γένει ἐγράφησαν, ἐθεώρησα σκοπιμώτερον νὰ σταχυολογήσω ἐκ τῶν δοκιμωτέρων Σαίικσπειριστῶν κριτικά τινὰ καὶ ἐξηγηματικά ἀποσπάσματα, ἅτινα ἐν μεταφράσει προσήρτηνται εἰς ἕκαστην τῶν προκειμένων τραγωδιῶν, ὅπως δι' αὐτῶν λαβῆ ὁ Ἕλλην ἀναγνώστης ἰδέαν τινὰ τῆς πληθύος καὶ τῆς ποικιλίας τῆς τοιαύτης ὕλης.

Ἄλλ' ἐὰν ἡ ἀπόπειρα τῆς ἐξ-ἑλληνίσσεως τῶν ἀριστουργημάτων τούτων δὲν χρήζῃ δικαιολογήσεως, φοβοῦμαι ὅμως, ὅτι πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν μου θὰ προσδοκοῦν τοιαύτην ὑπὲρ τοῦ ὕψους καὶ τῆς γλώσσης τῆς μεταφράσεως.

Τὸν ὁρόμον τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἐχάραξαν ἤδη οἱ ἡμέτεροι πεζογράφοι, καίτοι διαφέροντες πρὸς ἀλλήλους ὡς πρὸς τὸ τέμμα τὸ ὅποιον ἀπεκδέχονται, καὶ ἐβρῦθμισαν ὕψος τι τοῦ πεζοῦ λόγου, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀκολουθοῦμενον παρὰ πάντων τῶν καθ' ἡμᾶς γραφόντων. Ἄλλ' ὡς πρὸς τὴν ποίησιν μένει εἰσέτι ἐκκρεμές τὸ ζήτημα, καὶ δὲν φαίνεται οὐδαμῶς ἀδικαιολογητος, οὔτε καταδικαστέα, ἡ προτίμησις τῆς καθομιλουμένης καὶ ἡ χρῆσις αὐτῆς, ὡς γλώσσης ποιητικῆς. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἀνωτάτη παρ' ἡμῖν ἀκαδημακικὴ ἀρχή, τὸ Ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον, ἐνῶ κατ' ἀρχάς κατεδίκασε τὴν κοινὴν καὶ ἐξωστραχίζεν αὐτὴν ἀπὸ τῶν ποιητικῶν διαγωνισμῶν, ἐπισήμως ἐδῆλωσε τὴν ἀνά-

ρεων τῆς τοιαύτης καταδίκης ὅτε, ἔθνικῆς πανηγύρεως τε-
λουμένης, ἀνέθετε τὴν ἐξύμνησιν τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς
Ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως εἰς τὸν ἐξουχότερον τῶν ζώντων
ἀντιπροσώπων τῆς ἠθμοτικῆς ἡμῶν ποιήσεως¹.

Ἄλλ' ἡ σήμερον καθομιλουμένη, τροπολογηθεῖσα ὡς ἐκ
τῶν νέων τοῦ ἔθνους ἡμῶν περιστάσεων, δὲν εἶναι βεβαίως
ἡ πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἐν χρήσει. Ὡστε, καίτοι παρα-
δεχόμενοι τὴν ἀναπόδραστον ἐπὶ τῆς ποιητικῆς τῆς νέας
Ἑλλάδος γλώσσης ἐπιρροὴν τῶν ἔθνικῶν τραγουδιῶν, — τῆς
βασεως καὶ ἀφετηρίας ταύτης τῆς νέας ἡμῶν ποιήσεως, —
δὲν δύναμεθα ὅμως ἀνευ ἀναχρονισμοῦ νὰ περιορίσωμεν τὴν
ποιητικὴν ταύτην γλῶσσαν ἐντὸς τοῦ λεξικοῦ καὶ τῆς φρα-
σεολογίας τῆς ἑθμοτικῆς ἀνθολογίας. Ὅθεν ἐπροσπάθησα
μεταφράζων τὸν Σαϊκόπειρον νὰ τηρήσω μέσον τινὰ ὄρον,
γράφων τὴν καθομιλουμένην ὡς σήμερον κοινῶς λαλεῖται².
Ἄλλοι θὰ κρίνουν ἐὰν, ἢ κατὰ πόσον, ἐπέτυχα εἰς τὴν
ἐφαρμογὴν τῆς θεωρίας, ὅτι διὰ τοιαύτης γλώσσης δύναται
ἐν μέρει νὰ διατηρηθῇ ἡ ἁρμῆ καὶ τὸ πάθος, ἡ φυσικότης,
ἐν ἐνὶ λόγῳ, τοῦ πρωτοτύπου. Ἄλλοι ἐπίσης θὰ κρίνουν μέ-
χρι τίνος ἐπραγματοποιήθη ὁ διπλῆς σκοπός, τὸν ὁποῖον

¹ Ἴδε τὰς προσηρηθμένας εἰς τὸν διθύραμβον τοῦ κ. Α. Βα-
λαωρίτου ἐπιστολὰς τοῦ κ. Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου τῆς 1
Φεβρουαρίου καὶ τῆς 25 Μαρτίου 1872.

² Ὡς τὸς γραμματικὸς τυποὺς ἐθεώρησα ἀναγκαῖον νὰ κατα-
πατήσω πρὸς διατήρησιν ἤθην τῆς καθ' ἡμᾶς κοινῆς προφορᾶς
ἄφηκα δὲ τὸ ν καὶ ὅπου δὲν προφέρεται, ὡς ἔγραψα υἱὸς καὶ ἑορτῆ
καὶ Ἰουλιέτα καὶ Ἰάγος, ἀντὶ τῶν γιός καὶ γιορτῆ καὶ Γιουλιέτα
καὶ Γιαγος.

προσέβην, τοῦ νὰ μεταφράσω ὅσον ἔνεστι πιστῶς τὸ Ἀγγλικὸν κείμενον, ταύτηχρόνως δὲ νὰ δώσω μορφὴν Ἑλληνικὴν εἰς τὴν μετάφρασίν μου. Εἴθε νὰ μὴ ἀναφανοῦν αἱ τοῦ ἔργου μου ἀτέλειαί ποσαῦται, ὥστε νὰ ματαιωθῇ ἢ εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ ὠθήσασά με ἐλπίς, ὅτι ἡδυνάμην οὕτω νὰ συντελέσω εἰς τε τὴν παρ' ἡμῖν ἐξάπλωσιν τῆς δόξης τοῦ Σαικσπείρου, καὶ εἰς πλουτισμὸν τῆς νέας Ἑλληνικῆς σκηνῆς¹.

¹ Πρὸς ἐνθαῤῥυνσιν τῶν (εἴτε ἐξ ἐπαγγέλματος, εἴτε μὴ) ἡθοποιῶν ἐπισυνάπτω περικοπὰς τινὰς περὶ τοῦ ἐπὶ Σαικσπείρου Ἀγγλικοῦ θεάτρου ἐκ τοῦ προμνημονευθέντος συγγραμματος τοῦ Γερβίνου: «Τὰ δημόσια θεάτρα ἦσαν κακῶς ἐκ ξύλων ὑποδομημένα καὶ ἀστεγῆ. Περί μὲν τὴν ἐνδυμασίαν τῶν ἡθοποιῶν μεγάλη καταβάλλετο φροντίς· ἦτο δὲ αὕτη μεγαλοπρεπὴς καὶ συχνάκις πολυδάπανος· ἀλλὰ τὰ τῆς σκηνογραφίας ἦσαν πενιχρότατα. Ἐπὶ παραστάσεως τραγωδιῶν, μέλανα παραπετάσματα ἐκρέμαντο ἐπὶ τοῦ θεάτρου. Ἐπιγραφὴ δὲ τις ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ χώρου, ὅπου αἱ θεαταὶ ὄφειλον νὰ φαντασθῶσιν ὅτι παρευρίσκονται· ὥστε καὶ πλοῖα εὐκόλως ἐπαρουσιάζοντο τοιοῦτοτρόπως ἐπὶ τῆς σκηνῆς, καὶ αἱ τοιογραφίαι διὰ μίαν μεταβάλλοντο. Ἰκρίωμά τι ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς ὑπελαμβάνετο ὡς πύργος, ἢ τεῖχος, ἢ ἐξώπτης, ἢ παράθυρον». Ἀλλ' ἡ τοιαύτη πενιχρότης, ὡς παρατῆρεῖ ὁ Γερβίνος, οὐδαμῶς συνεπάγεται τῆς δραματικῆς τέχνης τὴν ἀτέλειαν. «Οὕτω ἐν Γερμανίᾳ εἶδομεν τὸ θεάτρον ἀναβιβαζόμενον ἀπὸ τῶν ἀχυρώνων εἰς πενιχρὰ στεγάσματα, ἐκεῖθεν δὲ εἰς πολυτελῆ οἰκοδομήματα· ἀλλὰ κατ' ἀντίστροφον ἴσως λόγον ἐκπίπτει ἡ διανοητικὴ ἀπόλαυσις, τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ καλαισθησιὰ τῶν θεατῶν. Ὅσα ὀλιγώτερον ἀποσπᾶται ἢ προσοχὴ ὡς ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν τελειοποιήσεων, τοσοῦτω μᾶλλον προσκαλλᾶται αὕτη εἰς τοὺς ἡθοποιούς, κατὰ τοσοῦτον δὲ καὶ αὐτοὶ οὗτοι ἀφιερῶνται εἰς τῆς τέχνης αὐτῶν τὴν οὐσίαν». Συντελεῖ δ' εἰς τοῦτο καὶ ὁ τῶν γυναικῶν ἀποκλεισμός τότε ἀπὸ τῆς σκηνῆς. Παιῖδες ἐξπροσώπουν τὰς γυναῖκας. Τοῦτο δὲ,

Ἄλλ' οἷα δῆποτε ἀποβῆ τῆς δημοσιεύσεως ταύτης ἡ τύχη, οὐδ' αὖτως ἀπαλλάττομαι τῆς ὀφειλῆς πρὸς τοὺς βοηθήσαντάς με κατὰ τὴν μετάφρασίν μου φίλους, ἰδίως δὲ πρὸς τὸν κ. Σάθαν, ὅστις ἐκ τοῦ πλησίον παρακολουθῶν τὴν ἐργασίαν, παρώτρυνέ με διὰ τῶν ἐνθαρρύνσεών του εἰς ἀποπεράτωσιν αὐτῆς, καὶ πρὸς τὸν κ. W. Wagner, τὸν ὄχι μόνον διὰ τὰς βαθείας περὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἀρχαίαν τε καὶ νεωτέραν γνῶσεις ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἐπὶ Σαίχσπεϊρου μελέτας διακεκριμένον καθηγητὴν, ὅστις προθύμως μοι ἐχορήγησε καὶ μακρόθεν ἀρωγὴν πολύτιμον.

Ἄλλ' ὁ κυριώτερός μου βοηθός, ὁ σταθερὸς κατὰ τὰς ποικίλας τοῦ ἔργου δυσκολίας παραστάτης, ἦτο ἡ σεβαστὴ μου μήτηρ. Εἰς ταύτην καὶ εἰς τὴν | σύζυγόν μου | πρὸς ἣν τὸ βιβλίον ἀνατίθεται ἀνήκει πᾶσα αὐτοῦ ἐπιτυχία· ἡ δ' ἀποτυχία εἰς ἐμέ.

Δ. Β.

ἐνῶ ἄφ' ἑνὸς ἀφήρει πολλοὺς πειρασμοὺς καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ ὀπισθεν αὐτῆς, ἐχρησίμευεν ἄφ' ἑτέρου ὡς σχολεῖον ἐπιτυχέστατον πρὸς μόρφωσιν ἀρίστων ἠθοποιῶν.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

τῆς Α' ἐκδόσεως τοῦ «Μάκβεθ» καὶ τοῦ «Ἀμλέτου»
ἐν ἔτει 1882.

Διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ *Μάκβεθ* καὶ τοῦ *Ἀμλέτου* συμπληροῦται τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀνέλαβα ὅτε πρὸ ἑξ ἑτῶν ἐδημοσίευσά τὸν *Ρωμαῖον* καὶ *Τουλιέταν*, τὸν *Ὀθέλλου* καὶ τὸν *Βασιλέα Λήρ*. Τὰ πέντε ταῦτα ὀράματα συναποτελοῦν τὸν κύκλον τῶν τραγικῶν τοῦ Σαίξπηρου ἀριστουργημάτων. Αὗται θεωροῦνται ὡς αἱ κατ' ἐξοχὴν τραγωδίαί τοῦ Ἀγγλοῦ δραματουργοῦ.

Ἄλλὰ διὰ τῆς τοιαύτης διακρίσεως οὐδαμῶς μειοῦται ἡ ἀξία τῶν ἐτέρων τοῦ μεγάλου ποιητοῦ ἔργων, εὐχομαι δὲ ὅπως ἄλλοι ἰκανώτεροί μου πλουτίσωσι τὴν ἡμετέραν φιλολογίαν διὰ τῆς ποιητικῆς τοῦ ὅλου δραματολογίου τοῦ ἐξελληνίσεως.

Δ. Β.

МАКВЕΘ

ΤΑ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣΩΠΑ

ΔΩΓΚΑΝ, βασιλεύς τῆς Σκωτίας.

ΜΑΛΚΟΛΜ, { υιοὶ αὐτοῦ.
ΔΟΝΑΛΔΑΙΝ, {

ΜΑΚΒΕΘ, { στρατηγοὶ Σκωτοί.
ΒΑΓΚΟΣ, {

ΜΑΚΔΩΦ, {
ΛΕΝΟΣ, {
ΡΟΣ, { εὐγενεῖς Σκωτοί.
ΜΕΝΤΗΣ, {

ΑἶΓΚΟΣ, |

ΚΑΙΘΗΝΗΣ, |

ΦΛΗΝΗΣ, υἱὸς τοῦ Βάγκου.

ΣΙΒΑΡΔΟΣ, κόμης τῆς Νορθουμπερλάνδης, στρατηγὸς Ἄγγλος.

Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΣΙΒΑΡΔΟΥ.

ΣΕΥΤΩΝ, ἀξιωματικὸς τοῦ Μάκβεθ.

Ο ΥΙΟΣ ΤΟΥ ΜΑΚΔΩΦ, μεϊράκιον.

ΙΑΤΡΟΣ ΑἴΓΛΟΣ.

ΙΑΤΡΟΣ ΣΚΩΤΟΣ.

ΑἶΣΙΩΜΑΤΙΚΟΣ ΣΚΩΤΟΣ.

ΘΥΡΩΡΟΣ.

ΓΕΡΩΝ ΣΚΩΤΟΣ.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ.

ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΣ τῆς Λαίδης Μάκβεθ.

ΕΚΑΤΗ.

ΤΡΕΙΣ ΜΑΓΙΣΣΑΙ.

Ἄρχοντες, Ἀξιωματικοί, Στρατιῶται, Δολοφόνοι,
Ἐπιρρέται, Ἀγγελιαφόροι καὶ Φάσματα.

Ἡ σκηνὴ ἐν Σκωτία, ἐν τέλει δὲ τῆς τετάρτης πράξεως
ἐν Ἀγγλία.

ΜΑΚΒΕΘ¹

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α'

Ἐξοχὴ ἄδενδρος· κεραυνοὶ καὶ ἀστραπαί.

Εἰσέρχονται ΤΡΕΙΣ ΜΑΓΙΣΣΑΙ.

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Πότε θὰ ξαναἰδοῦμε μιὰ τὴν ἄλλη μας;
Μὲ τὴν ἀνεμοζάλη; μ' ἀστραπόβροντα;

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ

Ἄφοῦ ὁ κρότος παύσῃ κ' ἡ ὀχλοβοή,
κ' ἡ μάχη τελειώσῃ, — χάσουν ἢ χαθοῦν.

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Προτοῦ ὁ ἥλιος δύσῃ τοῦτο θὰ γενῆ.

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Τὸ μέρος ποῦ;

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ

Ἐς τὸν λόγγο.

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Θ' ἀπαντήσωμεν

τὸν Μάκβεθ ἐκεῖ πέρα.

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Νά 'μ', 'Ασπρόγατα²!

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ

Μας κράζ' ἡ Κουβακίνα.

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ

'Ἦλθα, — ἔφθασα!

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΟΜΟΥ

Εἰν' τὰ ὠραῖα φρίκη, φρίκη τὰ καλά.

'Ανεμοὶ πάρετέ μας, πάχνη κρῦψε μας!

('Εξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Β'

Στρατόπεδον πλησίον τῆς πόλεως Φόρες.

Σάλπιγγες ἔσωθεν. Εἰσέρχονται ὁ ΔΩΓΚΑΝ, ὁ ΜΑΛΚΟΛΜ, ὁ ΔΟΝΑΛΔΑ
καὶ ὁ ΔΕΝΩΞ μετὰ συνοδίας στρατιωτικῆς, συναντῶσι δ' ἐπὶ τῆς σκ
πληγωμένον ἀξιωματικόν.

ΔΩΓΚΑΝ

Τί εἰν' ὁ ἄνθρωπος αὐτός ὁ αἵματοβαμμένος;

"Αν κρίνω ἀπ' τὴν ὄψιν του, νὰ μᾶς εἰπῆ θά 'ξεύρη
τὰ νέα ἀπὸ τὸν πόλεμον.

ΜΑΛΚΟΛΜ

Εἶναι αὐτός ὁ ἴδιος,

παῦ μ' ἔσωσ' ἡ ἀνδρεία του ἀπ' τὴν αἰχμαλωσίαν.

Καλῶς σέ ἤρα, φίλε μου! Εἰπέ 'ς τὸν βασιλέα

πῶς ἄφησες τὸν πόλεμον;

ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ

'Αμφίβολον ἀκόμη.

'Ἦτο 'σάν δύο κολυμβηταί, κ' οἱ δύο κουρασμένοι,

τοῦ προσπαθοῦν ἀγκαλιαστοὶ τὸν ἄλλον παῖός νά πνίξῃ.
 Ο ἄσπλαγχνος Μακδόβαλδος . . . — (ὁ ἄξιος ἀλήθεια
 μὰ εἶν' ἀντάρτης! Δι' αὐτὸ τὸν 'προίκισεν ἡ φύσις
 μὲ ὅλας τὰς κακίας του!) ἔλαθ' ἐπικουρίαν
 ἐπ' τῆς Σκωτίας τὰ νησιά, ὀπλίτας καὶ τοξότας·
 εἴ ἡ Τύχη γλυκοκύτταξε τὰ ἀνομήματά του
 εἴ ἐνόμιζες πῶς ἔγεινε ἡ πόρνη τοῦ ἀντάρτου!
 Γὰ πάντα ὅμως τοῦ κακοῦ, διότι ὁ γενναῖος
 Μάκβεθ, — τὸ ἐπίθετον Γενναῖος τὸ ἀξίζει, —
 Μάκβεθ Τύχην δὲν ψηφᾷ, φουκτόνει τὸ σπαθὶ του
 ἐπὶ τὸ αἶμα τῆς σφαγῆς ἀκόμη ἀχνισμένο,
 ἐνοίγει δρόμον, προχωρεῖ, τὸ θέμμα τῆς Ἀνδρείας,
 ὅς ποῦ τὸν ἄπιστον ἐχθρὸν τὸν ἀντιμετωπίζει·
 εἴ ἐκεῖ, ἀντὶ χαιρετισμὸν ἢ καλημέρισμά του,
 ἐπὶ τὸν ὤμον ἔς τὴν κοιλιὰ τὸν κόπτει πέρα πέρα,
 εἴ ἐπάνω εἰς τοὺς πύργους μας στήνει τὴν κεφαλὴν του.

ΔΟΥΚΑΝ

Ω τὸν ἀνδρεῖον στρατηγόν, τὸν ἄξιόν μου φίλον!

ΛΕΙΩΜΑΤΙΚΟΣ

Καθὼς ἀνεμοστρόβιλοι καὶ κεραυνοὶ ξεσπάνουν
 καὶ ἀπ' ὅπου τὴν αὐγὴν ὁ ἥλιος πρωτολάμπει,
 ὁ ἴδιον τώρα, — βάσανα καινούρια ξεφυτρώνουν
 ἐπ' τὴν πηγὴν ποῦ ἔλεγες πῶς θάλλῃ ἡ σωτηρία.
 Ἰόλις τὴν ῥάχιν οἱ ἐχθροὶ μᾶς ἔδειξαν, διωγμένοι
 ἐπ' τοῦ Δικαίου τὸ σπαθὶ ἔς τὸ χέρι τῆς Ἀνδρείας,
 εἴ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Νορβεγῶν τὴν εὐκαιρίαν βλέπει,
 αἰ μὲ νεόπαστρα σπαθιά καὶ μὲ συμμάχους νέους
 ῥαγίζει νέαν ἔφοδον.

ΔΩΓΚΑΝ

Τὸν Μάκβεθ καὶ τὸν Βάγκον
αὐτὸ δὲν τοὺς ἐτάραξε;

ΛΕΙΩΜΑΤΙΚΟΣ

ὦ ναί, ὅσον ταράζει
τὸ λεοντάρι ὁ λαγὸς ἢ ἀετὸν σπουργίτης!
Ἦσαν κ' οἱ δύο, — διὰ νὰ 'πῶ ἀληθινὰ πῶς ἦσαν, —
ὡσάν κανόνια μὲ διπλὰ γεμίσματα γεμάτα!
Διπλᾶ κ' οἱ δύο τὸν ἐχθρὸν καὶ τρίδιπλὰ 'κτυποῦσαν
ὡσάν νὰ θέλουν νὰ λουσοῦν εἰς αἷματ' ἀχνισμένα,
ἢ ἓνα νέον Γολγοθᾶ ν' ἀναστηλώσουν . . . Ὅμως
'λιγοθυμῶ . . . Βοήθειαν γυρεύουν αἱ πληγαὶ μου.

ΔΩΓΚΑΝ

Ἐπίσης μὲ τὰ λόγια σου σ' ἀρμόζουν κ' αἱ πληγαὶ σου
τιμὴν μυρίζουν καὶ τὰ δύο. — Χειροῦργους φέρετέ του.

(Ἐξέρχεται ὁ ΛΕΙΩΜΑΤΙΚΟΣ συνοδευόμενος).

Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ποῦ ἔρχεται;

ΜΑΛΚΟΛΜ'

Εἶναι τοῦ Ρῶς ὁ Θάνης³

ΛΕΝΩΣ

Λάμπει ἡ ὀρμὴ 'ς τὰ μάτια του! Αὐτὴν τὴν ὄψιν ἔχει
ἓνας, ποῦ ἔρχεται νὰ 'πῆ μεγάλα νέα!

Ρῶς εἰσερχόμενος.

Ζήτω

ὁ Δῶγκαν!

ΔΩΓΚΑΝ

Πόθεν ἔρχεσαι, ὦ ἀξιέ μου Θάνη;

ΡΩΣ

Ἄπο τὸ Φάιφ, βασιλεῦ, ἀπὸ τὸ Φάιφ, ὅπου
τῶν Νορβεγῶν τὰ φλόμπουρα μὲ τὸν ἀέρα παίζου
καὶ μᾶς δροσιζοῦν τὸν στρατὸν μὲ τὸ ἀνέμισμά των.
Ὁ βασιλεὺς τῶν Νορβεγῶν μὲ τ' ἄπειρά του πλήθη,
μὲ βοηθὸν τὸν Καουδῶρ, τὸν ἄτιμον προδότην,
ἤρχισε πόλεμον φρικτόν. Ἀλλὰ τὸν ἀντικρύζει
ὁ Μάκβεθ ὁ ἀτρόμητος, ὁ ψυχουῖος τῆς Νίκης,
στῆθος μὲ στῆθος, τὸ σπαθὶ ἔς τὸ χέρι, ἕως ἄτου
ἐκλόνησε κ' ἐδάμασε τὴν τύχην τοῦ ἀντάρτου
καὶ εἶμεθα οἱ νικηταὶ ἡμεῖς!

ΔΩΓΚΑΝ

᾿Ω εὐτυχία!

ΡΩΣ

Τώρα ζητεῖ συμβιβασμὸν ὁ Νορβεγός, ὁ Σθένος·
ἀλλὰ δὲν τὸν ἀφίνομεν νὰ θάψῃ τοὺς νεκροὺς του
ἀν δὲν πληρώσῃ εἰς μετρητὰ τὸ πρόστιμον τῆς νίκης†.

ΔΩΓΚΑΝ

Δὲν θὰ προδώσῃ ἔς τὸ ἐξῆς τοῦ Καουδῶρ ὁ Θάνης!
Πήγαινε, δόσε προσταγὴν νὰ φονευθῇ ἀμέσως,
καὶ νὰ δοθῇ τοῦ Καουδῶρ ὁ τίτλος εἰς τὸν Μάκβεθ.

ΡΩΣ

Θὰ γείνη ὅπως ὠρισες.

ΔΩΓΚΑΝ

᾿Ο,τι ἐκεῖνος χάνει,

τ' ἀξίζει καὶ τὸ ἀποκτᾶ ὁ εὐγενὴς ὁ Μάκβεθ!

(Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Ἐξοχὴ ἄβενδρος πλησίον τοῦ Φόρες, Κεραυνοί.

Εἰσέρχονται αἱ ΤΡΕΙΣ ΜΑΓΙΣΣΑΙ.

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Ποῦ ἦσαν ἀδελφὴ μου;

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ

Χοίρους ἐσφαζα.

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Σὺ, ἀδελφὴ, ποῦ ἦσαν;

Δ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Μία ναύτισσα

εἰς τὴν ποδιά της μέσα εἶχε κάστανα

κ' ἐμάσσα, 'μάσσα 'μάσσα.— Δός μου, λέγω της.

— Κρημνίσου, στρίγγλα, λέγει, πήγαιν' ἀπ' ἐδῶ!

Καὶ μ' ἐδιωξ' ἡ βρωμοῦσα. ἡ ἀχόρταγη!

Στὰ ξένα ταξιδεύει τῶρ' ὁ ἄνδρας της:

πηγαίνει 'ς τὸ Χαλέπι⁵ τὸ καράβι του:

κ' ἐγὼ ἐκεῖ θὰ 'πάγω 'ς ἓνα κόσκινο:

θὰ εἶμ' ἓνα ποντίκι μὲ χωρὶς οὐρά⁶,

νά κάμω καὶ νά κάμω, νά τῆς δεῖξω 'γώ!

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ

Θὰ ἔχης ἀπὸ 'μένα ἓναν ἄνεμον.

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Εὐχαριστῶ.

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Σοῦ δίδω ἄλλον ἓνα 'γώ.

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Ἔχω κ' ἐγὼ τοὺς ἄλλους· ἔχω μάλιστα
καὶ ὅλους τοὺς λιμένας ὅπου θά φυσοῦν,
καὶ ὅλα τὰ σημεῖα ὅθεν ἔρχονται,
καὶ ὅσα ἔχει ἡ χάρτα τῶν θαλασσινῶν.
Θά τὸν ἀποστεγνώσω 'σάν τὸ ἄχυρο.—
'Ο ὕπνος, νύκτα 'μέρα, δὲν θά ἔρχεται
'ς τὴν κουρασμένη σκέπη τῶν βλεφάρων του·
ὡσάν ἀφωρισμένος ἄνθρωπος θά ζῇ·
ἐννῆά φοραῖς ἐννέα ἑπταήμερα,
θά λυόνη, θά στραγγίζη, θά μακραίνεται!
Θά τὸν ἀνεμοδέρνω εἰς τὰ κύματα
κι' ἄς μὴ 'μπορῶ νὰ πνίξω τὸ καρδί του!
Κύτταξ' ἐδῶ τί ἔχω.

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ

Δόσε μου νὰ ἰδῶ.

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Ἐνὸς πιλότου ἔχω ἓνα δάκτυλο,
ὅπου ἐνῶ 'γυρνοῦσεν ἐναυάγησε,
(Τύμπανα ἔσωθεν).

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Τὰ τύμπανα! Ὁ Μάκβεθ ἔρχετ', ἔρχεται!

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΟΜΟΥ

Τρεῖς Μοίραις, καλομοίραις, ἀδελφαῖς κ' αἰ τρεῖς,
τῆς γῆς καὶ τοῦ ἀέρος ταξειδεύτριας,
γυρνοῦν χειροπιασμέναις ὀλοτρίγυρα
Τρεῖς γύρους δι' ἐσένα, τρεῖς φοραῖς ἐγώ,

καὶ τρεῖς φοραῖς ἀκόμη, — ἔγειναν ἔννητά!
 Ἐτελείωσαν τὰ μάγια! Τώρα σιωπή!

(Εἰσέρχονται ὁ ΜΑΚΒΕΘ καὶ ὁ ΒΑΓΚΟΣ).

ΜΑΚΒΕΘ

Δὲν εἶδα ἕμεραν, ἴσάν αὐτήν, τόσον φρικτὴν καὶ ὠραίαν!

ΒΑΓΚΟΣ

Πόσον νὰ θέλῃ ἀπ' ἐδῶ ἔς τὸ Φόρες; . . . ὦ! Τί εἶναι
 αὐτὰ τὰ ὄντα τ' ἄγρια, τὰ καταζαρωμένα;
 Δὲν ἔμοιάζουν κάτοικοι τῆς γῆς ἂν καὶ πατοῦν τὸ χῶμα!
 Τί εἶσθε; Ζῆτε; Ἄνθρωπος ἔμπορεῖ νὰ σὰς λαλήσῃ;
 Ἄποκριθῆτε! Φαίνεσθε ὡσάν νὰ μ' ἐννοῆτε,
 διότι ἀναιθάζετε ἢ κάθε μιὰ συγχρόνως
 τὸ ξεραμένο δάκτυλο ἔς τὰ μααραμένα χεῖλη.
 Ἄν ἔλειπαν τὰ γένεια σας θὰ ἔλεγα ὅτ' εἶσθε
 γυναῖκες!

ΜΑΚΒΕΘ

Ὅμιλήσετε ἂν δύνασθε! Τί εἶσθε;

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Χαῖρε, ὦ Μάκβεθ, χαῖρε σύ, Μάκβεθ, τοῦ Γλάμη Θάνη!

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ

Χαῖρε, ὦ Μάκβεθ, χαῖρε σύ, τοῦ Καουδῶρ ὁ Θάνης!

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Χαῖρε, ὦ Μάκβεθ, Βασιλεὺς μετέπειτα θὰ γείνης!

ΒΑΓΚΟΣ

ὦ φίλε, τί ξιππάζεσαι, ὡσάν νὰ σὲ φοβίζουν
 ἀκούσματα εὐχάριστα; — Ἐσεῖς, σὰς ἐξορκίζω,
 ἀποκριθῆτε! — Πλάσματα τῆς φαντασίας εἶσθε,

ἢ ὄντα εἶσθ' ἀληθινὰ κ' οἱ τρεῖς, καθὼς σὰς βλέπω ;
 ἔς τὸν σύντροφόν μου εἶπετε τὸν τωρινόν του τίτλον,
 καὶ τοῦ ἐπρομαντεύσετε μὲ τοὺς χαιρετισμούς σας
 καὶ μέλλουσιν εὐγένειαν κ' ἐλπίδα βασιλείας,
 ὥστ' ἔμεινε εἰς ἔκστασιν. Δὲν μοῦ 'μιλεῖτ' ἑμένα ;
 Ἄνίσως καὶ προβλέπετε ὁ Χρόνος τί θὰ σπείρη,
 εἴαν νὰ 'πῆτε δύνασθε ποῖος σπόρος θὰ φυτρώσῃ
 καὶ ποῖος ὄχι, 'πῆτέ μου κ' ἐμέ, ποῦ δὲν γυρεύω
 τὴν χάριν ἢ τὴν ἔχθραν σας, ἀλλ' οὔτε τὴν φοβοῦμαι !

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Χαῖρε καὶ σύ !

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ

Χαῖρε καὶ σύ !

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Χαῖρε καὶ σύ, ὦ Βάγκει !

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Τοῦ Μάκβεθ ταπεινότερε καὶ μεγαλείτερε του !

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ

Ὅχι ἐξ ἴσου εὐτυχῆ, ἀλλ' εὐτυχέστερε του !

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Σὺ θὰ γεννήσῃς βασιλεῖς κ' ἂν βασιλεὺς δὲν γείνης.
 Λοιπὸν κ' οἱ δύο χαίρετε, ὁ Μάκβεθ καὶ ὁ Βάγκος !

ΜΑΚΒΕΘ

Σταθῆτε, γλώσσαι σκοτειναί, καὶ ἄλλα νὰ μοῦ 'πῆτε.
 Τοῦ Γλάμη Θάνην μ' ἔκαμεν ὁ θάνατος τοῦ Σίνελ⁸.
 αὐτὸ τὸ ξεύρω· ἀλλὰ πῶς τοῦ Καουδῶρ ὁ τίτλος ;
 Ὁ Θάνης ζῆ τοῦ Καουδῶρ κ' εἶναι πολὺς καὶ μέγας !

Τὸ δὲ νὰ γείνω βασιλεύς, ἀπίθανον ἐξ ἴσου
 ὅσον νὰ γείνω Καουδώρ. Νὰ μοῦ εἰπῆτε πόθεν
 σας ἔρχετ' ἢ ἀνήκουστος αὐτῆ πληροφορία ;
 καὶ διατί 'ς αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἔρημον τὸν λόγγον
 μ' αὐτοὺς σας τοὺς προφητικούς χαιρετισμούς κ' αἱ τρεῖς σας
 τὸν δρόμον μας ἐκόψετε ; Σᾶς ἐξορκίζω, 'πῆτε !

(Αἱ Μάγισσαι ἐξαλείφονται.)

ΒΑΓΚΟΣ

Βγάζει κ' ἡ γῆ, 'σάν τὸ νερὸ κ' ἐκείνη, φουσκαλίδες !
 Φούσκαὶς τῆς γῆς ἦσαν κι' αὐταί. Τί ἔγειναν ; ποῦ εἶναι ;

ΜΑΚΒΕΘ

Εἰς τὸν ἀέρα. 'Σκόρπισε τὸ ἄϋλο κορμί των
 καθὼς ἀχνὸς 'ς τὸν ἄνεμον. "Ἄς ἔμεναν ἀκόμη !

ΒΑΓΚΟΣ

Τὰ ὄντ' αὐτὰ τὰ εἶδαμεν ἀληθινὰ ἐμπρὸς μας,
 ἢ μὴ ἐφάγαμεν κ' οἱ δυὸ ἀπ' τὸ φυτὸν τῆς τρέλλας
 κ' ἔφυγε ὁ νοῦς μας ;

ΜΑΚΒΕΘ

Βασιλεῖς θὰ γείνουν τὰ παιδιὰ σου !

ΒΑΓΚΟΣ

Σὺ βασιλεύς !

ΜΑΚΒΕΘ

Καὶ Καουδώρ πρὸς τούτοις. Δὲν τὸ εἶπαν ;

ΒΑΓΚΟΣ

Αὐτὰ ἦσαν τὰ λόγια των ! — Ἄλλὰ ποιὸς πλησιάζει ;

(Εἰσέρχονται ὁ ΡΩΣ καὶ ὁ ΑΓΚΟΣ)

ΡΩΣ

Ὁ βασιλεύς μας ἔλαθε μὲ ἀγαλλίασίν του

τὴν εἶδῃσιν τῆς νίκης σου· κι' ὅταν ἀκούῃ, Μάκβεθ,
 πίσσιν ἀνδρείαν εἰδείξες ἔς τὸν πόλεμον, θαυμάζει
 καὶ δὲν εὐρίσκει τί νὰ 'πῆ διὰ νὰ σ' ἐπαινέσῃ,
 κι' ἀρχίζει πάλιν νὰ ῥωτᾷ τῆς μάχης τὰ συμβάντα,
 κι' ἀκούει πῶς ἔς τῶν Νορβεγῶν τ' ἀνδρειωμένα στίφη
 ἀντίκρυζες ἀτρόμητος τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου,
 φρικτὰ θεάματα σφαγῆς! Πυκνοὶ ὄσαν τὸ χαλάζι.
 οἱ ταχυδρόμοι ἔρχονται, κ' ἕνας μετὰ τὸν ἄλλον
 θριαμβοὺς σου κ' ἐπαινοὺς σου τοῦ διηγοῦνται νέους!

ΑΓΚΟΣ

Μὰς στέλλει νὰ σ' ἐκφράσωμεν τὴν εὐχαρίστησίν του,
 καὶ νὰ σὲ ὀδηγήσωμεν ἐνώπιόν του. Ὅμως
 δὲν σ' ἀνταμείβει μὲ αὐτό.

ΡΩΣ

Ὡς πρώτην ἀμοιβὴν σου
 διέταξεν ἐκ μέρους του νὰ σ' ὀνομάσω Θάνην
 τοῦ Καουδῶρ. Χαῖρε λοιπόν, γενναῖε Θάνη, χαῖρε!

ΒΑΓΚΟΣ

Πῶς! Γίνεται ὁ δαίμονας ἀλήθειαν νὰ εἶπε!

ΜΑΚΒΕΘ

Ὁ Θάνης ζῆ τοῦ Καουδῶρ. Μὲ δανεικὰ στολίδια
 πῶς μὲ στολίζετε;

ΑΓΚΟΣ

Ναί, ζῆ αὐτὸς ποῦ ἦτο Θάνης,
 ἀλλ' ἡ ζωὴ του ἔκρηκε, κι' ἀξίζει νὰ τὴν χάσῃ!
 Ἦ σύμμαχος τῶν Νορβεγῶν, ἢ φίλος τοῦ ἀντάρτου
 καὶ βοηθός του μυστικός, ἢ μὲ τοὺς δύο συγχρόνως
 συνώμοσε τὸν τόπον του νὰ βλάψῃ, δὲν γνωρίζω.

Ἄλλ' ἀπεδείχθη φανερά προδότης τῆς πατρίδος·
ὁ ἴδιος τ' ὁμολογεῖ, καὶ τώρα τιμωρεῖται!

ΜΑΚΒΕΘ κατ' ἴδιαν.

Γλάμης καὶ Θάνης Καουδώρ! Τὸ μέγιστον κατόπιν!

(πρὸς τὸν ΡΩΣ καὶ τὸν ΑΓΚΟΝ)

Σᾶς εἴμ' εὐγνώμων, ἄρχοντες, εὐγνώμων διὰ βίου!

(πρὸς τὸν ΒΑΓΚΟΝ κατ' ἴδιαν)

Καὶ δὲν ἐλπίζεις βασιλεῖς τὰ τέκνα σου νὰ γείνουν,
ἀφοῦ τὸ ὑπεσχέθησαν ἐκεῖνοι ποῦ προεῖπαν
ὅτι θὰ γείνω Καουδώρ;

ΒΑΓΚΟΣ

Μὴ τὸ πολυπιστεύης,

καὶ σοῦ ἀνάψῃ τὴν ψυχὴν καὶ ἡ ἐλπίς τοῦ θρόνου,
μετὰ τὸν τίτλον Καουδώρ. — Καὶ ὅμως εἶναι θαῦμα!

Ἄλλὰ συμβαίνει κάποτε τὰ ὄργανα τοῦ Σκότους
νὰ λέγουν τὴν ἀλήθειαν διὰ νὰ μᾶς κολάσουν,
μέ τὰ μικρὰ χαρίσματα μᾶς δελεάζουν πρῶτα
καὶ μᾶς ἐλκύουν ἔπειτα ἔς τὰ φοβερά των δίκτυα!
Δυὸ λόγια, καλοὶ φίλοι μου.

ΜΑΚΒΕΘ καθ' ἑαυτὸν.

Ἄλήθευσαν τὰ δύο,

εὐάρεστα προοίμια μεγάλου ἐπιλόγου, —
τοῦ θρόνου προεόρτια! (πρὸς τὸν ΡΩΣ κτλ.) — Εὐχαριστῶ, αὐθένται. —

(καθ' ἑαυτὸν)

ᾠ! ἡ προειδοποίησις αὕτῃ ἡ παρὰ φύσιν
δὲν ἤμπορεῖ νὰ εἶν' κακὴ, οὔτε καλὴ νὰ εἶναι.
Κακὴ ἂν εἶναι, διατὶ μ' ἀλήθειαν ἀρχίζει.

κ' εὐθύς εὐθύς ἐνέχυρον τοῦ μέλλοντος μου δίδει·
 Ἐγείναθ' ἄνθρωπε Κουδὼρ Ἰδοῦ! — Καλὴ ἂν εἶναι,
 ὦ, διατὶ ὁ πειρασμὸς αὐτὸς μὲ κυριεύει,
 ποῦ μοῦ ὀρθώνει τὰ μαλλιά τῆς φρίκης τοῦ ἢ σκέψις,
 καὶ κάμνει ὥστε ἡ καρδιὰ κτυπᾷ εἰς τὰ πλευρά μου·
 ἴσ' ἂν νὰ θὰ ἔγῃ; Καλλιτέρα ὁ φόβος τοῦ παρόντος,
 παρὰ διανοήματα ἀπαίσια! Ὁ νοῦς μου,
 μὲ μόνον τώρα μέσα του τὸ φάντασμα τοῦ φόνου,
 τόσον πολὺ κλονίζεται, ὥστ' ἡ ἐνέργειά του,
 παρέλυσεν κ' ἡ σκέψις μου ἐς τ' ἀνύπαρκτα πλανᾶται!

ΒΑΓΚΟΣ πρὸς τὸν ΡΑΥ

Τὴν ἔκστασιν του βλέπετε;

ΜΑΚΒΕΘ καθ' ἑαυτὸν

Ἐὰν τὸ θέλῃ ἡ Τύχη
 νὰ βασιλεύσω, μόνη τῆς ἡ Τύχη ἄς μὲ στέφῃ!

ΒΑΓΚΟΣ

Καθὼς καὶ τὰ φορέματα, τὰ νέα μεγαλεῖα,
 ἂν δὲν τὰ συνειθίσωμεν ἐπάνω μας δὲν στρώνουν.

ΜΑΚΒΕΘ καθ' ἑαυτὸν

Ὅ,τι κι' ἂν ἔχη νὰ συμβῇ, ὁ κόσμος νὰ χαλάσῃ,
 θὰ γείνη μὲ τὴν ὄραν του!

ΒΑΓΚΟΣ

Ἐς τοὺς ὀρισμούς σου, Μάκβεθ!

ΜΑΚΒΕΘ

Μὲ συγχωρεῖτε! Ἐτρεχεν ὁ βαρηνμένος νοῦς μου
 εἰς ξεχασμένα πράγματα. Ἀγαπητοὶ μου φίλοι,
 τὴν τόσην καλωσύνην σας τὴν γράφω εἰς βιβλίον.

ποῦ μήτε ἕμερα θὰ περνᾶ νὰ μὴ φυλλομετρήσω.
 Εἰμ' ἕτοιμος πηγαίνωμεν ἔς τὸν βασιλέα.

κατ' ἴδιον πρὸς τὸν ΒΑΓΚΟΝ

Σκέψου

αὐτὰ ποῦ ἠκολούθησαν ἔς τὸν νοῦν σου ζύγισέ τα
 καὶ μὲ τὴν ἡσυχίαν μας καμμίαν ἄλλην ὄραν
 ἀνοίγομεν ὁ ἕνας μας ἔς τὸν ἄλλον τὴν καρδιάν μας.

ΒΑΓΚΟΣ

Καλά.

ΜΑΚΒΕΘ

ᾠς τότε σιωπή. — Πηγαίνωμεν, ὦ φίλοι.

(Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Δ'

Τὰ ἀνάκτορα εἰς Φόρες.

Εἰσέρχονται: ὁ ΔΩΓΚΑΝ, ὁ ΜΑΛΚΟΛΜ, ὁ ΔΟΝΑΛΒΑΙΝ,
 ὁ ΛΕΝΩΞ καὶ συνοδία.

ΔΩΓΚΑΝ

Δὲν τὸν ἀπεκεφάλισαν τὸν Καουδῶρ ἀκόμη;
 Ποῦ εἶναι οἱ ἐκτελεσταί τῆς ἀποφάσεώς μου;

ΜΑΛΚΟΛΜ

Ἀκόμη δὲν ἐπέστρεψαν, αὐθέντα σεβαστέ μου,
 ἀλλ' ὅμως ἕνας, ποῦ παρῶν τὸν εἶδε ν' ἀποθάνη.
 μοῦ εἶπ' ὅτι ἐκήρυξε τὸ κρῖμά του πανδημίως
 καὶ ὅτι παρεκάλεσε νὰ τοῦ τὸ συγχωρήσης,
 καὶ ἀπέδειξε μετάνοιαν μεγάλην. Τὴν ζωὴν του
 τίποτε τόσον δὲν τιμᾷ ὅσον ὁ θάνατός του!
 Ἀπέθανε ἴσ' ἄνθρωπος καλὰ ἐτοιμασμένος

τὸ ὅτι πλέον ἀκριβὸν νὰ τὸ ἀποτινάζῃ
ὡσάν νὰ ἦτο ἡ ζωὴ πρᾶγμα χωρὶς ἀξίαν.

ΔΩΓΚΑΝ

Ἄν ἦτο τρόπος τὴν ψυχὴν τὸ πρόσωπον νὰ δείχνη!
Εἶχα ἔς τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν τυφλὴν ἐμπιστοσύνην!

(Εἰσέρχονται ὁ ΜΑΚΒΕΘ, ὁ ΒΑΓΚΟΣ, ὁ ΡΩΣ καὶ ὁ ΑΓΚΟΣ)

ΔΩΓΚΑΝ

Τὸ εἶχα βᾶρος ἔς τὴν καρδιάν ὅτι σοῦ εἰμ' ἀγνώμων,
ἐξάδελφέ μου· ἀλλὰ σὺ τόσον γοργὰ πηγαίνεις,
ὥστ' ὅσον γρήγορα περὰ ἢ Ἀμοιβὴ κι' ἔν ἔχη,
νὰ σὲ προφθάσῃ δὲν ἔμπορεῖ! Νὰ μὴν ἀξίζης τόσον
μόνον καὶ μόνον δι' αὐτὸ τὸ ἦθελα, ὦ Μάκβεθ,
διὰ νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ τοῦ ἀνταποδώσω
ὅσους ἐπαίνους χρεωστῶ κι' ὅσον μισθὸν σοῦ πρέπει.
Δὲν ἔχω ἄλλο νὰ σοῦ ἴπῳ παρὰ πῶς μ' ὅ,τι δώσω
τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους μου δὲν θὰ τὴν ξεπληρώσω.

ΜΑΚΒΕΘ

Σοῦ χρεωστῶ τὴν πίστιν μου καὶ τὴν ἐκδούλευσίν μου
κι' εἶναι μισθός μου ἀρκετὸς τὸ χρέος μου ἂν κάμνω.
Σὺ ἔχεις δικαίωματα εἰς τὰ καθήκοντά μου,
αὐτὰ εἶναι τοῦ θρόνου σου τὰ τέχνα καὶ οἱ δούλοι
κι' οὔτε σοῦ ἔκαμαν ποτέ, μὲ ὅ,τι καὶ ἂν κάμουν
παρ' ὅσον ἔς τὴν ἀγάπην σου κι' εἰς τὴν τιμὴν ὀφείλουν.

ΔΩΓΚΑΝ

Καλῶς μοῦ ἦλθες! Ἔργον μου καὶ πόθος μου θὰ εἶναι
καθὼς σ' ἐπρωτοφύτευσα καὶ νὰ σὲ μεγαλώσω! —

ᾠ Βάγχε, ὀλιγώτερον δὲν χρεωστῶ κι' ἐσίνα.

καὶ οὔτε ὀλιγώτερον ποθῶ νὰ σοῦ τὸ δείξω.
 Εἰς τὴν καρδίαν μου ἔλα 'δῶ κ' ἐσένα νὰ σέ σφίξω.

ΒΑΓΚΟΣ

'Εάν φουτρώσω μέσα της, 'δικός σου ὁ καρπός της!

ΔΩΓΚΑΝ

'Απ' τὴν πολλήν της τὴν χαρὰν 'ξεχείλισ' ἡ καρδιά μου
 καὶ ξεθυμαίνει μὲ αὐτοὺς τοὺς σταλαγμοὺς τῆς λύπης.
 'Ακούσατέ με, τέκνα μου καὶ συγγενεῖς καὶ Θάναι
 καὶ ὅλοι σεῖς πλησίον μου. Εἰς τὸν πρωτότοκόν μου,
 τὸν Μάλλκολμ, τὴν διαδοχὴν τοῦ θρόνου μου ὀρίζω·
 εἰς τὸ ἐξῆς θὰ λέγεται τῆς Κουμπερλάνδης πρίγκηψ!
 'Ἄλλ' ἄσυντρόφευτον αὐτὸν δὲν τὸν τιμῶ καὶ μόνον·
 ἄστρα πολλὰ θὰ μοιρασθοῦν, σημεῖα εὐγενείας,
 'ς τὰ στήθη νὰ λαμποκοποῦν ἐκείνων ποῦ τ' ἀξίζουν.
 Πηγαίνω εἰς τὸ 'Ινβερνες ὅπου θὰ μὲ ξενίσης.

ΜΑΚΒΕΘ

Νὰ κοιτιάζω διὰ σέ ἀνάπαυσις μου εἶναι.
 Τὸν ἐρχομόν σου μόνος πηγαίνω νὰ ἀναγγεῖλω,
 καὶ πρῶτος τὴν γυναῖκά μου νὰ τὴν χαροποιήσω
 μ' αὐτὴν τὴν καλὴν εἶδησιν! Σὲ προσκυνῶ, αὐθέντα.

ΔΩΓΚΑΝ

'Αγαπητέ μου Καουδῶρ!

ΜΑΚΒΕΘ (καθ' ἑαυτὸν)

Τῆς Κουμπερλάνδης πρίγκηψ!

Αὐτὸ εἶναι ἀνύψωμα, ὅπου ἢ θὰ σκοντάψω
 νὰ κρημισθῶ, ἢ χρεωστῶ νὰ τὸ ὑπερπηδήσω!
 Μὲ σταματᾶ 'ς τὸν δρόμον μου. — Κρύψετε τὴν φωτιά σας,

ὦ ἄστρο, φῶς νά μὴν ἰδῇ τὸν σκοτεινὸν μου πόθον,
νά μὴν ἰδῇ τὸ ἔματι μου τὸ χέρι! — Πλὴν νά γείνη
ὅ,τι τὸ ἔματι νά ἰδῇ θά τρέμη, ὅταν γείνη!

(Ἐξέρχεται).

ΔΩΓΚΑΝ

Ἐλήθεια, Βάγκε ἀγαθέ, γενναῖος εἶν' ὁ Μάκβεθ!
Κατήντησα νά τρέφωμαι μὲ τὰ ἐγκώμια του
συμπόσιόν μου εἶν' αὐτά! Πηγαίνωμεν! Ἐκεῖνος
ἐπῆγ' ἐμπρὸς μὲ τὸν σκοπὸν νά μας προὔπαντήσῃ.
Τί συγγενής! Τὸ ταῖρι του ὁ κόσμος δὲν τὸ ἔχει!

(Σάλπιγγες. Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Ε'

Ἰνβερνες. Θάλαμος ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Μάκβεθ.

Εἰ σέρχεται ἡ ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ ἀναγινώσκουσα ἐπιστολὴν.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

« Μὲ ἀπήντησαν τὴν ἡμέραν τῆς νίκης, αἱ ἀσφαλέστεραι
« δὲ ἀποδείξεις μὲ πείθουν, ὅτι γνωρίζουν περισσότερα παρὰ
« ὅσον φθάνει νοῦς ἀνθρώπου. Ἐνῶ μ' ἔκκειεν ἡ ἐπιθυμία νά
« τὰς ἐρωτήσω καὶ ἄλλα, ἔγειναν ἀέρας καὶ ἀνελήφθησαν εἰς
« τὸν ἀέρα. Ἐνῶ δὲ ἔμενα ἐκστατικὸς ἀκόμη ἀπὸ τὸν θαυμα-
« σμόν μου, ἦλθε μῆνυμα τοῦ βασιλέως ὅτι μὲ ἀναγορεύει θά-
« νην τοῦ Κουδῶρ, καθὼς μὲ εἶχαν χαιρετήσῃ πρὸ ὀλίγου αἱ
« τρεῖς Μάγισσαι, ὅταν μὲ παρέπεμψαν καὶ εἰς τὰ μέλλοντα
« μὲ τό : Χαῖρε σύ, ποῦ βασιλεὺς θά γείνης. Λύτὰ ἐνόμισα
« καλὸν νά τὰ κοινοποιήσω εἰς ἐσέ, τὴν ἀγαπητὴν σύντροφον
« τῶν μεγαλείων μου, διὰ νά μὴ στερηθῆς ὅ,τι σοῦ ἀνήκει

α ἀπὸ τὴν χαρὰν μου, μὴ γνωρίζουσα τί μεγαλεῖον ἀκόμη σὲ
 α περιμένει. Κρύψε τα αὐτὰ εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ ὑγίαινε».
 Ἴδου ποῦ εἶσαι Κουδὼρ καὶ Γλάμη, καὶ θὰ γείνης
 κ' ὅ,τι σοῦ ἔταξαν! Ἄλλὰ φοβοῦμαι τὴν καρδιά σου
 μήπως γεμάτη ἀπ' τὸ γλυκὺ τῆς εὐσπλαγχνίας γάλα
 τὸν δρόμον τὸν σιμότερον νὰ πάρῃς δὲν σ' ἀφήσῃ!
 Τὰ μεγαλεῖα τὰ ποθεῖς, — φιλοδοξίαν ἔχεις,
 ἀλλὰ δὲν ἔχεις μὲ αὐτὴν κ' ὅσῃν κακίαν πρέπει
 νὰ ἔχῃ ὁ φιλόδοξος! Μὲ τὸ καλὸν τὸ θέλεις
 ἐκεῖνο ποῦ ἐπιθυμεῖς. Τὸ ἄδικον δὲν θέλεις,
 ἀλλὰ τὸ κέρδος τ' ἄδικον ποθεῖς νὰ τ' ἀποκτήσῃς!
 Κάτι νὰ ἔχῃς ἔπρεπεν, ὦ Γλάμη, νὰ σοῦ λέγῃ:
 Ἴδου πῶς πρέπει νὰ φερθῆς διὰ νὰ κατορθώσῃς
 ἐκεῖνο, ποῦ πλειότερον φοβεῖσαι νὰ τὸ κάμῃς
 παρὰ ποῦ ἔχεις μέσα σου τον φόβον μὴ δὲν γείνη!
 "Ω! "Ελα γρήγορα ἐδῶ, νὰ χύσω 'ς τὴν ψυχὴν σου
 τὴν τόλμην μου, κ' ἡ γλῶσσά μου νὰ σοῦ ἐκμηδενίσῃ
 ὄσα κ' ἂν εἴν' ἐμπόδια ὡς τὸν χρυσὸν τὸν κύκλον,
 ὅπου ἡ Τύχη, καὶ μ' αὐτὴν Δυνάμεις ὑπὲρ φύσιν,
 νὰ βάλουν τ' ἀπεφάσισαν 'ς τὴν κεφαλὴν σου στέμμα!

(Εἰσέρχεται ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ)

ΛΑΙΑΝ ΜΑΚΒΕΘ

Τί θέλεις σὺ;

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Ὁ βασιλεὺς ἔρχετ' ἐδῶ ἀπόψε.

ΛΑΙΑΝ ΜΑΚΒΕΘ

Τί λέγεις; Ἐτρελλάθηκες, ὦ ἄνθρωπε! Μαζῆ του

δὲν εἶναι κι' ὁ αὐθέντης σου; — Θὰ εἶχα μῆνυμά του
διὰ νὰ προετοιμασθῶ, ἂν ἤρχετο ἀπόψε.

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

'Αλήθεια! 'Ο αὐθέντης μου ἔρχετ' ἐδῶ κ' ἐκεῖνος.
Νὰ τρέξῃ γρηγορώτερα ἐπρόκειμ' ἕνας δοῦλος
καὶ μόλις ἔφθασεν ἐδῶ. 'Αναπνοὴν δὲν εἶχε!
Μόλις τοῦ ἔμειν' ἀρκετὴ νὰ 'πῆ τὸ μῆνυμά του.

ΛΑΙΩΝ ΜΑΚΒΕΘ

Περιποιήσου τον καλά. Μεγάλα νέα φέρνει!

(Ἐξέρχεται ὁ ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ).

'Ακόμη ὡς κι' ὁ κόρακας ἐβράχνιασε κ' ἐκεῖνος
ποῦ κράζει ὅτι ἔρχεται 'ς τοὺς πύργους μου ὁ Δῶγκαν!
'Ἐλάτε σεῖς, Δαιμόνια, ἐσεῖς ποῦ 'ς τῶν φονέων
τὰς σκέψεις παραστέκεσθε, ξεγυναικώσατέ με!
Μὲ ἄσπλαγχνην σκληρότητα ἐσεῖς γεμίσατέ με
ἀπὸ τὰ νύχια 'ς τὴν κορφήν, — τὸ αἷμα πήξετέ μου, —
τοὺς δρόμους ὅλους φράζετε εἰς τὴν συνείδησίν μου,
ὥστε τῆς φύσεως ὀρμὴ εὐσπλαγχνικὴ καμμία
νὰ μὴ 'μπορῇ τὸν φοβερὸν σκοπὸν μου νὰ κλονίσῃ,
οὔτε νὰ φέρῃ δισταγμὸν εἰς τὴν ἐκτέλεσίν του!
'Ἐσεῖς τοῦ Φόνου ὄργανα, ὅπου καὶ ἂν πλανᾶσθε
κι' ἀόρατα συντρέχετε 'ς ὅ,τι κακὸν κι' ἂν γείνη,
ἐλάτε, κάμετε χολὴν τὸ γάλα τῶν μαστῶν μου!
'Ἐλα καὶ σύ, Νύχτα βαθεῖά, σκεπάσου μὲ τοῦ Ἄδου
τὸν σκοτεινότερον καπνόν, ὥστε ἡ μάχαιρά μου
νὰ μὴν ἰδῇ τὴν μάχαιριά, καὶ οὔτε ἀπ' ἐπάνω

νά ἴμφορῃ ὁ Οὐρανός νά μὲ παραμονεύσῃ
 'πίσ' ἀπ' τὸν πέπλον τῆς νυκτὸς καὶ νά φωνάζῃ : Στάσου !

(Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΚΒΕΘ)

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

ὦ ἔλα, Γλάμη ἔνδοξε καὶ Κουδῶρ μεγάλη,
 ὦ ἔλα, μεγαλείτερε ἀκόμη κι' ἀπ' τὰ δύο
 κατὰ τὸν τελευταῖόν των χαιρετισμὸν ἐκείνον !
 Τὸ γράμμα σου μ' ἐσήκωσε ἀπ' τὸ παρόν, καὶ τώρα
 τὸ μέλλον προαισθάνομαι !

ΜΑΚΒΕΘ

'Αγάπη μου, ἀπόψε

ὁ βασιλεὺς ἔρχετ' ἐδῶ.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Πότε θ' ἀναχωρήσῃ :

ΜΑΚΒΕΘ

Καθὼς σκοπεύει, αὔριον.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Δὲν θὰ ἰδῇ ὁ ἥλιος

αὐτὸ τὸ αὔριον ποτέ ! Ἄλλὰ τὸ πρόσωπόν σου
 εἶναι βιβλίον ἀνοιχτόν, καλέ μου Μάκβεθ, ὅπου
 πράγματ' ἀλλόκοτα ἔμπορεῖ καθένεος ν' ἀναγνώσῃ.
 Θέλεις τὸν κόσμον νά γελάσῃ ; Καθὼς τὸν κόσμον κάμνε !
 Χαρὰν νά λέγῃ ἡ γλῶσσά σου, τὸ ἔματι σου, τὸ χέρι
 νά φαίνεσαι ἄν τ' ἄκαχο τὸ ἄνθος, πλὴν νά ἦσαι
 τὸ φίδι ἀποκάτω του ! Ἐκεῖνος ποῦ θὰ ἔλθῃ
 τὴν πρέπουσαν περιθάλψιν θὰ λάβῃ. Νά μ' ἀφήσῃς
 ἐγὼ τὰ πάντα μόνη μου ἀπόψε νά φρογτίσω.

Τὸ μέγα ἔργον, ποῦ αὐτὴν θὰ τελεσθῇ τὴν νύκτα,
 ἐξασφαλίζει καὶ ἀρχὴν καὶ παντοδυναμίαν
 δι' ὅλας τὰς ἡμέρας μας καὶ νύκτας εἰς τὸ μέλλον.

ΜΑΚΒΕΘ

Τὰ ξαναλέγομεν αὐτά!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

'Αλλ' ἀπαθὴς νὰ ᾔσκι
 ἐάν ἀλλάξῃ ἡ ὄψις σου, θὰ πῆ ὅτι φοβεῖσαι.
 "Ἀφῆσε τ' ἄλλα εἰς ἐμέ. Ἐγὼ θὰ τὰ φροντίσω!
 ('Ἐσέρχονται)

Σ Κ Η Ν Η Σ Τ'

"Ἐμπροσθεν τοῦ μεγάρου τοῦ Μάκβεθ.

Αὐλοὶ καὶ θαυλοὶ. — Εἰσέρχονται ὁ ΔΩΓΚΑΝ, ὁ ΜΑΛΚΟΛΜ,
 ὁ ΔΟΝΑΔΒΑΙΝ, ὁ ΒΑΓΚΟΣ, ὁ ΔΕΝΩΞ, ὁ ΜΑΚΔΩΦ,
 ὁ ΡΩΞ, ὁ ΔΓΚΟΣ, μετὰ συνοδείας.

ΔΩΓΚΑΝ

"Ορατὸν μέρος εἶν' αὐτό! Ὁ ἐλαφρὸς ἀέρας
 πνέει ἐδῶ γλυκὰ γλυκὰ κ' εὐφραίνει τὰς αἰσθήσεις.

ΒΑΓΚΟΣ

Καὶ τὸ πετροχελιδονον — ὁ πτερωτὸς μας ξένος
 ποῦ ἔρχεται τὴν ἀνοιξιν καὶ 'ς τοὺς ναοὺς φωληάζει. —
 κι' αὐτὸ ἀκόμη μαρτυρεῖ μὲ τὰ κτισίματα του
 ὅτ' ἡ πνοὴ τῶν οὐρανῶν γλυκὰ ἐδῶ μυρίζει.
 Δὲν ἔχει σκέπης ἐξοχὴν, δὲν ἔχει κορωνίδα,
 δὲν ἔχει τοίχου στύλωμα, γωνιὰν δὲν ἔχει, ὅπου,
 νὰ μὴ κρεμνιέτ' ἡ κούνια του καὶ κλίνη τῶν παιδιῶν του.

Ἐκεῖ ποῦ συχνόεργεται νά κάμη τήν φωνήά του
εἶναι συνήθως καθαρὸς κ' εὐώδης ὁ ἀέρας¹⁰.

(Εἰσέρχεται ἡ ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ)

ΔΩΓΚΑΝ

Ἴδού καὶ ἡ ἀρχόντισσα! Κυρία, καλῶς σ' ἤυρα.
Μᾶς εἶναι βάρος κάποτε ἡ φορτικὴ φιλία
ἂν κ' εἴμεθα εὐγνώμονες ἔς τὸ δεῖγμα τῆς φιλίας,
ὥστε ἂν τώρα σ' ἐνοχλῶ, εὐχεται μολοντοῦτο
νά μοῦ πληρώσῃ ὁ Θεὸς τὸν κόπον ὁποῦ παίρνεις,
καὶ μοῦ ὑποχρένεσαι διότι σοῦ τὸν δίδω

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ἔσσα κι' ἂν κάμω, καὶ διπλά καὶ τρίδιπλα νά εἶναι,
εἶναι μικρὰ καὶ πενιχρὰ καὶ δὲν ἀντιζυγίζου
ὄσ' ἀγαθὰ κι' ὄσῃν τιμὴν μᾶς ἐπιδαφιλεύεις.
Δι' ὅλα σου τὰ παλαιὰ εὐεργετήματά σου,
κι' ὄσα κοντὰ ἔς τὰ παλαιὰ ἐσώρευες καὶ πάλιν,
εὐχέται σου θὰ εἴμεθα παντοτεινοί, αὐθέντα.

ΔΩΓΚΑΝ

Ποῦ εἶν' ὁ Θάνης; Ἐτρεχα τὰ ἔχνη του νά φθάσω,
μὲ τὸν σκοπὸν ἐγὼ εἶδῶ νά τὸν προῦπαντήσω
ἀλλὰ μ' ἐπρόλαβεν αὐτός. Ὡς ἄλλο φτερνιστῆρι
τὸν ἐσπρωχν' ἡ ἀγάπη του, καὶ ἔφθασεν ὁ πρῶτος.
Φιλοξενίαν σοῦ ζητῶ τὴν νύκτ' αὐτήν, Κυρία.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Αὐθέντα μου, οἱ δοῦλοί σου, ὅ,τι καλὸν κι' ἂν ἔχουν,
ἀνθρώπους, χρήματα, παιδιά, καὶ τὴν ζωὴν ἀκόμη,

τὰ ἔχουν εἰς τὴν θέλησιν καὶ τὴν διάθεσίν σου
καὶ δὲν σοῦ δίδουν μ' ὄλ' αὐτὰ παρ' ὅ,τι σοῦ ἀνήκει.

ΔΟΥΚΑΝ

Πηγαίνομεν νὰ εὐρωμεν λοιπὸν τὸν σύζυγόν σου.
Τὸν ἀγαπῶ παραπολύ κι' οὔτε ποτέ θὰ παύσῃ
ἡ εὐνοιά μου πρὸς αὐτόν! Ὁδ' ἤγησέ μ' ἂν θέλῃς.
Ἐξέρχονται.

ΣΚΗΝΗ Ζ'

Ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Μάκβεθ.

Αὐτοὶ καὶ δαυλοί. Διέρχεται ἐπιστάτης ἀκολουθούμενος ὑπὸ ὑπηρετῶν
φερόντων σκεύη καὶ φαγητὰ ἀπὸ τῆς τραπέζης.
Μετ' αὐτοῦ ὁ ΜΑΚΒΕΘ.

ΜΑΚΒΕΘ

Ἄν ἦτο νὰ ἐγίνετο καὶ νὰ τελειόνη, τότε
ἄς γείνη τὸ ταχύτερον! — Ἄν ἡ δολοφονία
συνέπαιρνε ἔς τὰ βρόχια τῆς τὰ ἐπακόλουθά της,
ἂν ἡ ἐπιτυχία τῆς ἠσφάλιζε τὰ τέλη,
ἂν ἦτο ἓνα κτυπημα ν' ἀρχῇ αὐτὸ καὶ μόνον,
αὐτὸ νὰ εἶναι καὶ ἀρχὴ καὶ τέλος ἐδῶ κάτω,
ἐδῶ ἔς αὐτὸ τὸ ἄβαθο τοῦ Χρόνου περιγιαλί, —
τότε τὴν μέλλουσαν ζωὴν τὴν ἀψηφῶ! Ἄλλ' ὅμως
τὰ ἔργ' αὐτὰ ἔχουν κ' ἐδῶ τὴν ἀνταπόδοσιν των.
Γίνετ' εἰς ἄλλους μᾶθημα τὸ αἷμα τὸ χυμένον,
καὶ στρέφεται τὸ μᾶθημα καὶ τιμωρεῖ ἐκεῖνον
ποῦ πρῶτος τὸ ἐδίδαξε. Ἡ δὲ Δικαιοσύνη
μας παίρνει τὸ φαρμάκι μας ἔς τὰ σύμμετρά της χέρια
καὶ ἔπειτα ἔς τὰ χεῖλη μας προσφέρει τὸ ποτήρι. —

Δύτὸν ἐδῶ ἢ σκέπη διπλὰ τὸν προστατεύει·
 ἐν πρώτοις εἰμαι συγγενής, κ' ὑπήκοός του εἰμαι·
 δεσμοὶ μεγάλοι καὶ οἱ δύο πρὸς τούτοις τὸν ξενίζω
 κ' ἐγὼ τὴν θύραν χρεωστῶ νὰ κλείσω 'ς τὸν φονέα,
 ὅχι ἐπάνω του ἐγὼ μαχαίρι νὰ σηκώσω!

Ἄλλὰ καὶ εἰς τὸν θρόνον του ἡμερὸς ἦτο τόσον,
 ἐφάνη τόσον ἀγαθὸς 'ς τὴν ὑψηλὴν του θέσιν,
 ὥστ' αἱ πολλαὶ του ἀρεταὶ τόσαι φωναὶ θὰ γείνουν,
 ὡσάν ἀγγέλων σάλπιγγες, νὰ καταμαρτυρήσουν
 ὡς ἔργον καταχθόνιον τὴν ἐξολόθρευσιν του!
 Κ' εἰς τὸν ἀνεμοστρόβιλον ἐπάνω καθισμένος,
 'σάν βρέφος νεογέννητον κ' ὀλόγυμνον, ὁ Οἶκος, —
 ἢ μὲ μορφὴν τῶν Χερουβείμ, ποῦ σχίζουσι τὸν αἰθέρα
 'ς τοὺς ἀοράτους τ' οὐρανοῦ ἐπάνω ταχυδρόμους, —
 τὴν φρίκην τοῦ ἀκούσματος θὰ τὴν διασκορπίσῃ
 μὲ ἦχον τόσον φοβερὸν 'ς τὰ ἄκρα τῶν ἀνθρώπων,
 ὥστ' ὁ ἀέρας θὰ πνιγῇ ἀπ' τὸ πολὺ τὸ δάκρυ!
 Ἄλλο αὐτὸς μου ὁ σκοπὸς δὲν ἔχει φτεριστῆρι
 νὰ τοῦ κεντήσῃ τὰ πλευρά, εἰμὴ φιλοδοξίαν,
 ποῦ τὸ σημάδι ξεπερνᾷ 'ς τὸ πῆδημα καὶ πέφτει¹⁴.

(Εἰσέρχεται ἡ ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ)

ΜΑΚΒΕΘ

Τί θέλεις; αἶ; Τί γίνεται;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ἄπέφαγε; Εἰπέ μου

πῶς ἔφυγες;

ΜΑΚΒΕΘ

Μ' ἐζήτησε;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ὡσάν νά μὴ τὸ 'ξεύρης!

ΜΑΚΒΕΘ

Δὲν θέλω νά τὸ σπρώξωμεν μακρύτερα τὸ πρᾶγμα.
 Τόσας τιμᾶς τοῦ χρεωστῶ τὸν ἔπαινόν μου λέγει
 ὁ κόσμος ὅλος. Τὴν χρυσὴν αὐτὴν ὑπόληψίν μου
 νά τὴν φορῶ 'ς τὴν λάμπιν της ὡς στολισμὸν προκρίνω,
 καὶ ὄχι ἀπ' ἐπάνω μου εὐθύς νά τὴν πετάξω.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Καὶ ἡ 'Ελπίς ποῦ 'φόρεσες μὴν ἦτο μεθυσμένη;
 ἢ μὴ ἀπεκοιμήθηκε 'ς τὸ μεταξύ, καὶ τώρα
 'ξυπνᾷ καὶ βλέπει κίτρινη καὶ κατατρομασμένη,
 ἐκεῖνο ποῦ ἐχαίρετο προτύτερα νά βλέπῃ;
 Τὸ μέτρον τῆς ἀγάπης σου μὲ τοῦτο μοῦ τὸ δίδεις!
 Ἐκεῖνο πῶχεις 'ς τὴν καρδιά, δὲν ἔχεις καὶ τὴν τόλμην
 νά φανερώσῃς μ' ἔργα σου, μὲ τὴν παλληκαριά σου;
 Θέλεις αὐτὸ ποῦ ἐκτιμᾷς ὡς στολισμὸν τοῦ βίου,
 καὶ ἄνδρος 'ς τὴν ἴδιαν σου ἐκτίμησιν νά ἦσαι;
 Θέλεις ν' ἀφίνης πάντοτε κατόπιν ἀπ' τὸ θεῖον
 ν' ἀκολουθῇ τὸ δὲν τολμῶ;

ΜΑΚΒΕΘ

Παρακαλῶ, σιώπα!

Τολμῶ νά κάμω κάθε τι ὅπου ἀρμύζει 'ς ἄνδρα.
 Ἐκεῖνος ποῦ πλειότερον τολμᾷ, δὲν εἶναι ἄνδρας!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Λοιπὸν τί ζῶον σ' ἔκαμε νά μοῦ ἀνκαλύψῃς
 τὰ σχέδια σου; Τότε δ' ἦσο ἀλήθεια ἄνδρας,

ὅταν δὲν σ' ἔλειπ' ἡ καρδιά καὶ νὰ τὰ ἐκτελέσης!

Καὶ ὅσον μεγαλειότερος ζητεῖς νὰ γείνης, τόσον
εἰς' ἄνδρας! Δὲν συνέτρεχε τόπος ἡ ὥρα τότε,
ἀλλ' ὁμῶς ἤθελες ἐσύ νὰ φέρης καὶ τὰ δύο.

Ἴδου ποῦ ἦλθαν μόνα των! Ἀλλὰ ἐνῶ τὰ πῦρες,
σὺ χάνεσαι! — Τὸ γάλα μου τὸ ἔδωκα καὶ ἔξυρω
πῶς τ' ἀγαπᾷ τὸ βρέφος της μιὰ μάνα ποῦ βυζάνει
πλὴν κι' ἂν μ' ἐγλυκοκύτταζε ἔς τὰ ἄματια τὸ παιδί μου
θὰ ἤρπαζα τὴν ρῶγά μου ἀπ' τ' ἀπαλά του γούλια
νὰ τοῦ συντρίψω τὰ μυαλά, ἂν εἶχα κάμει ὄρκον,
καθὼς ἐσύ τ' ὠρκίσθηκες αὐτό!

ΜΑΚΒΕΘ

Κι' ἂν ἀποτύχω;

ΛΑΙΑΝ ΜΑΚΒΕΘ

Ποιὸς θ' ἀποτύχη; Στύλωσε τὴν γενναιότητά σου
καὶ δὲν ἀποτυγχάνομεν. Ἐνῶ κοιματ' ὁ Δῶγκαν, —
κ' ὕπνον βαρὺν τοῦ ταξιδιοῦ ὁ κόπος θὰ τοῦ φέρη, —
τοὺς δύο θαλαμηπόλους του θὰ τοὺς δαμάσω τόσον
μὲ τὰ συχνοκεράσματα, ποῦ τὸ μνημονικόν των,
ὁ φύλακας τοῦ λογικοῦ, ἓνας ἀτμός θὰ γείνη,
καὶ μὲς' ἀπὸ τὴν θήκην του ὁ νοῦς θὰ ξεθυμάνη.

Ἐνῶ ἐκεῖνοι κοίτονται ὡσὰν ἀποθαμένοι

ἔς τὸν ὕπνον τὸν κτηνώδη των, καὶ τί δὲν ἤμποροῦμεν
οἱ δύο μας ἀνεμπόδιστοι νὰ κάμωμεν τὸν Δῶγκαν,
καὶ ν' ἀποδώσωμεν τὸ πᾶν ἔς τοὺς δύο φύλακας του,
ὅστε αὐτοὶ νὰ φορτωθεῖν τοῦ ἔργου μας τὸ βάρος;

ΜΑΚΒΕΘ

Νὰ μοῦ γεννᾷς ἀρσενικά, διότι μόνον ἄνδρες

ἀξιζει ἀπ' τ' ἀδάμαστα τὰ σπλάγχνα σου νὰ ἔβγαινον!
 Καὶ ποιὸς τῷ ὄντι δὲν θὰ ἔπῃ, — τοὺς δύο κοιμισμένους
 ἀφοῦ τοὺς πασαλείψωμεν μὲ αἷμα, καὶ συγχρόνως
 ἂν κάμωμεν τῶν μαχαιριῶν τῶν ἰδικῶν των χρῆσιν, —
 ποιὸς δὲν θὰ ἔπῃ ὅτ' εἶν' αὐτοὶ οἱ ἐνοχοὶ καὶ μόνοι;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ποιὸς θὰ τολμήσῃ νὰ εἰπῇ ἢ νὰ πιστεύσῃ ἄλλο,
 ὅταν ἰδοῦν τοὺς θρήνους μας διὰ τὸν θάνατόν του;

ΜΑΚΒΕΘ

Ἐπῆρα τὴν ἀπόφασιν, κί ὄλαι μου αἱ δυνάμεις
 εἰς τοῦτο μόνον θὰ στραφοῦν τὸ φοβερόν τὸ ἔργον.
 Πηγαίνωμεν! Ἄς ἤμεθα φριδροὶ ἔς τὸν κόσμον ὅλον,
 ἄς κρύψῃ ὁ δόλος τοῦ ἔματιοῦ τοῦ στήθους μας τὸν δόλον!

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΣΚΗΝΗ Α'

Πρόδαμος ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Μάκβεθ.

Εἰσέρχεται ὁ ΦΛΗΝΣ φέρων εἰς χεῖρας δαυλόν, ἀκολουθούμενος δὲ
ὑπὸ τοῦ ΒΑΓΚΟΥ.

ΒΑΓΚΟΣ

Τί ὥρα εἶναι τῆς νυκτός ;

ΦΛΗΝΣ

Δὲν ἤκουσα τὴν ὥραν,

ἀλλ' ἡ σελήνη ἔδυσσε.

ΒΑΓΚΟΣ

Καὶ τῶρα βασιλεύει

μεσάνυχτα.

ΦΛΗΝΣ

Ἄργότερα μοῦ φαίνεται ὅτ' εἶναι.

ΒΑΓΚΟΣ ἀφοπλιζόμενος.

Νὰ τὸ σπαθί μου πᾶρέ το. — Ὁ οὐρανὸς ἀπόψε
δὲν ἐξοδεύεται. Σβυστοὶ οἱ λύγνοι του εἶν' ὄλοι. —

Πᾶρε καὶ τοῦτο. — Μ' ἔρχεται ὁ ὕπνος ἄν μολύβι
καὶ ὅμως ν' ἀποκοιμηθῶ δὲν ἤθελα. ὦ Θεῖαι

Δυνάμεις, διώξετ' ἀπὸ μὲ τοὺς στοχασμοὺς τοὺς μαύρους,
ποῦ κυριεύουν τὴν ψυχὴν ἔς τοῦ ὕπνου τὴν γαλήνην !

(Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΚΒΕΘ, προπορευομένου ὑπηρετοῦ δαυλοῦχου).

ΒΑΓΚΟΣ

Δὸς τὸ σπαθί μου γρήγορα! — Ἐκεῖ ποιός εἶναι!

ΜΑΚΒΕΘ

Φίλος!

ΒΑΓΚΟΣ

Ἀκόμη δὲν ἐπλάγιασες; Ὁ βασιλεὺς κοιμάται.
Ἦτο 'ς τὸ ἄκρον εὐθυμος καὶ εὐχαριστημένος.
ἐφιλοδώρησ' ἄφθονα τοὺς δούλους σου, καὶ τοῦτο
τὸ δακτυλίδι μ' ἔδωκε διὰ τὴν σύζυγόν σου,
κι' ἀπεκοιμήθηκ' ἡσυχος.

ΜΑΚΒΕΘ

Μὰς ἦρε ἀνετοίμους
τὴν δὲ καλὴν μας θέλησιν ἐδέσμευαν ἐλλείψεις,
καὶ δὲν μὰς ἦτο δυνατόν νὰ γείνουν ὅσα πρέπει.

ΒΑΓΚΟΣ

Τὰ πάντα ἔγειναν καλὰ! — Τὴν περασμένην νύκτα
ταῖς τρεῖς ἐκείναις μάγισσαις ταῖς εἶδα 'ς τ' ὄνειρόν μου.
Δὲν ἦσαν ὅλα ψεύματα ἐκείνα ποῦ σοῦ εἶπαν!

ΜΑΚΒΕΘ

Μοῦ εἶχαν ἔβγει ἀπ' τὸν νοῦν! Ἀλλὰ καμμίαν ὄραν,
ὁπότεν ἔχης τὸν καιρόν, ἀλλάζομεν δυὸ λόγια
περὶ τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς.

ΒΑΓΚΟΣ

Ὅταν θελήσης!

ΜΑΚΒΕΘ

Ἄρκεῖ νὰ σ' εὕρω σύμφωνον ὅταν θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα
καὶ θὰ κερδίσης εἰς τιμὴν.

ΒΑΓΚΟΣ

Ἄπο αὐτὴν ποῦ ἔχω

νὰ χάσω δὲν ἐπιθυμῶ ζητῶν νὰ τὴν αὐξήσω.

Θὰ κάμω ὅ,τι χρεωστῶ εἰς τρόπον νὰ φυλάξω
τὴν πίστιν μου ἀμόλυντον καὶ καθαρὰν καρδίαν.

ΜΑΚΒΕΘ

Καλὴ σου νύκτα κι' ἀγαθὴ ἐν τούτοις.

ΒΑΓΚΟΣ

Καλὴ νύκτα!

('Ἐξέρχονται ὁ ΒΑΓΚΟΣ καὶ ὁ ΦΑΗΝΣ).

ΜΑΚΒΕΘ πρὸς τὸν ὑπηρετὴν

Εἶπε εἰς τὴν κυρίαν σου, ἐσύ, νὰ μοῦ σημάνη
ὅταν μοῦ κάμῃ τὸ πιστόν, καὶ πέσε νὰ πλαγιασῆς¹².

('Ἐξέρχεται ὁ ὑπηρετὴς):

Τί εἶναι τοῦτο, μάχαιρα, ποῦ βλέπω ἄντικρῦ μου,
μὲ τὴν λαβὴν τῆς πρὸς ἐμέ. ὦ ἔλα νὰ σέ πιάσω! . . .
Δέν σ' ἔπιασα, ἀλλὰ ἐκεῖ τὰ ἄματιά μου σέ βλέπουν! . . .ὦ φάντασμα ἀπαίσιον, δὲν εἶσαι κ' εἰς τὸ χέρι
καθὼς ε' τὰ μάτια αἰσθητόν; ἢ μὴ δὲν εἶσαι ἄλλοπαρὰ μαχαίρι φανταστόν, ἀπάτης μόνον πλάσμα
ποῦ τὸ γεννᾷ ἡ κεφαλὴ ἔς τὴν ἐξαψιν τῆς θερμῆς;Ὅμως σέ βλέπω πάντοτε, ψηλαφητόν σέ βλέπω
καθὼς αὐτό, ποῦ τὸ τραβῶ ἀπὸ τὴν θήκην τώρα!Τὸν δρόμον ὅπου ἔμελλα νὰ πορευθῶ μοῦ δείχνεις,
καὶ ὁμοίόν σου σύνεργον θὰ εἶχα εἰς τὸ χέρι! . . .Μὴ παίζου μετὰ τὰ ἄματιά μου κι' ἄλλαι μου αἰσθήσεις,
ἢ μὴ τὰ πάντα ξεπερνᾷ ἡ ὄρασίς μου μόνη;

Σὲ βλέπω, νά! κ' εἰς τὴν λαβὴν κ' ἐπάνω 'ς τὴν λεπίδα
αἵματος εἶναι σταλαγμοί, ὅπου δὲν ἦσαν πρῶτα!
"Ὅχι! ἀπάτη μου τὸ πᾶν! Ὁ φονικὸς σκοπὸς μου
τὸ σχῆμ' αὐτὸ τ' ἀνύπαρκτον 'ς τὰ μάτια μου λαμβάνει! . . .
Αὐτὴν τὴν ὥραν τῆς νυκτὸς 'ς τὸ ἡμισυ τῆς σφαίρας
ἡ φύσις φαίνεται ὡς νεκρά, — κ' ἐξαπατοῦν τὸν ὕπνον
ὄνειρα πύρκα τρομερὰ μέσ' 'ς τὰ σκεπάσματά του.
Τώρα γυρνοῦν Ἐξωτικά, κ' εἰς τὴν χλωμὴν Ἐκάτην
προσφέρουν τὴν λατρείαν των. Κι' ὁ ἄσαρκος ὁ Φόνος
ἀκούει τὰ οὐρλιάσματα τοῦ λύκου, τοῦ φρουροῦ του,
καὶ ξεκινᾷ, κ' ἀργοπατεῖ 'ς τὸ σκότος, μὲ τὸ βῆμα
ποῦ πῆγαιν' ὁ Τσαρκίνιος 'ς τὸ ἔργον του . . . ἄν φάσμα! —
Ἐσύ, ὦ Γῆ ἀκίνητη, γερὰ θεμελιωμένη,
τὰ βήματά μου μὴ τ' ἀκοῦς ἐκεῖ ὅπου πηγαίνουν,
μὴ τύχη καὶ οἱ λίθοι σου βαλθοῦν νὰ φλυαρήσουν
καὶ διώξουν ἔξωφ' ἀπ' ἐδῶ τὴν φρίκην, ποῦ ἀρμόζει
'ς αὐτῆς τῆς ὥρας τὸν σκοπὸν! — Ἐνῶ τὸν φοβερίζω
ἐκεῖνος ζῆ. Τέτοια φωτιά μὲ λόγια δὲν ἀνάπτει!

(Ἀκούεται σήμαντρον)

Πηγαίνω, καὶ τετέλεσται! Το σήμαντρον μὲ κράζει!
Σημαίνει, Δώγκαν, διὰ σέ! Νεκρώσιμα σημαίνει!
Μὴ τὸ ἀκοῦς! Ἡ Οὐρανὸς ἢ Ἄδης σὲ προσμένει!

(Ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Β'

Ἐν τῷ αὐτῷ προδύμῳ.

Εἰσέρχεται ἡ ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ἐκεῖνο ποῦ τοὺς 'μέθυσε, καρδιά 'ς ἐμένα δίδει
 ἐκεῖνο ποῦ τοὺς 'δρόσισεν, ἐμένα μέ φλογίζει! . . .
 Τί εἶναι τοῦτο; — Σιωπή! . . . Ἡ κουκουβάγια ἦτον,
 ὁ κράκτης ὁ ἀπαίσιος, ποῦ ἄγρια φωνάζει
 τὴν μαύρην καλὴν-νύκτα του! — Ὁ Μάκβεθ εἶναι μέσα,
 ἡ θύρα εἶναι ἀνοικτή, κ' οἱ δούλοι μεθυσμένοι
 ἐμπαιζοῦν τὸ καθῆκόν των μέ τὰ βροχαλητά των.
 Ἐδόλωσα μέ βότανα τὸ βραδυνόν πιστόν των,
 ὥστ' ἡ Ζωὴ κι' ὁ Θάνατος μαλλόνουν, καὶ δὲν 'ξεύρουν
 ἂν ζοῦν ἢ ἂν ἀπέθαναν!

ΜΑΚΒΕΘ ἔσωθεν

Ποιὸς εἶναι! "Ω!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Τί λέγει;

Φοβοῦμαι μὴ ἐξύπνησαν καὶ τίποτε δὲν γείνη!
 "Ω! εἶναι ἡ ἐκτέλεσις ὁ φόβος, ὄχι ἡ πράξις!
 "Ακουε! . . . Ἐτοιμα ἐκεῖ τὰ εἶχα τὰ μαχαίρια,
 Ἄδύνατον νὰ μὴ τὰ ἰδῆ! — Μ' ἐφάνη ὅσ' νὰ βλέπω
 ἐμπρὸς μου τὸν πατέρα μου ἐκεῖ ποῦ ἐκοιμάτο,
 ἀλλέως ἐγὼ μόνη μου τὸ ἔκαμνα! . . . Ὁ Μάκβεθ!

(Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΚΒΕΘ)

ΜΑΚΒΕΘ

Τετέλεσται! — Δὲν ἤκουσες κανέναν κρότον;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Μόνον

τῆς κουκουβάγιας τῆν φωνὴν καὶ τὴν βοήν τῶν γρύλλων.
Δὲν ἦσο σὺ ποῦ ἰφώναζες;

ΜΑΚΒΕΘ

Αἶ; Πότε;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Τώρα!

ΜΑΚΒΕΘ

Τώρα;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Μάλιστα! Τώρα!

ΜΑΚΒΕΘ

Ἄκουσε, ἴς τὸ πλάγι ποιὸς κοιμᾶται;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ὁ Δοναλθαίν.

ΜΑΚΒΕΘ βλέπων τὰς χεῖράς του.

ὦ θεάμα φρικτόν!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ἄνοησίου,

νὰ λέγῃς: θεάμα φρικτόν!

ΜΑΚΒΕΘ

Ἐστὸν ὕπνον του ὁ ἕνας

ἐγέλασε, καὶ ὁ δεύτερος ἐφώναζε «Σκοτόνουν»
καὶ ἕνας τὸν ἄλλον ἔξυπνησε. Ἐστάθηκα ν' ἀκούσω,
καὶ ἀφοῦ ἐπροσευχήθηκα τὸς ξαναπῆρε ὁ ὕπνος.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Κοιμοῦντ' οἱ δύο τῶν μαζῆ ἐκεῖ

ΜΑΚΒΕΘ

Ὁ ἕνας εἶπε :

Βοήθειά μου ὁ Θεός! κ' εἶπε α' Ἀμήν» ὁ ἄλλος,
ὡσάν νά μ' ἔβλεπαν μ' αὐτά τὰ φοινικά τὰ χέρια!
Τοὺς ἤκουα ποῦ τρώμαζαν, ἀλλὰ δέν ἤμποροῦσα
νά 'πῶ α' Ἀμήν», ποῦ ἔλεγχν «Θεεῖ, βοήθειά μας».

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

* Ἄφες τα τοῦτα!

ΜΑΚΒΕΘ

Διατί κ' ἐγὼ δέν ἤμποροῦσα
νά τὸ προφέρω τὸ Ἀμήν; Εἶχα πολλήν ἀνάγκην
ἀπὸ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅμως ἐκολλοῦσε
'ς τὸν λάρυγγά μου τὸ Ἀμήν!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Μὴ συλλογεῖσαι τόσον
αὐτά τὰ πράγματα, εἰδὲ ἴσως μᾶς ἔλθῃ τρέλλα!

ΜΑΚΒΕΘ

Μ' ἐφάνη ὅσάν νά ἤκουα μίαν φωνὴν νά κράζει:
« Ὑπνον δέν ἔχεις 'ς τὸ ἐξῆς! Ἐσκότωσε τὸν Ὑπνον
ὁ Μάκβεθ, τὸν ἐσκότωσε τὸν Ὑπνον τὸν ἀθῶνον,
αὐτὸν ποῦ τὸ κουβάριασμα ξεπλέκει τῶν φροντίδων,
τὸν θάνατον εἰς τὴν ζωὴν τῆς κάθε μας ἡμέρας
λουτρόν τοῦ κόπου, βάλσαμον τοῦ νοῦ τοῦ πονεμένου,
τὸ ἄρτυμα τῆς φύσεως, τὸν μέγαν τροφοδότην
'ς τοῦ βίου τὸ συμπόσιον¹³.»

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Τί εἶν' αὐτά ποῦ λέγεις;

ΜΑΚΒΕΘ

«Δὲν ἔχεις ὕπνον ἔς τὸ ἐξῆς», ἐβούζε. «Τὸν Ὑπνον
ὁ Γλάμης τὸν ἐσκότωσεν, ὥστε δὲν ἔχει πλέον
νὰ κοιμηθῆ ὁ Καουδῶρ, νὰ κοιμηθῆ ὁ Μάκβεθ!»

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ποῖος τὰ ἔκραξεν αὐτά; — Ἀγαπητέ μου Θάνη,
λυγᾶ καὶ χαλαρόνεται ἡ ἀνδρική καρδιά σου,
ἐὰν ἀφίνης εἰς αὐτὰ νὰ χάνεται ὁ νοῦς σου.
Πήγαιν' εὐθύς, εὔρε νερὸν καὶ ξέπλυνε ἀμέσως
ἀπὸ τὰ χέρια σου αὐτὸν τὸν μαῦρον καταδότην. —
Τί μοῦ τὰ ἔφερες ἐδῶ τὰ δύο τὰ μαχαίρια;
Πρέπει ἐκεῖ ἔς τὸ πλάγι του νὰ μείνουν! Πήγαινέ τα
καὶ ἄλειψε μὲ αἵματα ταῦς κοιμισμένους δούλους!

ΜΑΚΒΕΘ

Δὲν ἔπαγω! Τὸ τί ἔκαμα, νὰ τὸ σκεφθῶ καὶ μόνον
μὲ πιάνει τρόμος. Δὲν τολμῶ νὰ τὸ ἰδῶ καὶ πάλιν!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Μικρόφυγε! Δὸς τα ἐδῶ ἑμένα τὰ μαχαίρια!
Οἱ κοιμισμένοι κ' οἱ νεκροὶ εἶναι ὡτὰν εἰκόνες.
Τὸν διάβολον ζωγραφιστὸν μόνον παιδιὰ τὸν τρέμουν.
Ἄν τρέχη αἰμ' ἀπ' τὴν πληγὴν, τὸ πρόσωπον τῶν δούλων
θὰ πασαλείψω, νὰ φανοῦν ὡς ἔνοχοι ἐκεῖνοι.

(Ἐξέρχεται. Ἀκούεται ἔξωθεν κρότος θύρας κρουσμένης).

ΜΑΚΒΕΘ

Ποῖος νὰ κτυπᾶ; Τί ἔπαθα καὶ μὲ κατατρομάζει
κάθε βοή πού ἀκουσθῆ; — Τί εἶν' αὐτὰ τὰ χέρια;
Ἄ! μὲ στραβόνουν! Ἐμπορεῖ τοῦ Ποσειδῶνος ὄλος

ὁ ἄπειρος Ὀκεανὸς αὐτὸ ποτὲ τὸ αἷμα
 νὰ πλῦνη ἀπ' τὸ χέρι μου; Ὁχι! Τὸ χέρι τοῦτο
 τὸ πέλαγος τ' ἀπέραντον θὰ καταπορφυρώσῃ,
 νὰ κάμῃ κατακόκκινα τὰ γαλανὰ νερά του!¹⁴

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ ἰπιστρέφουσα.

Τὰ χέρια μου κοκκίνισαν ὅσῃ τὰ δικά σου· ὅμως
 θὰ ἐντρεπόμεν τὴν καρδιάν ἀχνήν νὰ ἔχω τόσον!

(Κρούεται ἔξωθεν ἡ θύρα).

Κάποιος τὴν θύραν μας κτυπᾷ· ἀκούεις; — Ἔλα μέσα·
 ἄλλο νερὸ τὴν πράξιν μας ἀρκεῖ νὰ τὴν ξεπλύνῃ·
 τόσον ἀρκεῖ! Τί ἐγείνει τὸ παλαιὸν σου θάρρος;
 Ἄκουε! Ἐξακολουθεῖ ὁ κρότος εἰς τὴν θύραν!
 Τὸ νυκτικόν σου φέρεσε, μὴ πρέπει νὰ φανῶμεν
 κ' ἰδοῦν πῶς δὲν ἔπλαγιασαμεν. — Μὴ χάνεσαι εἰς σκέψεις!

ΜΑΚΒΕΘ

Νὰ ξεύρω τὸ τί ἔκαμα! Ἄς ἦτο νὰ μὴ ξεύρω
 τὴν ὑπαρξίν μου!

(Κρούεται ἡ θύρα).

Κτύπα σὺ! Μὴ θέλῃς νὰ ζυπνήσῃς
 τὸν Δῶγχαν μετὸν κρότον σου; ὦ! Εἶθε νὰ ἔμπορῶσαι!
 (¹⁵Ἐέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Γ'

Ἐν τῷ αὐτῷ προδῶμῳ. Κρούεται ἔξωθεν ἡ θύρα.

(Εἰσέρχεται θυρωρὸς).

ΘΥΡΩΡΟΣ

Νὰ κτύπημα, ἀλήθεια κι' ἀλήθεια! Ἄν ἦτο νὰ κάμῃ κα-
 νεὶς τὸν θυρωρὸν εἰς τὴν κόλασιν, ἡσυχίαν δὲν θὰ εἶχεν· ὅλο

θά ἐγύριζε τὸ μάνδαλο. (Κρούεται ἡ θύρα). Κτύπα, κτύπα, κτύπα! — Ποῖος εἶν' ἐκεῖ, δι' ὄνομα τοῦ Βελζεβούλ! — Ἴσως εἶναι κανεὶς μυλωνᾶς, ποῦ ἐκρεμάσθηκε διότι περιμένει εὐφορίαν τῆς γῆς. Καλῶς ὄρισες! Φέρε μαζὴ σου προσόψια πολλά· θά ἔχης νὰ ἰδροκοπήσης ἐδῶ δι' αὐτὸ ποῦ ἔκαμες. (Ἐξακολουθεῖ ὁ κρέτας). Ποῖος εἶν' ἐκεῖ, μὰ τοῦ ἄλλου διαβόλου τὸ ὄνομα! — Θά ἦναι μὰ τὴν πίστιν μου, κανεὶς διπρόσωπος, ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ σοῦ πέρνουν ὄρκον, ὅτι τὸ ἄσπρο εἶναι μαῦρο καὶ τὸ μαῦρο ἄσπρο, — κανεὶς ἄξιος νὰ πωλήσῃ καὶ τὴν ψυχὴν του διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅμως δὲν κατῴρθωσι νὰ τὸν γελάσῃ τὸν Θεὸν διὰ νὰ τοῦ ἀνοίξῃ τὴν πύλην τῶν Οὐρανῶν. Κόπιασε μέσα, διπρόσωπε! (Κρούεται ἡ θύρα). Κτύπα, κτύπα, κτύπα! — Ποῖος εἶναι, — Θά ἦναι, μὰ τὴν πίστιν μου, κανεὶς βράπτῃς Ἄγγλος, κ' ἔρχεται ἐδῶ διότι ἐκλεψε πανὶ ἀπὸ βράκαν Γαλλικὴν¹³. Ἐλα, βράπτη, νὰ πυρώσης ἐδῶ τὸ σιδερό σου. (Κρούεται ἡ θύρα). Κτύπα, κτύπα! — Ἦσυχάν δὲν μὲ ἀφίνουν! — Ποῖος εἶσαι τοῦ λόγου σου; . . . Ὅμως κάμνει κρύον! Δὲν εἶναι ἡ κόλασις ἐδῶ· ἐκεῖ κάμνει ζέστην. Λοιπόν, δὲν κάμνω κ' ἐγὼ τὸν θυρωρόν τοῦ διαβόλου. — Μοῦ εἶχεν εἰλθεῖ ἔς τὸν νοῦν ν' ἀνοίξω τὴν θύραν του εἰς ἕνα ἀπὸ κάθε συντεχνίαν. ἀπ' ἐκείνους ὁποῦ πηγαίνουν εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ μέσα ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τὸν δρόμον. (Ἐξακολουθεῖ ὁ κρέτας). Νά με, νά με! Ἐφθασα! Μὴ ξεχνᾶτε τὸν θυρωρόν, παρακαλῶ.

(Ἀνοίγει τὴν θύραν. Εἰσέρχονται ὁ ΜΑΚΔΩΦ καὶ ὁ ΛΕΝΩΞ).

ΜΑΚΔΩΦ

Πέρα πολὺ θά ἦργησες, καλέ μου, νὰ πλαγιασῃς,
καὶ δὲν σοῦ ἔκαμνε καρδιά τὸ στρώμα σου ν' ἀφήσης.

ΘΥΡΑΡΟΣ

Μὰ τὴν πίστιν μου, Κύριε, τὸ ἐδικαιώσαμεν ὡς ποῦ ἔκρα-
ξεν ὁ πετεινός.

ΜΑΚΔΩΦ

Κοιμάται ὁ αὐθέντης σου :

(Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΚΒΕΘ).

Ἴδού, — ὁ θόρυβός μας
τὸν ἔκαμε κ' ἐξύπνησε.

ΛΕΙΝΩΣ

Καλὴ ἡμέρα, Μάκβεθ!

ΜΑΚΒΕΘ

Καλὴ σας 'μέρα κι' ἀγαθὴ, κ' οἱ δύο.

ΜΑΚΔΩΦ

Καλέ μου Θάνη,
ἀκόμη δὲν ἐξύπνησεν ὁ βασιλεὺς;

ΜΑΚΒΕΘ

'Ακόμη.

ΜΑΚΔΩΦ

Νὰ τὸν ξυπνήσω 'πρόσταξε πρῶτ' ἄνω. Φοβοῦμαι
μὴν ἤργησα.

ΜΑΚΒΕΘ

Πλησίον του ἐγὼ νὰ σ' ὀδηγήσω.

ΜΑΚΔΩΦ

Τὸν κόπον μ' εὐχαρίστησιν θὰ λάβῃς, τὸ γνωρίζω,
ἀλλ' ὅμως κόπος πάντοτε θὰ ἦναι.

ΜΑΚΒΕΘ

*Ὅχι, ὄχι!

Ὅποταν εἶν' εὐχάριστος ὁ κόπος ξεκουράζει.
 Ἰδοῦ, ἡ θύρα εἶν' αὐτή.

ΜΑΚΔΩΦ

Θά ἔμβω μ' ἄδειάν σου.

Μοῦ τὸ διέταξε.

(Ἐξέρχεται.)

ΛΕΩΝΕ

Λοιπὸν ὁ βασιλεὺς σκοπεύει
 ν' ἀναχωρήσῃ σήμερον;

ΜΑΚΒΕΘ

Αὐτὸς εἶν' ὁ σκοπὸς του.

ΛΕΩΝΕ

Τί νύκτ' ἀπόψε τρομερά! Εἰς τὸ κατάλυμά μας
 ἔριξε κάτω ταῖς γωνιαῖς ἢ βίβ τῶ ἀνέμου!
 Μοῦ λέγουν ὅτ' ἠκούσθησαν εἰς τὸν ἀέρα θρῆνοι,
 κραυγαὶ θανάτου φοβεραὶ, ὡσάν νὰ προσηνύουν
 ἐλεεινὴν καταστροφὴν κί' ἀνήκουστα συμβάντα
 εἰς τὴν δυστυχῆ πατρίδα μας. Κ' ἡ Γῆ, καθὼς μοῦ εἶπαν,
 εἶχε κί' αὐτὴ παροξυσμὸν καὶ ἔτρεμε!

ΜΑΚΒΕΘ

Ἀλήθεια,

ἦτο ἀγρία ἡ νυκτιά!

ΛΕΩΝΕ

Ἡ νεκρά μου μνήμη
 δὲν ἐνθυμεῖται ὅσάν αὐτὴν νὰ ἔξανασε αἰλλῶν.

Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΚΔΩΦ.

ΜΑΚΔΩΦ

ὦ! Φρίκη! Φρίκη! Νὰ τὸ πῆ δὲν δύναται ἡ γλῶσσα,
 νὰ τὸ χιώρησῃ καὶ ὁ νοῦς δὲν ἔμπορεῖ!

ΜΑΚΒΕΘ καὶ ΛΕΝΩΞ

Τί εἶναι ;

ΜΑΚΔΩΦ

Ὁ Ἄδης ἐξεπέρασε τὰ κατορθώματά του !
 Μὲ χέρια ἱερόσυλα ἐχώθηκεν ὁ Φόνος
 εἰς τοῦ Κυρίου τὸν ναόν καὶ ἐκλεψ' ἀπὸ μέσα
 τοῦ κτίσματος τὴν ὑπαρξίν¹⁶ !

ΜΑΚΒΕΘ

Τί ὑπαρξίν ; Τί λέγεις ;

ΛΕΝΩΞ

Τί ἐννοεῖς ; Ὁ βασιλεὺς ; . . .

ΜΑΚΔΩΦ

Ἐλάτε νὰ ἰδῆτε,

ἐλάτε, νέα Μέδουσα τὸ φῶς σας νὰ τυφλώσῃ !
 Μὴ μοῦ ζητῆτε νὰ τὰ ἴπω, πηγαίνετε, ἰδέτε,
 καὶ ἔπειτα λαλήσετε.

(Ἐέρχονται ὁ ΜΑΚΒΕΘ καὶ ὁ ΛΕΝΩΞ).

Ευπνήστε ! Σηκωθῆτε !

Σημάνετε τὸ σήμαντρον ! ὦ ! Φόνος ! Προδοσία !
 Ευπνήστε, Βάγκε, Δοναλθαῖν καὶ Μάλκολμ ! Σηκωθῆτε,
 τινάξτε' ἀπ' ἐπάνω σας τὸν ἤσυχον τὸν ὕπνον, —
 τὸν θάνατον τὸν ψεύτικον, — κ' ἐλάτ' ἐδῶ νὰ ἰδῆτε
 τὸν θάνατον ἀληθινόν ! Ευπνήστε, σηκωθῆτε
 τῆς τελευταίας Κρίσεως νὰ ἰδῆτε τὴν εἰκόνα !
 Ἐλάτε ! Μάλκολμ, Δοναλθαῖν καὶ Βάγκε ! Σηκωθῆτε,
 ὡσάν νὰ ἐσηκόνεσθε μέσ' ἀπ' τὰ σάβανά σας,
 ὡσάν νεκροφαντάσματα ἐλατ', αὐτὴν τὴν φρίκην
 νὰ τὴν ἰδοῦν τὰ μάτια σας ! — Τὰ σήμαντρα κτυπᾶτε !
 (Κρούονται οἱ κώδωνες).

(Εισέρχεται ἡ ΔΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ).

ΔΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Τί τρέχει, καὶ τὸ σήμαντρον μὲ τὴν φρικτὴν κραυγὴν τοῦ
μας κράζει ἀπ' τὸν ὕπνον μας ὅλους ἐδῶ : Ὅμιλει.
εἰπέ !

ΜΑΚΔΩΦ

Καλὴ Κυρία μου, δὲν εἶναι νὰ τ' ἀκούσης
ἔχεινο πῶς νὰ εἰπῶ ὁ ἦχος τοῦ σκοτόνει,
ἂν ἔμβη εἰς γυναικὸς αὐτί.

(Εισέρχεται ὁ ΒΑΓΚΟΣ).

ΜΑΚΔΩΦ

ᾠ Βάγχε, Βάγχε, Βᾶγχε !

Τὸν Δώγχαν τὸν ἐσκοτώσαν !

ΔΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

ᾠ, συμφορά ! ᾠ, φρικτὴ !

Ἐδῶ ἔς τὴν στέγην μου !

ΒΑΓΚΟΣ

Φρικτὸν ὅπου καὶ ἂν συνέβη !

Ἦπέ ὅτι ἔσφαλες, Μακδώφ, Ἦπέ μου πῶς ἦτο ψεῦμα.

(Εισέρχονται ὁ ΜΑΚΒΕΘ καὶ ὁ ΛΕΝΟΣ).

ΜΑΚΒΕΘ

Ἄν ἦτο καὶ ἀπέθνησκα πρὶν τούτου μίαν ὥραν,
θα ἔλεγα πῶς ἔζησα ζωὴν εὐτυχημένην !

Τώρα εἰς τὰ ἐγκόσμια οὐσίαν δὲν εὕρισκω·
τὰ πάντα μάταια· νεκρὰ καὶ ἡ χαρὰ κ' ἡ δόξα·
Ἦπάγει ὁ οἶνος τῆς ζωῆς· τὸ καταπᾶτι μένει,
τοῦ πίθου μόνον καύχημα εἰς τὸ ἐξῆς¹⁷.

(Εισέρχονται ὁ ΜΑΛΚΟΛΜ καὶ ὁ ΔΟΝΑΛΔΑΙΝ).

ΔΟΝΑΛΔΑΙΝ

Τί τρέχει;

Ποιός ἐκακόπραθε;

ΜΑΚΒΕΘ

Ἐσύ! Ἐσύ, κί δὲν τὸ ζεύρεις.
 Τοῦ αἵματός σου ἡ πηγὴ, ἡ κεφαλὴ, ἡ βρῦσις,
 ἐστείρευεν! Ἐκόπηκε τὸ ρεῦμα τῆς ζωῆς σου!

ΜΑΚΔΩΦ

Τὸν Δώγκαν, τὸν πατέρα σου τὸν ἰσκότωσαν!

ΜΑΛΚΟΛΜ

ᾠ! — Ποιός;

ΛΕΝΩΕ

Οἱ φύλακές του, φαίνεται. Αἵματομμένα ἦσαν
 τὰ πρόσωπα, τὰ χέρια των, καθὼς καὶ τὰ μαχαίρια
 ποῦ ἤραμεν ἀσκουπιστα εἰς τὰ προσκέφαλά των.
 Ἐφαίνοντο ἐμβρόντητοι καὶ παραζαλισμένοι.
 Σ αὐτοὺς ζωὴ δὲν ἔπρεπε νὰ πιστευθῇ ἀνθρώπου!

ΜΑΚΒΕΘ

Καὶ ὁμως μετενόησα πῶς εἰς τὴν ἐξαψίν μου
 νὰ τοὺς φονεύσω καὶ τοὺς δύο!

ΜΑΚΔΩΦ

ᾠ! Διατί, ὦ Μάκβεθ;

ΜΑΚΒΕΘ

Ποιός δύνατ' ἐξω ἑαυτοῦ καὶ φρόνημος νὰ ἦναι,
 ἡμερος κι' ἄγριος, — ψυχρὸς καὶ ἀφωσιωμένος,
 ὅλα 'ς τὸν ἴδιον καιρόν; Κανείς! 'ς τὴν ἐξαψίν μου
 ὁ χαλινὸς τοῦ λογικοῦ δὲν μ' ἐκρατοῦσε πλέον.
 Νεκρὸς ἐκεῖ ὁ βασιλεὺς, μὲ καταπλουμισμένο

τὸ ἀσημένιο δέρμα του ἀπ' τὸ χρυσὸ του αἷμα,
 κ' αἱ ἀγοικταί του αἱ πληγαὶ μ' ἐφαίνοντο νὰ ἦσαν,
 εἰσοδοὶ τόσαι τῆς φθορᾶς, τῆς φύσεως χαλάστραι! —
 Κ' ἐκεῖ οἱ δολοφόνοι του, ἔς τὸ χρῶμα βουτηγμένοι
 τοῦ φόνου, — τὰ μαχαίρια των αἰματοτυλιγμένα...
 Ποῖος ἐκεῖ τὴν δύναμιν νὰ κρατηθῆ θὰ εἶχε,
 καρδιὰν ἂν εἶχε ν' ἀγαπᾷ, κ' εἰς τὴν καρδιὰν τὴν τόλμην
 νὰ δεῖξῃ τὴν ἀγάπην του;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Βοήθεια! ὦ! νὰ φύγω!¹⁸

ΜΑΚΔΩΦ

Διγοθυμα, ἰδέτε τὴν!

ΔΟΝΑΛΔΑΙΝ κατ' ἴδαν πρὸς τὸν ΜΑΛΚΟΛΜ

Τὴν γλώσσαν τί κρατοῦμεν,
 ἐνῶ πρὸ πάντων εἰς ἡμᾶς ἐδῶ ἀνήκει λόγος;

ΜΑΛΚΟΛΜ κατ' ἴδαν.

Ἐδῶ τί λόγος ὠφελεῖ, ποῦ μᾶς παραμονεύει
 κρυμμένη μέσ' ἔς τὴν τρυπὴν τῆς ἡ Μοῖρα ἡ κακὴ μας,
 καὶ νὰ χυθῆ ἐπάνω μας ζητεῖ, νὰ μας ἀρπάξῃ;
 Νὰ φύγωμεν! Δὲν μέστωσε τὸ δάκρυ μας ἀκόμη!

ΔΟΝΑΛΔΑΙΝ κατ' ἴδαν.

Κι' ἀκόμη δὲν ἐξυπνήσεν ὁ πόνος τῆς ψυχῆς μας!

ΒΑΓΡΟΣ

Τὴν Λαίδην βοηθήσετε!

(Ἡ ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ φέρεται ἔξω τῆς σκηνῆς.)

Κ' ἡμεῖς, τὰ σώματά μας
 ἀφοῦ τὰ προφυλάξωμεν ἀπ' τὴν γυμνότητά των,

ἰδῶ ἐνταμονόμεθα νὰ κάμωμεν ἐρεῦνας,
 αὐτὸ νὰ ἐξετάσωμεν τὸ φρικαλέον πρᾶγμα.
 Τώρα τὸν νοῦν μας διασταγμοὶ καὶ φόβοι τὸν κλονίζου.
 Ἄλλὰ ἰδῶ, εἰς τὸν Θεὸν ἐνώπιον, ὁμνῶ
 νὰ πολεμήσω τοὺς κρυφοὺς σκόπους τῆς προδοσίας!

ΜΑΚΒΕΘ

Κ' ἐγὼ τ' ὁμνῶ!

ΠΑΝΤΕΣ

Ὅλοι μας!

ΜΑΚΒΕΘ

Πηγαίνωμεν ἀμέσως
 τὴν ἀνδρικήν νὰ βάλωμεν στολήν μας, καὶ κατόπιν
 ἰδῶ ἐνταμονόμεθα ὅλοι μαζί.

ΠΑΝΤΕΣ

Προθύμως.

(Ἐξέρχονται πάντες, ἐκτὸς τοῦ ΜΑΛΚΟΛΜ καὶ τοῦ ΔΟΝΑΛΔΑΙΝ).

ΜΑΛΚΟΛΜ

Σὺ τί σκοπεύεις; Ἄπ' αὐτοὺς ν' ἀπέχωμεν προκρίνω.
 Ἐς τὸν ἄπιστον εἰν' εὐκόλον νὰ προσποιῆται λύπην.
 Εἰς τὴν Ἀγγλίαν πάγω γῶ.

ΔΟΝΑΛΔΑΙΝ

Κ' ἐγὼ ἔς τὴν Ἴρλανδίαν.

Ἀσφαλεστέρα χωριστὰ ἢ τύχη καθενός μας.
 Ἐδῶ μαχαίρια κρύπτονται ἔς τὰ χαμογέλοια μέσα·
 τὰ δὲ συγγενικώτερα βαθύτερα πληγόνου.

ΜΑΛΚΟΛΜ

Τὸ βέλος ἔς τὸ σημάδι του δὲν ἔπεσεν ἀκόμη·
 καλὸν νὰ τ' ἀποφύγωμεν, ἐμπρὸς του μὴ μᾶς εὔρη! —

Εἰς τ' ἄλογα! Χαιρετισμοὶ κ' εὐγένειαι ἄς λείψουν
ὡσάν τοὺς κλέπτας φεύγωμεν. Κλοπὴ συγχωρημένη
κανεὶς νὰ κλέπτειτ' ἀπ' ἐκεῖ, ὅπου ἐλπίς δὲν μένει.

(Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Δ'

Ἐξωθεν τοῦ μεγάρου τοῦ ΜΑΚΒΕΘ.

(Εἰσέρχονται ὁ ΡΩΣ καὶ εἰς ΓΕΡΩΝ).

ΓΕΡΩΝ

Θυμοῦμαι ὅσα ἔγειναν πρὸ ἑβδομηῆντα χρόνων,
κ' εἰς ὅλον τὸ διάστημα τῆς μακρινῆς μου πείρας
εἶδα καὶ ὄραις φοβεραῖς κ' ἀλλόκοτα συμβάντα
ἀλλ' ἢ φρικτὴ αὐτὴ νυκτιᾶ ἔξεπέρασε τὰ πάντα!

ΡΩΣ

Καλέ μου γέρε κ' ἀγαθέ, ὁ Οὐρανός, ἰδέ τον,
ὡσάν νὰ τὸν ἐτάραζαν τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου,
τὸ σκῆνωμά του ἀπειλεῖ τὸ αἰματοβαμμένον.
Νὰ λάμπη τώρα ἔπρεπε φῶς τῆς ἡμέρας, κ' ὅμως
σβύνει τὸ σκότος τῆς νυκτὸς τὸν ταξειδιάρην λύχνον.
Ἡ ἡμέρα μὴν ἐντρέπεται; ἢ θριαμβεῖει ἡ Νύκτα,
κ' ἀντὶ ν' ἀσπάζεται τὴν γῆν τὸ φῶς τὸ ζωογόνον,
τὸ πρόσωπόν του ἔκρυψε ἔς τὰ σάβανα τοῦ σκότους;

ΓΕΡΩΝ

Καὶ τοῦτο εἶν' ἀφύσικον, κ' ἐπίσης παρὰ φύσιν
τὸ ἐγκλήμα ποῦ ἔγεινε. — Τὴν περασμένην Τρίτην,
ἐκεῖ ποῦ ὑπερήρανα ἔπετοῦσ' ἓνα ἰσρακι
μιὰ κουκουβάγια τάρπαζε καὶ τῶκαμε κομμάτια!

ΡΩΣ

Κι' αὐτὰ τοῦ Δώγκαν τ' ἄλογα, — παράδοξον καὶ ὅμως
ἀληθινόν, — ζῶα λαμπρά, τὸ ἄνθος τῶν ἀλόγων,
ἀγρίευσαν, καὶ ἔσπασαν τοὺς σταύλους των, κ' ἐβγήκαν
κ' ἐχύθησαν ἀκράτητα κ' ἱπαναστατημένα,
ἴσάν νῆθελαν τὸν πόλεμον ἰὰ κάμουν ἔς τοὺς ἀνθρώπους!

ΓΕΡΩΝ

Τὸ ἓνα τ' ἄλλο ἔφαγε, μοῦ εἶπαν.

ΡΩΣ

Εἶν' ἀλήθεια!

Τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου καὶ μ' ἔπιασε τρομάρα!

(Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΚΔΩΦ)

ΡΩΣ

Νὰ κι' ὁ Μακδώφ! — Αἶ, φίλε μου, ὁ κόσμος πῶς τὰ 'πάγει;

ΜΑΚΔΩΦ

Καὶ δὲν τὸν βλέπεις;

ΡΩΣ

Τοὺς φονεῖς τοὺς ἡῶραν τίνες εἶναι;

ΜΑΚΔΩΦ

Ἐκεῖνοι ποῦ ἐφόνευσεν ὁ Μάκβεθ!

ΡΩΣ

ὦ Θεέ μου!

Καὶ τί καλὸν ἐπρόσμεναν;

ΜΑΚΔΩΦ

Ἄλλοι τοὺς εἶχαν βάλλει. —

Τοῦ βασιλέως τὰ παιδιὰ, ὁ Δοναλδαιν κι' ὁ Μάλλκολμ,
κρυφὰ κ' οἱ δύο ἔφυγαν, ὥστ' εἶναι ὑποψία
ὅτ' εἶν' ἐκεῖνοι ἔνοχοι.

ΡΩΣ

Καὶ τοῦτο παρά φύσιν!

Φιλοδοξί' ἀπρόβλεπτη, τὴν μέλλουσαν τροφήν σου
τὴν κατατρώγεις μόνη σου! — Καὶ βασιλεὺς θὰ γείνη
ὁ Μάκβεθ ἴσως;

ΜΑΚΔΑΦ

Ἐγείνε, καὶ εἰς τὸ Σκῶν ἐπῆγε

διὰ τὴν στέψιν.

ΡΩΣ

Κί' ὁ νεκρὸς τί ἔγαινε τοῦ Δώγκαν;

ΜΑΚΔΑΦ

Ἵ τ' ἀγιασμένα χῶματα κ' ἐκείνον τὸν ἐπῆγαν
ἐκεῖ ποῦ μένουν τὰ ὄστα τῶν πρόφῃν βασιλέων.

ΡΩΣ

Καὶ σὺ πηγαίνεις εἰς τὸ Σκῶν;

ΜΑΚΔΑΦ

Ὅχι, ἐξάδελφέ μου.

Διὰ τὸ Φάιφ ξεκινῶ.

ΡΩΣ

Ἐγὼ ἔς τὸ Σκῶν θὰ πάγω.

ΜΑΚΔΑΦ

Εἶθε νὰ ἐβγουν εἰς καλὸν ὅσα ἐκεῖ θὰ γείνουν!

Υγίαινε, καὶ ἄμποτε νὰ στρώσῃ ἔς τὰ κορμιά μας
καλλίτερ' ἀπ' τὴν πρώτην μας ἢ νέα φορεσιά μας.

ΡΩΣ

ὦρα καλή, πατέρα μου!

ΓΕΡΩΝ

Νᾶν' ὁ Θεὸς μαζί σου,

καὶ μ' ὅποιον ἔξυρει τὸ κακὸν εἰς ἀγαθὸν νὰ τρίψῃ
καὶ τὸν ἐχθρὸν του δύναται εἰς φίλον του νὰ στρέψῃ.

(Ἐξέρχονται).

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α'

Ἐν τῷ βασιλικῷ ἀνακτόρῳ εἰς Φόρες.

(Εἰσέρχεται ὁ ΒΑΓΚΟΣ).

ΒΑΓΚΟΣ

Ἴδού, τὰ ἔχεις: Βασιλεὺς καὶ Καουδὼρ καὶ Γλάμης,
τὰ πάντα ὅσα ἔταξαν αἱ τρεῖς των. Καὶ φοβοῦμαι
ὅτι τὸ πᾶν ἐπρόδωκες διὰ νὰ τ' ἀποκτήσης!

*Ἄλλ' εἶπαν δὲν θὰ τὰ χαρῇ αὐτὰ ἢ γενεά σου,
κ' ἐγὼ θὰ γείνω κεφαλὴ καὶ ρίζα βασιλέων.

*Ἐὰν ἀπὸ τὸ στόμα των ἐξέρχεται ἀλήθεια, —
καθὼς σοῦ τὸ ἀπέδειξαν τὰ λόγια των, ὦ Μάκβεθ, —
ἐὰν αἱ προφητεῖαί των ἀλήθευσαν 'ς ἐσένα,
καὶ εἰς ἐμένα διατί νὰ μὴν ἐπαληθεύσουν;
Καὶ διατί καθὼς ἐσὺ κ' ἐγὼ νὰ μὴν ἐλπίζω;
*Ἄλλ' ὅμως σιωπὴ!

Σάλπιγγες. Εἰσέρχονται ὁ ΜΑΚΒΕΘ ὡς βασιλεὺς, ἡ Λαίδη
ΜΑΚΒΕΘ ὡς βασίλισσα, ὁ ΛΕΝΩΞ, ὁ ΡΩΞ.

*Ἄρχοντες, ἀρχόντισσαι καὶ συνοδία.

ΜΑΚΒΕΘ

Ἴδού ὁ πρῶτιστός μας φίλος!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

"Αν ἔλειπε, μέγα κενόν θά εἶχε ἡ ἑορτή μας,
ὡσάν νά ἔλειπε τὸ πᾶν!

ΜΑΚΒΕΘ

Θά ἔχωμεν ἀπόψε
συμπόσιον ἐπίσημον. Παρακαλῶ νά ἔλθης.

ΒΑΓΚΟΣ

'Σ τοὺς ὄρισμούς σου! Μ' ἔχεις δὲ εἰς τὰ προστάγματά σου
δεμένον μ' ἄλυτα δεσμά.

ΜΑΚΒΕΘ

Σκοπεύεις νά ἰππεύσης;

ΒΑΓΚΟΣ

Μάλιστα!

ΜΑΚΒΕΘ

"Ἦθελα πολὺ τὴν γνώμην σου εἰς κάτι.
Τὴν ἡῦρα πάντοτε σωστὴν καὶ γνωστικὴν. Ἄλλ' ὅμως
δὲν εἶναι βία· αὐριον ζητῶ νά μου τὴν δώσης.—
Κι' ὡς ποῦ πηγαίνεις;

ΒΑΓΚΟΣ

"Ὡς ἐκεῖ ποῦ νά περάσῃ ἡ ὥρα
ἕως τὸ δεῖπνον. Ἄλλ' εἴαν δὲν τρέχῃ τ' ἄλογόν μου,
τότε μιᾶν ὥραν ἢ καὶ δυὸ θά κλέψω ἀπ' τὴν νύκτα.

ΜΑΚΒΕΘ

Μὴ λείψῃς 'ς τὸ συμπόσιον.

ΒΑΓΚΟΣ

Βεβαίως δὲν θά λείψω.

ΜΑΚΒΕΘ

Μακθάνω ὅτι ἔφυγαν οἱ δυὸ ἐξάδελφοί μου,

Ἔς τὴν Ἰρλανδίαν ἕνας τῶν, ὁ ἄλλος ἔς τὴν Ἀγγλίαν,
 κι' ἀντὶ τὴν ἁμαρτίαν τῶν νὰ ἐξομολογήσουν,
 ἄλλα τῶν ἄλλων φλυαροῦν εἰς ὅσους τοὺς ἀκούουν!
 Ἄλλ' αὐριον τὰ λέγομεν. Θὰ ἔχωμεν συγχρόνως
 καὶ ἄλλα νὰ κυττάζωμεν συμφέροντα τοῦ Κράτους.
 Πήγαινε τώρα, καὶ καλὴν ἐπιστροφὴν τὸ βράδυ!
 Μαζί σου τώρα καὶ ὁ Φλῆγς θὰ ἔλθῃ;

ΒΑΓΚΟΣ

Ναί, θὰ ἔλθῃ.

Καιρὸς νὰ φεύγωμεν.

ΜΑΚΒΕΘ

Γοργὰ νὰ εἶναι τ' ἄλογά σας
 καὶ ἀσφκλῆ τὰ πόδια τῶν. Ἡ ὥρα ἡ καλὴ σας!

('Ἐξέρχεται ὁ ΒΑΓΚΟΣ).

Ὡς τὰς ἐπτὰ καθένας σας ἄς κάμῃ ὅ,τι θέλει.
 Διὰ νὰ μ' εἶν' ἡ συντροφιά ἀκόμη γλυκυτέρα,
 κι' ἐγὼ σκοπεύω μόνος μου νὰ μείνω ὡς τὸ βράδυ.
 Λοιπόν, μαζί σας ὁ Θεός!

('Ἐξέρχονται πάντες πλὴν τοῦ ΜΑΚΒΕΘ καὶ ἐνὸς ὑπηρέτου).

ΜΑΚΒΕΘ

Ἐσύ, — ἐσένα λέγω·

ἀκόμη δὲν ἐφάνησαν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἐ τοῦ παλατιοῦ, αὐθέντα μου, τὴν θύραν περιμένουν.

ΜΑΚΒΕΘ

Πήγαινε, φέρε τους ἐδῶ.

('Ἐξέρχεται ὁ ὑπηρέτης).

Νὰ εἶμ' αὐτὸ ποῦ εἶμαι

δὲν εἶναι τίποτε, — ἐκτός καὶ ἀσφαλῆς ἂν ἦμαι!

Ὁ φόβος μ' ἐκυρίευσε τοῦ Βάγκου. Ἐχει κατὶ βασιλικὸν ἐπάνω του, ποῦ προκαλεῖ τὸν φόβον.

Τὰ πάντα εἶναι ἄξιός αὐτὸς νὰ τὰ τολμήσῃ, κ' εἰς τὴν ἀκαταδάμαστην ἀνδρείαν τῆς ψυχῆς του ὑπάρχει καὶ ἡ φρόνησις, ποῦ ὁδηγεῖ τὸ χέρι

ποῦ νὰ κτυπήσῃ ἀσφαλῶς. Μόνον αὐτὸν φοβοῦμαι, μόνον αὐτόν! — Ὁ δαίμων του ἐμένα μ' ἀμαυρόνει καθὼς καὶ τὸν Ἀντώνιον τοῦ Καίσαρος ὁ δαίμων!¹⁹¹

Ὅποτε μ' ἐχαίρεψαν αἱ τρεῖς ὡς βασιλέα ἐθύμωσε, κ' ἐζήτησε κ' αὐτὸν νὰ τοῦ λαλήσουν· κ' ἐκεῖναι τὸν ἠροφῆτευσαν πατέρα βασιλέων.

Διάδημα μοῦ ἔβαλαν 'ς τὴν κεφαλὴν μου στεῖρον, —

ἄκαρπον σκῆπτρον νὰ κρατῶ μοῦ ἔδωκαν 'ς τὸ χέρι, διὰ νὰ μοῦ ἀφαιρεθῇ κατόπιν ἀπὸ ξένους,

χωρὶς νὰ ἔχω τέκνον μου ἐγὼ διάδοχόν μου!

Λοιπόν, πρὸς χάριν τῆς σποράς τοῦ Βάγκου, τὴν ψυχὴν μου

ἐγὼ τὴν ἐκπλήδωσα, κ' ἐσχότῳσα τὸν Δῶγκαν,

κ' ἐγέμισα τὸν κάλυκα τῆς συνειδήσεώς μου

φαρμάκῃ; 'ς τὸν ἀντίπαλον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους

παρέδωκα τ' ἀθάνατον ἐγὼ κειμήλιόν μου,

διὰ νὰ γείνουν βασιλεῖς μετέπειτα ἐκεῖνοι;

Οἱ υἱοὶ τοῦ Βάγκου βασιλεῖς! Παρὰ νὰ γείνη τοῦτο,

ἔλα, ὦ Τύχη, πρόβαλε καλλίτερα ἐμπρὸς μου,

νὰ πολεμήσωμεν μαζί, ὅσον ζωὴ μοῦ μένει! . . .

Ποῖός εἶν' ἐκεῖ;

(Εἰσέρχεται ὁ ΥΠΗΡΕΤΗΣ ἀκολουθούμενος ὑπὸ δύο ΔΟΛΟΦΟΝΩΝ.)

ΜΑΚΒΕΘ

Πήγαινε σύ· περίμενε 'ς τὴν θύραν
ὡς ποῦ νὰ κράξω.

(Ἐξέρχεται ὁ ὑπρέτης).

Χθὲς μὲ σὰς δὲν ἦτο ποῦ τὰ εἶπα;

Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Μάλιστα, αὐθέντα μου.

ΜΑΚΒΕΘ

Λοιπόν, 'σκεφθήκετ' ὅσα εἶπα;

'Εκείνος σὰς κατέτρεξε τὰ περασμένα χρόνια,
ἐκεῖνος, νὰ τὸ 'ξεύρετε' ὄχι ἐγὼ ποτέ μου,
καθὼς τὸ ἐνομίζετε! Ἐγὼ εἶμαι ἀθῶος!

Αὐτὸ σὰς τὸ ἀπέδειξα· φῶς φανερόν σὰς εἶπα
τὸ ποιὸς καὶ πῶς σὰς ἐπαιξε, τί μέσα, τί ἀπάτην·
τὰ πάντα σὰς ἐξήγησα εἰς τρόπον ποῦ καθένας
ὅσον κι' ἂν ἔχη 'λίγον νοῦν, 'μισὴν ψυχὴν κι' ἂν ἔχη
νὰ 'πῆ: Αὐτὰ τὰ ἔκαμεν ὁ Βάγκος!

Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Μᾶς τὰ εἶπες.

ΜΑΚΒΕΘ

'Ἐπῆγα καὶ μακρύτερα. Καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον
σὰς ξαναέφερα ἐδῶ. — Εἰπέτε μου νὰ 'ξεύρω:
τόσον μεγάλη ὑπομονὴ σὰς κυριεύει, ὥστε
νὰ παραβλέψετε αὐτό, ἢ μὴ κ' οἱ δύο εἰσθε
τόσον καλοὶ Χριστιανοὶ ὥστε 'ς τὴν προσευχὴν σὰς
παρακαλεῖτε δι' αὐτὸν καὶ διὰ τὰ παιδιὰ του,
αὐτὸν τὸν καλὸν ἄνθρωπον, ποῦ ἤνοιξε τὸν τάφον
καὶ ἔφερε τὴν ζητανιά εἰς σὰς καὶ τοὺς 'δικούς σας;

Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Αὐθέντα, ἄνδρες εἴμεθα!

ΜΑΚΒΕΘ

ὦ ναί! ἔς τοὺς καταλόγους

ὡς ἄνδρες λογαριάζεσθε, καθὼς κ' οἱ σκύλοι ὄλοι, —
 αὐλόσκυλοι, μανδρόσκυλοι, λαγωνικά, ζαγάρια,
 θαλασσινοί, μισόλυκοι, μικρὰ σκυλάκια, μούργου,
 ὄλοι των σκύλοι λέγονται. Ἄλλὰ τοὺς ξεχωρίζει
 καθένα ἢ ἀξία του γοργός ὁ ἓνας εἶναι,
 ἄργός ὁ ἄλλος, κυνηγός, πιστός, ἀνοικτομαμάτης,
 καθεὶς κατὰ τὸ χάρισμα ποῦ ἔχει ἀπ' τὴν φύσιν
 ὥστε προσθήκην ὁ καθεὶς ξεχωριστὴν λαμβάνει
 ἔς τὴν γενικὴν καταγραφὴν, ὅπου μὲ μίαν λέξιν
 ὄλους τοὺς ἔγραψαν μαζί. Τὸ ἴδιον κ' οἱ ἄνδρες. —
 Λοιπὸν καὶ σεῖς, ἀπ' τὸν σωρὸν ἂν σᾶς χωρίζῃ κάτι,
 εἴαν ἔς τὴν ἀνθρωπότητα οἱ ἔσχατοι δὲν εἴσθε,
 εἰπῆτέ μου τοῦ — τότε ἐγὼ θὰ σᾶς ξεμυστερεύσω
 πρᾶγμα, ποῦ ἂν ἐκτελεσθῆ, θὰ φάγῃ τὸν ἐχθρόν σας,
 καὶ σᾶς εἰς τὴν καρδίαν μου θὰ σᾶς ἀλυσσοδέσῃ
 κ' εἰς τὴν ἀγάπην μου, — ἐμοῦ, ποῦ ἡ ζωὴ του εἶναι
 ἀρρώστια μου, κ' ὑγεία μου θὰ ἦν ὁ θάνατός του³⁰!

Β' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Εἶμ' ἄνθρωπος, αὐθέντα μου, ἀγριωμένος τόσον
 ἀπὸ τοῦ κόσμου τ' ἄδικα κ' ἀπ' τὴν καταδρομὴν του,
 ὥστε τὰ πάντα τ' ἀψηφῶ ἔς τὸ πείσμα του!

Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Κ' ἐμένα

ἢ συμφορὰ μ' ἀπέκαμε, μ' ἔδειρ' ἢ Τύχη τόσον,

ποῦ δὲν τὸ ἔχω τίποτε νὰ παίξω τὴν ζωὴν μου,
καὶ ἢ τὴν ξεφορτόνομαι ἢ τὴν καλλιτερεύω.

ΜΑΚΒΕΘ

Κ' οἱ δύο τὸ γνωρίζετε : ἐχθρὸς σας εἶν' ὁ Βάγκος !

ΟΙ ΔΥΟ ΔΟΛΟΦΟΝΟΙ

'Εχθρὸς μας εἶν', αὐθέντα μου !

ΜΑΚΒΕΘ

Κ' ἐχθρὸς 'δικός μου εἶναι !

Τόσον ἐχθρὸς, ποῦ ὅσον ζῆ καὶ ὅσον ἀναπνέει,
κάθε στιγμή του μαχαιριά 'ς τὰ σωθικά μου εἶναι !
'Απὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς 'μποροῦσα νὰ τὸν 'βγάλω
'ς τὸ φανερόν, καὶ νόμος μου νὰ ᾔν' ἡ θέλησίς μου.
Πλὴν δὲν συμφέρει, ἐπειδὴ κάποιοι 'δικοί του φίλοι,
εἶναι καὶ φίλοι μου. Λοιπὸν διὰ νὰ μὴ τοὺς χάσω.
Θὰ φαίνωμ' ὅτι τὸν θρηνῶ, ἐνῶ τὸν καταστρέφω.
'Ἰδοὺ δ' λόγος διατί ζητῶ τὴν συνδρομὴν σας,
ὥστε τὸ πράγμα νὰ κρυφθῆ ἀπ' τῶν πολλῶν τὰ 'μάτια,
διὰ πολλὰς καὶ σοβαρὰς αἰτίας.

Β' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

"Ο,τι θέλεις,

αὐθέντα. Θὰ τὸ κάμωμεν !

Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Καὶ ἂν μὲ τὴν ζωὴν μας...

ΜΑΚΒΕΘ

Λάμπει ἡ καρδιά 'ς τὰ 'μάτια σας ! Μιὰ ὥρα πρὶν περάσῃ
θὰ σὰς εἶπῶ ποῦ ἔχετε νὰ κάμετε καρτέρι,
ποιὰν ὥραν νὰ διαλέξετε, ποῖαν στιγμήν, — τὰ πάντα !

Τὸ πρᾶγμα πρέπει ἄφευκτα τὴν νύκτ' αὐτὴν νὰ γείνη,
 κάπως μακρὰν ἀπὸ ἐδῶ· διότι, μὴ ξεχνᾶτε
 ὅτ' εἶν' ἀνάγκη νὰ φανῶ ἀθῶος. Καὶ μαζὶ του, —
 μὴ μείνη εἰς τὸ ἔργον μας ἡ ῥόζος ἡ σχισμάδα, —
 πρέπει συγχρόνως καὶ ὁ Φλῆης, ποῦ θὰ τὸν συνοδεύῃ,
 μαζὶ μὲ τὸν πατέρα' του νὰ ἔβγῃ ἀπ' τὴν μέσσην!
 Συγχρόνως ναῦρη καὶ αὐτὸν ἡ Μοῖρα ἡ κακὴ του!
 Λοιπὸν, ἀποφασίσετε. — Πηγαίνω κ' ἐπιστρέφω.

ΟΙ ΔΥΟ ΔΟΛΟΦΟΝΟΙ

Αὐθέντα, τὴν ἀπόφασιν τὴν ἔχομεν παρμένην.

ΜΑΚΒΕΘ

Μέσα πηγαίνετε, κ' εὐθύς θὰ ἔλθω νὰ σᾶς εὔρω.

(Ἐξέρχονται οἱ ΔΟΛΟΦΟΝΟΙ).

Τετέλεσται! Ἔς τοὺς οὐρανοὺς, ὦ Βάγχε, ἀν θ' ἀντίβχης,
 θάχχης ἀπόψε ἔς τὰ ἐκεῖ τὸν δρόμον νὰ γυρεύῃς!

Σ Κ Η Ν Η Β'

Ἐν τῷ μεγάρῳ.

(Εἰσέρχεται ἡ ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ καὶ ΥΠΗΡΕΤΗΣ).

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ἐφυγ' ὁ Βάγχος;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ναί, ἀλλὰ τὸ βράδου ἐπιστρέφει.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ἐ τὸν βασιλέα πήγαψε κ' ἐκ μέρους μου εἶπέ του
 ὅτ' ἤθελα, ἀν εὐκαιρῇ, νὰ τοῦ εἰπῶ δύο λόγια.

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Ἄρμέσως. (Ἐξέρχεται).

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Κέρδος μάταιον, ὠφέλεια χαμένη,
 νὰ ἔχη τις ὅ,τι ποθεῖ, κι' ἀνήσυχος νὰ μένη.
 Καλλίτερα νὰ ἦμ' ἐγὼ ἐκεῖνος ὁποῦ πάγει,
 παρὰ νὰ τὸν κατέστρεψα κ' ἡ λύπη νὰ μὲ φάγη!

(Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΚΒΕΘ)

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Τί γίνεσαι, αὐθέντα μου; Κατάμονος τί μένεις,
 μὲ συντροφιάν τὰ θλιβερὰ φαντάσματά σου μόνον;
 Τί τρέφεις μὲ στοχασμούς, ποῦ ἔπρεπε νὰ ἦσαν
 μ' αὐτούς ποῦ συλλογίζεσαι μαζί κι' αὐτοὶ θαμμένοι;
 Ὅσα δὲν ἔχουν ἰατρικοί, νὰ λησμονοῦνται πρέπει!
 Τὸ ὅ,τι ἔγειν', ἔγεινε!

ΜΑΚΒΕΘ

Ἐκόψαμεν τὸ φίδι

ἀλλὰ δὲν τὸ σκοτώσαμεν. Θὰ ἰατρευθῇ ἡ πληγὴ του,
 θὰ στυλωθῇ, κι' ὁ κίνδυνος καὶ πάλιν τοῦ ὄντιοῦ του
 τὸν δόλον μας τὸν μάταιον θὰ ξαναφοβερίζη.
 Ἄλλὰ τὸ σύμπαν ἄς χαθῇ, οἱ κόσμοι ἄς χαλάσουν,
 παρὰ νὰ κρυφοτρώγωμεν μὲ φόβους τὸ ψωμί μας,
 κι' ὁ ὕπνος νὰ μᾶς ἔρχεται τὴν νύκτα, παραγμένος
 ἀπ' τ' ἄγρια ὀνειράτα ποῦ μᾶς τρομάζουν! Ὅχι!
 Καλλίτερα νὰ ἦμεθα μὲ τοὺς ἀποθαμένους,—
 μ' ἐκείνους ποῦ ἐστείλαμεν ἔς τοῦ τάφου τὴν εἰρήνην
 διὰ νὰ ζήσωμεν ἡμεῖς τὸν βίον ἐν εἰρήνῃ,—
 παρὰ τὸν νοῦν μας βάσανα αἰώνια νὰ τρώγουν!

Ὁ Δῶγκαν ἀναπαύεται ἔς τὸ μνήμά του. Κοιμᾶται
 τοῦ βίου τὸν παροξυσμὸν τὸν ἑλύττωσεν ἐκεῖνος·
 ἡ προδοσία ἔκαμε ὅ,τι εἶχε νὰ τοῦ κάμῃ.
 Ἐκεῖ ποῦ εἶναι, μάχαιρα, φαρμάκι δὲν τὸν φθάνει,
 οὔτε ὁ δόλος συγγενῶν, οὔτε ἡ ἔχθρα ξένων·
 τίποτ' ἐκεῖ νὰ φοβηθῇ αὐτὸς δὲν ἔχει!

ΛΑΙΛΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ἔλα,

αὐτὰ τ' ἀγριωμένα σου τὰ ἄματια πράυνέ τα·
 ἔς τὸ δεῖπνον κύτταξ' εὐθυμος καὶ ζωηρὸς νὰ ἦσαι.

ΜΑΚΒΕΘ

Θά ἦμ', ἀγάπη μου. Καὶ σὺ προσπάθησε νὰ ἦσαι.
 Νὰ ἔχῃς δὲ κατ' ἐξοχὴν τὸν νοῦν σου εἰς τὸν Βάγκον.
 Ἐσὶ τὸ ἄματι σου, ἔς τὴν γλῶσσάν σου ἐκεῖνος νὰ πρωτεύῃ.
 Ὁ κίνδυνος δὲν ἔλειψεν, ἐνόσω εἶν' ἀνάγκη
 νὰ πλύνωμεν τὴν δόξαν μας εἰς τὰ νερά τοῦ δόλου
 καὶ πάντοτε νὰ ἔχωμεν κ' οἱ δύο τὸ πρόσωπόν μας
 ὡς προσωπίδα τῆς καρδιάς, διὰ νὰ μᾶς τὴν κρύπτῃ.

ΛΑΙΛΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ἄρες τ' αὐτὰ!

ΜΑΚΒΕΘ

ὦ! τὴν ψυχὴν ἔχω σκορπιούς γεμάτην!
 Κι' ὁ Βάγκος καὶ τὸ τέκνον του ἀκόμη ζοῦν, τὸ ἔχεις;

ΛΑΙΛΗ ΜΑΚΒΕΘ

Αἰώνιον συμβόλαιον μὲ τὴν ζωὴν δὲν ἔχουν!

ΜΑΚΒΕΘ

Τὰ πάντα δὲν ἐχάθησαν. Ἀθάνατοι δὲν εἶναι.

Λοιπὸν καὶ σὺ κάμε καρδιά. Ἀπόψε, πρὶν ἀρχίσῃ
 μέσ' ἔς τὰς καμαρὰς νὰ πετᾷ τυφλά ἢ νυκτερίδα,
 πρὶν κρᾶξῃ τὸν ἀσκάθαρὸν ἢ σκοτεινὴ Ἐκάτη
 τὸ νυσταγμένον σήμαντρον τῆς Νύκτας νὰ βούσῃ,
 πραγμα φρικτὸν καὶ φοβερὸν θὰ γείνη!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Τί θὰ γείνη;

ΜΑΚΒΕΘ

Ἀγάπη μου, καλλίτερα ἐσὺ νὰ μὴ τὸ ἔξυρῃς,
 ὡς ποῦ νὰ ἔχῃς νὰ χαρῆς ἀφοῦ θὰ γείνη! — Ἐλα,
 ἔλα. ὦ Νύκτα σκοτεινὴ, τὸν πέπλον σου νὰ βίξῃς
 ἔς τὰ ἴματα τὰ εὐαίσθητα τῆς ἀγαθῆς Ἡμέρας!
 Ὡ ἔλα μὲ ἀόρατον αἱματωμένον χέρι
 νὰ σχίσῃς τὸ συμβόλαιον, κομμάτι νὰ τὸ κάμῃς
 τὸ μέγα τὸ συμβόλαιον ποῦ μὲ κερώνει ἐμένα²¹!
 Πήζει τὸ φῶς, ὃ κόρακας παίρνει τὸ πέταγμα του
 ἔς τὸ δάσος του. Τὰ πλάσματα τ' ἀθῶα τῆς Ἡμέρας
 ἀρχίζουν νὰ κουνιάζονται νὰ γλυκοψυχάσουν,
 ἐνῶ τὰ μαῦρα ἐξυπνοῦν δαιμόνια τοῦ σκότους
 ἔς τὸ ἀρπαγμα τῶν νὰ χυθοῦν! — Θαυμάζεις μ' ὅσα λέγω;
 Ἠσύχασε, ἡσύχασε! Ὅτι καὶ ἂν ἀρχίσῃ
 μὲ τὸ κακὸν νὰ σπείρεται, μὲ τὸ κακὸν θ' αὐξήσῃ! —
 (Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Γ'

Δάσος παρὰ τὰ ἀνάκτορα.

(Εἰσέρχονται τρεῖς ΔΟΛΟΦΟΝΟΙ)

Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Ποῖς νὰ μᾶς κάμῃς συντροφιά σ' ἔστειλ' ἐδῶ;

Γ' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Ὁ Μάκβεθ²².

Β' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Τί τὸν ὑποπτεύομεθα ἀφοῦ σωστά τὰ λέγει,
 ποιῶ εἴμεθα, τί ἔχομεν νὰ κάμωμεν, τὰ πάντα
 καθὼς μᾶς τὰ παρήγγειλαν;

Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Μεῖνε λοιπὸν μαζί μας. —

Τὸ φῶς ἀκόμη ποῦ καὶ ποῦ τὴν δύσιν χαρακόνει.
 Τώρα ἔς τὸν δρόμο τ' ἄλογο κεντᾶ ὁ ταξειδιώτης
 νὰ φθάσῃ γρήγορα ἐκεῖ ὅπου θὰ ξενυκτίσῃ.
 Ὅπου κι' ἂν ἦναι θὰ φανῇ κι' αὐτὸς ποῦ καρτεροῦμεν.

Γ' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Ἀκούω ποδοβολητόν.

ΒΑΓΚΟΣ ἔσωθεν.

Φέξετ' ἐδῶ! Ποῦ εἶσθε;

Β' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Ἐκεῖνος εἶναι βέβαια! Οἱ ἄλλοι ἦλθαν ὅλοι!

Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Τὰ ἄλογα του ἔφυγαν!

Γ' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Συνήθειά του εἶναι.

Πεζὸς πηγαίνει ἀπ' ἐδῶ ἔς τοῦ παλατιοῦ τὴν θύραν.

Β' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Ἐρχονται φῶτα!

Γ' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Εἶν' αὐτός!

Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

'Επάνω του κ' οί τρεῖς μας!

(Εἰσέρχονται ὁ ΒΑΓΚΟΣ, καὶ ὁ ΦΛΗΝΣ κρατῶν δαυλόν.)

ΒΑΓΚΟΣ

'Ὡσάν νὰ φαίνεται ὁ καιρὸς πρὸς τὴν βροχὴν.

Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

"Ἄς βρέξῃ!

(Ἐπιπίπτουσι κατ' αὐτοῦ οἱ δολοφόνου.)

ΒΑΓΚΟΣ

"ὦ! προδοσία! Φύγε, Φλήης! "ὦ, φύγε, φύγε, φύγε!

"Ἴσως ἐσύ μ' ἐκδικηθῆς! "ὦ! φύγε! — "ὦ προδότῃ!

(Ἀποθνήσκει. Ὁ ΦΛΗΝΣ φεύγει.)

Γ' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Τὰ φῶτα ποῖος τὰ ἔσβυσε;

Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Δὲν ἔπρεπε νὰ σβύσουν;

Γ' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Ὁ ἕνας μόνον ἔπεσε. Μᾶς ἔφυγε ὁ υἱὸς του²³.

Β' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Τότ' ἡ μισή μας ἡ δουλειὰ πηγαίνει 'ς τὰ χαμένα.

Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Ἐχεῖνο τώρα πῶγεινε ἄς 'πάμε νὰ τὸ ποῦμε.

(Ἐξέρχονται.)

ΣΚΗΝΗ Δ'

Συμπόσιον ἐν τοῖς ἀνακτόροις.

(Εἰσέρχονται ὁ ΜΑΚΒΕΘ, ἡ ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ, ὁ ΡΩΣ,
ὁ ΛΑΙΝΩΣ, ΜΕΓΙΣΤΑΝΕΣ καὶ ὑπηρέται).

ΜΑΚΒΕΘ

Λάβετε θέσιν. Ὁ καθείς γνωρίζει τὸν βαθμὸν του.
Καλῶς ὠρίσεντ' ὅλοι σας, κι' ὁ ἔσχατος κι' ὁ πρῶτος!

ΠΑΝΤΕΣ

Εὐχαριστοῦμεν, βασιλεῦ.

ΜΑΚΒΕΘ

Θὰ μείνω μεταξύ σας,
ὡσάν νὰ ἦμαι ταπεινός κ' ἐγὼ προσκεκλημένος,
καὶ ὅλους ἡ βασίλισσα ἄς μᾶς φιλοξενήσῃ,
καὶ τὸ καλῶς μᾶς ἤλθετε ἄς τὸ εἰπῆ ἐκείνη.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Εἶπέ το σὺ ἐκ μέρους μου εἰς τοὺς καλοὺς μας φίλους.
Τὸ λέγει 'ς ὅλους των μαζί ἐμένα ἢ καρδιά μου.

(Ὁ Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς θύρας).

ΜΑΚΒΕΘ

Ἴδὲ, κι' αὐτοὶ μὲ τὴν καρδιάν εὐχαριστῶ σοῦ λέγουν.
Καθίσεντ' ὅλοι σας. Ἐδῶ 'ς τὴν μέσην θὰ καθίσω.
Χαρῆτε, ξεφαντώσετε. — Τώρα εὐθύς θὰ ἔλθω
νὰ πιῶ εἰς τὴν ὑγείαν σας. (Βαδίζει πρὸς τὴν θύραν).

Γεμάτο αἷμα εἶνε

τὸ πρόσωπόν σου, ἄνθρωπε!

ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Εἶναι τοῦ Βάγκου αἷμα!

ΜΑΚΒΕΘ

Καλλίτερα ἐπάνω σου ἢ μέσα 'ς τὸ κορμί του!
Τὸν ἐξεκάμετε;

ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Ἐγὼ ἐκοψα τὸν λαιμό του!

ΜΑΚΒΕΘ

Ἄ! λαιμοκόπος τὸ λοιπὸν κανεὶς καλλίτερός σου!
καλὸς κ' ἐκεῖνος, ποῦ τοῦ Φλήης τοῦ ἔκαμε τὰ ἴδια.
Ἄν σὺ τὸ ἔκαμες κ' αὐτό, τότε δὲν ἔχεις ταῖρι!

ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Ὁ Φλήης, αὐθέντα, 'ξέφυγε!

ΜΑΚΒΕΘ (καθ' ἑαυτὸν)

Τότε λοιπὸν καί πάλιν
ἄρρωστος εἶμαι! Εἶδεμὴ ἐξαίρετα θὰ ἤμουν²⁶,
'σάν μάρμαρον ἀκέραιος καὶ στερεὸς 'σάν βράχος,
'σάν τὸν ἀέρα ἐλαφρὸς ὑλόγυρά μου! Τώρα
εἶμαι σφιγμένος, δέσμιος, κλεισμένος, πλακωμένος,
δεμένος χειροπόδαρα μὲ φόβους κ' ὑποψίας! —
'Αλλά, εἰπέ μου, ἔχομεν τούλάχιστον τὸν Βάγκον;

ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Τὸν ἔχομεν, αὐθέντα μου, 'ς ἓνα χανδάκι μέσα,
μὲ εἴκοσι ὀρθάνοικταις πληγαῖς 'ς τὴν κεφαλὴν του.
'Απο αὐταῖς τοῦ ἔφθανε καὶ μιά!

ΜΑΚΒΕΘ καθ' ἑαυτὸν.

Καλὸν καὶ τοῦτο!

Τὸ μέγα φίδι ἔλειψε. Ἐσώθη τὸ σκουληκι
καὶ ἔχει μέσα του ζωὴν ὡς που νὰ ἔλθ' ἡ ὥρα

νά χύση τὸ φαρμάκι του· τώρα δὲν ἔχει ὄντια !
Φύγε ! Σὲ βλέπω αὔριον. (Ἐξέρχεται ὁ ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ).

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Πῶς δὲν μᾶς ζωηραίνεις,

αὐθέντα ; Τὸ συμπόσιον δὲν ἔχει πλέον χάριν
ἐάν ἐνόσφ γίνεται, κανεῖς δὲν συχνοβλέπη
ὅτι φιλεῖ με χάραν ἐκεῖνος ποῦ φιλεῖ.

Ἄν ἦνσι μόνον τὸ φαγί, τρώγει κανεῖς καὶ μόνος·
τοῦ φαγητοῦ καρύκευμα εἶν' ἢ φιλοφροσύνη· —
χωρὶς αὐτὴν ἢ συντροφιά δὲν ἔχει νοστιμάδα.

ΜΑΚΒΕΘ

Ἐσύ, γλυκὲ μου σύμβουλε ! — Λοιπόν, ἔς τὴν ὄρεξίν σου
εὐχομαι χώνευσιν καλήν, καὶ εἰς τὰ δύο ὑγείαν !

ΛΕΝΩΣ

Δὲν κάθεται, αὐθέντα μου ;

(Εἰσέρχεται ἡ σκιά τοῦ ΒΑΓΚΟΥ καὶ κάθεται εἰς τὴν θέσιν τοῦ ΜΑΚΒΕΘ).

ΜΑΚΒΕΘ

Ἡ στεγὴ μας ἀπόψε
τὴν δόξαν θὰ ἐσκέπαζεν αὐτοῦ τοῦ τόπου ὄλην,
ἐάν ἐδῶ ἦτο παρὼν κι' ὁ Βάγκος μας, — Ἄλλ' ὅμως
καλλίτερα νὰ ἔπταιτε καὶ μαλλωμα ν' ἀξίζη,
παρὰ νὰ ἐκακόπαθε ὥστε νὰ ἀξίζη λύπην.

ΡΑΣ

Τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀδικεῖ ἂν εἰλεψε νὰ ἔλθῃ.

Δὲν κάθεται, αὐθέντα μου, καὶ σύ, νὰ μᾶς τιμήσης ;

ΜΑΚΒΕΘ

Εἶναι γεμάτη ἡ τράπεζα.

ΛΕΩΣ

Ἴδού ἐδῶ μιὰ θέσις.

ΜΑΚΒΕΘ

Ποῦ;

ΛΕΩΣ

Νά, ἐδῶ. — Τί ἔπαθες καὶ εἶσαι ταραγμένος;

ΜΑΚΒΕΘ

Ποιὸς ἀπὸ σᾶς τόκαμ' αὐτό;

ΑΡΧΟΝΤΕΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙ

Τί πράγμα, ὦ αὐθέντα;

ΜΑΚΒΕΘ πρὸς τὸ φάσμα.

Δὲν ἤμπορεῖς νὰ μοῦ εἶπῃ ὅτι ἐγὼ σοῦ πταίω! . . .
Μὴ τὰ μαλλιά σου μοῦ κινήσῃ τὰ αἱματοβαρμμένα!

ΡΩΣ

Δὲν εἶναι, ἄρχοντες, καλὰ ὁ Μάκβεθ! Σηκωθῆτε!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Καθῆσετε, ὦ ἄρχοντες. Αὐτὰ συχνὰ τὰ ἔχει,
καὶ ἀπὸ νέος μάλιστα! Κανείς σας μὴ σαλεύσῃ!
Εἶναι τὸ πράγμα τῆς στιγμῆς! Θὰ τοῦ περάσῃ τώρα.
Ἄνισως τὸν προσέχετε καὶ τὸν παρατηρεῖτε
θὰ πειραχθῆ, καὶ τὸ κακὸν χειρότερον θὰ γείνη!
Ἄφῃτέ τον καὶ τρώγετε, ὦ φίλοι. —

(Πλησιάζουσα πρὸς τὸν Μάκβεθ) Ἄνδρας εἶσαι;

ΜΑΚΔΩΦ

Ναί! Κ' εἶμαι ἄνδρας τολμηρὸς, ἀφοῦ τολμῶ καὶ βλέπω
ἐκεῖνο ποῦ θὰ τρόμαζε κι' ὁ Σατανᾶς νὰ βλέπῃ!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ἄνοησὶαι! Πλάσματα τοῦ φόβου σου εἶν' ὅλα!

Καὶ τοῦτο σὰν τὴν μάχαιραν θὰ ἦναι ἔς τὸν ἀέρα,
 ποῦ ἔλεγες πῶς σ' ἔδειχνε τὸν δρόμον πρὸς τὸν Δῶγκαν!
 Αὐτὰ τὰ σπαρταρίσματα καὶ τὰ ἔπιπασματά σου,
 αὐτὰ τ' ἀναγελάσματα τοῦ φόβου, ἀφησέ τα
 δι' ὅταν, χειμωνιάτικα κοντὰ εἰς τὴν φωτιά της,
 ἀκούεις μιὰ γερόντισσα νὰ λέγῃ παραμύθια
 ποῦ τᾶμαθ' ἀπ' τὴν νόνη της! Ἀλήθεια ἐντροπή σου! —
 Τί χάσκεις; Τί; Εἶναι σκαμνὶ αὐτὸ ἐκεῖ ποῦ βλέπεις!

ΜΑΚΒΕΘ

Δὲν βλέπεις; Νά! Κύτταξ' ἐκεῖ! Ἴδ' ἐν τὸν! —

(πρὸς τὸ φάσμα)

Τί μοῦ λέγεις; . . .

Ἄ! Δὲν με μέλει! Λάλησε, ἀφοῦ ἔμπορεῖς καὶ νεύεις.
 Ἄν ἦναι καὶ οἱ τάφοι μας καὶ τὰ νεκροταφεῖα
 νὰ στέλνουν τοὺς θαμμένους μας ὀπίσω, — μνήματά μας
 εἰς τὸ ἐξῆς τῶν ἀετῶν ἅς γείνονν τὰ στομάχια²⁵!

(Ἐξαλείφεται: τὸ φάσμα).

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ἢ τρέλλα σ' ἔκαμε δειλόν;

ΜΑΚΒΕΘ

Καθὼς σὲ βλέπω τώρα,

τὸν εἶδα!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Δὲν ἐντρέπεσαι! (Ἐπιστρέφει πρὸς τοὺς προσκεκλημένους).

ΜΑΚΒΕΘ μόνος

Αἷμα πολὺ ἐχύθη,

τοὺς περασμένους τοὺς καιροὺς, προτοῦ νὰ ἡμερώσουν
 τὸν κόσμον νόμοι δίκαιοι, καὶ ἀπὸ τότε πάλιν

ἔγειναν φόνοι, ποῦ κανεῖς ἂν τοὺς ἀκούσῃ φρίττει!
 Ἦτο καιρὸς ποῦ ἔφθανε νὰ χύσῃς τὰ μυαλά του,
 κ' ἀπέθνησκε ὁ ἄνθρωπος, — ἑτελείοναν τὰ πάντα.
 Καὶ τώρα, — ἀνασταίνονται κ' ἐβγαίνουν ἀπ' τοὺς τάφους
 κ' ἀπ' τὰ σκαμνιά μας μᾶς σκουντοῦν! ὦ! τοῦτο εἶναι θαῦμα
 ποῦ κ' ἓνα φόνον ξεπερνᾷ ὡσάν αὐτόν! . . .

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Αὐθέντα,

σ' ἀποζητοῦν οἱ φίλοι σου.

ΜΑΚΒΕΘ

ὦ! Εἶχα λησμονήσει.—

Νὰ μὴ μὲ συνερίζεσθε, ἀγαπητοί μου φίλοι.
 Ἀσθένεια παράδοξος μὲ βασανίζει· ὅμως
 δὲν εἶναι τίποτε αὐτὸ δι' ὅσους μὲ γνωρίζουν, —
 Χαρὰ κ' ὑγεία ἔς ὅλους σας! Ἐλάτε. Ἄς καθίσω.
 Δότε μ' ἐδῶ ἕλιγο κρασί· γεμάτο τὸ ποτήρι!
 Ἐς ὅλης ἐδῶ τῆς συντροφιάς προπίνω τὴν ὑγείαν,
 κ' εἰς τοῦ καλοῦ τοῦ φίλου μου τοῦ Βάγκου, ποῦ μᾶς λείπει.
 Ἄς ἦτο νὰ μᾶς ἤρχετο! Εἰς ὅλους κ' εἰς ἐκεῖνον
 ἢ πρόποσίς μου. Εὐχομαί εἰς ἅπαντας τὰ πάντα!

ΠΑΝΤΕΣ

Πολλὰ τὰ ἔτη καὶ καλὰ τοῦ Βασιλέως!

(Εἰσέρχεται ἐκ νέου τὸ φάσμα).

ΜΑΚΒΕΘ

Φύγε!

Λεῖψ' ἀπ' τὰ μάτια μου ἐμπρός! Ἐς τῆς γῆς τὰ βάθη κρύψου!
 Ἐχεις τὰ κόκκαλα στεγνά, τὸ αἷμα παγωμένον,

εἰν' ἄψυχ' αὐτὰ μάτια σου αὐτὰ ποῦ μὲ κυττάζουν
ἀκίνητα!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Εἶναι αὐτὸ συνειθισμένον πρᾶγμα,
ἀγαπητοὶ μου ἄρχοντες· δὲν εἶναι τίποτ' ἄλλο·
ἀλλὰ τὴν εὐχαρίστησιν χαλνᾷ τῆς συντροφιάς μας.

ΜΑΚΒΕΘ

"Ἀνθρώπος ὅ,τι κι' ἂν τολμᾷ, τολμῶ! Παρουσιάσου
ὡσάν ἀρκουῖδα μαλλιαρῆ, ἂν θέλῃς, τῆς Ρωσίας,
ἢ ἔνοπλος ρινόκερος, ἢ τίγρις Ὑγκανίας, —
λάβε μορφὴν ἐκτὸς αὐτῆς ποῦ ἔχεις κάθε ἄλλην
καὶ νὰ ἰδῆς ἂν κλονισθοῦν τὰ στερεὰ μου νεῦρα!

"Ἡ ξαναγεῖνου ζωντανὸς κι' ἀντιμετώπισέ με
μὲ τὸ σπαθὶ 'ς τὸ χέρι σου, 'ς τὴν ἔρημον, — κι' ἂν τρέμω,
μωρὸ παιδί νὰ μὲ εἰπῆς! . . . Ἀπάτης πλάσμα, φύγε!

"Ἐξω ἀπ' ἐδῶ, φρικτὴ σκιά! (Ἐξελίφεται τὸ φάσμα).

Ἴδού! Εὐθύς ποῦ λείφῃ,

ἄνδρας ἐκ νέου γίνομαι. — Καθήσετε, ὦ φίλοι!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ἄπ' τὴν πολλὴν σου ταραχὴν ἢ εὐθυμία 'πάγει.
Τὴν συντροφιά τὴν ἔκαμες νὰ γείνη ἄνω κάτω.

ΜΑΚΒΕΘ

Πῶς εἶναι τρόπος πράγματα τοιαῦτα νὰ συμβαίνουν,
νὰ ἔρχωνταὶ ἄν συννεφο καλοκαιριοῦ ἐμπρὸς μας,
καὶ νὰ μὴ φέρουν θαυμασμόν; Μὲ κάμνετε, ἀλήθεια
κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος ν' ἀπορῶ μὲ τὴν κατάστασίν μου,
ὅταν σὰς βλέπω, μὲ αὐτὸ τὸ θέαμα ἐμπρὸς σας.

τὰ μάγουλά σας κόκκινα νὰ τᾶχετε ἀκόμη,
ἐνῶ ἐγὼ κατάλευκα τὰ νοιώθω ἀπ' τὸν φόβον!

ΡΩΣ

Τί θέαμα, αὐθέντα μου;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Νὰ μὴ τοῦ ὀμληῆτε,
καὶ γίνεται χειρότερα! Ἄν τὸν ῥωτοῦν, ἀνάπτει.
Καλή σας νύκτα! Φύγετε. Ἀφήσετε τὴν τάξιν,
καὶ τὴν σείραν. Πηγαίνετε ἀμέσως!

ΛΕΝΩΣ

Καλή νύκτα!

Καὶ εἴθε τὴν ὑγείαν του ὁ βασιλεὺς νὰ εὕρη!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Καλή σας νύκτα κι' ἀγαθὴ εἰς ὅλους.

(Ἐξέρχονται ἅπαντες ἐκτὸς τοῦ ΜΑΚΒΕΘ καὶ τῆς ΛΑΙΔΗΣ ΜΑΚΒΕΘ).

ΜΑΚΒΕΘ

Αἷμα θέλει!

Καλὰ τὸ λέγει τὸ ῥητόν: Τὸ αἷμα θέλει αἷμα²⁶.
Ἦκούσθη δένδρα νὰ ῥμιλοῦν καὶ νὰ κινοῦνται λίθοι,
καὶ ἀπὸ κρίσσαις καὶ κολοιοὺς καὶ ἀπὸ καρακάξαις
νὰ ἔβγη ἕξαφνα ἔς τὸ φῶς ὁ φόβος ὁ κρυμμένος! . . .
Ἐημέρωσε;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Φιλονεικοῦν ἡ Νύκτα καὶ ἡ Ἔρα.

Σκότος δὲν εἶναι οὔτε φῶς.

ΜΑΚΒΕΘ

Πῶς σοῦ ἐφάνη, πέ μου,
νὰ τὸν προστάξω τὸν Μακδῶφ κ' ἐκεῖνος ν' ἀπειθήσῃ;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

"Εστειλες ἄνθρωπον 'ς αὐτόν ;

ΜΑΚΒΕΘ

Τὸ ἔμαθα ἐκ τύχης·

ἀλλὰ θὰ στείλω. — 'Απ' αὐτοὺς δὲν εἶναι μήτε ἓνας
 ποῦ ἄνθρωπόν μου μισθωτὸν κοντά του νὰ μὴν ἔχη. —
 Πρῶτ' πρῶτ' 'ς ταῖς ἀδελφαῖς ταῖς Μάγισσαις θὰ 'πάγω.
 Θέλω καὶ ἄλλα νὰ μοῦ 'ποῦν. Ἐχω σκοπὸν νὰ μάθω
 μὲ κάθε τρόπον κάθε τι, ὅσον κακὸν κ' ἂν ᾔηαι !
 Τὸ πᾶν εἰς τὸ συμφέρον μου, τὸ πᾶν, θὰ θυσιάσω !
 Τόσον βαθειὰ ἐχώθηκα 'ς τὸ αἷμα ἕως τώρα,
 ὥστε ἂν παύσω νὰ βουτῶ, τὸ νὰ γυρίσω 'πίσω
 θὰ εἶν' ἐπίσης δύσκολον καθὼς νὰ προχωρήσω.
 Ὅσα ὁ νοῦς μου μελετᾷ, τὸ χέρι θὰ τὰ πράξῃ. —
 Ἄς γείνουν πρῶτα, κ' ἔπειτα τὸ στόμ' ἄς τὰ φωνάξῃ !

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Τὸ μέγα δυναμωτικὸν ποῦ θέλει κάθε σῶμα,
 ὁ ὕπνος, σοῦ χρειάζεταιαι.

ΜΑΚΒΕΘ

Πηγαίνωμεν 'ς τὸ στρῶμα.

Αὐτὰ ποῦ ἐφαντάσθηκα ὁ φόβος τὰ ἐμπνέει.
 Μᾶς λείπει πράξις 'ς τὴν τρίθην εἴμεθ' ἀκόμη νέοι.

(Ἐξέρχονται)

ΣΚΗΝΗ Ε'

Ἐξοχὴ ἄδενδρος. Κεραυνοί.

(Εἰσέρχονται ἐξ ἑνὸς αἱ ΤΡΕΙΣ ΜΑΓΙΣΣΑΙ καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ΕΚΑΤΗ).

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Τί ἔχεις, ὦ Ἐκάτη; τί ἐθύμωσας;

ΕΚΑΤΗ

Καὶ πῶς νὰ μὴ θυμώσω, ὦ βρωμόστριγλαις,
 μὲ τὴν αὐθάδειάν σας καὶ τὴν τόλμην σας!
 Πῶς λόγια μὲ τὸν Μάκβεθ παίρνοδίδετε,
 κ' ἐμέ, τῶν μαγικῶν σας τὴν δασκαλίσσαν,
 τὴν μυστικὴν τεχνήτραν κάθε βασικτανίας,
 ποτὲ νὰ λάβω μέρος δὲν μ' ἐκράξετε
 τὴν τέχνην μας νὰ δεῖξω εἰς τὴν δόξαν της;
 Τὸ δὲ χειρότερόν σας, — ὅ,τι ἔγεινε,
 δι' ἓνα φανταγμένον τὸ ἐκάματε,
 ἓνα διεστραμμένον κ' ὑπερήφανον. —
 Κι' αὐτὸς σας καλοπιάνει, ὅχι διὰ σας,
 πλὴν διὰ τοὺς σκοποὺς τοῦ καὶ τὰ τέλη του.
 Πληρώσετε τὸ λάθος! Φύγετ' ἀπ' ἐδῶ,
 ἔς τὸ σπήλαιον νὰ ἴπατε τοῦ Ἀχέρωνος!
 Ἐκεῖ κ' ἐγὼ θὰ ἔλθω αὔριον πρωί.
 Τὴν Μοῖραν του νὰ μάθῃ θάλλῃ καὶ αὐτός.
 Τὰ μαγγανεύματά σας ἐτοιμάσετε,
 τὰ μάγια, τὰ κακκάβια κ' ὅλα τὰ λοιπά.
 Ν' ἀναίθω ἔχω τώρα ἔς τὰ αἰθέρια,
 Αὐτὴν τὴν νύκτα ἔχω, — πρὶν φανῇ τὸ φῶς, —

φρικτὸν νὰ κάμω ἔργον καὶ τεράστιον.
 Ἐν τῇ ἄκρῃ τῆς Σελήνης τρεμοκρέμεται
 βαρεῖά κι' ἀτμούς γεμάτη μιά σταλαγματιά.
 Προτοῦ νὰ πέσῃ κάτω θὰ τὴν πιάσω ἴγώ.
 Θὰ τὴν κατασταλάξω μὲ τὰ μαγία μου,
 νὰ ἔβγῶ ἀπὸ μέσα τὰ ἐξωτικά,
 παῦ ἢ ἀπατηλή των ἢ ἐμφάνισις
 τὸν Μάκβεθ θὰ τὸν κάμῃ νὰ καταστραφῇ.
 Τὸν Θάνατον, τὴν Τύχην, δὲν θὰ τὰ ψηφῶ·
 θὰ ὑποβάλῃ ὅλα ἔς τὴν ἐλπίδα του,
 καὶ φρόνησιν καὶ φόβον καὶ εὐσέβειαν!
 Ἐχθρὸς δὲ τοῦ ἀνθρώπου, — ὁ χειρότερος, —
 εἶν' ἡ ἀπροβλεψία καὶ ἡ οἴησις!

(Μουσικὴ ἔσθθεν)

Μὲ κράζουν! — Τὸ μικρόν μου τὸ δαιμόνιον,
 εἰς σύννεφο ἐπάνω παχνοσκεπάστο,
 μὲ περιμένει. (Ἐξέρχεται).

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Ἰάμε, Ἰάμε γρήγορα!
 Κι' αὐτὴ ὅπου κι' ἂν ἦναι ξαναέρχεται.
 (Ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'

Ἐν τῷ ἀνακτόρῳ εἰς Φόρες.

(Εἰσέρχονται: ὁ ΛΕΝΩΞ καὶ ὁ ΔΓΚΟΣ *1).

ΛΕΝΩΞ

Τὰ ὅσα εἶπα συμφανοῦν μ' ὅσα ἔς τὸν νοῦν σου εἶχες.
 Ἐμποῦσα κι' ἄλλα νὰ εἰπῶ, σοῦ λέγω μόνον ὅτι

συνέπεσαν παράδοξα τὰ πράγματα : Τὸν Δῶγκαν
 ἔκλαυσε ὁ Μάκβεθ. — Μάλιστα, — ἀφοῦ εἶχε ἀποθάνει.
 Ὁ Βάγκος δὲ συνέπεσε νὰ νυκτωθῇ ἔς τοὺς δρόμους.
 Ἄν ἀγαπᾷς, τὸν φόνον του ἔς τὸν Φλῆνς ἀπόδωσέ τον.
 ἀφοῦ ἐξέφυγεν ὁ Φλῆνς. — Ποιὸς δὲ νὰ μὴ τὸ λέγῃ
 ὅτ' ἦσαν δύο τέρατα ὁ Δονκλθαῖν κ' ὁ Μαλκὸλμ.,
 νὰ σφάζουν τὸν πατέρα των ! Ἀφωρισμένη πράξις !
 Καὶ πῶς τὸ ἐλυπήθηκε ὁ Μάκβεθ ! Δὲν τὸν εἶδες
 πῶς ἤναψε τὸ αἷμα του καὶ ὄρμησεν ἀμέσως
 κ' ἐσκοτώσε τοὺς φύλακας, ἐνῶ κ' οἱ δύο ἦσαν
 δούλοι ἀκόμη τοῦ πιστοῦ κ' αἰχμάλωτοι τοῦ ὕπνου ;
 Μὴ δὲν τὸ ἔκαμε καλά : — Καὶ γνωστικά πρὸς τούτοις !
 Διότι ποιὸς δὲν ἤθελε μ' αὐτοὺς ἀγανακτῆσει
 ἂν ἤκουε νὰ τ' ἀρνηθοῦν αὐτοὶ κατόπιν ; Ὡστε
 συνέπεσαν τὰ πράγματα περιφρημα, σοῦ λέγω.
 Ὡς πρὸς τοῦ Δῶγκαν δὲ τοὺς υἱούς, ἔς τὸ χερί ἂν τοὺς εἶχε,
 (καὶ νὰ μὴ δώσῃ ὁ Θεὸς ποτέ του νὰ τοὺς ἔχῃ),
 θὰ ἔβλεπαν τὸ τί θὰ 'πῆ πατέρα νὰ σκοτώσουν !
 Κι' ὁ Φλῆνς θὰ τὸβλεπε ! — Ἀλλά, τὰ λόγια μας ὀλίγα.
 Δι' ἓνα λόγον ὁ Μακδῶφ ἀπρόσεκτον, κ' ἐπίσης
 διότι ἔς τὸ συμπόσιον δὲν ἦλθε τοῦ τυράννου,
 καθὼς μοῦ λέγουν, ἐπισεν εἰς τὴν ὀργὴν του τώρα.
 Ποῦ ἄρα γε κατέφυγε, εἶδῃσιν ἔχεις μήπως ;

ΑΓΚΟΣ

Τοῦ Δῶγκαν ὁ διάδοχος, — τὸν θρόνον τοῦ ὁποίου
 ὁ Μάκβεθ σφετερίζεται, — εἰς τὴν Ἀγγλίαν μένει.
 Ὁ δὲ καλὸς ὁ βασιλεὺς ἐκεῖ, εἰς τὴν αὐλήν του
 τόσον τὸν καλοδέχεται καὶ τὸν περιποιεῖται.

ὥστε ἡ Μοῖρα ἢ κακὴ, μὲ τὴν καταδρομὴν τῆς
 ποσῶς δὲν τὸν ἐξέπεπεν ἀπὸ τ' ἀξιώματός του.
 Ἐκεῖ ἐπῆγε κι' ὁ Μακδῶρ διὰ νὰ ἐνταρμώσῃ
 τὸν Ἐδουάρδον, κι' θερμὰ νὰ τὸν παρακαλέσῃ
 τὸν ἄξιόν του στρατηγὸν Σιβάαρδον νὰ μας στείλῃ,
 ὥστε μ' αὐτὴν τὴν συνδρομὴν, καὶ μὲ τὴν προστασίαν
 Ἐκείνου, ποῦ τὸ ἔργον μας θὰ εὐλογῆ ἔξ ὕψους,
 ν' ἀξιωθῇ καθένας μας νὰ χαιρεταῖ καὶ πάλιν
 ἔς τὴν τράπεζάν του τὴν τροφήν, ἔς τὸ στρώμα του τὸν ὕπνον,
 χωρὶς μαχαίρια κ' αἵματα εἰς τὰ συμπόσια μας, —
 καὶ νόμιμον νὰ ἔχωμεν τοῦ τόπου βασιλέα
 χωρὶς ν' ἀτιμαζώμεθα ἀπ' τὰς τιμὰς ποῦ δίδει,
 κι' ὅ,τι καθένας λαχταρεῖ νὰ τ' ἀποκτήσῃ πάλιν! —
 Ἀλλὰ ὁ Μάκβεθ ὅλ' αὐτὰ τὰ ἐπληροφόρηθη,
 κι' εἰς τόσῃν ἀγανακτησίῃ τὸν ἔφερε τὸ πρᾶγμα,
 ὥστε προετοιμάζεται νὰ κάμῃ ἐκστρατείας.

ΛΕΝΟΣ

Καὶ μήνυμα δὲν ἔστειλεν εἰς τὸν Μακδῶρ:

ΛΑΚΟΣ

Ναί· ὁμως

ὀρθοκατὰίβατ' ὁ Μακδῶρ τοῦ ἀπεκρίθη, Ὅχι!
 Καὶ σκυθρωπὸς ὁ μηνυτὴς ἐγύρισε ταῖς πλάταις
 κι' ἐμούγκριζε ἄν νάλεγε: Θὰ τὸ μετανοήσῃς
 ὅτι μὲ τὴν ἀπόκρισίν σου μὲ φορτῶνεις.

ΛΕΝΟΣ

Αὐτὸ νὰ προφυλάττεται ἴσως θὰ τὸν φωτίσῃ
 καὶ ὅσον εἶναι γνωστικὸν ἀπὸ ἐδῶ ν' ἀπέλθῃ.

ὦ! ἔς τὴν Ἀγγλίαν ἄγγελος κς ἦτο νὰ πετάξῃ
 νὰ πῆ τὰ λόγια τοῦ Μακδώφ, προτοῦ ἐκεῖνος φθάσῃ,
 ὥστε χωρὶς ἀναβολὴν νὰ ἔλθῃ σωτηρία,
 ἔς τὴν γῆν αὐτὴν ποῦ τυραννεῖ κατηραμένο χέρι!

ΑΓΚΟΣ

Εὐχαί μου θὰ συνώδευαν θερμαὶ τὸ πέταγμα του!

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α'

Σπήλαιον. Ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ λέθης βράζων. Κεραυνοί.

(Εἰσέρχονται αἱ ΤΡΕΙΣ ΜΑΓΙΣΣΑΙ).

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Ἡ γάτα τρίς ὡς τώρα ἐνικούρισε.

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ

Τρίς μούγκρισε καὶ μία ὁ σκανζόχοιρος.

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Εἶν' ὦρα, εἶναι ὦρα, κράζει ἡ Ἄρπυια!

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Ἐλάτε — ἔς τὸ κακκάβι ὀλοτρίγυρα,
καὶ μέσα τὰ φαρμάκια καὶ τὰ μαγικά:
Κούβακας — πέτρα κρύα τὸν ἐπλάκονε
σωστὰ τριάντα ἓνα ἡμερόνυκτα,
καὶ ἴδρωσε φαρμάκι μέσ' ἔς τὸν ὕπνο του —
ἔς τὴν μαγευμένη βρύσι σύ πρωτόβρασε!

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΟΜΟΥ

Γύριζε, βάζε, βράζε, ἀνακάτονε.

Καῖε φωτιά καὶ τρίζε, κόχλαζε νερό!

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ

Κοιλιά φειδιού του βάλτου, βράσε, φούσκωσε!
 Νά 'μάτι γουστερίτσας, πόδι βαθρακού,
 πούπουλο νυκτερίδας, σαύρας δάκτυλο,
 πτερό τῆς κουκουβάγιας, στόμα σκουληκιού,
 καὶ γλῶσσα μανδρουκύλου, καὶ ὀχειᾶς κεντρί!
 Ὅλ' ἀνακατωθῆτε καὶ ἀφρίζετε,
 νά γείνη στοιχειωμένος διαβολοχυλός!

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΟΜΟΥ

Γύριζε, βάζε, βράζε, ἀνακάτονε.
 Καὶ φωτιά καὶ τρίζε, κόχλαζε νερό!

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Νά λέπι ἀπὸ δράκο, δόντι λύκαινας,
 δέριμ' ἀπὸ μούμια μάγας, λάμιας λάρυγγας,
 νυκτοξεριζωμένο ἀψιθιάς κλαδί,
 νεφρὰ βρωμο - Ἑβραίου, τράγου ἄντερο·
 νά καὶ κομματιασμένα πριναρόκλαδα
 ποῦ μ' ἐκλειψιν σελήνης ἐκλαδεύθησαν·
 νά καὶ Τατάρου χεῖλη, Τούρκου μύταρος
 καὶ δάκτυλ' ἀπὸ βρέφος, πόρνης γέννημα,
 ποῦ τῶρριζε ἔς τὸν τάφο καὶ τὸ ἔπνιζε. —
 Νά βράση νά χυλώση τ' ἀνακάτωμα! —
 Νά κι' ἄντερ' ἀπὸ τίγριν' βάλε τα κι' αὐτὰ
 νάχη ἀπ' ὅλα μέσα τὸ κακκάβι μας!

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΟΜΟΥ

Γύριζε, βάζε, βράζε, ἀνακάτονε.
 Καὶ φωτιά καὶ τρίζε, κόχλαζε νερό!

κ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Καὶ τώρα βάντισέ το μ' αἷμα τῆς μαϊμούς,
νά πῆξῃ, νά κρυώσῃ, τὸ μαγώβρασμα.

(Εἰσέρχεται ἡ ΕΚΑΤΗ)

ΕΚΑΤΗ

Καλά! τὸν ἔπαινόν μου τὸν ἀξίζετε.
Θὰ ἔχετε ἔς τὰ κέρδη ὄλαις μερτικό.
Τοῦ κακκαβιοῦ τὸν γῦρον τώρα κάμετε.
καὶ ἄν στοιχειά, ἄν Μοῖραις, ἄν Νεραΐδες
κ' αἱ τρεῖς χειροπιασμένας τραγουδήσετε.

(Μουσική καὶ ψαλμωδία. Ἡ ΕΚΑΤΗ ἀπέρχεται).

π' ΜΑΓΙΣΣΑ

Τὸ δάκτυλο μὲ τρώγει κάποιος ἔρχεται.
Ἄνοιξετε, ὦ θύραις, ὅποιος κ' ἂν κτυπᾷ!

(Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΚΒΕΘ)

ΜΑΚΒΕΘ

Ἔσεῖς, μεσονυχτιάτικαις, κρυφαῖς καὶ μαύραις στρίγλαις,
τί πόλεμάτε;

Αἱ ΤΡΕΙΣ ΟΜΟΥ

"Όνομα τὸ ἔργον μας δὲν ἔχει!

ΜΑΚΒΕΘ

Σὰς ἐξορκίζω, μὰ αὐτὴν τὴν μυστικὴν σας τέχνην,
ἀπ' ὅπου κ' ἂν σας ἔρχεται, νά μὲ ἀποκριθῆτε!
Καὶ ἂν ἀπὸ τὰ χέρια σας οἱ ἄνεμοι θυμένοι
λυσομανοῦν καὶ μάχωνται μὲ τὰ κερπαναριά μας,
κ' ἂν καταπίνῃ καρδιαῖς τὸ ἀφρισμένο κύμα,
καὶ ἂν κυλιοῦνται κατὰ γῆς τὰ γεμισμένα στάχυα,
τὰ δένδρ' ἂν ξερρίζωνται, καὶ σχίζῶνται τὰ κάστρα

κ' ἐπάνω ἂν κρημνίζωνται ἔς τοὺς φυλακᾶτωράς των,
 κι' ἂν γέρονον τὰ κεφάλια των παλάτια, πυραμίδες,
 ὧς ποῦ νὰ σμιζ' ἢ κορυφὴ μὲ τὰ θεμέλιά των,
 κι' ὄλ' ἢ σπορὰ τῆς φύσεως ἀν γείνη ἄνω κάτω,
 ἐσεῖς ἀποκριθῆτέ με εἰς ὅ,τι κι' ἂν ῥωτήσω!

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Ἐρώτησέ μας!

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ

Δάλησε!

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Ἀπόκρισιν θὰ λάβης!

Δ' ΜΑΓΙΣΣΑ

Τὴν θέλεις τὴν ἀπόκρισιν ἀπ' τὰ ἴδικά μας χεῖλη,
 ἢ θέλεις ἀνωτέρους μας;

ΜΑΚΒΕΘ

Νὰ τοὺς ἰδῶ! Ἄς ἔλθουν!

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Νὰ αἷμα μέσα σκρόφας, ὅπου ἔφαγε
 καὶ τὰ ἐννεὰ παιδιά της, μία γέννα της·
 νὰ κ' εἰς τὴν φλόγα ἔξυγγι, ὅπου ἔσταζε
 ἀπὸ φονηρὰ κρεμάλα.

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΟΜΟΥ

Ἐλα, πρόκαμε!

Ὅπου κι' ἂν ἦσαι τώρα, χαμηλά, ἕψηλά,
 δεῖξέ μας τὴν μορφήν του καὶ τὴν τέχνην σου!

(Κεραυνοί. Πρώτη ὄψασία. Κεραλή ἔνοπλος).

ΜΑΚΒΕΘ

*Αγνωστή Δύναμις. εἶπέ. . .

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Ἐεύρει 'ς τὸν νοῦν τί ἔχεις.

*Ακουε μόνον, μὴ λαλήσῃ!

ΤΟ Α' ΦΑΣΜΑ²¹

Ἦ Μάκβεθ! Μάκβεθ! Μάκβεθ!

φυλάξου ἀπὸ τὸν Μακδῶφ. — Ἀρκεῖ. Ἀπόλυσέ με.

(Βυθίζεται ἐντὸς τῆς γῆς).

ΜΑΚΒΕΘ

*Ὅ,τι κι' ἂν ἦσ', εὐχαριστῶ διὰ τὴν συμβουλὴν σου·
ταιριαρίζει μὲ τοὺς φόβους μου. Μίαν ἀκόμη λέξις. . .

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Δὲν δέχεται προστάγματα. Ἐρχεται ἄλλος τώρα
ἀκόμη πλέον ἰσχυρός.

(Κεραυνός. Δευτέρα ὄψασις. Βρέφος αἱματόφυρτον).

ΤΟ Β' ΦΑΣΜΑ

Ἦ Μάκβεθ! Μάκβεθ! Μάκβεθ!

ΜΑΚΒΕΘ

*Ἄν εἶχα καὶ αὐτιά τριπλά θὰ σ' ἤκουα καὶ πάλιν!

ΤΟ Β' ΦΑΣΜΑ

*Ἐχε καὶ δίψαν αἵματος κι' ἀπόφασιν καὶ τόλμην,
καὶ μὴ ποτέ σου φοβηθῆς τὴν δύναμιν ἀνθρώπου,
διότι γέννα γυναικὸς ποτέ δὲν θὰ σέ βλάψῃ!

(Βυθίζεται).

ΜΑΚΒΕΘ

Τότε λοιπὸν ζῆσε, Μακδῶφ! Πρὸς τί νὰ σέ φοβοῦμαι;
Ἄλλ' ὅμως τὴν ἀσφάλειαν νὰ τὴν διπλώσω θέλω,

καὶ νὰ κρατῶ ἐνέχυρον ἀπὸ τὴν Εἰμαρμένην.
 Δὲν σοῦ χαρίζω τὴν ζωὴν, διὰ νὰ ἔχω λόγον
 τὸν φόβον τὸν χλωμόκαρδον νὰ τὸν κηρύξω ψεύτην,
 κί ὁ Ὑπνος νὰ μοῦ ἔρχεται καὶ ἂν βροντᾷ κί ἀστράπτῃ!

(Κεραυνός. Τρίτη ὀπτασία. Βρέφος ἐσταμμένον, κρατοῦν
 εἰς χεῖρας δένδρον).

Τί εἶν' αὐτὸ ποῦ πρόβαλε, ἄν τέκνον βασιλέως,
 καὶ τοῦ στολίζει ἕ χρυσὸς τῆς βασιλείας κύκλος
 τὸ βρεφικόν του μέτωπον;

Αἱ τρεῖς ὁμοῦ

Σιώπα κί ἄκουέ τα!

Το γ' Φάσμα

Ἔχε ἀνδρείαν λέοντος καὶ μὴ φοβοῦ κανένα.
 Συνωμοσίαν μὴ ψηφᾷς, ἢ γογγυσμούς, ἢ στάσιν!
 Ἐ Μάκβεθ δὲν θά νικηθῇ, ἐκτός εἰάν κινήσῃ
 ἔς τὴν Δουνσινάνην ν' ἀναιθῇ, τὸ δάσος τῆς Βερνάμης!
 (Βυβλίζεται).

ΜΑΚΒΕΘ

Δὲν γίνεται! ποῖός ἤμπορεῖ τὰ δάση ν' ἀγγαρεύσῃ;
 ποῖός εἶν' ἐκεῖνος ποῦ ἔμπορεῖ τὸ δένδρον νὰ προστάξῃ
 ἀπὸ τῆς γῆς τὴν ἀγκαλιὰ τὴν ρίζα του νὰ ἔβγάλῃ;
 ὦ προμαντεύματα γλυκά! ὦ ραῖα! ὦ χαρὰ μου!
 Δὲν θά σηκώσῃς κεφαλὴν ποτέ, Ἀποστασία,
 ἐκτός αν πρῶτα σηκωθῇ τὸ δάσος τῆς Βερνάμης—
 κί ὁ Μάκβεθ εἰς τὸν θρόνον του γερὰ στερεωμένος
 βίον θά ζήσῃ εὐτυχῇ, ὡς ποῦ νὰ ἔλθ' ἡ ὥρα
 τὸν φόρον του ἔς τῆς φύσεως τὸν νόμον νὰ πληρώσῃ!
 Ἄλλ' ἡ καρδιά μου λαχταρεῖ νὰ μάθω ἓνα πράγμα·

Εἰπήτε — ἂν ἡ τέχνη σας ἕως ἐκεῖ πηγαῖνη, —
 Εἰς τὸ βασιλεῖον αὐτὸ ἡ γενεὰ τοῦ Βάγκου
 θὰ βασιλεύσῃ;

Αἱ τρεῖς ὄμοι

Μὴ ζητῆς πλειότερα νὰ μάθῃς!

ΜΑΚΒΕΘ

Εἰπήτέ μου! Τὸ ἀπαιτῶ! Ἄν μοῦ τὸ ἀρνηθῆτε,
 ἀνάθεμα αἰώνιον ἐπάνω σας νὰ πέσῃ! . . .

Βυθίζονται τὰ μάγια σας; . . . Τί κρότος εἶναι τοῦτος:

(Βυθίζεται ἐντὸς τῆς γῆς ὁ λέβης. Ἀκούονται αὐλοί).

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Ἐλάτε!

Β' ΜΑΓΙΣΣΑ

ὦ! ἐλάτε!

Γ' ΜΑΓΙΣΣΑ

ὦ! Ἐλάτ' ἐδῶ!

Αἱ τρεῖς ὄμοι

Ἐλάτε νὰ φανῆτε εἰς τὰ ἴματα του,
 ἐλάτε τὴν καρδιά του νὰ τὴν καύσετε.
 Ὡσὰν σκιαὶ φανῆτε, φύγετ' ὡς σκιαί!

(Ἐμφανίζονται ἀλληλοδιαδόχως αἱ σκιαὶ ὀκτώ βασιλέων, ὁ ἔσχατος τῶν ὁποίων
 κρατεῖ κάτωπτρον εἰς χεῖρας. Τελευταῖον ἔπεται τὸ φάσμα τοῦ ΒΑΓΚΟΥ!)

ΜΑΚΒΕΘ

ὦ! Εἶσαι ἀπαράλλακτον τὸ φάντασμα τοῦ Βάγκου!
 Φύγ' ἀπ' ἐδῶ! Τὸ στέμμα σου τὰ ἴματα μου τὰ καίει! —
 Ἐσύ, δευτέρα κεφαλὴ χρυσοστεφανωμένη,
 ἔχεις τὰ ἴδια τὰ μαλλιά ὡσὰν τὴν πρώτην . . . Κι' ἄλλη,
 ἴδια κι' αὐτή! — Βρωμόστριγλαις, τί φέρνετε ἐμπρὸς μου.

Καί τέταρτος! . . . ὦ μάτια μου, χυθῆτε! . . . Ἡ σειρά των
 μὲ μόνην τὴν συντέλειαν τοῦ κόσμου θὰ τελειώσῃ; . . .
 Κι' ἄλλος! ἀκόμη! Κ' ἑβδόμος! . . . Ἄλλο νὰ ἰδῶ δὲν θέλω!
 Ἴδου καὶ ἄλλος, καὶ κρατεῖ καθρέπτην, καὶ μοῦ δείχνει
 καὶ ἄλλους μέσα βασιλεῖς πολλοὺς . . . καὶ μερικοὶ των
 τριπλὸν διάδημα φοροῦν, τρία ἔς τὰ χέρια σκῆπτρα²⁹! . . .
 Θέα φρικτὴ! Ἀληθινὰ εἶν' ὄλ' αὐτά, τὸ βλέπω!
 διότ' ἰδού, τὸ φάντασμα αἱματοκυλισμένον
 τοῦ Βάγκου μὲ χαμογελά, καὶ μοῦ τοὺς δείχνει ὅλους,
 ἴσάν νά μοῦ λέγῃ: Βλέπε τους, εἶναι ἡ γενεά μου.

(Ἐξαλείφονται αἱ ὀπτισμοί).

Ἀλήθεια ἦσαν ὄλ' αὐτά;

Α' ΜΑΓΙΣΣΑ

Ἀλήθεια εἶναι ὄλα. Ὅμως διατί
 τὸν Μάκβεθ τόσο θάμβος ἐκυρίευσε;
 Ἄς δώσωμεν ἔς τὸν νοῦν του διασκεδάσιν
 καὶ ὄλα τὰ καλὰ μας κς τοῦ δεῖζωμεν.
 Μαγεύω τὸν ἄερα καὶ λαλεῖ ἐγώ,
 ἐνῶ χεροπιασμέναις σεῖς χορεύετε,
 νὰ μᾶς ἰδῆ ὁ μέγας βασιλεὺς αὐτός
 μὲ τὶ χαρὰν καὶ σέβας τὸν δεχόμεθα!

(Μουσική. Αἱ Μάγισσαι χορεύουσι καὶ μετὰ ταῦτα ἐξαλείφονται).

ΜΑΚΒΕΘ

Ποῦ εἶναι; ἤχθησαν; — Αὐτὴ ἡ κολασμένη ὥρα
 μὲ μαῦρα γράμματ' ἄε γραφῆ ἔς τοῦ Χρόνου τὸ βιβλίον
 ἔς αἰώνιον ἀνάθεμα! — Σὺ ἐκεῖ ἔξω, ἔλα!

(Εἰσέρχεται ὁ ΛΕΝΩΣ)

ΛΕΝΩΞ

Αὐθέντα, τί ἐπιθυμεῖς ;

ΜΑΚΒΕΘ

Ταῖς Μάγισσαις, ταῖς εἶδες ;

ΛΕΝΩΞ

Δὲν εἶδ', αὐθέντα, τίποτε.

ΜΑΚΒΕΘ

Δὲν 'πέρασαν ἐμπρός σου ;

ΛΕΝΩΞ

'Οχι, αὐθέντ', ἀληθινά, δὲν εἶδα !

ΜΑΚΒΕΘ

Μολυσμένος

ἀπ' ὅπου κι' ἂν ἐπέρασαν νὰ μείνη ὁ ἀέρας,
καὶ ὅποιος ταῖς πιστεύεται ἀναθεματισμένος ! —

Μ' ἐφάνηκε νὰ ἤκουσα ποδόκτυπον ἀλόγων.

Ποιὸς ἦλθε ;

ΛΕΝΩΞ

Ἦλθαν δύο τρεῖς τὴν εἰδησιν νὰ φέρουν,
ὅτι ἐπῆγεν ὁ Μακδώφ κρυφὰ εἰς τὴν Ἀγγλίαν.

ΜΑΚΒΕΘ

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ; . . . ὁ Μακδώφ !

ΛΕΝΩΞ

Ναί, σεβαστὴ αὐθέντα.

ΜΑΚΒΕΘ

'Α ! Ὁ Καιρὸς ἐπρόλαβε τὰ κατορθώματά μου !

Πετᾶ καὶ φεύγει ὁ σκοπὸς, ἀνίσως δὲν πετάξῃ
συγχρόνως κ' ἡ ἐκτέλεσις ! Εἰς τὸ ἐξῆς, τ' ὀμνῶ,
ὅτι ὁ νοῦς γεννᾶ, εὐθύς τὸ χέρι θὰ τὸ κάμῃ !

Ἴδού! Εὐθύς τὸν στοχασμὸν θὰ στεφανώσω μ' ἔργα!
Τὸ εἶπα καὶ τὸ ἔκαμα! Εἰς τοῦ Μακδῶφ τὸ κάστρον
θὰ καταπέσω ἔξαφνα, θὰ τοῦ τὸ κυριεύσω,
θὰ τοῦ περάσω ἀπ' τὸ σπαθὶ γυναικᾶ του, παιδιὰ του,
κάθε κακότυχο κορμὶ ποῦ συγγενῆ τὸν ἔχει.
Μεγάλα λόγια περιττά! Τὸ πρᾶγμα θὰ τελειώσῃ,
προτοῦ προφθάσῃ ὁ σκοπὸς αὐτός μου νὰ κρυώσῃ!
Ἄλλ' ὄχι πλέον φάσματα! . . . Ποῦ εἰν' αὐτοὶ ποῦ ἤλθαν;
Ἐμπρός! τὸν δρόμον δεῖξέ μου.

(Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Β'

Ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ ΜΑΚΔΩΦ, εἰς Φάτφ.

(Εἰσέρχονται ἡ ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ, ὁ ΥἱΟΣ της καὶ ὁ ΡΩΣ).

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Τί ἔπταισε; Ἡ βία του ποιά ἦτο νὰ ξεφύγῃ;

ΡΩΣ

Χρειαζεται ὑπομονή!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Ἐκεῖνος δὲν τὴν εἶχε!

Τρέλλα του ἦτο καθ' αὐτὸ νὰ φύγῃ. Μὲ τοὺς φόβους,
ἂν ὄχι μὲ τὰ ἔργα μας, γινόμεθα προδόται!

ΡΩΣ

Δὲν ζεύρεις ἂν τὸν ὤθησε φόβος ἢ γνῶσις.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Γνῶσις!

Ν' ἀφήσῃ τὴν γυναικᾶ του, ν' ἀφήσῃ τὰ παιδιὰ του,
τὸ κάστρο του, τοὺς τίτλους του, ἐκεῖ ἀπ' ὅπου φεύγει!

Ἄ! ὄχι, δὲν μᾶς ἀγαπᾷ — τὸ ἔμφυτον δὲν ἄχει.
 Κί' ὁ τρυποφράκτης ὁ μικρός, μικρότερος ἀπ' ἅλα
 τᾶλλα πουλάκια, πολεμᾷ κι' αὐτὸς τὴν κουκουβάγια
 ἀνίσως κ' ἔχει τὰ μικρὰ εἰς τὴν φωλιά του μέσα! . . .
 Φόβος τὰ πάντα· τίποτε δὲν ἔζυγισ' ἡ ἀγάπη·
 κ' ἡ γνῶσις ὀλιγώτερον· διότι τὸ νὰ φύγη
 δὲν ἦτο γνῶσις βέβαια!

ΡΩΣ

Καλή μου ἑξαδέλφη,
 κυβέρνησε τὴν λύπην σου. Ὁ ἄνδρας σου, τὸ ἔξευρεις,
 εἶν' εὐγενὴς καὶ γνωστικός καὶ φρόνιμος, καὶ κρίνει
 πόθεν ὁ ἄνεμος φυσᾷ· ἄλλο νὰ πῶ δὲν θέλω,
 ἀλλ' εἶναι δύσκολοι καιροὶ αὐτοὶ ὅπου περνοῦμεν,
 ἐνόσω ἐν ἀγνοίᾳ μας γινόμεθα προδόται,
 ἐνόσω τί φοβοῦμεθα κανεῖς μας δὲν τὸ ἔξευρει,
 καὶ μὲ τοὺς φόβους του καθεὶς παρεξηγεῖ τὴν φήμην,
 καὶ ὅλοι ἀρμενίζομεν εἰς ἄγρια πελάγη
 ὅπου καὶ ὅπως μᾶς κυλᾷ τὸ ταραγμένον κύμα!
 Ἐχε ὑγείαν· γρήγορα θά ξαναέλθω πάλιν.
 Εἰς τοῦ κακοῦ τὸ ἔπακρον τὰ πράγματ' ἅμα φθάσουν,
 ἢ παύουν, ἢ ἔς τὰ πρῶτά των θ' ἀρχίσουν νὰ γυρίζουν.—
 Παιδάκι μου, ὁ Ὑψιστος ἔς τὴν σκέπην του νὰ σ' ἔχη!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Πατέρα ἔχει τὸ πτωχό, καὶ εἶν' ὠρφανευμένο.

ΡΩΣ

Δὲν εἰμπορῶ νὰ κρατηθῶ. Ὑγιάινει. Ἄν μείνω
 θά μ' ἐντροπιάσῃ ἡ λύπη μου καὶ σέ θά σέ ταραξῇ.
 (Ἐξέρχεται).

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ 30

'Απέθαν' ὁ πατέρας σου, καὶ τώρα τί θὰ γείνης,
καὶ πῶς θὰ ζήσης;

Ο ΥΙΟΣ ΤΗΣ

"Ὅπως ζοῦν καὶ τὰ πουλάκια, μάννα.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

'Σὰν τὰ πουλάκια; Πῶς; Καὶ σὺ μὲ μύιγαις, μὲ σκουλήκια;

Ο ΥΙΟΣ ΤΗΣ

Μὲ ὅ,τι εὔρω. Μὴ κι' αὐτὰ δὲν ζοῦν μὲ ὅ,τι εὔρουν;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Καῦμένο σὺ πουλάκι μου! Καὶ οὔτε θὰ φοβῆσαι
παγίδα, δίχτυ, ἔρβεργα;

Ο ΥΙΟΣ ΤΗΣ

Νὰ φοβηθῶ τί ἔχω;

Μὲ ὅλ' αὐτὰ δὲν κυνηγοῦν μικρὰ μικρὰ πουλάκια.—
Δὲν 'πέθαν' ὁ πατέρας μου, καὶ ὅ,τι θέλεις λέγε!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

'Απέθανε, παιδάκι μου, καὶ ποῦ θὰ εὔρης ἄλλον;

Ο ΥΙΟΣ ΤΗΣ

Καὶ σὺ, μαννοῦλά μου καλή, ποῦ θαῦρης ἄλλον ἄνδρα;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

"Ὅπου κι' ἂν 'πάγω εἴκοσι, ἂν θέλω, ἀγοραζῶ.

Ο ΥΙΟΣ ΤΗΣ

Νὰ τοὺς πουλήσης;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Φλυαρεῖς ὅσον ὁ νοῦς σου κόπτει.

Καὶ ὅμως κόπτει κάρποσον.

Ο ΥΙΟΣ ΤΗΣ

Προδότης εἶν' ἀλήθεια,

μητέρα, ὁ πατέρας μου;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Ναί.

Ο ΥΙΟΣ ΤΗΣ

Τί θὰ 'πῆ προδότης;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Ἐκεῖνος ποῦ ἐπάτησε τοὺς ὄρκους του.

Ο ΥΙΟΣ ΤΗΣ

Καὶ ὅλοι,

ὅσοι τὸ ἔκαμαν αὐτό, ὅλοι προδόται εἶναι;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Ναί· κι' ὅλοι θέλουν κρέμασμα.

Ο ΥΙΟΣ ΤΗΣ

"Ὅσοι πατήσουν ὄρκους

κρέμασμα θέλουν;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

"Ὅλοι τῶν!

Ο ΥΙΟΣ ΤΗΣ

Καὶ ποῖός θὰ τοὺς κρεμάσῃ;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Οἱ ἄνθρωποι οἱ χρήσιμοι.

Ο ΥΙΟΣ ΤΗΣ

"Ὅσοι πατοῦν τοὺς ὄρκους

εἶναι ἀνόητοι λοιπόν· διότι ἔχει τόσους,

ποῦ τοὺς χρησίμους ἔφθαναν αὐτοὶ νὰ τοὺς κρεμάσουν.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Ἐσύ, μαίμου! — ὦ! τοῦ Θεοῦ τὴν εὐλογίαν νᾶχης! —
 Πλὴν τί θὰ γείνης, πῶς θὰ ζῆς χωρὶς πατέρα τώρα;

Ο ΥΙΟΣ ΤΗΣ

Ἄ, μάννα, θὰ τὸν ἔκλαιες ἂν ἦτο ἴπεθαμένος.
 Κι' ἂν δὲν τὸν ἔκλαιες, αὐτὸ θὰ ἦτο τὸ σημεῖον
 ὅτι πατέρα γρήγορα καινούριον θὰ μοῦ εὔρης.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Πῶς φλυαρεῖς, πολυλογᾶ!

(Εἰσέρχεται ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ)

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Ἄρχόντισσα καλὴ μου,
 δὲν μὲ γνωρίζεις, ἀλλ' ἐγὼ ποιά εἶσαι τὸ γνωρίζω.
 φοβοῦμαι ὅτι κίνδυνος σοῦ ἔρχεται μεγάλος.
 Ἐνὸς ἀνθρώπου ταπεινοῦ τὴν γνώμην ἄκουσέ την·
 ἐδῶ μὴ τύχη κ' εὐρεθῆς! Νὰ πάρης τὰ μικρά σου
 καὶ φύγετε! Εἶμαι σκληρὸς νὰ σὲ τρομάζω τόσον,
 ἀλλὰ θὰ ἦτο φοβερὸν χειρότερα νὰ πάθης, . . .
 καὶ σ' ἔρχονται χειρότερα! — Θεὸς νὰ σὲ φυλάξῃ!
 Δὲν μένω περισσότερον, φοβοῦμαι!

(Ἐξέρχεται.)

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Ποῦ νὰ φύγω;

Ἐγὼ δὲν ἔκαμα κακόν. — Πλὴν λησμονῶ ὅτ' εἶμαι
 ἔς τὸν κόσμον τὸν ἐπίγειον, ὅπου κακόν νὰ κάμνης
 εἶναι συχνὰ ἐπαινετόν, τὸ δὲ καλόν νὰ κάμνης
 τὸ λογαριάζουν κάποτε ὡς κινδυνώδη τρέλλαν.
 Λοιπὸν κ' ἐγὼ, ἀλλοίμονον, τί ὄφελος προσμένω

ἀπὸ τὴν ὑπεράσπισιν αὐτὴν τὴν γυναικείαν,
ὅτι δὲν ἔκαμα κακόν;

(Εἰσέρχοντα: ΔΟΛΟΦΟΝΟΙ)

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Τί εἰσθε, τί ζητεῖτε;

Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Ποῦ εἶν' ὁ ἄνδρας σου;

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Ἐκεῖ, μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν,

ὅπου δὲν φθάνετε ποτέ, ἐσὺ κ' οἱ ὅμοιοί σου.

κ' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Εἶναι προδότης!

Ο ΥἱΟΣ

Ψεύδουσαι, βρωμο-ἀναμαλλίχρη!

Α' ΔΟΛΟΦΟΝΟΣ

Ἐσὺ, προδότου γέννημα!

(Τὸν πληγώνει)

Ο ΥἱΟΣ

Μ' ἐσκότωσε, μητέρα!

ᾠ! φύγε σύ!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΔΩΦ

Βοήθειαι!

(Ἐξέρχοντα: οἱ ΔΟΛΟΦΟΝΟΙ διώκοντες αὐτήν)

(Ἐξέρχεται κλάουσα).

ΣΚΗΝΗ Γ'

Ἐν Ἀγγλίᾳ. Ἐμπροσθεν τοῦ βασιλικοῦ ἀνακτόρου.

(Εἰσέρχονται ὁ ΜΑΛΚΟΛΜ καὶ ὁ ΜΑΚΔΩΦ).

ΜΑΛΚΟΛΜ

ᾠ! ἔλα νὰ καθίσωμεν παράμερα ἔς τὸν ἴσκιον,
κι' ἄς ξεθυμάνῃ εἰς δάκρυα ἢ πίκρα τῆς καρδιάς μας.

ΜΑΚΔΩΦ

Καλλίτερα ν' ἀδράζωμεν τὸ φοινικό σπαθί μας,
κι' ἄς τρέζωμεν ἔς τὸν τόπον μας τὸν καταπατημένον,
ὡσάν γενναῖοι ἄνθρωποι! Αὐγὴ δὲν ἀνατέλλει
ποῦ χῆρες δὲν μοιρολογοῦν καὶ ὄρφανὰ δὲν κλαίουσιν,
ποῦ νέος θρῆνος ἔς τ' οὐρανοῦ τὴν ὄψιν δὲν ξεσπᾷνει.—
κι' ἀντιλαλεῖ ὁ οὐρανὸς ἄν νὰ πονῇ μαζί μας
καὶ κάθε λύπης συλλαβὴν κι' αὐτὸς ἀντιβούζει!

ΜΑΛΚΟΛΜ

Ἄσα πιστεύω τὰ θρηνώ, πιστεύω ὅσα ἔξέρω,—
καὶ ὅσα ἐπιδέχονται διόρθωσιν, τὴν ὥραν
ἄρκει νὰ εὔρω βοηθόν, καὶ ἢ τὰ διορθώσω!
Τὰ ὅσα λέγεις, πιθκνὸν νὰ ἦναι ὅπως λέγεις.
Αὐτός, ὁποῦ τὴν γλῶσσάν μας τὴν καίει τ' ὄνομά του,
ὁ τύραννος, ἕνα καιρὸν ὡς ἐντιμὸς ἔπερνούσε
τὸν εἶχε φίλον ἀκριβόν· δὲν σ' ἔβλαψεν ὡς τώρα.—
Ἄπειρος νέος εἰμ' ἐγώ, ἀλλ' ἴσως εἶναι τρόπος
νὰ γείνω μέσον, δούλευσιν νὰ κάμῃς εἰς ἐκεῖνον!
Ἄσως κ' ἡ γνῶσις τ' ἀπαιτεῖ. κανεὶς νὰ θυσιάσῃ

ἓνα πτωχὸ κι' ἀδύνατο καὶ ἄκακο ἀρνάκι,
διὰ νὰ παύσῃ τὴν ὀργὴν Θεοῦ ἀγριωμένου.

ΜΑΚΔΩΦ

Δὲν εἶμ' ἐγὼ ἐπίβουλος!

ΜΑΛΚΟΛΜ

Ὁ Μάκβεθ ὅμως εἶναι,
κι' εἰς βασιλέως προσταγὴν ἔμπορὴ νὰ ὑποκλινῇ
καὶ ἄνθρωπος ἐνάρετος. — Ἀλλὰ συμπάθησέ με. —
Οἱ στοχασμοί μου δὲν ἀρκοῦν διὰ ν' ἀλλάξῃς φύσιν.
Οἱ Ἄγγελοι αἰώνια φωτοβολοῦν καὶ λάμπουν,
ἀκόμη κι' ἂν ἀμάρτανε ὁ φωτεινότερός των!
Τῆς Ἀρετῆς τὸ πρόσωπον τὸ παίρνει ἡ Ἀχρειότης,
πλὴν δὲν ἀλλάζει δι' αὐτὸ τῆς Ἀρετῆς ἡ ὄψις.

ΜΑΚΔΩΦ

Ἄ! Χάνω τὴν ἐλπίδα μου!

ΜΑΛΚΟΛΜ

Ἴσως ἐκεῖ τὴν χάνεις
ὅπου ἐγὼ τοῦ δισταγμοῦ τὴν ἀφορμὴν εὐρίσκω.
Πῶς ἐξάφνα παραίτησες γυναῖκα καὶ παιδιὰ σου,
τὰ ὄντα τὰ πολύτιμα, τὰ καρδιακὰ δεσμά σου,
καὶ οὔτε καν ἐστάθηκες νὰ τ' ἀποχαιρετήσῃς! —
Παρακαλῶ, ἂν δύσπιστον μὲ βλέπῃς, μὴ τὸ πάρης
ὡς τῆς τιμῆς σου προσβολήν, ἀλλ' ὡς προφυλαξίν μου.
Ἐμπορεῖ νὰ ἦσαι ἀγαθός, ὅσον καὶ ἂν διστάζω.

ΜΑΚΔΩΦ

Κυλίσου μίση' εἰς τὰ αἵματα, πατρὶς δυστυχισμένη!
ὦ τυραννί' ἀγέρωχη, γερὰ θεμελιώσου

ἀφοῦ δὲν ἔχεις ἔς τὸ ἐξῆς τῆς ἀρετῆς τὸν φόβον!
 Μὴ κρύπτεσαι· οἱ τίτλοι σου δὲν σοῦ φιλονεικοῦνται!—
 Αὐθέντα, σ' ἀποχαιρετῶ! Δὲν ἤθελα νὰ ἦμαι
 ὁ ἄθλιος ποῦ μὲ θαρρεῖς, κί' ἂν ἦτο ν' ἀπολαύσω
 τὰ κράτη ποῦ ὁ τυράννος ἔς τὰ νύχια του σπαράζει,
 κί' ὅλους τῆς γῆς τοὺς θησαυροὺς μαζὶ!

ΜΑΛΚΟΛΜ

Δὲν σὲ προσβάλλω.

καὶ μόνον ἀπὸ φόβον σου δὲν εἶναι ὅσα εἶπα.
 Πιστεύω ὅτι ὁ ζυγὸς βαρύνει τὴν πατρίδα·
 τρέχει τὸ αἷμά της· πονεῖ· στενάζει· κάθε ἡμέρα
 καὶ μία νέα μαχαιριὰ νέαν πληγὴν ἀνοίγει.
 Χέρια πολλὰ νὰ σηκωθοῦν διὰ τὰ δίκαιά μου,
 τὸ ἔξυρω, δὲν θὰ ἔλειπαν. Κ' ἐδῶ ἀπ' τὴν Ἀγγλίαν
 χιλιάδες μοῦ προσφέρονται. — Κί' ἂν ὅμως τοῦ τυράννου
 τὴν κεφαλὴν ἀξιώθῃ νὰ τὴν ποδοπατήσω,
 ἢ νὰ τὴν ἔχω κρεμαστὴν ἐπάνω ἔς τὸ σπαθί μου,
 μὲ τοῦτο τῆς πατρίδος μας τὰ πάθη δὲν τελειόουν.
 Διότι καὶ χειρότερα νὰ ὑποφέρῃ ἔχει
 ἀπ' τὸν διάδοχον αὐτοῦ.

ΜΑΚΛΩΦ

Ποῖον διάδοχόν του;

ΜΑΛΚΟΛΜ

Περὶ ἐμοῦ σὲ ὁμιλῶ, ἐμοῦ ὅπου γνωρίζω
 ἐντός μου ἐλαττώματα συσσωρευμένα τόσα,
 ὥστε ἂν ἔβγουν εἰς τὸ φῶς, ἕως κί' ὁ μαῦρος Μάκβεθ
 ἄσπρος ἴσταν χιόνι θὰ φανῇ, — τὸ δὲ πτωχόν μας Κράτος

Ὡς τὸν νομίζῃ ὡς ἀρνί, ὅταν θὰ τὸν συγκρίνῃ
 μὲ ὅσα ἐξ αἰτίας μου δεινὰ θὰ ὑποφέρῃ.

ΜΑΚΔΩΣ

Ἐπὶ τὰ στίφη τῆς Κολάσεως τὰ φοβερά δὲν ἔχει
 δαίμονα τόσον τρομερόν, ὥστε νὰ ξεπεράσῃ
 τὸν Μάκβεθ!

ΜΑΛΚΟΛΜ

Εἶναι, συμφωνῶ, ἐκεῖνος αἰμοδόρος,
 ἠδυπαθῆς, φιλάργυρος, ἀπατεῶν καὶ ψεύτης,
 εἶναι θυμώδης, πονηρός· κακία δὲν ὑπάρχει
 νὰ μὴ τὴν ἔχῃ καὶ αὐτήν! Ἄλλ' ἡ ἀσέλγεια μου
 δὲν ἔχει ὄρια. Ποτέ, ποτέ δὲν θὰ μοῦ φθάσουν,
 γυναῖκες, θυγατέρες σας, παρθένοι, ἴπανδρευμένοι,
 τὸ βάραθρον τῶν πόθων μου νὰ μοῦ τὸ ἔχειλίσουν,
 κι' οὔτε ποτέ θ' ἀντισταθῇ φραγμὸς ἔς τὴν ὄρεξίν μου!
 Παρ' ἓνας τέτοιος βασιλεὺς καλλίτερα ὁ Μάκβεθ!

ΜΑΚΔΩΣ

Κ' ἡ ἄκρατη ἀσέλγεια μιὰ τυραννία εἶναι.
 Συνέβη ἐξ αἰτίας τῆς καὶ βασιλεῖς νὰ πέσουν
 καὶ πρόωρα νὰ κενωθοῦν εὐτυχισμένοι θρόνοι.
 Μὴ διὰ τοῦτο στερηθῆς τὸ ὅ,τι σοῦ ἀνήκει.
 Τὴν ὄρεξίν σου εὐκόλα θὰ εὔρης νὰ χορτάσῃς,
 καὶ νὰ περνᾷς ὡς ἐγκρατῆς καὶ νὰ γελάς τὸν κόσμον.
 Καλόβολαις ἀρχόντισσαις δὲν λείπουν· μὴ σέ μέλει
 Δὲν εἶναι τρόπος ὄρνεον ἐντός σου νὰ ὑπάρχῃ
 τόσον πολὺ ἀρπακτικόν, ποῦ νὰ καταβροχθίσῃ
 ὅσαις θὰ τρέξουν νὰ δοθοῦν ἔς τὸν κάτοχον τοῦ θρόνου,
 ἅμα ἰδοῦν τὴν κλίσιν του.

ΜΑΛΚΟΛΜ

Δὲν εἶναι μόνον τοῦτο,
 ἀλλὰ κοντὰ εἰς τὰ αἰσχρὰ τὰ φυσικά μου τ' ἄλλα
 ὑπάρχει καὶ ἀκόρεστη πλεονεξία, ὥστε
 ἂν ἐγινόμεν βασιλεὺς θὰ μ' ἐβλεπες νὰ κόπτω
 τοὺς ἄρχοντας τοῦ κράτους μου διὰ τὰ κτήματά των.
 Ἐνὸς τὸ σπῆτι θὰ φθονῶ, τοῦ ἄλλου τὰ διαμάντια,
 καὶ κάθε μου ἀπόκτησις ὄρεκτικὸν θὰ ἦναι
 νὰ μοῦ κεντᾷ τὴν ὄρεξιν, — καὶ θὰ ζητῶ προφάσεις
 νὰ πιάνωμαι μὲ τοὺς χρηστοὺς καὶ τοὺς πιστοὺς ἀδίκως,
 καὶ θὰ τοὺς παίρνω τὴν ζωὴν, τὰ πλούτη των ν' ἀρπάξω.

ΜΑΚΔΩΦ

Ριζοβολεῖ βαθύτερα ἢ φιλοχρηματία,
 φυτρώνει στερεώτερα τὰ βλαβερὰ κλαδιά της
 καὶ ἀπὸ τὴν ἀσέλγειαν ἀκόμη, καὶ ἐστάθη
 αὐτὴ αἰτία νὰ σφαγοῦν πολλοὶ μας ἡγεμόνες.
 Πλὴν μὴ φοβοῦ. Εἰν' ἄπειρα τὰ πλούτη τῆς Σκωτίας
 νὰ σὲ χορτάσουν ἢμποροῦν κι' ὅσα σ' ἀνήκουν μόνα.
 Κοντὰ εἰς ἄλλας ἀρετὰς ὑποφερτὰ τὰ πάντα!

ΜΑΛΚΟΛΜ

Καμμιὰν δὲν ἔχω! — Ἀρετὴν βασιλικὴν καμμίαν!
 Πραότης, φιλαλήθεια, φιλοδικαιοσύνη,
 σεμνότης, ἐπιείκεια καὶ γενναιοδωρία,
 εὐσέβεια, ὑπομονή, ἀνδρεία, καρτερία,
 μοῦ εἶναι ξένα ὅλα των. Κάθε κακίαν ὅμως,
 εἰς ὅλην της τὴν ἔκτασιν καὶ δύναμιν, τὴν ἔχω!
 Ἐὰν μοῦ ἦτο δυνατόν, θὰ ἔχυνα προθύμως

μέσα 'ς τὸν Ἄδην τὸ γλυκὺ τῆς ὁμοιοῦς γάλα,
τὴν ἡσυχίαν τοῦ παντός νὰ φέρω ἄνω κάτω
κι' ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς νὰ διώξω τὴν εἰρήνην!

ΜΑΚΒΕΘ

Σκωτία, ὦ Σκωτία μου!

ΜΑΛΚΟΛΜ

Ὅπως σοῦ λέγω εἶμαι.

Ἄν μὲ νομίζης ἄξιον νὰ κυβερνῶ εἶπέ το!

ΜΑΚΒΕΘ

Νὰ κυβερνᾷς; — Οὔτε νὰ ζῆς! — Πατρίς δυστυχημένη,
μὲ τύραννον παράνομον 'ς τὸ αἶμα θρονιασμένον,
πότε, ὦ! πότε θὰ ἰδῆς καλὰς ἡμέρας πάλιν,
ἀφοῦ αὐτός, τοῦ θρόνου σου τὸ γνήσιον βλαστάρει,
τὸν ἑαυτὸν του μόνος του τὸν ἀναθεματίζει
καὶ βλασφημεῖ τὸ γένος του καὶ τὴν καταγωγὴν του! —
Ὁ Δώγκαν, ὁ πατέρας σου, ἀγίασε 'ς τὸν θρόνον,
κι' ἡ μάννα ποῦ σ' ἐγέννησε, εἰς ὅλην τὴν ζωὴν της
συχνότερα 'ς τὰ γόνατα παρὰ 'ς τὰ πόδια ἦτον
καὶ καθ' ἡμέραν κι' ὄραν της ἀπέθνησκε³¹! — Θὰ φύγω!
Τὰ ὅσα καταμαρτυρεῖς κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ σου,
ἀπὸ τὸν τόπον ὅπου ζῆς ἐμένα μ' ἐξορίζουν.
ὦ! ἐτελείωσεν ἐδῶ, καρδιά μου, ἡ ἐλπίς σου!

ΜΑΛΚΟΛΜ

Μακδῶφ γενναῖε κι' ἀγαθὲ, ὁ εὐγενῆς θυμὸς σου
εἰς τὴν ψυχὴν μου ἔσβυσε τοὺς δισταγμοὺς τοὺς μαύρους,
κι' ἀποδεικνύει τὴν τιμὴν, τὴν εἰλικρινεῖάν σου!
Ὁ Μάκβεθ ὁ παμπόνηρος μ' αὐτὰ συχὰ τὰ μέσα

νά στήσῃ ἐπροσπάθησε παγίδα νά μὲ πιάσῃ,
 ὧστε ἡ γνῶσις τ' ἀπαιτεῖ ν' ἀργῶ νά δίδω πίστιν.
 Ἄλλ' ὅμως, μάρτυς ὁ Θεὸς νά ἦναι μεταξύ μας,
 ἀφίνομαι ἔς τὰ χέρια σου ἀπὸ ἐδῶ καὶ πέρα.
 Τὰ ὅσα ἐναντίον μου σοῦ εἶπα, τὰ ξελέγω.
 Ἀποκηρύττω ὅσα κακὰ κι' ὅσας κατηγορίας
 ἐφόρτωσα ἐπάνω μου. Μοῦ εἶναι ὅλα ξένα !
 Γυναῖκα δὲν ἐγνώρισα, ἐπίορκος δὲν εἶμαι,
 δὲν ἐπεθύμησα ποτὲ οὔτε ἴδιόν μου πράγμα,
 ποτὲ μου δὲν ἐπάτησα τὸν λόγον τὸν δοσμένον,
 δὲν θέλω κ' ἓνα δαίμονα ἔς τὸν ἄλλον νά προδώσω,
 κ' ἴσα μ' αὐτὴν μου τὴν ζωὴν λατρεύω τὴν ἀλήθειαν !
 Πρῶτόν μου ψεῦδος εἶν' αὐτό, κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου.
 Αὐτὸς ποῦ εἶμ' ἀληθινά, ἰδοῦ με, ἰδικός σου
 καὶ δοῦλος τῆς πατρίδος μας εἰς ὅ,τι διατάξῃ.
 Πρὶν εἴθῃς ἐξεκίνησεν ὁ γέρον ὁ Σιβάργος
 δέκα χιλιάδες μαχηταὶ μαζὶ του ἐκστρατεύουν.
 Πηγαίνωμεν κατόπιν των, καὶ ἄμποτε νά ἦναι
 τόσον ἢ τύχη μας καλὴ, ὅσον τὸ δίκαιόν μας !
 Τί σιωπαίνεις ;

ΜΑΚΔΩΦ

Δύσκολον ὁ νοῦς νά συμβιβάσῃ
 τόσα πολλὰ δυσάρεστα κ' εὐχάριστα συγχρόνως.

(Εἰσέρχεται ΙΑΤΡΟΣ)

ΜΑΛΚΟΛΜ

Παρακαλῶ, ὁ βασιλεὺς σκοπεύει νά ἐξέλθῃ ;

ΙΑΤΡΟΣ

Ἐξέρχεται ! Ἐνας σωρὸς κορμιὰ δυστυχισμένα

προσμένουν ἀπ' τὸ χέρι του νὰ λάβουν θεραπείαν,
 Τὸ πάθος των τὴν δύναμιν τῆς τέχνης ὑπερβαίνει,
 ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ 'ς τὸ χέρι του ἐδόθη
 καὶ ὅλοι θεραπεύονται εὐθὺς ποῦ τοὺς ἐγγίση.

ΜΑΛΚΟΛΜ

Εὐχαριστῶ, καλὲ ἰατρέ.

(Ἐξέρχεται ὁ ΙΑΤΡΟΣ)

ΜΑΚΔΩΦ

Τί εἶν' αὐτὸ τὸ πάθος;

ΜΑΛΚΟΛΜ

Τὸ λέγουν πάθος πονηρόν. Θαυματουργεῖ ἀλήθεια
 ὁ βασιλεὺς ὁ ἀγαθὸς αὐτός! Συχνὰ τὸ εἶδα
 ἀπ' τὸν καιρὸν ποῦ ἔφθασα ἐδῶ εἰς τὴν Ἀγγλίαν.
 Πῶς ἔλαθε τὸ χάρισμα ὁ Θεὸς μόνος ἔξυρει!
 Οἱ παθιασμένοι ἔρχονται, πρησμένοι, πληγωμένοι,
 ἐλεεινοί, ἀπ' τοὺς ἰατροὺς ἀπηλπισμένοι ὅλοι,
 κ' ἐκεῖνος νόμισμα χρυσοῦν κρεμνᾷ εἰς τὸν λαιμὸν των
 καὶ τοὺς διαβάζει μίαν εὐχὴν, καὶ θεραπεύοντ' ὅλοι.
 Αὐτὸ τὸ θεῖον χάρισμα θά τὸ κληρονομήσουν,
 καθὼς μὲ ἐβεβαίωσαν, καὶ οἱ διάδοχοί του³²,
 Ἐκτὸς αὐτοῦ, τὴν δύναμιν νὰ προφητεύῃ ἔχει,
 κ' ἄλλαι πολλαὶ τὸν θρόνον του στολίζουσι εὐλογίαι,
 σημεῖα θείας χάριτος!

(Εἰσέρχεται ὁ ΡΩΣ)

ΜΑΚΔΩΦ

Ποῖδς εἶν' αὐτὸς ποῦ ἦλθε;

ΜΑΛΚΟΛΜ

Συμπατριώτης φαίνεται, ἀλλὰ δὲν τὸν γνωρίζω.

ΜΑΚΔΩΦ

Ἐσὺ ἐδῶ, ἐξ ἀδελφε καλέ μου! Καλῶς ἦλθες!

ΜΑΛΚΟΛΜ

Ἄ! τὴν τὸν ἐγνώρισα! — Θεέ μου, μὴ βραδύνης
νὰ παύσης τὰ ἐμπόδια ὑποῦ μᾶς κάμνουν ξένους!

ΡΩΣ

Ἄμῃν, ἀμῃν, αὐθέντα μου!

ΜΑΚΔΩΦ

Πῶς εἶναι ἡ Σκωτία;

ΡΩΣ

Πατρίς καυμένη! Δὲν τολμα κι' αὐτὴ νὰ ἐξετάσῃ
πῶς εἶναι. Ὡς μητέρα μας νὰ μὴ τὴν θεωρῶμεν
ἀλλὰ ὡς τάφον μας, — ἀφοῦ ποτέ μειδιάμα δὲν βλέπεις
παρὰ ἔς τὰ χεῖλη τῶν νεκρῶν, — ἀφοῦ τὰ μοιρολόγια
καὶ αἱ κλαυθμοὶ κ' οἱ ὀδυρμοὶ ξεσχιζοῦν τὸν ἀέρα
κι' ἀκούοντ' ἀκατάπαυστα, πλὴν δὲν παρατηροῦνται, —
ἀφοῦ κατήντησε συρμός ἢ σπαραγμός τῆς λύπης!

Μόλις ῥωτοῦν ποῖος ἔπεθανε ὅταν κτυπᾷ καμπάνα.
Οἱ ἄνθρωποι μαραινοῦνται ταχύτερ' ἀπὸ τ' ἄνθη
καὶ τοὺς πλᾶκόνει θάνατος, πρὶν τοὺς πλᾶκῶσῃ ἀρρώστια!

ΜΑΚΔΩΦ

Περιγραφὴ ἐλσεινὴ καὶ πιστοτατὴ ὅμως!

ΜΑΛΚΟΛΜ

Τί ἦτο τὸ δυστύχημα τὸ τελευταῖον, πέ μας.

ΡΩΣ

Ἐκεῖνα ποῦ συνέβησαν ἐντὸς μιᾶς ὥρας μόνον
κανεὶς ἂν ἔχῃ νὰ τὰ πῆ, ἢ γλῶσσά του μαλλιάζει.
Κάθε στιγμὴ ὁποῦ περνᾷ γεννοβολᾷ καὶ νέα!

ΜΑΚΔΩΦ

Πῶς εἶνε ἡ γυναῖκά μου;

ΡΩΞ

Καλά!

ΜΑΚΔΩΦ

Καὶ τὰ παιδιά μου;

ΡΩΞ

Ἐπίσης!

ΜΑΚΔΩΦ

Μοῦ τοὺς ἄφησεν ὁ τύραννος ἡσύχους;

ΡΩΞ

Ὅποτεν ἔφυγ' ἀπ' ἐκεῖ τοὺς ἄφησα ἡσύχους.

ΜΑΚΔΩΦ

Μὴ μοῦ φιλαργυρέεσαι τὰ λόγια σου! Τί τρέχει;

ΡΩΞ

Ὅποτεν ἔφυγ' ἀπ' ἐκεῖ νὰ ἔλθω νὰ σᾶς φέρω
τὰ νέα, ποῦ τὸ βῆρος των πλκκόνει τὴν καρδιά μου,
ἤκουσθη ὅτι μερικοὶ ἠσκηώθησαν ἔς τὰ ὅπλα.

Τὸ πρᾶγμα δὲ ἀπίθανον διόλου δέν μ' ἔφρανη,
διότι τὰς δυνάμεις του ὁ τύραννος συνάζει.

Καιρὸς νὰ βοηθήσετε! Μία ἴματιά σας μόνη,
κι' ὄλ' ἡ Σκωτία παρευθὺς θὰ σκηκωθῇ ἔς τὰ ὅπλα!
Ἄκομη κ' αἱ γυναῖκές μας θὰ ὀπλισθοῦν κ' ἐκεῖναι
νὰ λυτρωθοῦν ἀπ' τὰ δεινὰ κι' ἀπὸ τὰ βῆσανά των!

ΜΑΛΚΟΛΜ

Παρρηγορήσου κ' ἤλθαμεν! Μᾶς ἔδωκ' ἡ Ἀγγλία
δέκα χιλιάδες στράτευμα καὶ τὸν καλὸν Σιβάρδον.

*Άλλον δὲν ἔχει στρατηγὸν ἢ Χριστιανωσύνη
μὲ τὴσὴν πείραν κι' ἀρετὴν!

ΡΩΣ

*Ω! Εἴθε νὰ ἴμποροῦσα
καθὼς μὲ παρηγόρησες νὰ σὰς παρηγορήσω!
Ἄλλ' ἔχω λόγια νὰ εἰπῶ, ποῦ ἤθελα νὰ ἦμαι
ἔς τὴν ἔρημον νὰ τὰκραζα κι' αὐτὶ νὰ μὴ τ' ἀκούη!

ΜΑΚΒΕΘ

Εἶναι κοινὸν δυστύχημα; ἢ μήπως φόρος λύπης,
ὁποῦ θὰ ἔχη μιὰ καρδιά νὰ τὸν πληρώσῃ μόνη;

ΡΩΣ

Καὶ ποιά καρδιά τόσον καῦμόν νὰ μὴ τὸν συμπονέσῃ;
Ἄλλὰ ὁ μεγαλειότερος ὁ πόνος ἰδικός σου!

ΜΑΚΒΕΘ

*Ἄν ἰδικός μου, δός μου τὸν μὴ μου τὸν κρύπτης; λέγε!

ΡΩΣ

Μὴ σιχαθοῦν διὰ παντὸς τ' αὐτιά σου τὴν φωνήν μου,
ἂν ἔχη τὸν σκληρότερον τὸν ἦχον νὰ τὰ δώσῃ
ὁποῦ ποτέ των ἤκουσαν ὡς τώρα!

ΜΑΚΒΕΘ

*Ω! Μαντεύω.

ΡΩΣ

Ἐπάτησαν τὸ κάστρον σου! Γυναῖκά σου, παιδιὰ σου,
τὰ ἔσφαξαν ἀλύπητα! Νὰ ἔπῳ τὸ πῶς, θὰ ἦναι
κοντὰ ἔς αὐτὰ τὰ θύματα καὶ σὲ νὰ θανατώσω.

ΜΑΛΚΟΛΜ

Θεὲ ἑλέους κ' οἰκτιρμῶν! — Καὶ σύ, μὴ τὰ σκεπάζῃς,

ὦ ἄνθρωπε, τὰ ἴματα σου. Δόσε φωνὴν ἔς τὴν λύπην!
 Ὅταν ἡ λύπη σιωπᾷ καὶ λόγια δὲν εὐρίσκη,
 κρυφολαλεῖ μὲ τὴν καρδιάν καὶ νὰ σχισθῇ τῆς λέγει!

ΜΑΚΔΩΦ

Καὶ τὰ παιδιὰ μου;

ΡΩΣ

"Ὅλους σου, — παιδιὰ, γυναῖκα, δούλους,
 ὅσους κι' ἂν ἤθραν!"

ΜΑΚΔΩΦ

Καὶ ἐγὼ ἀπὸ ἐκεῖ νὰ λείπω!

Σφαγμένη κ' ἡ γυναῖκά μου;

ΡΩΣ

Κ' ἐκείνη — σοῦ τὸ εἶπα.

ΜΑΛΚΟΛΜ

Ἠσύχασε! Τὸ ἰατρικὸν τοῦ φοβεροῦ μας πόνου
 θὰ ἦναι ἡ ἐκδίκησις!

ΜΑΚΔΩΦ

Αὐτὸς παιδιὰ δὲν ἔχει³³.

"Ὅλα, μοῦ εἶπες ὅλα τῶν; — Ἀνήμερον θηρίον!
 Τὰ εὐμορφα πουλάκια μου, κ' ἡ μάννα τῶν μαζὶ τῶν,
 ὅλα μαζὶ;

ΜΑΛΚΟΛΜ

"Πολέμησε τὴν λύπην σου ὡς ἄνδρας.

ΜΑΚΔΩΦ

"ὦ ναί! Ἄλλ' ὅμως χρεωστῶ καὶ νὰ πονῶ ὡς ἄνδρας.
 Πῶς εἶναι τρόπος ἀπ' τὸν νοῦν νὰ μ' ἐβγῇ πῶς τὰ εἶχα,
 τὰ ὄντα μου τὰ φίλτατα! — Κι' ὁ Οὐρανὸς τὸ εἶδε
 καὶ δὲν τὰ ἐπροστάτευσε; Σὺ εἶσαι ἡ αἰτία,

ἐσύ, Μακδώφ, ἀμαρτωλέ! Δὲν ἔπταισαν ἐκεῖνα·
τὰ κρίματά μου ἔγειναν αἰτία τῆς σφαγῆς των,
τὰ κρίματά μου! — Ὁ Θεὸς νὰ τ' ἀναπαύσῃ τώρα!

ΜΑΛΚΟΛΜ

Αὐτὸ ἄς ᾔηται, ὦ Μακδώφ, ἀκόνη τοῦ σπαθιοῦ σου.
Ἄς δώσῃ τόπον ἔς τὴν ὀργὴν ἢ λύπη· τὴν καρδιά μας
νὰ μὴ τὴν πνίξῃ ἢ λύπη μας, νὰ τὴν ἀνάψῃ!

ΜΑΚΔΩΦ

Τώρα

Ἐὰν γυναικὸς τὰ ῥάτια μου νὰ κλαίουν ἠμποροῦσαν,
κ' ἡ γλῶσσά μου νὰ φλυαρῇ. Ἄλλ' ὄχι! — ὦ Θεέ μου,
μὴ συγχωρῆς ἀναβολὴν! στῆθος μὲ στῆθος φέρε
ἐμένα καὶ τὸν δαίμονα ἐκεῖνον τῆς Σκωτίας!
Νὰ μὲ χωρίζῃ ἀπ' αὐτὸν τὸ μάκρος τοῦ σπαθιοῦ μου,
κι' ὅσον γλυτώσῃ ἀπ' ἐμέ, τόσο καλὸ νὰ εὔρῃ!

ΜΑΛΚΟΛΜ

Τώρα εἰς ἄνδρας! Ἐλα ἴδω! ἔς τὸν βασιλέα ἴπαμε.
Τὸ στράτευμα εἶν' ἑτοιμον. Ἀφίνομεν ὑγείαν
καὶ ξεκινοῦμεν. — Ὁριμος νὰ πέσῃ εἶν' ὁ Μάκβεθ,
αἱ δὲ δυνάμεις τ' οὐρανοῦ στήνουν τὰ σύνεργά των.
Ἄρκέσου μ' ὅσῃν ὁ Θεὸς παρηγοριὰν σοῦ στείλῃ.
Ὅσον ἢ νύκτα κι' ἂν βαστάῃ, ἢ ἡμέρα θ' ἀνατείλῃ!

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

ΣΚΗΝΗ Α'

Ἐν Δουνσινάνη. Προβάλαμος ἐν τῷ μεγάρῳ.

(Εἰσέρχεται ΙΑΤΡΟΣ καὶ ἡ ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΣ τῆς
ΛΑΙΔΗΣ ΜΑΚΒΕΘ).

ΙΑΤΡΟΣ

Δύο νύκτας ἀγρύπνησα ἐδῶ μαζί σου, ἀλλ' ἀκόμη τίποτε ἀπὸ ὅσα μοῦ εἶπες δὲν εἶδα. Πότε ἦτον ἡ τελευταία φορά ὅπου ἐπεριπάτησε ;

ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΣ

Ἄπο τὸν καιρὸν ὅπου ὁ βασιλεὺς ἐξεστράτευσε, τὴν βλέπω κάθε νύκτα νὰ σηκώνεται ἀπὸ τὸ στῶμα, νὰ φορῇ τὸ νυκτικόν της, νὰ ἀνοίγῃ τὸ γραφεῖόν της, νὰ παίρῃ χαρτί, νὰ τὸ διπλόνῃ, νὰ γράφῃ, νὰ διαβάζῃ ὅσα ἔγραψε, ἔπειτα νὰ τὸ βουλλόνῃ καὶ νὰ ξαναγυρίζῃ εἰς τὸ κρεβάτι της — καὶ ὅλα αὐτὰ ἐνῶ εἶναι εἰς ὕπνον βαθύν.

ΙΑΤΡΟΣ

Μεγάλη τῆς φύσεως διατάραξις! Ν' ἀπολαμβάνῃ τὰ ἀγαθὰ τοῦ ὕπνου, καὶ συγχρόνως νὰ κάμῃ ὅσα θὰ ἔκαμνε καὶ ἐξυπνη. Εἰς αὐτὰ τὰ κοιμισμένα πήγαιν'—ἔλα της, ἐκτὸς τοῦ νὰ περιπατῇ καὶ ὅσα ἄλλα μοῦ εἶπες, τὴν ἤκουσες ποτὲ νὰ λέγῃ τίποτε ;

ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΣ

Τὴν ἤκουσα νὰ λέγῃ πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν ἤμπορῶ νὰ ἐπαναλάβω.

ΙΑΤΡΟΣ

Εἰς ἐμένα ἤμπορεῖς καὶ πρέπει μάλιστα !

ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΣ

Οὔτε εἰς ἐσένα οὔτε εἰς ἄλλον κανένα, ἀφοῦ δὲν ἔχω καὶ μάρτυρα νὰ ἐπιβεβαιώσῃ τὰ λόγια μου.

(Εἰσέρχεται ἡ ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ κρατοῦσα λύχνον).

ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΣ

Ἴδὲ ! Νὰ τὴν ! Ἐρχεται, καθὼς πάντοτε καὶ, μὰ τὴν ζωὴν μου, κοιμᾶται ἔς τὰ βαθειά. Παρατήρησέ τὴν· πῆγαινε κοντά.

ΙΑΤΡΟΣ

Ποῦ τὸ ἦρε τὸ φῶς ;

ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΣ

Ἦτο ἔς τὸ πλάγι τῆς. Ὁ λύχνος καίει πάντοτε κοντά τῆς, κατὰ προσταγὴν τῆς.

ΙΑΤΡΟΣ

Κύταξε, ἔχει ἀνοικτὰ τὰ μάτια !

ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΣ

Ναί, ὁ νοῦς των ὅμως εἶναι κλεισμένος.

ΙΑΤΡΟΣ

Τί κάμνει τώρα ; Ἴδέ τὴν πῶς τρίβει τὰ χέρια !

ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΣ

Τὸ συνειθίζει. — ὡσὰν νὰ πλύνεται. — τὴν εἶδα νὰ τὸ κάμνῃ αὐτὸ δι' ἓν τέταρτον τῆς ὥρας, χωρὶς νὰ παύῃ.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Ἐχει ἀκόμη κηλίδα !

ΙΑΤΡΟΣ

"Ακουε, θμιλεϊ. — Θά γράψω ὅσα εἶπῃ διὰ νά τὰ ἐνθυμοῦμαι καλλιτέρα.

ΛΑΙΩΝ ΜΑΚΒΕΘ

"Εβγα, κηλὶς κατηραμένη! "Εβγα! — Μία, ἴσο· — Ὡρα νά γείνη τὸ πρᾶγμα... Ὁ "Αδης εἶναι σκοτεινός³⁴!... "Ἐντροπή, ἄνδρα μου, ἐντροπή! Στρατιώτης, καὶ νά φοβῆσαι! Τί σέ μέλει ἂν τὸ μάθουν; Ποῖος θά τολμήσῃ νά μᾶς ζητήσῃ λόγον;... "Αλλά, ποῦ ἤμποροῦσε κανεὶς νά τὸ φαντασθῇ, ὅτι ὁ γέρος εἶχε μέσα του τόσον αἷμα!

ΙΑΤΡΟΣ

Τὸ ἤκουσες τοῦτο;

ΛΑΙΩΝ ΜΑΚΒΕΘ

Ὁ Θάνης τοῦ Φαίφ εἶχε γυναῖκα. Ποῦ εἶναι τώρα;... Πῶς! Δὲν θά καθαρίσουν ποτέ αὐτὰ τὰ χέρια; Μὴ Μάκβεθ, μὴ! Χαλνοῦν τὰ πάντα μὲ αὐτούς σου τοὺς τρόμους.

ΙΑΤΡΟΣ

"Ακούεις! "Ακούεις! "Εμαθες ὅσα δὲν ἔπρεπε νά γνωρίζης!

ΘΑΛΛΑΜΗΠΟΛΟΣ

Αὐτὴ εἶπεν ὅσα δὲν ἔπρεπε! Τὰ πόσα ἤξεύρει, ὁ Θεὸς τὸ γνωρίζει!

ΛΑΙΩΝ ΜΑΚΒΕΘ

Μυρίζει ἀκόμη τὰ αἷμα! "Όλα τὰ ἀρώματα τῆς "Αραβίας δὲν ἤμποροῦν πλέον νά μωσχομυρίσουν αὐτὸ τὸ χεράκι! "Ωχ! "Ωχ!

ΙΑΤΡΟΣ

Τί ἀναστεναγμός! Βαρειὰ καρδιά ποῦ ἔχει!

ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΣ

Δὲν ἤθελα νὰ τὴν ἔχω τὴν καρδιά της, καὶ ὅλα της τὰ
μεγαλεῖα νὰ εἶχα!

ΙΑΤΡΟΣ

Καλά, καλά, καλά! —

ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΣ

* Ἄρποτε νὰ ἦσαν καλά, ἰατρέ μου!

ΙΑΤΡΟΣ

Αὐτὴ ἡ ἀσθένεια ξεπερνᾷ τὴν τέχνην μου³⁵. Καὶ ὅμως μ'
ἔτυχαν ἄνθρωποι νὰ περιπατοῦν εἰς τὸν ὕπνον των, καὶ ν' ἀπο-
θάνουν ἅγια καὶ ἀναπαυμένα εἰς τὸ στρῶμά των.

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

Πλῦνε τὰ χέρια σου, βάλε τὸ νυκτικό σου· μὴ φαίνεσαι τό-
σον χλωμός! Σοῦ τὸ λέγω καὶ πάλιν: ὁ Βάγκος εἶναι εἰς τὸν
τάφον του· δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἔβγῃ ἀπὸ τὸ μνήμα!

ΙΑΤΡΟΣ

Καὶ ἐκεῖνον!

ΛΑΙΔΗ ΜΑΚΒΕΘ

* Σ τὸ στρῶμα, 'ς τὸ στρῶμα! Κτυποῦν τὴν θύραν. * Ἐλαι
ἔλα, ἔλα, ἔλα! δός μου τὸ χέρι! * Ὅ,τι ἔγινε δὲν ξεγίνεται.
* Σ τὸ στρῶμα, 'ς τὸ στρῶμα, 'ς τὸ στρῶμα!

(* Ἐξέρχεται). **

ΙΑΤΡΟΣ

Πηγαίνει νὰ πλαγιάσῃ τώρα;

ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΣ

* Ἀμέσως!

ΙΑΤΡΟΣ

* Ὁ κόσμος ἔξω πράγματα φοικώδη ψιθυρίζει!

Γεννοῦν ἀφύσικα δεινὰ τὰ παρὰ φύσιν ἔργα!
 Ὅπου συνείδησις βαρειά, ὁ νοῦς τὰ μυστικά του
 εἰς τὰ κουφὰ προσκέφαλα θὰ τὰ ξεμυστηρεῖσῃ. —
 Ὅχι ἰατροῦ, πνευματικοῦ ἔχει αὐτὴ ἀνάγκην!
 Θεεῖ, Θεεῖ Πανάγαθε, ἐλέησέ μας ὄλους! . . .
 Σὺ, πρόσεχέ' την. Κύτταξε κοντὰ της νὰ μὴν ἔχη
 τίποτε πρᾶγμα νὰ βλαφθῇ. Πηγαίνω. Καλὴν νύκτα.
 Ἐθάμβωσε τὰ ῥάτια μου κ' ἐτάραξε τὸν νοῦν μου
 τᾶχω ἔς τὸν νοῦν, πλὴν δὲν τολμᾶ νὰ τὰ εἰπῇ ἢ γλῶσσα.

Σ Κ Η Ν Η Β'

Ἔξοχὴ παρὰ τὴν Δουσιναίνην.

(Εἰσέρχονται μετὰ τυμπάνων καὶ σημαϊῶν ὁ ΜΕΝΤΗΘ, ὁ ΚΛΙΘΝΗΣ,
 ὁ ΑΓΚΟΣ, ὁ ΛΕΝΘΕ καὶ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ).

ΜΕΝΤΗΘ

Ἐδῶ κοντὰ εὐρίσκεται τὸ στράτευμα τῶν Ἀγγλων
 κ' ὁ Μάλκολμ ἐπὶ κεφαλῆς, κ' ὁ θεῖός του Σιβάρδος³⁷,
 καὶ ὁ Μακδώφ. Ἐκδίκησις πὰ στήθη των ἀνάπτει!
 Ἀλλὰ τὰ ὅσα ἔπαθαν εἰν' ἀρκετὰ νὰ κάμουν
 ν' ἀνάψῃ κ' ἕνας ἀσκητὴς καὶ νὰ χωθῇ ἔς τὸ κῆμα!

ΑΓΚΟΣ

Θὰ τοὺς συναπαντήσωμεν ἔς τὸ δάσος τῆς Βιρνάμης.

ΚΛΙΘΝΗΣ

Γνωρίζετε ἂν ἔρχεται κ' ὁ ἀδελφός τοῦ Μάλκολμ;

ΛΕΝΘΕ

Ὅχι! Εἰς τὸν κατάλογον δὲν εἶναι τῶν ἀρχόντων.
 Ἀλλὰ μαζί των ἔρχονται κ' ὁ νέος ὁ Σιβάρδος

καὶ ἄλλ' ἀγένεια παιδιά, νὰ πρωτοδείξουν τώρα
ὅτ' εἶναι ἄνδρες καὶ αὐτοί.

ΜΕΝΤΗΣ

Ὁ τύραννος τί κάμνει;

ΚΛΙΘΝΗΣ

Νὰ ὀχυρώσῃ προσπαθεῖ τὴν Δουνησινάνην. Λέγουν
πῶς ἐτρελλάθη· ἄλλοι δὲ ἑλιγώτερον ἐχθροὶ του,
ἡρωϊκὴν παραφορὴν τοῦ ἀποδίδουν. Ὅμως
τὸ κόμμα του παρέλυσε, καὶ αὐτὸς ἰσχύον δὲν ἔχει
ἔς τὴν ζώνην τῆς ὑποταγῆς καὶ πάλιν νὰ τὸ σφιξῇ.

ΑΓΚΟΣ

Ἄ! Τώρα θὰ αἰσθάνεται τοὺς μυστικούς του φόνους
νὰ τοῦ κολνοῦν ἔς τὰ χέρια του! Εἰς κάθε ἀνταρσίαν
τώρα τῆς προδοσίας του τὴν τιμωρίαν βλέπει!

Ὅσοι κοντὰ του ἔμειναν καὶ ἀκόμη τὸν δουλεύουν,
δουλεύουν ἀπὸ φόβον των, ἀπὸ ἀγάπην ὅχι!

Αἰσθάνεται τὸν τίτλον του χαλαρωμένον τώρα,
ἅσων γίγαντος φορέματα ἔς τὴν βράχιν νάνου κλέπτου!

ΜΕΝΤΗΣ

Καὶ πῶς νὰ μὴν κλονίζεται ὁ ταραγμένος νοῦς του
ἀφοῦ τὸ πᾶν ἐντὸς αὐτοῦ τὸ ἔχει ἐντροπήν του
ὅτι εὐρίσκεται ἐκεῖ!

ΚΛΙΘΝΗΣ

Ἐμπρὸς λοιπὸν ὦ φίλοι

νὰ δεῖξωμεν τὴν πίστιν μας ἐκεῖ ὅπου ἀνήκει!

Πηγαίνωμεν ἔς τὸν ἰατρὸν τοῦ ἀσθενοῦς μας κράτους,
καὶ μέσα εἰς τὸ ἰατρικὸν ποῦ θὰ τὸ θεραπεύσῃ
κάθε βράνιδα ἃς χύσωμεν καθεὶς τοῦ αἵματός μας!

ΛΕΝΩΣ

"Ας τρέξῃ, τὸ βασιλικὸν βλαστάρη νὰ δροσίση,
 κί' ἄς πνίξῃ τ' ἀγριόχορτα! Ἐμπρός, εἰς τὴν Βιρνάμην!
 (Ἐτέρχονται ἐν πολεμικῇ παρατάξει).

ΣΚΗΝΗ Γ'

Ἐν Δουσιναίνῃ. Αἴθουσα ἐν τῷ μεγάρῳ.
 (Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΚΒΕΘ, ΙΑΤΡΟΣ καὶ ΥΠΗΡΕΤΑΙ).

ΜΑΚΒΕΘ

Νὰ μὴ τ' ἀκούω ἔς τὸ ἐξῆς! "Ας φύγουν ὅσοι θέλουν!
 Ἐνόσω δὲν ἀγκόνεται τὸ δάσος πῆς Βιρνάμης
 ἔς τὴν Δουσιναίνην ν' ἀναβῆ, φόβον ἐγὼ δὲν ζεύρω!
 Τί εἶν' ὁ Μάλκολμ; — Γυναικὸς μὴ γέννημα δὲν εἶναι; —
 Ἐμένα τὰ δαιμόνια, ποῦ τὸ γραπτὸν γνωρίζουν,
 μοῦ τὸ προεῖπαν καθαρὰ: Μὴ ἔχῃς φόβον, Μάκβεθ,
 διότι γέννα γυναικὸς δὲν ἔχει νὰ σέ βλάψῃ. —
 Φύγετ' ἂν θέλετε λοιπόν, ὦ Θάνοι χωρὶς πίστιν!
 Πηγαίνετε νὰ εὔρετε τοὺς μαλθακοὺς τοὺς Ἀγγλοὺς!
 Ἐνόσω ζῶ, εἰς διαταγμοὺς ὁ νοῦς μου δὲν θὰ πέσῃ,
 οὔτε ἔς τὸ στήθος μου ποτέ ὁ φόβος θὰ χωρέσῃ!

(Εἰσέρχεται ΥΠΗΡΕΤΗΣ)

ΜΑΚΒΕΘ

Νὰ σέ μαυρίσ' ἡ Κόλασις, κιτρινασμένε δοῦλε!
 Αὐτὴν σου τὴν κατάφοβην τὴν ὄψιν ποῦ τὴν ἤρρες;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Δέκα χιλιάδες ἔρχονται...

ΜΑΚΒΕΘ

Τί; Χῆνες;

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Στρατιῶται.

ΜΑΚΒΕΘ

Φύγε ἀπ' ἐδῶ καὶ πήγαινε τὰ μοῦτρά σου νὰ τρίψης
νὰ κοκκινίσῃ ἡ ὄψις σου, χολοπερευμένε!

Τί στρατιῶται, κνώδαλον, — ὁ Χάρος νὰ σὲ πάρῃ!

Μὲ τὰ σαβανωμένα σου αὐτὰ τὰ μάγουλά σου
ὅποιος σὲ ἰδῇ θὰ φοβηθῇ! Τί στρατιῶται; λέγε!

ΥΠΗΡΕΤΗΣ

Οἱ Ἄγγλοι, ὦ αὐθέντα μου.

ΜΑΚΒΕΘ

Φύγε ἀπ' ἐδῶ! Κρημνίσου!

(Ἐξέρχεται ὁ ΥΠΗΡΕΤΗΣ).

ΜΑΚΒΕΘ

Ποῦ εἶσαι; Ἐλα, Σέϋτων! — Σιχαίνομαι νὰ βλέπω...

Αἶ, Σέϋτων! — Αὐτ' ἡ σπρωξιά ἢ θὰ μὲ στερεώσῃ,

ἢ θὰ μὲ ρίξῃ κατὰ γῆς. — Ἐπέρασ' ἡ νεότης

ἐγύρισε ἐς τὸ μάραμα ὁ δρόμος τῆς ζωῆς μου.

τὸ φύλλον ἐκιτρίνισε· κι' ἀπ' ὅλα ὅσα πρέπει

νὰ ἔχουν τὰ γηράματα, — τιμὴν, ἀγάπην, σέβας,

σωρὸν τοὺς φίλους, — τίποτε δὲν ἔχω νὰ προσμένω —

κατάραις μόνον σιγαναῖς ἀλλὰ θερμαῖς θὰ ἔχω,

κι' ἀγάπην μόνον ψεύτικην ἀπὸ τὰ χεῖλή, — λόγια,

ἢ ποῦ ἡ καρδιά νὰ τ' ἀρνηθῇ θὰ ἤθελ' ἡ καυμένη,

πλὴν δὲν τολμᾷ. — Αἶ, Σέϋτων!

(Εἰσέρχεται ὁ ΣΕΪΤΩΝ)

ΣΕΥΤΩΝ

Αὐθέντα, τί προσταζεις;

ΜΑΚΒΕΘ

Τί ἄλλα νέα ἔμαθες;

ΣΕΥΤΩΝ

"Ὅσα μᾶς εἶπαν, ὅλα

ἀλήθεια εἶν', αὐθέντα μου!

ΜΑΚΒΕΘ

Θὰ μάχωμ' ἕως ὅτου
 νὰ λιανισθῇ τὸ κρέας μου ἀπὸ τὰ κόκκαλά μου!
 Δός μου τὰ ὄπλα μου ἐδῶ!

ΣΕΥΤΩΝ

Δὲν εἶν' ἀκόμ' ἡ ὥρα.

ΜΑΚΒΕΘ

Τὰ θέλω! Στείλε ἵππικὸν τὴν χώραν νὰ γυρίσῃ,
 κι' ὅσους φοβοῦνται, κρέμασμα! . . . Φέρε μου σὺ ἀμέσως
 τὴν πανοπλίαν μου . . . Ἰατρί; πῶς εἶν' ἡ ἄρρωστί σου;

ΙΑΤΡΟΣ

Δὲν εἶναι τόσοσιν ἄρρωστη, ἀλλ' εἶναι ταραγμένη
 ἀπ' τὰ πυκνὰ φαντάσματα ποῦ τῆς χαλνοῦν τὸν ὕπνον.

ΜΑΚΒΕΘ

Θεράπευσέ τὴν ἀπ' αὐτό. Τὴν τέχνην δὲν κατέχεις
 ἔς τὴν πονεμένην τὴν ψυχὴν νὰ φέρῃς θεραπείαν;
 Ἄπὸ τὴν μνήμην δὲν ἔμπορεῖς νὰ ξεριζώσῃς λύπην,
 νὰ σβύσῃς ὅσα ἔς τὸ μυαλό ἐχάραξεν ἡ ἐννοία;
 Δὲν ἔχεις ἀντιφάρμακον, λήθης πιστόν δὲν ἔχεις
 μέσ' ἀπ' τὸ στῆθος τὸ βαρὺ νὰ ἐγάξῃ τὸ φαρμάκι,
 ὁποῦ πλακόνει τὴν καρδίαν;

ΙΑΤΡΟΣ

Ὁ ἄρρωστος, αὐθέντα,
αὐτὰ τὰ πάθη μόνος του νὰ τὰ ἱατρεύσῃ πρέπει.

ΜΑΚΒΕΘ

Τότε λοιπὸν τὰ ἱατρικὰ 'ς τοὺς σκύλους πέταξέ τα!
Δὲν μοῦ χρειάζονται!, . .

(πρὸς τὸν ὑπηρετὴν)

Ἐσύ, τὴν πανοπλίαν φέρε.

Δός μου τὸ σκῆπτρον . . . Σέϋτων, τὸ ἱππικὸν νὰ στείλῃς.—
Φεύγουν οἱ Θάνοι μου, ἱατρέ! —

(πρὸς τὸν ὑπηρετὴν)

Σὺ, τί προσμένεις; Ἐλα.—

Ἰατρέ, ἀν ἦτο δυνατόν καὶ τὸ βασιλείόν μου
νὰ τοῦ σκαλίσης τὰ νερά, νὰ εὔρης τὸ τί πάτχει.
καὶ πάλιν εἰς τὰ πρῶτά του νὰ μοῦ τὸ 'ξαναφέρῃς,
θὰ ἐκραζα εἰς τὴν Ἥχῃ ἐγκώμιά σου τόσα,
ποῦ ὧς κι' αὐτὴ νὰ σ' ἐπαίνῃ. . .

(πρὸς τὸν ὑπηρετὴν)

Ἐβγάλε την, δὲν τὴν θέλω.—

(ἀφαιρεῖ τὴν πανοπλίαν)

Ἐάν τί καθάρσιον, ἱατρέ, τί σέννα, τί βραβέντι
αὐτοὺς τοὺς Ἄγγλους ἤμπορεῖ νὰ μοῦ τοὺς ξεπαστρέυσῃ;
Τὸ ἤκουσες πῶς ἔρχονται;

ΙΑΤΡΟΣ

Τὸ ἤκουσα. Τὸ λέγουν

κ' αἰ προετοιμασίαι σου.

ΜΑΚΒΕΘ (πρὸς τὸν ὑπηρετὴν).

Κατόπιν μου τὴν φέρνεις. —

οὔτε τὸν θάνατον ψηφῶ οὔτ' ἐχθρικάς δυνάμεις,
 ἂν δὲν ἰδῶ νὰ κινηθῆ τὸ δάσος τῆς Βιρνάμης!

(Ἐξέρχονται πάντες, ἐκτὸς τοῦ ΙΑΤΡΟΥ).

ΙΑΤΡΟΣ

Ἄς ἦτο τρόπος ἅπ' ἐδῶ κρυφὰ ν' ἀναχωρήσω,
 καὶ τίποτε δὲν μ' ἔκαμνε ὀπίσω νὰ γυρίσω.

(Ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Δ'

Παρὰ τὸ δάσος τῆς Βιρνάμης.

(Εἰσέρχονται, μετὰ τυμπάνων καὶ σημασιῶν, ὁ ΜΑΛΚΟΛΜ, ὁ γέρον
 ΣΙΒΑΡΔΟΣ, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ ΜΑΚΔΩΦ, ὁ ΜΕΝΤΗΘ, ὁ ΚΛΙΘΝΗΣ,
 ὁ ΔΓΚΟΣ, ὁ ΛΕΝΩΞ, ὁ ΡΩΣ καὶ στρατὸς ἐν πορείᾳ).

ΜΑΛΚΟΛΜ

Καλοὶ μου φίλοι, ὁ καιρὸς, ἐλπίζω, πλησιάζει
 τὴν νύκτα ἤσυχος κανεὶς ἔς τὸ στρῶμα νὰ κοιμᾶται.

ΜΕΝΤΗ

ᾠ, ναί!

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

Τί δάσος εἶν' αὐτό;

ΜΕΝΤΗΘ

Τὸ δάσος τῆς Βιρνάμης.

ΜΑΛΚΟΛΜ

Ὁ κάθε στρατιώτης μας ἓνα κλαδί ἄς κόψῃ
 κι' ἄς τὸ κρατῆ ἔς τὰ χέρια του, ὥστε ἡ δύναμις μας
 νὰ σκιασθῆ· καὶ ὁ ἐχθρὸς, ποῦ μᾶς παραμονεύει,
 νὰ γελασθῆ ἔς τὸ μέτρημα.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ

Θὴ γεῖν' ἡ προσταγή σου!

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

Ἵ τὴν Δουναϊνάνην ἠσυχός καθὼς πληροφοροῦμαι
μένει ὁ τύραννος κλειστός, κ' ἐκεῖ θὰ μᾶς προσμένῃ
νὰ τὸν πολιορκήσωμεν.

ΜΑΛΚΟΛΜ

Καὶ τί νὰ κάμῃ ἄλλο,
ἀφοῦ μεγάλοι καὶ μικροὶ τὸν παραιτοῦν καὶ φεύγουν,
ἅμα πρὸς τοῦτο βοηθὸν καὶ εὐκαιρίαν εὔρουν;
καὶ ὅσοι δὲ τοῦ ἔμειναν διὰ τῆς βίας μένουσιν
ἢ δὲ καρδιά των εἶν' ἄλλοῦ!

ΜΑΚΔΩΦ

Ἐκεῖνα ποῦ ἀξίζει
τὰ λέγομεν ἀργότερα, ἀφοῦ τὸν κρίν' ἡ Τύχη.
Ἐργῶν κáιρὸς πολεμικῶν κ' ἀνδρείας εἶναι τῶρα!

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

Ἡ ὥρα ἐπλησίασε, κ' αὐτὴ θ' ἀποφασίσῃ
ἐκεῖνο πῶχει ὁ καθεὶς νὰ χάσ' ἢ νὰ κερδίσῃ.
Ἄπο τὰ λόγια τὰ κενὰ ἐλπίδες μόνον βγαίνουν,
ἀλλὰ τὰ ἔργα τ' ἀσφαλῆ μὲ τὸ σπαθὶ συμβαίνουν.
Λοιπὸν ἐμπρός, ἔς τὸν πόλεμον!

(Ἐξέρχονται ἐν στρατιωτικῇ παρατάξει).

ΣΚΗΝΗ Ε'

Εἰς Δουναϊνάνην ἐντὸς τοῦ φρουρίου.

(Εἰσέρχονται ὁ ΜΑΚΒΕΘ, ὁ ΣΕΥΤΩΝ καὶ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ).

ΜΑΚΒΕΘ

Κρεμάσετε τὰ φλάμπουρα ἔς τὰ τεῖχη μας ἀπ' ἔξω.
Ὅλοι μοῦ λέγουν: Ἐρχονται! — Τὸ δυνατὸν μας κάστρον

μέ τήν πολιορκίαν των θά ἔχη νά γελάση.

Ἄς μείνουν ὡς που λοιμική καί πείνα νά τοὺς φάγη!

Ἄς μὴ τοὺς ἐδυνάμοναν ἐκεῖνοι ποῦ μ' ἀφῆκαν,
κι' ἀφόβως τοὺς ἀντίκρυζα στῆθος μέ στῆθος τώρα,
καί θά τοὺς ἐδιωχν' ἀπ' ἐδῶ!

(Ἀκούονται κραυγαί γυναικεῖαι ἔσωθεν).

Τί εἶναι; Ποίος φωνάζει;

ΣΕΥΤΩΝ

Ἐάν γυναικῶν ξεφωνητὰ μοῦ φαίνονται, αὐθέντα.

(Ἐξέρχεται).

ΜΑΚΒΕΘ

Σχεδὸν τὸ ἐλησμόνησα τί πράγμα εἶν' ὁ φόβος.

Ἦτον καιρὸς ποῦ μιὰν κραυγὴν νά ἤκουα τήν νύκτα,
ἐπάγοναν τὰ μέλη μου, — ποῦ ἓνα παραμῦθι
νά μοῦ ὀρθώσῃ τὰ μαλλιά 'ς τήν κεφαλὴν ἔμποροῦσε,
ὡσάν νά ἐζωντάνευαν! — Ἐχόρτασ' ἀπὸ φρίκην,
οἱ φονικοί μου λογισμοὶ συνείθισαν τὸν τρόμον,
κ' εἰς τὸ ἐξῆς δὲν ἤμπορεῖ νά μέ 'ξιππάσῃ πλέον!

(Ἐπανέρχεται ὁ ΣΕΥΤΩΝ)

Τί ἦτον;

ΣΕΥΤΩΝ

Ἡ βασίλισσα, αὐθέντα σεβαστέ μου,
ἀπέθανε.

ΜΑΚΒΕΘ

Ἀργότερα ἔμποροῦσε ν' ἀποθάνῃ³⁸.

Θά ἦτο κι' ἄλλοτε καιρὸς αὐτὸ νά τὸ ἀκούσω.

Ἦ! αὔριον, καί αὔριον, καί αὔριον — καί φεύγει
κι' ἀκολουθεῖ σιγὰ σιγὰ ἡμέρα τήν ἡμέραν,

Ὡς τὴν ἐσχάτην συλλαβὴν 'ς τοῦ Χρόνου τὸ βιβλίον!
 Καὶ κάθε χθὲς ὅπου περναῖ, ἦτο φανὸς νὰ φέξῃ
 μωροὺς θνητοὺς νὰ σκονισθοῦν 'ς τὸν δρόμον τοῦ θανάτου!
 Σβύσει, 'λιγόζωε δαυλέ! Δὲν εἶν' ὁ βίος ἄλλο
 παρὰ σκιὰ ποῦ περπατεῖ, παρὰ θεάτρου μῖμος
 ὅπου πηγαينوέρχεται μιὰν ὥραν 'ς τὴν σκηνὴν του,
 καὶ πλέον δὲν ἀκούεται, εἶν' ἓνα παραμῦθι
 ποῦ λέγει ἓνας παλαβός, βοήν, θυμοὺς γεμάτον,
 ἀλλὰ δὲν ἔχει νόημα!

(Εἰσέρχεται ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ)

ΜΑΚΒΕΘ

Ἡ γλῶσσά σου ἐσένα
 κάτι γυρεύει νὰ εἰπῇ. Εἰπέ μού το ἀμέσως!

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Αὐθέντα, ἤθελα νὰ 'πῶ τὸ πρᾶγμα ὅπου εἶδα,
 ἀλλ' ὅμως πῶς νὰ σοῦ τὸ 'πῶ δὲν 'ξεύρω.

ΜΑΚΒΕΘ

Λέγε μού το!

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Ἐκεῖ ποῦ εἶχα νὰ φρουρῶ 'ς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου,
 πρὸς τὴν Βιρνάμην ἐβλεπα, καὶ ἔξαφνα μ' ἐφάνη
 ὅτι τὸ δάσος προχωρεῖ.

ΜΑΚΒΕΘ

Κατηραμένε, ψεύτη!

ΑΓΓΕΛΙΑΦΟΡΟΣ

Ἐὰν σοῦ λέγω ψεύματα, νὰ πέσω 'ς τὴν ὀργὴν σου!
 Αὐθέντα, βλέπεις κ' ἔρχεται, ἐδῶ καὶ τρία μίλια. —
 Σοῦ λέγω, δάσος κινητόν!

ΜΑΚΒΕΘ

Ἐὰν μοῦ εἶπες ψεῦμα,
 Ἔς τὸ πρῶτον δένδρον ζωντανὸν νὰ σέ κρεμάσω θέλω,
 Φς που νὰ γείνης, κρεμαστός, ξερὸς ἀπὸ τὴν πείναν!
 Ἄν ἦν ἀλήθεια, τότε σὺ, ἂν θέλῃς, κρέμασέ με!
 Κλονίζεται τὸ θάκρος μου κι' ἀρχίζω ν' ἀμφιβάλλω
 μὴ μ' ἀπατᾷ ὁ Σατανᾶς κ' εἶν' ἡ ἀλήθεια ψεῦδος!
 α' Ὁ Μάκβεθ δὲν θὰ νικηθῇ, ἐκτός ἐάν κινήσῃ
 α' ἔς τὴν Δουνσινάνην ν' ἀναβῇ τὸ δάσος τῆς Βιρνάμης.»
 Κ' ἰδοῦ, τὸ δάσος ἔρχεται ἔς τὴν Δουνσινάνην τώρα! —
 Ἔς τὰ ὄπλα, κ' ἔξω! — Ἄν αὐτὸς τὸ εἶδεν ὅπως λέγεται,
 οὔτε νὰ φύγω μ' ὠφελεῖ καὶ οὔτ' ἐδῶ νὰ μείνω.
 Ἀρχίζω νὰ βαρύνωμαι τὸν ἥλιον καὶ νὰ θέλω
 νὰ γείνη τώρα ἕξαφνα συντέλεια τοῦ κόσμου.—
 Σημάνετε τὰ σήμαντρα! Ἔς τὰ ὄπλα! Εἰς τὰ ὄπλα!
 Ἄερα, φύσα, μάνιζε! — Ἄν ἦναι ν' ἀποθάνω,
 ἄς πῆσω μὲ τὰ ὄπλα μου ἔς τὸ στῆθός μου ἐπάνω!

('Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'

Εἰς Δουνσινάνην, παρά τὸ φρούριον.

(Εἰσέρχονται, μετὰ τυμπάνων καὶ σημασιῶν ὁ ΜΑΛΚΟΛΜ, ὁ στρατηγὸς
 ΣΙΒΑΡΔΟΣ, ὁ ΜΑΚΔΩΦ καὶ στρατιῶται φέροντες κλάδους).

ΜΑΛΚΟΛΜ

Πλησίον εἴμεθ' ἀρκετὰ Τὴν φουντωτὴν σας σκέπην
 πετάξετέ την κατὰ γῆς. Φανῆτ' αὐτοὶ ποῦ εἴσθε.
 Ἐσύ, ὦ θεῖέ μου καλέ, μὲ τὸν ἐξάδελφόν μου,
 τὸν υἱόν σου τὸν ἀτρόμητον, ἀρχίζετε τὴν μάχην.

Ἐγὼ κι' ὁ ἄξιος Μακδῶν ἐρχόμεθα κατόπιν,
καθὼς ἐσυμφωνήσαμεν τὴν τάξιν τοῦ πολέμου.

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

Ὦρα καλή! Ὁ τύραννος ἄς ἐβγή ἀντικρὺ μας,
κι' ἂν δὲν τὸν πολεμήσωμεν, ἢ ἐντροπή, ἴδική μας,

ΜΑΚΔΩΦ

Ἐμπρὸς αἱ σάλπιγγες! Ἄς ποῦν τὸ διαλάλημά των
οἱ κήρυκες οἱ βροντεροὶ αἱμάτων καὶ θανάτων!

(Ἐξέρχονται).

ΣΚΗΝΗ Ζ'

Ἐτερον μέρος τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Ἀκούονται σάλπιγγες.
(Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΚΒΕΘ).

ΜΑΚΒΕΘ

Πῶς νὰ τοὺς φύγω; Μ' ἔδεσαν ἐπάνω ἔς τὸ παλοῦκι
ἴσάν τὴν ἀρκοῦδα! Τὰ σκυλιὰ λοιπὸν ἄς πολεμήσω!
Ποιὸς ἀπὸ σπλάγχνα γυναικὸς δὲν εἶναι γεννημένος;
Μόνον αὐτὸν θὰ φοβηθῶ! Ἄλλον κανένα ὄχι!

(Εἰσέρχεται ὁ νέος ΣΙΒΑΡΔΟΣ).

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

Ποιὸς εἶσαι σύ;

ΜΑΚΒΕΘ

Ἄν σοῦ τὸ πῶ, τρομάρα θὰ σέ πιάσῃ!

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

Ποτέ! Κι' ἂν ἔχῃς ὄνομα φρικτότερον ἀκόμη
ἀπ' ὅσα κι' ἂν ἀκούωνται ἔς τὸν Ἄδην.

ΜΑΚΒΕΘ

Εἶμαι ὁ Μάκβεθ!

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

Νὰ μοῦ προφέρῃ ὄνομα κι' ὁ Σατανᾶς δὲν ἔχει
ποῦ νὰ μισῶ ὅσον αὐτό!

ΜΑΚΒΕΘ

Καὶ τόσον νὰ φοβῆσαι.

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

Ψεύδεται, τύραννε φρικτέ! Θὰ σ' ἀποδείξω ψεύστην
μὲ τὸ σπαθὶ ὁποῦ κρατῶ!

(Μάχονται ὁ νέος ΣΙΒΑΡΔΟΣ φονεύεται).

Σ' ἐγέννησε γυναῖκα!

Γελῶ τὸν κίνδυνον, σπαθὶ δὲν μὲ τρομάζει, ὄχι,
γέννημ' ἂν ἦναι γυναικὸς ὅποιος 'ς τὸ χεῖρι τῷχει.

('Ἐξέρχονται).

(Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΚΔΩΦ).

ΜΑΚΔΩΦ

Ὁ κρότος ἦτον ἀπ' ἐδῶ. — ὦ τύραννε, ποῦ εἶσαι;
Τὸ πρόσωπόν σου δεῖξέ μου. Ἄν πάρῃ τὴν ζωὴν σου
ἄλλος κανεῖς κι' ὄχι ἐγώ, ἀνάπαυσιν δὲν θαῦρου
τῆς γυναικὸς μου ἢ ψυχὴ ποτὲ καὶ τῶν παιδιῶν μου!
Δὲν ἠμπορῶ νὰ πολεμῶ ἀνθρώπους τιποτένιους
ποῦ τὰ κοντάρια τῶν κρατοῦν εἰς χεῖρια μισθωμένα.
Ἐσένα θέλω! Εἶδεμὴ 'ς τὴν θήκην τὸ σπαθὶ μου
τὸ ξαναβάξω ἀπρακτον, μ' ἀκτύπητον τὴν κόψιν,
Κατάντικρύ μου σ' ἤθελα, ἐδῶ! . . . Ποῖος πλησιάζει;
Τὸ τόσον βροντοκόπήμα σημαίνει πῶς θὰ ἦναι
κανεῖς πολὺ σημαντικὸς. — ὦ Τύχη, ἄς τὸν εὔρω,
καὶ ἄλλο τι δὲν σοῦ ζητῶ!

('Ἐξέρχεται. Σάλπιγγες).

(Εισέρχονται ὁ ΜΑΛΚΟΛΜ καὶ ὁ γέρον ΣΙΒΑΡΔΟΣ).

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

"Ἐλ' ἀπ' ἐδῶ, αὐθέντα.

Τὸ κάστρον παρεδόθηκε—'χωρίσθησαν εἰς δύο
τοῦ Μάκβεθ τὰ στρατεύματα καὶ μάχοντ' ἕνα τ' ἄλλο.

Γενναίως ἀγωνίζονται οἱ εὐγενεῖς σου Θάνοι.

"Ἡ νίκη πλέον φαίνεται 'δική σου ἀπὸ τώρα,
καὶ ὀλίγον μᾶς ἀπέμεινε νὰ κάμωμεν ἀκόμη.

ΜΑΛΚΟΛΜ

"Ἐμπρός μας ἤυραμεν ἐχθρὸν ποῦ ἐλαφρὰ πληγόνει.

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

"Ἄς ἐμβῶμεν 'ς τὸ φρούριον.

(Ἐξέρχονται. Σάλπιγγες).

ΣΚΗΝΗ Η'

"Ἐτερον μέρος τοῦ πεδίου τῆς μάχης.

(Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΚΒΕΘ).

ΜΑΚΒΕΘ

Πρὸς τί 'σάν τὸν ἀνόητον ἐκεῖνον τὸν 'Ρωμαῖον³⁹
'ς τὸ ἰδικόν μου τὸ σπαθὶ ἐπάνω ν' ἀποθάνω ;
'Ἐνόσω βλέπω ζωντανούς, καλλίτερον ἄς πληγόνω
ξίνα κορμιὰ !

(Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΚΔΩΦ).

ΜΑΚΔΩΦ

Γύρνα ἐδῶ, γύρνα, σκυλί τοῦ "Ἄδου !

ΜΑΚΒΕΘ

"Ἐσέν' ἀπ' ὅλους μεταξύ σ' ἀπέφευγα. Τραβήξου !
Μοῦ φθάνει ἅσον αἱμά σου βαρύνει τὴν ψυχὴν μου.

ΜΑΚΔΩΦ

Δὲν ἔχω λόγια ! Τὸ σπαθὶ εἶν' ἡ φωνή μου. Τέρας,
 ποῦ τ' ὄνομά σου δὲν ἔμπορεῖ νὰ 'πῆ ἀνθρώπου γλῶσσα !
 (μάχονται)

ΜΑΚΒΕΘ

Χαμένος εἶν' ὁ κόπος σου. Ὅσον ἔμπορεῖ νὰ βλάψῃ
 τὸ κοπτερόν σου τὸ σπαθὶ τὸν ἄυλον ἀέρα,
 τόσον τοῦ εἶναι δυνατὸν κ' ἐμέ νὰ αἰματώσῃ.
 Τρωτὰ κεφάλια νὰ κτυπᾶς ! Ἐχ' ἡ ζωὴ μου μάγια,
 καὶ δὲν φοβᾶται ἀνθρωπὸν γυναικογεννημένον.

ΜΑΚΔΩΦ

Δὲν ὠφελοῦν τὰ μάγια σου ! Ἐκεῖνος ποῦ δουλεύεις,
 ὁ Σατανᾶς ἄς σοῦ εἰπῆ, ὅτι ἐξεριζώθῃ
 ἀπ' τῆς μητρὸς του ὁ Μακδῶφ τὰ σπλάγχνα πρὶν τῆς ὥρας !

ΜΑΚΒΕΘ

Κατάρρα καὶ ἀνάθεμα ἔς τὴν γλῶσσαν ποῦ τὸ λέγει,
 διότι μέσα μου αὐτὸ ἐδάμασε τὸν ἄνδρα !
 Τ' ἀπατηλὰ δαιμόνια κανεῖς μὴ τὰ πιστεύῃ,
 ποῦ μὲ νῆματα διπλᾶ μᾶς παίζουν κι' ὅσα τάζουν
 μᾶς τὰ κρατοῦν ἔς τὴν ἀκοὴν καὶ ὄχι ἔς τὴν ἐλπίδα.
 Δὲν πολεμῶ μὲ σέ !

ΜΑΚΔΩΦ

Δειλὲ δόσε τὰ ὄπλα

καὶ ζῆσε ! Γίνου θεάμα καὶ παίγνιον τοῦ κόσμου,
 νὰ σ' ἔχωμεν ζωγραφιστὸν ἐπάνω ἔς ἓνα ξύλον,
 ὅσῳ ἓνα τέρας σπάνιον, μ' ἐπιγραφὴν νὰ λέγῃ :
 Ἐλάτ' ἐδῶ, τὸν τύραννον ἐλάτε νὰ ἰδῆτε !

ΜΑΚΒΕΘ

"Οχι, δὲν παραδίδομαι ν' ἀσπάζωμαι τὸ χῶμα
 ὅπου ὁ Μάλκολμ θὰ πατῆ, κι' ὁ ὄχλος νὰ με 'βρίζη.
 "Ας ἦλθεν εἰς τὸ κάστρον μου τὸ δάσος τῆς Βιρνάμης,
 γυναῖκ' ἄς μὴ σ' ἐγέννησεν ἐσὲ ποῦ μ' ἀντικρύξεις,
 ὡς τὴν ἐσχάτην μου πνοὴν νὰ πολεμήσω θέλω !
 Ἴδού με, εἰς τὸ στῆθος μου προτείνω τὴν ἀσπίδα.
 Ἐμπρός, Μακδώφ ! Κτύπα ἐδῶ ! Ἐμπρός ! κι' ἀνάθεμά τον
 ἐκεῖνον ἀπ' τοὺς δύο μας ποῦ πρωτοκράζη : φθάνει !

(Ἐξέρχονται μαχόμενοι. Σάλπιγγες).

(Εἰσέρχονται, μετὰ σαλπύγγων, τυμπάνων καὶ σημαίων, ὁ ΜΑΛΚΟΛΜ
 ὁ γέρον ΣΙΒΑΡΔΟΣ, ὁ ΡΩΣ, ἕτεροι ΘΑΝΟΙ καὶ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ).

ΜΑΛΚΟΛΜ

"Ας ἔβλεπα τριγύρω μου κ' ἐκείνους ποῦ μᾶς λείπουν.

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

Θὰ σκοτωθοῦν καὶ μερικοὶ ! Ἄπ' ὅσους ὅμως βλέπω,
 πάλιν πληρόνεται εὐθηνά τόσον μεγάλη νίκη.

ΜΑΛΚΟΛΜ

Ὁ υἱός σου λείπει κι' ὁ Μακδώφ.

ΡΩΣ

Αὐθέντα μου, ὁ υἱός σου

ἐπλήρωσε τὸ χρέος του ἄν στρατιώτης. Μόλις
 νὰ γείνη ἄνδρας ἔφθασε — καὶ νὰ τὸ ἀποδείξη
 μὲ τὴν ἀνδραγαθίαν του — κι' ἀπέθανε ἄνδρας !

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

Ἄπέθανε ;

ΡΩΣ

Τὸν ἔφεραν νεκρὸν ἀπὸ τὴν μάχην.

Μὴ κατὰ τὴν ἀξίαν τοῦ τὴν λύπην σου μετρήσης
διότι τότε ἡ λύπη σου θὰ ἦναι χωρὶς τέλος.

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

Εἶν' ἡ πληγὴ τοῦ ἀπ' ἐμπρός ;

ΡΩΣ

Ἐν τῷ στῆθος !

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

Στρατιώτης

εἰς τοῦ θεοῦ τὰ τάγματα νὰ γείνη ! Ἐὰν εἶχα
ὄσα μαλλιά καὶ τόσους υἱούς, θὰ ἦτον ἡ εὐχή μου
τοιούτον θάνατον καλὸν νὰ εὕρη ὁ καθένας !
Νεκρώσιμόν του σήμαντρον ἄς ἦν' αὐτὸ καὶ μόνον !

ΜΑΛΚΟΛΜ

Τοῦ ἤξιζε νὰ δείξωμεν περισσοτέραν λύπην.
Ἐγὼ τοῦ τὴν ὑπόσχομαι.

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

Τόση ἀρκεῖ ! Μοῦ εἶπαν

πῶς ἔκαμε τὸ χρέος του καὶ ἀπέθανε γενναίως,
λοιπὸν μαζί του ὁ Θεός !

(Εἰσέρχεται ὁ ΜΑΚΔΩΦ φέρων τὴν κεφαλὴν τοῦ ΜΑΚΒΕΘ).

ΣΙΒΑΡΔΟΣ

Ἴδου παρηγορία !

ΜΑΚΔΩΦ

Ζωὴ ἔς τὸν βασιλέα μας ! Σὺ βασιλεύεις τώρα !
Ἴδου, ἰδου ἡ κεφαλὴ τοῦ μικροῦ τυράνου !
Ὁ κόσμος εἶν' ἐλεύθερος ! Σὲ περιτριγυρίζει
τὸ ἄνθος τῆς πατρίδος μας, τοῦ κράτους σου, καὶ ὅλοι

τὰ λόγια ποῦ ἐπρόφερα τὰ λέγουν μὲ τὸν νοῦν των.

Ἐνώσατ' ὅλοι δυνατὰ μαζί μου τὴν φωνὴν σας :

Ὁ Μάλλολμ ζήτω ὁ βασιλεὺς !

ΠΑΝΤΕΣ

Ὁ βασιλεὺς μας ζήτω ! (Σάλπιγγες).

ΜΑΛΚΟΛΜ

Πολὺ καιροῦ διάστημα δὲν θὰ περάσῃ, φίλοι,
 πρὶν ἔς τὴν ἀγάπην καθενὸς τὸ χρέος μου πληρώσω
 καὶ ἐξοφλήσω μ' ὅλους σας. — Ἐσεῖς, ὄπλαρχηγοὶ μου
 καὶ συγγενεῖς μου, Κόμητες εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἦσθε,
 οἱ πρῶτοι ποῦ τ' ἀξιωμα λαμβάνουν ἔς τὴν Σκωτίαν.
 Καὶ ὅλα τὰ ἐπίλοιπα, τὰ πάντα ὅσα πρέπει
 μὲ τοῦ καιροῦ τὴν ἀλλαγὴν νὰ φυτευθοῦν ἐκ νέου, —
 νὰ ξαναφέρω δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἐξορίαν
 τοὺς φίλους, ὅσοι ἔφυγαν τὰ βρόχια τοῦ τυράννου,
 ἢ νὰ παιδεύσω τοὺς σκληροὺς ποῦ εἶχε ὄργανά του
 αὐτὸς ὁ δῆμιος ἐδῶ καὶ ἡ βασίλισσα του,
 ὁ δαίμονας ὁ σύσσωμος ἐκείνη, ἡ ὁποία
 μονάχη της, ὡς φαίνεται, ἐπῆρε τὴν ζωὴν της, —
 αὐτὰ καὶ ὅσα χρεωστοῦν ἐκτὸς αὐτῶν νὰ γείνουν
 κ' ἔχουν νὰ γείνουν δι' ἐμοῦ, — μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν χάριν,
 ἔς τὸν τόπον των, ἔς τὴν ὥραν των, τὰ πάντα θὰ τὰ πράξω !
 Εἰς τὸν καθένα χωριστὰ ὑπόχρεως σας μένω,
 καὶ ὅλους μαζί ἔς τὴν στέψιν μου, ἔς τὸ Σκῶν, σας περιμένω⁴⁰.

(Σάλπιγγες. Ἐξέρχονται).

ΤΕΛΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(1) Ἡ *Τραγωδία τοῦ Μάκβεθ* ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος 1623. Ἀλλ' ἐκ τῶν περιωθεισῶν σημειώσεων αὐτοῦ πτοῦ μάρτυρος, παρευρεθέντος εἰς παράστασιν τῆς τραγωδίας ταύτης κατὰ τὴν 20ῆν Ἀπριλίου 1610, γνωρίζομεν ὅτι ἐγγράφη πρὸ τοῦ ἔτους ἐκείνου. Γνωρίζομεν δ' ἀφ' ἑτέρου, ἐκ τῶν ἐν τῷ δράματι ὑπαινιγμῶν τοῦ ποιητοῦ, ὅτι ἐγγράφη βασιλεύοντος Ἰακώβου τοῦ Α'ου, ὅστις ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἀγγλίας κατὰ τὸ 1603. Ἐξ ἑτέρων δὲ ἐσωτερικῶν τεκμηρίων ὑρίζεται ἀκριβέστερον ἡ χρονολογία τοῦ Μάκβεθ μεταξύ τοῦ ἔτους 1605 καὶ τοῦ 1606 μ. Χ. Ὅπωςδ' ἤποτε ἡ τραγωδία αὕτη ἐποιήθη κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετηρίδα τοῦ βίου τοῦ Σαίξπηρου.

Τὴν ὑπόθεσιν ἠρύσθη ὁ ποιητὴς ἐκ τῆς Χρονογραφίας τοῦ Holinshed «Τινὲς τῶν μεταγενεστέρων ἐκδοτῶν κατέταξαν «τὴν τραγωδίαν ταύτην μεταξύ τῶν ἱστορικῶν τοῦ Σαίξπηρου δραμάτων, ἀλλ' οὐδὲν ἔχει αὕτη τὸ κοινὸν μετ' ἐκείνων, «Τὸ ἱστορικὸν στοιχεῖον οὐδαμῶς ὑπερέχει ἐν τῇ συνθέσει τοῦ «*Μάκβεθ*, οὐδὲ φροντίζομεν ποσῶς ἐὰν τὰ ἐν αὐτῷ ἐκτίθενται «ὡς ἱστορικὰ δῆθεν γεγονότα, καθότι ταῦτα ἀνήκουσιν ἀπο- «κλειστικῶς εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ποιήσεως. Ἡδυνάμεθα ἐπί- «σης νὰ καταλέξωμεν τὸν *Λήρ* καὶ τὸν *Ἀμλέτον* μεταξύ τῶν

« ιστορικῶν δραμάτων, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ ὑπόθεσις αὐτῶν ἐλήφθη
 « ἐκ τῶν Χρονογράφων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. — Ἐκ πηγῶν μᾶλ-
 « λον ἀξιοπίστων ἢ ὁ Holinshed γνωρίζομεν ὅτι, βοηθούμενος
 « ὑπὸ Νορβηγῶν ἐπικουρῶν, ὁ Μάκβεθ ἀφῆρπασε τὸ στέμμα
 « τοῦ βασιλείως τῆς Σκωτίας Δῶγκαν ἐν μάχῃ, καθ' ἣν οὗτος
 « ἐφονεύθη, καὶ ὅτι μετὰ πολυετῆ βασιλείαν ὁ Μάκβεθ ἠττη-
 « θεὶς ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Δῶγκαν, ἔχοντος συμμάχους τοὺς Ἀγ-
 « γλους, ἐφονεύθη πολεμῶν. Ἐν τῇ αὐτῇ Χρονογραφίᾳ τοῦ
 « Holinshed ὑπάρχει ἑτέρα ἀφήγησις, ἢ τῆς δολοφονίας τοῦ
 « βασιλέως Duff ὑπὸ τοῦ Donwald καὶ τῆς συζύγου του, ἐν
 « τῷ φρουρίῳ αὐτῶν, ἐνθα ἐφιλοξενεῖτο ὁ βασιλεὺς. Ὁ Σαικσπέι-
 « ρος μετὰ τέχνης ἀπαραμίλλου συνέπλεξεν εἰς ἓν τὰς δύο τοῦ
 « Χρονογράφου ἀφηγήσεις, διασκευάσας ἐξ αὐτῶν τὸ μέγα
 « αὐτοῦτο ἀριστούργημά του. » (Knight, Studies of Shak-
 « speare). Κατὰ τὸν Holinshed ἡ μάχη καθ' ἣν ἠττήθη καὶ
 « ἐφονεύθη ὁ Μάκβεθ, ἐγένετο κατὰ τὸ ἔτος 1057.

« Ἡ Τραγωδία αὕτη, λέγει ὁ Γερβίνος, ἐξετιμῆθη αἰείποτε
 « αἰδιαζόντως μεταξὺ τῶν λοιπῶν τοῦ Σαικσπέιρου ἔργων. Ὁ
 « Σχίλλερὸς τὴν μετέφρασεν, ὁ Σχλέγκελος μετ' ἐνθουσιασμοῦ
 « ὁμιλεῖ περὶ αὐτῆς, ὁ Drake τὴν ἀποκαλεῖ τὸ μέγιστον προῖον
 « τῆς διανοίας τοῦ Σαικσπέιρου, τὸ ὕψιστον καὶ καταπληκτι-
 « κώτατον τῶν δραμάτων ὅσα ποτὲ ἐγράφησαν. Ὁ Μάκβεθ
 « ἀπῆλαυσε παρὰ τοῖς μὴ Τευτονικοῖς λαοῖς δημοτικότητα
 « πλειοτέραν ἢ αἱ ἕτεραι τοῦ Σαικσπέιρου τραγωδίαι, εἴτε ὡς
 « ἐκ τῆς μεγαλειτέρας αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀρχαίαν τραγωδίαν
 « ὁμοιότητος, εἴτε ὡς ἐκ τῆς ἐνότητος τῆς πλοκῆς καὶ τῆς
 « ἀπλότητος περὶ τὴν διέλιξιν τῆς ὑποθέσεως, εἴτε ἐπὶ τέλους
 « διὰ τὴν εὐχρίνειαν τῶν χαρακτήρων, τοὺς ὁποίους ὁ ποιη-

α τῆς διέγραφῃ μετὰ ὀλιγωτέρου ἢ συνήθως παρ' αὐτῶ μυστη-
 α ρίου· προπάντων δ' ἴσως, ἕνεκα τοῦ γραφικοῦ ἐν τῇ τραγω-
 α διὰ ταύτη γοήτρου καὶ τοῦ ποιητικοῦ τῆς χρωματισμοῦ. Τῶ
 α ὄντι ὁ Μάκβεθ ἐξέχει ὡς πρὸς τὴν λαμπρότητα τῆς ποιητι-
 α κῆς ἐκφράσεως καὶ ὡς πρὸς τὴν ζῶσαν ἀπεικόνισιν τῶν και-
 α ρῶν, τῶν προσώπων καὶ τῶν τόπων. Ὁ Σχληέγγελος ἐκθειάζει
 α τὴν ζωηρὰν ἐν τῷ δράματι τούτῳ παράστασιν τῆς ἡρωικῆς
 α ἐκείνης ἐποχῆς, τοῦ σιδηροῦ ἐκείνου τῆς ἀρκτέας Εὐρώπης
 α αἰῶνος, καθ' ὃν ἀρετὴ ἐλογίζετο ἡ ἀνδρεία. Πῶς διαφαίνον-
 α ται μεγαλοπρεπῶς αἱ καταπληκτικαὶ ἐκεῖναι μορφαί, πῶς
 α παρίστανται ἀληθεῖς καὶ γνήσiai ἐν τῇ ἡρωικῇ αὐτῶν δια-
 α πλάσει! Ἡ δὲ χώρα, εἰς τὴν ὁποῖαν ὁ ποιητὴς μεταφέρει
 α ἡμᾶς, εἶναι ἡ ὀρεινὴ Σκωτία, ὅπου τὰ πάντα κατέχονται
 α ὑπὸ τῆς ἐπικρατούσης δεισιδαιμονίας, ἡ δὲ συγκοινωνία μετὰ
 α τοῦ ὑπὲρ φύσιν τελεῖται αἰσθητῶς, τρόπον τινά, διὰ τῶν φαι-
 α νομένων τοῦ ἐμφύχου καὶ τοῦ ἀψύχου κόσμου, — ὅπου κατὰ
 α συνέπειαν ὁ ἄνθρωπος ἔχει τὸν νοῦν εὐπίστον, τὴν δὲ φαντα-
 α σίαν εὐφλόγιστον καὶ ἐκφράζεται διὰ γλώσσης ἰσχυρᾶς, πλή-
 α ρους ποιητικῶν εἰκόνων καὶ ἀλληγοριῶν.» (Gervinus Shak-
 speare Commentaries).

(2) Τὰς ὀνομασίας δὲ ὧν προσαγορεύονται αἱ Μάγισσαι
 ἐπροσπάθησα νὰ μεταφράσω διὰ λέξεων ἐμφαινουσῶν τὴν ση-
 μασίαν αὐτῶν, ἐν ἐλλείψει ἀντιστοιχοῦντων ὄρων ἐν τῇ ἡμε-
 τέρῃ δαιμονολογίᾳ. Περὶ τῆς πίστεως τῶν συγχρόνων τοῦ Σαικ-
 σπείρου εἰς τὴν ὑπαρξίν ἄντων ὑπερφυσικῶν, ἴδε τὴν σημείωσιν
 (40) ἐν τῇ μεταφράσει μου τοῦ *Λήρ* καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. (6) ἐν
 τῇ τοῦ *Ὁθέλλου*.

(3) Θάρης ἦτο τίτλος εὐγενείας, ἰσοδύναμος περίπου πρὸς τὸν τοῦ Κόμητος, earl. Ἐν τέλει τοῦ δράματος ὁ Μάλκολμ, ἀναγορευόμενος βασιλεὺς, δίδει εἰς τοὺς ὀπλαρχηγούς καὶ συγγενεῖς του τὸν τελευταῖον τοῦτον τίτλον, κατὰ πρῶτον ἐν Σκωτίᾳ.

(4) Ἐν τῷ κειμένῳ ὀρίζεται τὸ ποσὸν εἰς δεκακισχίλια τάλληρα :

till he disbursed, at Saint Colmes' inch
ten thousand dollars to our general use.

(5) Παρέλειψα τὸ ὄνομα τοῦ πλοίου, Tiger, ἐφ' οὗ ὁ θαλασσοπόρος οὗτος πλέει πρὸς τὸ μεσόγειον Χαλέπιον. Οἱ σχολιασταὶ μνημονεύουσι τὰς περιηγήσεις τοῦ Hackluyt, βιβλίον οὗτινος ὁ Σαϊκσπεῖρος ἦτο προφανῶς ἐν γνώσει, ἐνθα γίνεται λόγος περὶ θαλασσοπόρου τινός, ὅστις ἐπὶ πλοίου ὀνομαζομένου Tiger, μετέβη εἰς Τρίπολιν καὶ ἐκεῖθεν διὰ ξηρᾶς εἰς Χαλέπιον.

(6) Αἱ Μάγισσαι ἠδύναντο, κατὰ τὴν κοινὴν πίστιν, νὰ λάθωσι τὸ σχῆμα οἴου δῆποτε ζώου, ἀλλ' ἄνευ τῆς οὐρᾶς πάντοτε.

(7) Ἀνακαλοῦσιν οἱ μαγικοὶ ἀριθμοὶ οὗτοι τὸ τοῦ Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῶ : (474 - 475).

Τρεῖς ἐννὴ' αὐτῇ κλῶνας ἐξ ἀμφοῖν χερσῶν
τιθεῖς ἐλαίας τάσδ' ἐπέυχεται λιτάς.

(8) Σίννελ, ὁ πατὴρ τοῦ Μάκβεθ.

(9) Ἀξιοσημείωτος ἡ σκέψις αὕτη τοῦ Δῶγκαν. καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν παρουσιάζεται ἐνώπιον αὐτοῦ ὁ Μάχβεθ, εἰς οὗτινος τὸ πρόσωπον δὲν διαβλέπει ὁ ἀτυχῆς βασιλεὺς τὴν ψυχὴν, καθὼς δὲν διεῖδεν αὐτὴν ἐπίσης καὶ εἰς τὸ τοῦ Κκουδῶρ. Οὕτω καὶ ὁ Εὐριπίδης ἐν τῇ Μηδεῖᾳ (σ. 516-520).

ὦ Ζεῦ, τί δὴ χρυσοῦ μὲν θεὸς κίβδηλος ἦ
τεκμήρι' ἀνθρώποις ὅπασαι σαφῆ,
ἀνδρῶν δ' ὅτω χρῆ τὸν κακὸν διειδέναι,
οὐδεὶς χαρακτήρ ἐμπέφυκε σώματι;

(10) Ἡ γλυκεῖα αὕτη ἀπεικόνισις τῆς ἀπόψεως τῆς κατοικίας τοῦ Μάχβεθ θυμαζέται εὐλόγως, ὡς ἐντεχνος ἀντίθεσις τῶν προηγηθειῶν ἀγρίων σκηνῶν καὶ τῆς ἐπερχομένης δολοφονίας, διαπραχθησομένης ἐντὸς αὐτοῦ τούτου τοῦ ἡρέμου καὶ γοητευτικοῦ μεγάρου ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ὁποίου κτίζει ἡ χελιδῶν τὴν φωλεάν τῆς.

(11) Ἡ ἀλληλουχία τῶν μεταφορῶν καὶ ἡ, κατὰ τὰ φαινόμενα, παρραφθορὰ τοῦ κειμένου ἀποκαθιστῶσι λίαν σκοτεινὸν τὸ χωρίον τοῦτο, εἰς τὸ ὅποιον ποικίλαι ἐρμηνεῖαι καὶ διορθώσεις προτείνονται ὑπὸ τῶν σχολιαστῶν.

(12) Τὸ βραδυτὸν τοῦτο πιστὸν ἦτο, ὡς φαίνεται, σύνηθες πρὸ τοῦ ὕπνου, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σαικσπείρου. Ἐν τῇ ἐπομένῃ σκηνῇ βλέπομεν ὅτι ἡ Λακίδη Μάχβεθ, κατὰ τὰ προσχεδιασθέντα, ἀπενάρκωσε δι' αὐτοῦ τοὺς παρὰ τὸν Βασιλέα κοιμωμένους φύλακας. Συνίστατο δὲ, ὡς λέγεται, τὸ ποτὸν τοῦτο, ἐς μίγματος οἴνου καὶ γάλακτος.

(13) Τὰ περὶ τοῦ ὕπνου ταῦτα ἀνγκαλοῦσι τὸν ὠραῖον χρόνον ἐν Φιλοκτῆτῃ τοῦ Σοφοκλέους (στ. 826 κτλ.)

Ἔπν' ὀδύνας ἀδαῆς, ὕπνε θ' ἀλγέων
 εὐαῆς ἡμῶν ἔλθοις,
 εὐαίμων, εὐαίων ἄναξ.

Καὶ ἐν τῷ Ὁρέστη τοῦ Εὐριπίδου (στ. 174-175)

Πότνια, πότνια νύξ,
 ὑπνοδότεια τῶν πολυπόνων βροτῶν.

(14) Ἐν τῇ Ἔστιά τῆς 7 Ἰανουαρίου 1880 ὁ Κος Ροῦθης ὑπέδειξεν ἥδη τὴν ὁμοιότητα τῆς παραβολῆς ταύτης (ἐπαναλαμβανομένης καὶ ὑπὸ τῆς Λακίδης Μάκβεθ ἐν τῇ σκηνῇ τῆς ὑπνοβασίας,) πρὸς τὸ Αἰσχύλειον :

—Πόροι τε πάντες ἐκ μιᾶς ὁδοῦ
 βαίνοντες τὸν χαιρομυσῆ
 φόνον καθαίροντες ἰούσαν ἄτην. (Κοηφόροι 70—72)

Οὕτω καὶ ὁ Σοφοκλῆς εἰς Οἰδίπου τοῦ Τύραννον (στ. 1214-5)

Οἶμαι γὰρ οὗτ' ἂν Ἰστρον, οὕτε Φᾶσιν ἂν
 νίφαι καθαρῶ τὴν δε τὴν στέγην.

Ὁ Κος Stapfer σημειῶν ταῦτα καὶ ἄλλα παραδείγματα παρεμφερῶν χωρίων, ἐπιλέγει: «Ἐὰν ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Σαικ-
 α σπείρου καὶ ἐν τῷ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἀπαντῶμεν σκέ-
 « ψεις, εἰκόνας ἢ καὶ περιπλοκάς ὁμοιαζούσας πρὸς ἀλλήλας,
 « τὴν τοιαύτην ὁμοιότητα οὐδαμῶς ὀφείλομεν ν' ἀποδώσωμεν
 « εἰς μίμησιν δῆθεν, ἀλλ' ἀπλῶς καὶ μόνον εἰς τὸ ὅτι οἱ τε
 « ἀρχαῖοι ποιηταὶ καὶ ὁ νεώτερος ἤντηλσαν ἐπίσης εἰς τὴν αὐ-
 « τὴν ἀέναον πηγὴν πάσης ποιήσεως » (Shakspeare et l'
 Antiquité τόμ. Β' σελ. 16).

Ἄλλ' εἰς τὸν ἑλληνα ἀναγνώστην παρέχουσι διπλοῦν τὸ ἐνδιαφέρον οἱ τοιοῦτοι παραλληλισμοί· τοῦτα δ' ἔστω ἡ ἀπολογία μου διὰ τὰς τοιούτου εἴδους παραθέσεις εἰς τὰς σημειώσεις ταύτας.

(15) Ὁ ἀστεισμός οὗτος τοῦ θυρωροῦ θεωρεῖται ὡς ἀναγόμενος εἰς τὸ στενὸν τῶν Γαλλικῶν περισκελίδων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὁ ῥάπτης ὁ δυνάμενος νὰ ὑποκλέψῃ ὑφασμα εἰς αὐτῶν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἐπιτήδειος τῷ ὄντι περὶ τὸ κλέπτειν.

- (16) Most sacrilegious murder hath brok ope
the lord's anointed temp'le, and stole thence
the life of the building.

Τὸ παράδειγμα τοῦτο τῆς ἀλλήλουχίας τῶν μεταφορῶν, ἥτις χαρακτηρίζει ἰδίως ἐν τῷ δράματι τούτῳ τὸ ὕφος τοῦ Σαικσπέιρου, καὶ τῶν ἀνυπερβλήτων συχνακίς δυσκολιῶν πρὸς τὰς ὁποίας ἔχει νὰ παλαίσῃ ἡ μεταφραστική, τινές τῶν σχολιαστῶν ἠθέλησαν νὰ εἰπωσιν ἐνταῦθα λογοπαίγδιον (temple μῆνιγξ καὶ νῆος). Ὁ ποιητὴς ἀνιστῆται κατ' αὐτούς, τὸ χωρίον τῆς Β' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς: «Ἦμεῖς γὰρ νῆος Θεοῦ ἐστὶ ζῶντος» σ. 16 καὶ τὸ Βασιλειῶν Α' ε': καὶ τοῦτό σοι τὸ σημεῖον ὅτι ἔχρησέ σε Κύριος ἐπὶ κληρονομίαν αὐτοῦ εἰς ἄρχοντα». Τοιαῦτα τεκμήρια τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἱερῶν Γραφῶν συχνακίς εὐρίσκει τις εἰς τὰ ἔργα τοῦ Σαικσπέιρου.

(17) Ἡ ὑπερβολὴ τῶν ἐκφράσεων μαρτυρεῖ τὸ ἀνειλικρινές τῆς λύπης τοῦ Μάκβεθ.

(18) Ἡ κοινὴ ἐξήγησις ἐνταῦθα εἶναι ὅτι ἡ Λαίδη Μάκβεθ πράγματι λιποθυμεῖ, μὴ ἀντέχουσα ἐπὶ πλέον εἰς τοῦ νευρικοῦ συστήματος τὴν ἐντασιν. Ἐπὶ τοῦ θεάτρου, ἐν Ἀγγλίᾳ, φέρεται εἶσω τῆς σκηνῆς ὑπὸ τῶν θαλαμηπόλων αὐτῆς, αἵτινες παρουσιάζονται ἐν νυκτερινῇ ἐνδυμασίᾳ, ὡσεὶ αἰφνης ἀφυπνισθεῖσα.

• Ἐνῶ ἡ Λαίδη Μάκβεθ λιποθυμεῖ, ὁ μὲν Βάγχος καὶ ὁ

« Μακδῶν ἀνησυχῶσι περὶ αὐτῆς, ὃ δὲ Μάκβεθ διὰ τῆς ἀδια-
 « φορίας του φαίνεται ὡς θεωρῶν προσποιητὴν τὴν λιποθυμίαν.
 « Ἄλλὰ παρατηρητέον ὅτι, κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, κα-
 « κούργος ἀπεσκληρυμένος ἤθελεν ἐπιδείξει ἐκπληξιν καὶ ἀνη-
 « συχίαν, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ταιχύτης ἐξηγήσεως τῆς ἀδια-
 « φορίας του. Ὁ Μάκβεθ δὲν εἶναι εἰσέτι ἰκανῶς κύριος ἑαυ-
 « τοῦ, ὅπως προσποιεῖται τοῦτο. » (Malone).

(19)

and under him
 my Genius is rebuked, as it is said
 Mark Antony's was by Cesar.

Ἀνάγονται ταῦτα εἰς τὸν βίον τοῦ Ἀντωνίου. Ἡ ἀγγλικὴ
 Πλουτάρχου μεταφρασις, ὡς ἐκ πολλῶν τεκμηρίων γίνεται δῆλον,
 ἦτο προσφιλὲς τοῦ Σαϊκσπέιρου ἀνάγνωσμα. Ἰδοῦ τὸ χωρίον,
 εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρονται οἱ ἄνωθι στίχοι: « Ἦν γὰρ τις ἀνὴρ
 « σὺν αὐτῷ μαντικὸς ἀπ' Αἰγύπτου τῶν τὰς γενέσεις ἐπισκο-
 « πούντων, ὃς εἶτε Κλεοπάτρα χαριζόμενος, εἶτε χρώμενος ἀλη-
 « θεῖα πρὸς τὸν Ἀντώνιον, ἐπαρρησιάζετο λέγων τὴν τύχην
 « αὐτοῦ, λαμπροτάτην οὖσαν καὶ μεγίστην, ὑπὸ τῆς Καίσα-
 « ρος ἀμαυροῦσθαι, καὶ συνεβούλευε πορρωτάτω τοῦ νεανίσκου
 « ποιεῖν ἐκυτόν. Ὁ γὰρ σὸς, ἔφη, θαίμων τὸν τοῦτου φοβεῖται,
 « καὶ γαῦρος ὢν καὶ ὑψηλός, ὅταν ἦ καθ' ἑαυτόν, ὑπ' ἐκείνου
 « γίνεταί ταπεινότερος ἐγγίσαντος καὶ ἀγενέστερος» (κεφ. λγ'.)

(20)

« Ἀξίον σημειώσεως ὅτι ὁ Μάκβεθ παροτρύνει τοὺς
 « δολοφόνους διὰ τῶν αὐτῶν ἐπιχειρημάτων, δι' ὧν καὶ ἡ σύ-
 « ζυγός του παρώτρυνεν αὐτὸν εἰς τὸν φόνον τοῦ Δῶγκαν. Φέ-
 « ρει αὐτοὺς εἰς φιλοτιμίαν ἐπικαλούμενος τὸ ἀνδρικὸν φρά-
 « νημάτων» (Γερβίνος σελ. 601).

(21) Τὸ συμβόλαιον περὶ τοῦ ὁποίου ἠμιλεῖ ἡ Λαίδη Μάκβεθ ὀλίγον ἀνωτέρω: Αἰώνιον συμβόλαιον μὲ τὴν ζωὴν δὲν ἔχουν.

(22) Μαρτυρεῖ τὸ φιλύποπτον τοῦ Μάκβεθ ἡ ἀποστολὴ καὶ τρίτου πρὸς ἐπιτήρησιν τῶν δύο δολοφόνων, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνέθεσεν ἀνέκαθεν τὴν ἐντολὴν τοῦ νὰ θανατώσῃσι τὸν Βάγκον. Οἱ δύο ἐκεῖνοι, ὡς διαφαίνεται ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Μάκβεθ συνομιλίας των, δὲν εἶναι ἐξ ἐπαγγέλματος δολοφόνοι, ἀλλὰ πολεμιστὰὶ ἔχοντες λόγους δυσαρρεσκείας κατὰ τοῦ Βάγκου.

(23) Ὁ Φλῆς διαφυγὼν εἰς Οὐαλίαν, ἐνυμφεύθη ἐκεῖ τὴν θυγατέρα τοῦ ἡγεμόνος, ἐγέννησε δὲ υἱόν, ὅστις μεταβάς εἰς Σκωτίαν ἀνῆλθεν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Stewart. Ἐξ αὐτοῦ δὲ κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἐγενεαλογεῖτο ὁ βασιλικὸς οἶκος τῶν Στουάρδων καὶ ὁ Ἰακωβὸς Α', ἐπὶ βασιλείας τοῦ ὁποίου ἔγραψεν ὁ Σκικσπεῖρος τὴν τραγωδίαν ταύτην.

(24) Οὕτω, ἐν σκηνῇ Α' τῆς τρίτης πράξεως, ὁ Μάκβεθ λέγει πρὸς τοὺς δολοφόνους ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ Βάγκου εἶναι

ἄρρώστια μου, κ' ὑγεία μου θὰ ᾔν' ὁ θάνατός του.

(25)

Τάρψ δ' ἐκεῖνον οὐχὶ κρύψετε
οὐδ' εἰ θέλουσ' οἱ Ζητὸς αἰετὸν βορᾶν
φέρειν νιν ἀρπάζοντες ἐς Διδὸς θρόνους.

(Ἄντιγόνη Σοφοκλέους σ. 1032-34.)

« Μᾶλλον κολακεύετε τὰ θεῖα, ἵνα μοι τάφος γένωται,
καὶ μηδὲν καταλίπωσι τοῦ σώματός μου. » (Ἁγίου Ἰγνατίου
ἐπιστολὴ πρὸς Ῥωμαίους).

(26)

Ἄλλὰ νόμος μὲν φονίας σταγόνας
 χυμένας εἰς πέδον, ἄλλο προσαιτεῖν
 αἶμα. (Δίσχ. Χορηφοί: σ. (400-402).

(27) Δι' Ἀγγλικαὶ ἐκδόσεις φέρουσιν ἐνταῦθα ὅτι εἰσέρχεται ὁ Λένωξ καὶ ἕτερος λόρδος. Ὁ Johnson προέτεινε τὴν διόρθωσιν, τὴν ὁποίαν παρεδέχθησαν, ἀντικαθιστῶν διὰ τοῦ Ἄγκου τὸν ἕτερον λόρδον.

(28) Ἡ ἑνοπλος τῆς πρώτης ὀπτασίας κεφαλὴ ἐξηγεῖται ὡς συμβολικὴ παράστασις τῆς κεφαλῆς τοῦ Μακβεθ αὐτοῦ, καθὼς ἀποκεφαλίσθησιν ὑπὸ τοῦ Μακδώφ. Ἡ δευτέρα ὀπτασία, τὸ αἰματόφυρτον βρέφος, παριστᾷ τὸν Μακδώφ, ὅστις ἀπ' τῆς μητρὸς του πρόωρα τὰ σπλάγχνα ἐχωρίσθη.

Τὸ δὲ τῆς τρίτης ὀπτασίας ἐστεμμένον βρέφος μετὰ δένδρου εἰς χεῖρας, παριστᾷ τὸν Μάλκολμ, ὅστις ἐπιστρέφων πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ βασιλείου του διατάσσει τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ νὰ φέρωσι κλάδους εἰς χεῖρας. Οἱ ὀκτὼ ἐπὶ τέλους βασιλεῖς, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, παριστῶσι τὴν σειρὰν τῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἀνεληθόντων διαδόχων τοῦ Βάγκου μέχρι τοῦ συγχρόνου τοῦ Σαικσπίρου Ἰακώβου τοῦ Α'.

(29) Τὸ διπλοῦν διαῆημα αἰνίττεται τὴν ἐν Σκωτίᾳ καὶ μετέπειτα ἐν Ἀγγλίᾳ στέψιν τοῦ Στουάρδου Ἰακώβου τοῦ Α'. Τὰ δὲ τρία σκῆπτρα εἶναι τὰ τῆς Ἀγγλίας, Σκωτίας καὶ Ἰρλανδίας.

(30) Ὁ διάλογος οὗτος μεταξὺ τῆς Λαίδης Μακδώφ καὶ τοῦ υἱοῦ τῆς εἶναι εἰς τὸ πεζὸν ἐν τῷ ἀγγλικῷ κειμένῳ.

(31) Ἦτοι πασα τῆς ζωῆς αὐτῆς ἡμέρα ἦτο προπαρασκευῆ

διὰ τὸν θάνατον : « Καθ' ἣν ἡμέραν ἀποθνήσκω » πρὸς Κορινθίους ἐπιστολὴ Α', ιε' 35.

(32) Τὰ περὶ θεραπείας τῶν πασχόντων διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν βασιλικῶν χειρῶν, οὐδὲν κοινὸν μετὰ τοῦ δράματος ἔχοντα, παρεισάγονται προφανῶς ἐνταῦθα πρὸς κολακείαν τοῦ βασιλέως Ἰακώβου, ὅστις ἐπίστευεν ὅτι ἔχει ἐκ Θεοῦ τὴν χάριν τοῦ θεραπεύειν οὕτω τὸ λεγόμενον « βασιλικὸν νόσημα », ὃ ἐστὶ τὰς χαιράδας. Ὁ ἀναφερόμενος ἐν τῇ τραγωδίᾳ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Ἐδουάρδος ὁ Ὁμολογητὴς ἐπίστευετο ὡς τῷ ὄντι θαυματουργῶν διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν του, ὃ δὲ πάπας Ἀλέξανδρος ὁ Γ', ὃ ἀνακηρύξας αὐτὸν ἅγιον, ἀνομολογεῖ τὴν ἐκ Θεοῦ δύναμιν του ταύτην. Ἡ κατὰ παράδοσιν πίστις εἰς τὴν τοιαύτην ἰαματικὴν δύναμιν τῶν βασιλέων τῆς Ἀγγλίας διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ. Ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ Dr Johnson ὑπὸ τοῦ Boswel, μνημονεύεται ὅτι παῖδα ἔτι ὄντα τὸν εἰσήγαγον ἐνώπιον τῆς βασιλίσσης Ἀννης, ἐν ἔτει 1712 ὅπως τὸν θεραπεύσῃ νοσοῦντα, διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν βασιλικῶν χειρῶν της.

(33) Ἡ ἐπιφώνησις αὕτη τοῦ Μακδώφ ἐξηγεῖται παρά τιμων μὲν ὡς ἀποτεινομένη εἰς τὸν Μάλκολμ, παρ' ἑτέρων δὲ ὡς εἰς τὸν Μάκβεθ ἀναγομένη. Ὁ Γερβίνος θεωρεῖ ὡς ἐσφαλμένην τὴν πρώτην τῶν ἐξηγήσεων τούτων, τὴν ὁποίαν ὁμῶς παρεδέχθη ὁ περιώνυμος γερμανὸς μεταφραστὴς Tieck. Καὶ ἐν ἑτέρᾳ τοῦ Σαικσπέιρου τραγωδίᾳ (King John) ἡ θρηνοῦσα τὸν υἱὸν αὐτῆς βασιλίσσα ἀποκρίνεται πρὸς τὸν θέλοντα νὰ τὴν παρηγορήσῃ :

He talks to me that never had a son.

« Ὁμιλεῖ πρὸς με, ὃ μὴ ἀποκτήσας ποτέ υἱόν ». Ἡ ἀναλογία

τῶν περιστάσεων δικαιοῦ τοῦ Tieck τὴν ἐξηγήσιν. Ἐκτός δὲ τούτου, καθ' ἃ αὐτὸς οὗτος ὁ Γερβίνος παρατηρεῖ, ὁ Μάκβεθ δὲν ἦτο ἄπαις. Ἀγνοοῦμεν ἐάν, διαρκούσης τῆς τραγωδίας, ἔζων τὰ τέκνα του, ἀλλ' ἐκ τῶν λόγων τῆς Λαίδης Μάκβεθ, ἐν τέλει τῆς Α' πράξεως, γνωρίζομεν ὅτι ἀπέκτησε τέκνον ἢ τέκνα. Ὅπως δὴποτε, ἡ δευτέρα τῶν ἐρμηνειῶν τούτων φαίνεται κοινῶς ἤδη παραδεδεγμένη. «Ὁ Μάκβεθ δὲν ἔχει τέκνα, ἄρα δὲν δύναμαι νὰ τὸν ἐκδικηθῶ ἀρκούντως». Ὁ Γερβίνος ὅμως, καίτοι ἀποδίδων εἰς τὸν Μάκβεθ τὴν φράσιν τοῦ Μακδώφ, δὲν παραδέχεται τὸ αἰτιολογικὸν τοῦτο ἄρα, ἀλλὰ φαίνεται ἐξηγῶν αὐτὴν ὡς ἐκφερομένην ὑπὸ τὸ κράτος λύπης ἀφάτου: αὐτὸς Μάκβεθ δὲν ἔχει τέκνα, διὰ τοῦτο εἶχε τὴν καρδίαν νὰ φονεύσῃ τὰ ἰδικὰ μου». Ὁ Ἕλλην ἀναγνώστης δύναται νὰ παραδεχθῇ ἐν τῇ μεταφράσει μου εἴαν δὴποτε τῶν δύο ἐρμηνειῶν προκρίνει. Τὸ κατ' ἐμὲ ὑμολογῶ ὅτι ἀποκλίνω πρὸς τὴν πρώτην.

(34) Καὶ τοῦτο τὸ χωρίον ἐρμηνεύεται διπλῶς. Κατὰ τοὺς μὲν ἡ Λαίδη Μάκβεθ φαντάζεται ὅτι συνομιλεῖ μετὰ τοῦ συζύγου της καὶ ὅτι ἀκούσασα δὴθεν ἐκεῖνον εἰπόντα: «Ὁ Ἄδης εἶναι σκοτεινός», (ἡ Ἄδης δηλονότι ὅπου θὰ ὑπάγωμεν ἕνεκα τῆς πράξεως ἡμῶν), ἐπαναλαμβάνει τὰς λέξεις του περιφρονητικῶς, εἰρωνευομένη τὴν δειλίαν του. Κατ' ἄλλους δέ, ἐν τῇ φαντασίᾳ τῆς ὑπνοβατούσης διέρχονται ἀλληλοδιαδόχως αἱ ἀναμνήσεις τῶν διαπραχθέντων καὶ οἱ φόβοι τῶν συνεπειῶν καὶ αἱ τυφαὶ τοῦ συνειδότητος, αἵτινες προκαλοῦσι τὴν φράσιν ταύτην.

(35) Ἐν τῷ Βασιλεῖ Αἴθρ ἐλάβομεν ἀφορμὴν (σημ. 52) νὰ

ἐξετάσωμεν τὴν θαυμασίαν τοῦ Σαίξπηρου ἀκριβείαν περὶ τὴν μελέτην τῶν παθημάτων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Καὶ ἡ σκηνὴ αὕτη τῆς ὑπνοβασίας θεωρεῖται δικαίως ὡς τεκμήριον τῆς ἀκριβείας τῶν τοιοῦτων παρατηρήσεών του. Μολονότι ἡ ἀσθένεια τῆς Λαίδης Μάκβεθ «ξεπερνᾷ τὴν τέχνην» τοῦ Ἰατροῦ, ὁ ψυχολόγος ποιητῆς περιγράφει τὰ συμπτώματα καὶ συνδέει αὐτὰ μετὰ τῶν λόγων οἵτινες τὰ προεκάλεσαν, μετὰ τοσαύτης τέχνης, ὥστε ἡ σκηνὴ αὕτη δύναται καὶ σήμερον ἔτι νὰ χρησιμεύσῃ ὡς παράδειγμα ἰατρικῆς περιγραφῆς. Ὁ Κ. Regnard, (directeur du Laboratoire de Physiologie à l'école des hautes études, Professeur κτλ.) πραγματευόμενος ἐν τῇ Σορβόνη τῶν Παρισίων τὸ θέμα τοῦ ὕπνου καὶ τῆς ὑπνοβασίας, ἐν δημοσίᾳ διαλέξει, λέγει: «Κατὰ τὸν Μεσαίωνα καὶ μέχρι τῆς παρελθούσης ἔτι ἐκκτονταετηρίδος, οἱ ὑπνοβάται κατετάσσοντο, μετὰ τῶν ὑστερικῶν καὶ τῶν ἐπιληπτικῶν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δεικνυμένων καὶ πᾶν ἀμάγων, ὑπεβάλλοντο δὲ εἰς ἐξορισμούς καὶ ἐνίοτε κατεδικάζοντο εἰς τὸν διὰ πυρὸς θάνατον. Ἄλλ' ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ αὐτοῦ σκότους εὗρέθη ἄνθρωπος, ὁ μέγας τῆς Ἀγγλίας δραματουργός, ὅστις παρατηρήσας μετ' ἐξόχου ἀκριβείας τὰ φαινόμενα τῆς φυσικῆς ὑπνοβασίας, ἀφῆκε περιγραφὴν, τὴν ὁποίαν οὐδόλως ἤθελεν ἀπαρνηθῆ σύγχρονος ἡμῶν νευρολόγος.» Καὶ παραθέτει ἐν τῇ διαλέξει του ὁλόκληρον τὴν σκηνὴν ταύτην. (Ἴδε Bulletin de l'association Scientifique de France, Avril 1881).

(36) Ἡ περιώνυμος Ἀγγλὶς ἠθοποιὸς Siddons κατέγραψε τὰ ἐξῆς εἰς τὰς περιωθεισὰς αὐτοβιογραφικὰς σημειώσεις της:

« Είχον τὴν συνήθειαν νὰ προετοιμάζωμαι διὰ τὴν σκηνὴν
 α τὴν νύκτα ἀφοῦ τὰ πάντα, ἔμενον ἐν σιωπῇ καὶ ἡσυχίᾳ ἐν
 α τῇ οἰκίᾳ μου. Τὴν παραμονὴν τῆς πρώτης μου παραστάσεως
 α τοῦ προσώπου τῆς Λαίδης Μάκβεθ, ἐκλείσθην κατὰ τὸ συνή-
 α θες μὲν ἐν τῷ δωματίῳ μου καὶ ἤρχισα νὰ μελετῶ ἀποστη-
 α θίζουσα. Ἐφρόνουں ὅτι ὀλίγη ὥρα ἤρκει πρὸς ἐμάθησιν τοῦ
 α προσώπου. Ἦμην εἰκοσαετῆς τότε καὶ ἐθεώρουں, ὡς πολλοὶ
 α νομίζουσιν, ὅτι διὰ τῆς ἐναποταμιεύσεως τῶν στίχων ἐν τῇ
 α μνήμῃ μου ἐξετέλουں τὰ κατ' ἐμαυτὴν. Δὲν εἶχον εἰσέτι τότε
 α ἐννοήσει τὴν ἀνάγκην τῆς ἐρεῦνης καὶ τῆς μελέτης τῶν χα-
 α ρακτῆρων. Ἐξηκολούθουں λοιπὸν ἐν τῇ σιωπῇ τῆς νυκτός,
 α νυκτός τὴν ἀποίαν οὐδέποτε θὰ λησμονήσω, ἐξηκολούθουں
 α ἐκμανθάνουσα τοὺς στίχους μέχρις οὗ ἔφθασα εἰς τὴν σκη-
 α νὴν τῆς δολοφονίας. Αἰφνιδίως κατελήφθην ὑπὸ τῆς φρίκης
 α τῆς σκηνῆς ἐκείνης εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε μοὶ ἦτο ἀδύ-
 α νατον νὰ ἐξακολουθήσω. Πρῶτα τὸν λύχνον καὶ πλήρης
 α παραχθῆς ἐξῆλθον τοῦ δωματίου. Τὸ φῶμα μου ἦτο μετα-
 α ξωτόν, καθόσον δὲ ἀνηρχομένη τὴν κλίμακκα, ἡ ἦχος του μοὶ
 α ἐφαίνετο ὡς ὁ κρότος φάσματος διώκοντός με. Ἐφθασα ἐπὶ
 α τέλους εἰς τὸν κοιτῶνά μου. Ὁ σύζυγός μου ἐκοιμᾶτο βαθύως.
 α Ἐρρίψα ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸν λύχνον, ἀλλὰ δὲν εἶχον τὴν
 α δύναμιν νὰ τὸν σβύσω. Χωρὶς δὲ νὰ λάβω τὸν καιρὸν νὰ ἐκ-
 α θυθῶ ἐρρίφθην ἐπὶ τῆς κλίνης μου. »

(37) Ἡ μήτηρ τοῦ Μάκκομ ἦτο θυγάτηρ τοῦ γέροντος Σιβαρδου.

(38) Ἡ ἀδιαφορία μεθ' ἧς ὁ Μάκβεθ ἀκούει τὸν θάνατον τῆς συζύγου του μαρτυρεῖ ὅτι τὰ ἐγκλήματα καὶ ἡ ἀπελπι-

σία τὸν ἀποκατέστησαν ἀνάισθητον καὶ εἰς λύπην καὶ εἰς φόβους, ὡς αὐτὸς οὗτος λέγει εἰς τοὺς προηγουμένους στίχους.

(39) Ὑπαινίττεται τὸν Βροῦτον ἢ τὸν Κάσιον, ἢ καὶ ἀμφοτέρους.

(40) Παραθέτω ἐνταῦθα τὴν ἐν τῷ Ἀθηναίῳ τοῦ Ἰουλίου 1880 δημοσιευθεῖσαν μετὰφρασίν μου τῶν περὶ Μάκβεθ τριῶν κεφαλαίων ἐκ τοῦ περισπουδάστου συγγράμματος τοῦ Κου Paul Stapfer, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Shakespeare et l'Antiquité. Συντομίαις χάριν, ἀφαιροῦνται τὰ ἐκ τῆς προκειμένης τραγωδίας παρενεύρομενα εἰς τὴν μελέτην ταύτην χωρία.

*Α'. Τὸ ὑπὲρ φύσιν ἐν τῷ Μάκβεθ καὶ ἐν τῇ
Τραγωδίᾳ ἐν γένει.*

Ἐξ ἀπασῶν τῶν τραγωδιῶν τοῦ Σαικσπέιρου ἢ μάλλον κατὰ τε τὴν μορφήν καὶ τὴν οὐσίαν προσομοιάζουσα πρὸς τὰ προϊόντα τῆς ἀρχαίας δραματουργίας εἶναι ἡ τοῦ Μάκβεθ. Ἐχει αὕτη τὴν ἐνότητα καὶ τὸ γοργὸν τῶν κλασικῶν δραμάτων, ἄνευ εἴτε συγχύσεως εἴτε παρεμποδίσεώς τινος κατὰ τὴν διέλιξιν τῆς δράσεως, ἥτις ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς τελευταίας σκηνῆς βαίνει ταχέως πρὸς τὴν λύσιν. Ὁ δὲ πλαστικὸς τῆς ἀρχαίας τραγωδίας χαρακτὴρ ἀνευρίσκεται ἐπίσης, μέχρι τινός, ἐν τῷ Μάκβεθ, ἐνθα τὰ ἐξωτερικὰ συμβεβηκότα κινῶσι τὸ ἐνδιαφέρον πλειότερον ἢ τὰ ἐνδόμυχα τῶν δρώντων προσώπων αἰσθήματα. Ἐν τῷ Μάκβεθ ἐνυπάρχει βεβκίως ψυχολογία πλειότερα ἢ εἰς οἰονδήποτε τοῦ Αἰσχύλου ἔργον, ἀλλ' ὅμως πολλῶ ὀλιγωτέρα ἢ ἐν τῷ Ὀθέλλῳ ἢ τῷ Ἀμλέτῳ. Τὸ ὕψος ἐν

αὐτῷ ὑπερβαίνει τὸ πάθος, ὑπερέχει δ' ἐν συνόλῳ τὸ αἰσθημα τῆς φρίκης. — αἰσθημα παραπλήσιον τοῦ θαμβους, — ἐνῷ τὸ ἐξεγειρόμενον ἔλεος δὲν πιέζει τὴν ψυχὴν ὅσον εἰς ἕτερα τοῦ Σαϊκσπείρου ἔργα.

Ἄλλὰ τὸ πρὸ πάντων ἀνακαλοῦν τὴν ἀρχαιότητα ἐν τῇ τραγωδίᾳ ταύτῃ εἶναι ἡ ἐπίδρασις Δυναμέων ὑπερφυσικῶν, περιστελλουσῶν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου. Ἔχομεν ἐν τῷ Μάκβεθ χρησμούς, λοξούς οἰτινες, κατὰ γράμμα ἐκπληρούμενοι, ἐξαπατῶσιν οὐχ ἥττον τοὺς πρὸς οὓς ἐδόθησαν· ἔχομεν πρὸ πάντων τὰς Μαγίσσας, τὰ σκτανικὰ ἐκεῖνα ὄντα, τῶν ὁποίων ἡ ἅπαξ ἐπὶ τῆς ἐκθάμβου σκηνῆς ἐμφάνισις ἀρκεῖ, ὅπως ἐμφυσήσῃ εἰς ὑλόκληρον τὸ δράμα τὸ θέος τῆς παρουσίας καὶ τῆς ἐπικρατήσεως αὐτῶν.

Οἱ περὶ τῶν ἐν Λίσχύλῳ εἰδώλων γράψαντες κριτικοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ κατέλθωσι μὲχρι τοῦ Σαϊκσπείρου, ὅπως εὖρωσιν ἀνταγωνιστήν, ἐφάμιλλον τοῦ Ἑλληνος ποιητοῦ, περὶ τὴν τέχνην τοῦ ἐπάγειν δαιμόνια ἢ φάσματα· πάντες δ' ἄμορφῶς ἀναγορεύουσι τοὺς δυο τουτους ὡς τοὺς μόνους μετὰ πλήρους ἐπιτυχίας δυνθέντας νὰ χρησιμοποιήσωσι τὸ ὑπὲρ φύσιν εἰς τὰ δράματα αὐτῶν — Πόθεν τοῦτο; — Ἄρά γε διότι ἦσαν ἐντεχνότεροι τῶν λοιπῶν οὗτοι περὶ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς δεισιδαιμονίας, ἥτις ὑπολανθάνει ἀείποτε εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου; Ἡ διότι αἱ ἐπικρατοῦσαι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκάστου αὐτῶν προλήψεις ἐχορήγησαν εἰς ἀμοτέρους βάσιν, τῆς ὁποίας ἐπτεροῦντο οἱ ποιηταὶ οἱ ζήσαντες εἰς ἐποχὰς μᾶλλον πεφτισμένας; — Τὸ κατ' ἐμέ, παραδέχομαι ταυτοχρόνως ἀμφοτέρως ταύτας τὰς ἐξηγήσεις.

Ἐν τῷ μεσαιωνικῷ θεάτρῳ παρεισήγοντο ἐπίσης αἱ Δυνα-

μεις τοῦ Ἄδου καὶ τοῦ Οὐρανοῦ· καὶ ὑπῆρχε μὲν τότε ἡ πίστις, ὅπως οἱ θεοὶ παρὰ δέχωνται ἀφελῶς τὰς τοιαύτας ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐμφανίσεις, δὲν ὑπῆρχεν ὅμως ἡ τέχνη, ὅπως ἀποδώσωμεν εἰς αὐτάς, καὶ σήμερον ἔτι, τὸν φόρον τοῦ ἡμετέρου θαυμασμοῦ.

Ὁ Γκαίτης καὶ ὁ Βύρων εἰσήγαγον ἐπίσης δαιμόνια καὶ φάσματα ἐν τῷ Φαύστῳ καὶ τῷ Μάμφρεδ, ἀμφότεροι δ' οὗτοι οἱ ποιηταὶ εἶχον πλοῦτον καὶ φαντασίαν καὶ τέχνης ἄλλὰ τὸ ὑπερφυσικὸν αὐτῶν δὲν ἐμποιεῖ ἰσχυρὰν δραματικὴν ἐντύπωσιν, διὰ τὸν λόγον ὅτι διαφαίνεται τι τὸ ἐπιτατηθευμένον εἰς τὸ ὑπερφυσικὸν αὐτῶν τοῦτο, οὐδ' ἐνυπάρχει ἡ ἀπαιτουμένη ἁρμονία μεταξὺ τῆς ἐμπνεύσεως τοῦ ποιητοῦ ἀφ' ἐνός καὶ τῆς ἐπικρατούσης ἀφ' ἐτέρου πίστεως.

Τὸν διπλοῦν τοῦτον ὄρον, τέχνης δηλονότι ἄκρας καὶ ἐμπνεύσεως συναδούσης μετὰ τῆς ἐθνικῆς πίστεως, μόνον ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Σαίξσπεϊρος, ἐκ τε τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων ποιητῶν, ἐκπληροῦσι καθ' ὀλοκληρίαν.

Ὁ Αἰσχύλος ἐπίστευεν εἰς τοὺς δαίμονας. Αἱ Εὐμενίδες αὐτοῦ οὐδ' ἀλληγορικά τις ἀπλῶς ἦτο, οὐδὲ ποιητικὴ προσωποποιήσις τῶν τύψεων τοῦ συνειδότου. Ἦσαν αὐταὶ δυνάμεις τοῦ Ἄδου, ἔχουσαι πράγματι ὑπαρξίν ὃ δὲ προορισμός των, ἐκτελούμενος δι' ὑλικῶν μάλλον ἢ ἠθικῶν μέσων, ἦτο ἡ ποινὴ τῶν κατροκτόνων, τῶν καταπατησάντων τὸν πρῶτιστον τῆς φύσεως νόμον. Ἐτιμώρουν δὲ τὸν πταίστην σωματικῶς, εἴτε διὰ νόσου τινός, τῆς λέπρας λόγου χάριν, εἴτε ἐκμυζῶσαι τὸ αἷμα τοῦ φονέως.

ἀλλ' ἐντιδοῦνας δεῖ σ' ἀπὸ ζῶντος ῥοφεῖν

ἐρυθρὸν ἐκ μελίων πέλαγον· ἀπὸ δὲ σοῦ

φεροίμαν βροχὴν πώματος δυσπέτου (ς. 264—267)

Ὁ Ὀρέστης, καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν ἀγρίων τούτων καὶ αἰμόχαρῶν τιμωρῶν, πάσχει ὡς Ἡἰμακ καὶ ὡς παίγιον τῶν Εὐμενίδων, οὐχὶ ὡς ἤθελε πάσχει ἐγκληματίας τις τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, βασανιζόμενος ὑπὸ τῶν τύψεων τῆς συνειδήσεως. Ἀκραδαντος ἐν τῇ θρησκευτικῇ αὐτοῦ πίστει, ἐπαναπαύεται εἰς τὴν ἀντίληψιν ἑτέρου θεοῦ, ἀντιμαχομένου πρὸς τὰς Εὐμενίδας, τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅστις τῷ ἐπέβαλε τὸν φόνον τῆς μητρὸς του. Ἰοιοῦτος ὁ χαρακτήρ τῆς δραματικῆς πάλης ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τραγωδίᾳ, πάλης ἐξωτερικῆς ὄλως καὶ θείας.

Ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις μεταβολὴν ριζικωτέραν τῆς, κατὰ φυσικὴν διεξίξιν, γενομένης ἐν τῇ Ἑλληνικῇ τραγωδίᾳ, ὅποτε μετὰ τὸν Αἰσχύλον ἔφερον ὁ Εὐριπίδης ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. Παιητῆς οὗτος ἠθικός, φιλόσοφος πεφωτισμένος, καὶ σκεπτικός ὡς πρὸς τὰ τῆς θρησκείας, δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ μεταλλάξῃ οὐσιωδῶς τὴν παράστασιν παραδόσεων θρησκευτικῶν, εἰς τὰς ὁποίας οἱ ἔγχριτοι τῶν συγχρόνων αὐτοῦ δὲν ἐπίστευον πλέον, ὡς οὐδ' αὐτὸς ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀντικειμενικὴν ὑπάρξιν τῶν Δυναμειῶν τοῦ Οὐρανοῦ καὶ Ἄδου. Ὁ Εὐριπίδης δὲν παρεδέχετο τὸ καταπληκτικὸν μυστήριον, τὸ ἀποτελοῦν τὴν θεολογίαν ἅπασαν τοῦ ἀρχαίου δράματος, τὴν ὄντοτητα δηλαδὴ προσώπων ὁσίως παρουργούκτων, οἷος ὁ Ὀρέστης ἢ ἡ Ἀντιγόνη, καὶ προσκτωμένων τὸν τραγικὸν αὐτῶν χαρακτήρα δι' αὐτῆς ταύτης τῆς συνενώσεως τοῦ δικαίου μετὰ τοῦ ἀδικήματος, *facto pius et sceleratus eodem*.

Ἐν τοῖς δράμασι τοῦ Εὐριπίδου οἱ θεοὶ δὲν κατεχουσι τὴν πρωτίστην θέσιν, τὸ δ' ὑπὲρ φύσιν ἐξαλείφεται, καὶ ἡ ἀνθρωπότης παρίσταται μετὰ τῶν ἀληθῶν παθημάτων καὶ παθῶν αὐτῆς. Ὁ Ὀρέστης αὐτοῦ εἶναι πταίστης ἐλεεινός, καταβιβρω-

σκόμμενος ὑπὸ τῶν τύψεων τοῦ συνειδότες καὶ καταβεβλημένος ψυχῇ τε καὶ σώματι. Ὅτε ὁ Μενέλκας τὸν ἐρωτᾷ τί πάσχει, τίς ἡ νόσος του, ἀποκρίνεται :

Ἡ σύνεσις, ὅτι σύννοια δεῖν' εἰργασμένος.

Πιεζόμενος ὑπὸ τῆς ιδέας, ὑφ' ἧς καὶ μόνῃς κατέχεται, περιπίπτει εἰς μνηϊὰν ἀληθῆ. Ἡ λέξις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὸ ἱερόν θαμβος τοῦ Ὀρίστου ἐν τῇ τραγωδίᾳ τοῦ Αἰσχύλου. ἀλλ' ὁ τοῦ Εὐριπίδου Ὀρέστης ἔχει καθ' ἑαυτὸ φρενολήπτου ὄπτασις.

Ἡ Ἡλέκτρα καθήται παρὰ τὴν κοίτην τοῦ ἀσθενοῦς αὐτῆς ἀδελφοῦ :

Οἴμοι, κασίγνητ', ὄμμα σὸν ταρασσεται,
ταχὺ δὲ μετέβου λίσσαν, ἄρτι σωφρονῶν.

Ὅρ. Ὡ μῆτερ, ἱκετεύω σε, μὴ 'πίσειέ μοι
τὰς αἱματωποὺς καὶ δρακοντώδεις κόρας·
αὐταὶ γὰρ αὐταὶ πλησίον ἠρώσκουσί μου.

Ἡλ. Μέν', ὦ ταλκίπωρ', ἀτρέμα σοῖς ἐν δαμνίοις
ὄρῃς γὰρ οὐδὲν ὧν δοκεῖς σάφ' εἰδέναι.

Ὅρ. Ὡ Φοῖβ', ἀποκτενοῦσί μ' αἱ κυνώπιδες
γοργῶπιες ἐνέρων ἱεραὶ, δεῖναι θεαί.

Ἡλ. Οὔτοι μεθήσω, χεῖρα δ' ἐμπλέξασ' ἐμὴν
σχῆσω σε πηδᾶν δυστυχῆ πηδῆματα.

Ὅρ. Μέθεο· μί' οὔσα τῶν ἐμῶν Ἐρινύων,
μέσον μ' ὀχμάζεις, ὡς βάλῃς εἰς Τάρταρον.

Ἡλ. Οἶ γὼ τάλαινα, τί'ν' ἐπικουρίαν λάθω. . .
ἐπεὶ τὸ θεῖον δυσμενὲς κεκτῆμεθα ;

Ὅρ. Δὸς τόξα μοι κεραυλικά, δῶρα Λοξίου,
οἷς μ' εἶπ' Ἀπόλλων ἐξαμύνεσθαι θεάς.

εἴ μ' ἐκροθαῖεν μανιάσιν λυσοθήμασιν...

Οὐκ εἰσακούετε' : οὐχ ὁρᾷτ' ἐκχθόλων

τότων πτερωτὰς γλυκεῖδας ἐξορμωμένας ;

ἄ ἄ

Τί ὄητα μέλλετε' ; ἐξακρίζετε' αἰθέρα

πτεροῖς' τὰ Φοῖβου δ' αἰτιᾶσθε θέσφατα

Ἔα

Τί χρῆμ' ἄλυσ', πνεῦμ' ἀνείς ἐκ πνευμένων ;

Ποῦ ποῖ ποῦ' ἠγάμεθα δεμνίων ἄπο ;

Ὁ Ὀρέστης οὗτος τοῦ Εὐριπίδου πάσχει τὰς φρένας, ὁ θεατῆς βλέπει ἐν αὐτῷ μανίαν ἀληθῆ, τὰ δὲ φάσματα, ἅτινα ὁ φιλόσοφος ποιητὴς παρεισάγει ἐν τῷ θεάτρῳ αὐτοῦ, οὐδαμῶς ἀντιβαίνουσιν εἰς τῆς ἐπιστήμης τοὺς ὁρισμούς· εἶναι φάσματα ὑποκειμενικά, πλάσματα νοσοῦσης φαντασίας.

Παρομοίως τὸ ἐν τῇ Ἐκάβῃ προλογίζον εἰδωλον τοῦ Πολυδώρου οὐδεμὴν ἔχει δραματικὴν ἀξίωσιν, ἀλλ' ἀπλῶς μόνον χρησιμεύει εἰς προεισαγωγὴν τῆς τοῦ δράματος ὑποθέσεως.

Ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Σαίξπηρου τὰ φάσματα εἶναι ὅτε μὲν ἀντικειμενικά, ἔχουσι δηλαδὴ ὑπαρξέν πραγματικὴν, ἀνεξαρτήτως τῆς διανοητικῆς καταστάσεως τῶν βλέπόντων αὐτὰ προσώπων τοῦ δράματος, ὅτε δὲ ὑποκειμενικά, ἥτοι κίθητὰ εἰς τὴν ὄρασιν ἑνὸς μόνου προσώπου νοσοῦντος, μολονότι γίνονται καὶ πρὸς τοὺς θεατὰς ὄρατα, ὁπόταν ὁ ποιητὴς θέλη νὰ ὑποκειμενίσῃ τὰς ὀπτασίας.

Παραδεχόμενος τὴν σωματικὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐμφάνισιν ὄντων ὑπερρυσικῶν, ὁ Σαίξπηρος ὑπέεικεν ἐν πρώτοις εἰς τὸ ποιητικόν αὐτοῦ ἔμφυτον. Οἱ ἄνθρωποι, εἴτε φανερῶς εἴτε λάθρα, πιστεύουσιν εἰς τὸ ὑπεράνθρωπον. Οἱ δ' ἔμφρονες δὲν καταδικάζουσι τὰς δεισιδαιμονίας τῶν ἀφρόνων, διότι, εἰάν τῳ ὄντι

ἐμφρονες, εἶναι καὶ μετρίοφρονες, θὰ εἰπῶσι δὲ μετὰ τοῦ Ἀμ-
λέτου:

Ἐς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν γῆν τόσα καὶ τόσα ἔχει,
τοῦ ἢ φιλοσοφία σου δὲν βλέπει ἔς τ' ὄνειρόν της.

Ἴσως μάλιστα εἰπῶσι μετὰ τοῦ γηραιοῦ Lafau, ἐτέρου τοῦ
Σαικσπέιρου προσώπου (All's wel that ends well):

« Λέγουσιν ὅτι θαύματα δὲν γίνονται πλέον, καὶ ἔχομεν
αὐτοὺς φιλοσόφους νὰ μᾶς καμνοῦν ἀπλὰ καὶ συνειθισμένα
πραγματα, τὰ ὑπερφυσικά καὶ τὰ ἀνεξήγητα. Διὰ τοῦτο
καίζομεν μὲ τὴν φρίκην καὶ προσποιούμεθα τοὺς γνωστικούς,
ἀντὶ νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς τὸν φόβον τοῦ ἀγνωστού ».

Δὲν ἔχουσι δεισιδαιμονίας οἱ ποιηταὶ μόνοι, οἱ κατεχόμενοι
ὑπὸ τῆς φαντασίας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἄνδρες ψυχροὶ καὶ θετι-
κοί, ἀμα ἐπὶ ὀλίγον παύσωσιν ἐπιβλέποντες ἑαυτοὺς. Ὁ μέγας
Ἄγγλος ὑλιστῆς Hobbes εἰδειλία νὰ μείνη μόνος τὰς νύκτας,
φοβούμενος τὰς ὕπτασις. Ὁ Mallherbe, ἐν ἐπιστολῇ τοῦ τιμῆ,
περιγράφει ἀφελῶς ὑπερφυσικὸν φαινόμενον, ἐπισυμβάν κατὰ
τὸν φόνον Ἑρρίκου τοῦ Δ^{ου}, ἀλλαγῆ δ' ἀφηγεῖται σπουδαίως
τὴν ἐμφάνισιν τῆς σκιᾶς νεκροῦ τινος. Ὁ Γκαίτης καὶ ὁ Me-
rimée εἶχον ἐπίσης στιγμὰς δεισιδαιμονίας, ὁ δὲ Σωκράτης ὁ
σοφώτατος τῶν ἀνδρῶν ἦτο καὶ ὁ δεισιδαιμονέστατος φρονῶ
λοιπὸν ὅτι ὁ Σαικσπέιρος παρειαίγων τὸ ὑπὲρ φύσιν ἐν τῇ θεά-
τρῳ αὐτοῦ, ἐξεμεταλλεύετο ἐν πρώτοις μετὰ μεγίστης παιητι-
κῆς τέχνης τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐνυπαρχούσαν πρὸς τοῦτο τάσιν.

Ἄλλ' εἰς τοῦτο μεγάλως ὠθεῖτο καὶ ὑπὸ τῶν ἐπικρατουσῶν
κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ προλήψεων. Ἔχομεν ὡς πρὸς τοῦτο
ἱστορικὰς μαρτυρίας περὶ πλείστων ἐξόχων ἀνδρῶν τῆς 16^{της}
ἐκατονταετηρίδος, οἵτινες ἦσαν προληπτικοὶ καὶ δεισιδαίμονες.

Ἦν δὲ ἀπὸ τῶν ἑκκρίτων κατέλθωμεν εἰς τὸ πλῆθος, ἀνευρίσκομεν ἀπειρίαν τοιούτων συγχρόνων μαρτυριῶν. Ἰδίως ὡς πρὸς τὴν πίστιν εἰς τὴν μαγείαν καὶ τὰς μαγίσσας. Ὁ Reginald Scott ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ, ἡ *Μαγεία ἀποκαλυπτομένη*, περιγράφει λεπτομερῶς τὰς μαγίσσας, ἡ δὲ περιγραφή αὐτοῦ συμφωνεῖ πληρέστατα πρὸς τὰ ἐν τῷ Σαικσπέιρῳ.

Αἱ ἐν τῷ Μακβεθ μάγισσαι καὶ αἱ ἀλλόκοτοι συνδιαλέξεις περὶ τῶν κατορθωμάτων αὐτῶν, — ἐν οἷς διακρίπεται ἡ σφραγὴ χοίρων καὶ οἱ λήθητες ἐντὸς τῶν ὁποίων μαγειρεύουσι τὰ ποιήματα καὶ ἐκλεκτὰ αὐτῶν κρυβεύμενα, — δὲν εἶναι βαρβαρικῆς φαντασίας γεννήματα, ἀλλ' ἔχουσι ἱστορικὴν, οὕτως εἰπεῖν, καὶ πραγματικὴν ὑπόστασιν. Πάν ὅ,τι λέγουσιν ἢ πράττουσιν, εὐρίσκεται ἐν τῇ *Δαιμονολογίᾳ* τοῦ βασιλέως Ἰακώβου τοῦ Α' ἢ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν τότε δικαστηρίων, καὶ δύναται νὰ ἐξηγηθῇ καὶ σχολιασθῇ διὰ μόνης τῆς ἐρεύνης τῶν συγχρόνων μνημείων.

Ἦν δὲ αἰσθητικὴν δ' ἐποψίαν, ὁ Σαικσπέιρος οὐδαμῶς ἔσφαλε διατηρήσας τὴν κατὰ παράδοσιν ἀπεχθῆ μορφήν τῶν τερατωδῶν τούτων ὄντων. Δὲν ἀρμύζει τὸ κάλλος εἰς τοῦ Ἄδου τὰ ὄργανα. Τοιούται ἦσαν καὶ αἱ ἀποτρόπαιοι Εὐμεινίδες τοῦ Δισχόλου, αἱ ἀκατάπτυστοι κόραϊ, ὡς τὰς ἀποκαλεῖ ὁ Ἀπόλλων αἰεὶ οὐ μίγνυται θεῶν τις, αὐδ' ἄνθρωποι, οὐδὲ θῆρ ποτε». — Ὅτε, λέγει ὁ Πολυδεύκης, ἐνεφανίσθησαν ἐπὶ τῆς σκηνῆς, γυναῖκες ἐλιποθύμησαν καὶ παιδία ἀπεβίωσαν ἐκ τοῦ τρόμου...

Ἄλλὰ δὲν περιωρίσθη ὁ Σαικσπέιρος εἰς μόνην τὴν ἐγχώριον καὶ δημώδη τῆς πατρίδος αὐτοῦ παράδοσιν. Παρειαίγων τὰς ἀναμνήσεις τῆς ἀρχαιότητος, ἀναμιγνύει τὰ κλασικὰ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἑκάτης ὀνόματα μετὰ τῶν χυδαίων ὀνο-

μασιῶν τῶν Μαγισσῶν. Ἡ δὲ βροχὴ καὶ ὁ ἄνεμος καὶ οἱ κεραυνοὶ καὶ ἡ ἔρημος ἐξοχή, ὅπου συνέρχονται τὰ δαιμόνια τοῦ σκοτίου, ἀπαρτίζουσιν ἀτμοσφαιρὰν συναρμοζομένην πρὸς τὰ σατανικὰ ὄντα, τὰ ἅποια ἐντὸς αὐτῆς παρουσιάζονται. Τὸ δρᾶμα τοῦ Μάκβεθ ἀποτελεῖ ἐν συνόλῳ συμφωνίαν φαντασιώδη καὶ πένθιμον, τῆς ἁποίας τὴν διαπασῶν εὐθύς ἀπ' ἀρχῆς δίδει ὁ διάλογος τῶν τριῶν Μαγισσῶν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς περικυκλώσεως αὐτᾶς τρικυμίας.

Αἱ δύο ἢ τρεῖς σιηναί, καθ' ἃς αἱ Μάγισσαι συνέρχονται μόναι, καὶ ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν εἰς τὸν Μάκβεθ καὶ τὸν Βάγκον ταύτοχρόνως, ἐναργῶς ἀποδεικνύουσι ὅτι ὁ ποιητὴς παριστᾷ αὐτὰς ὡς ὄντα ὑπερκατὰ καὶ ἀντικειμενικά. Ἐν τούτοις κριτικοὶ τινες ἀπεπειράθησαν νὰ ἐξώσωσι τὰ ὑπὲρ φύσιν ἐκ τοῦ θεάτρου τοῦ Σαϊκσπέιρου, ἐξηγοῦντες αὐτὰ ὡς ἀπλᾶς δῆθεν φρεναπάτας, ὅπως ἐν τῷ Ὁρέστη τοῦ Εὐριπίδου. . . Θέλουσι, λόγου χάριν, ὅτι ἡ ἐμφάνισις καὶ αἱ προφητεῖαι τῶν Μαγισσῶν ὠδὲν ἄλλο παριστῶσιν, ἢ τὴν συσσωμάτωσιν τῶν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Μάκβεθ κρυπτομένων πόθων, καὶ τὴν προσωποποίησιν τοῦ πειρασμοῦ, ὑπὸ τοῦ ὁποίου ἐνδομύχως αὐτὰς κατέχεται. Τοῦτο ἀποτελεῖ τῷ ὄντι μέρος τοῦ σκοποῦ τοῦ ποιητοῦ, ἀλλὰ μέρος μόνον. Αἱ Μάγισσαι τοῦ ἐκπροσωποῦσι τὴν Εἰμαρμένην. Ἡ τραγωδία τοῦ αὐτοῦ δὲν παριστᾷ ἄνδρα δοξομανῆ ἀδικοῦντα ἐξ ἐλευθέρως αὐτοῦ βουλήσεως μόνον, ἀλλὰ παριστᾷ προσέτι αὐτὸν ὡς θῦμα θεοτήτων κακεντρεχῶν, θῦμα δυστυχῆς καὶ ἄξιον οἴκτου, παλαιὸν κατὰ τῆς τύχης του. Οὕτω δὲ προσλαμβάνει τὸ δρᾶμα τύπον ἀρχαϊκόν· παρὰ τὸν τρόπον ἐνυπάρχει καὶ ἕλεος, ἀμφότερα δ' ἔχουσι θρησκευτικὸν πρὸς χαρακτῆρα. Ἐὰν ὁ Μάκβεθ δὲν συνηντᾶτο μετὰ τῶν Μαγισ-

σῶν, ἡ καρδία του ἤθελεν εἶναι οὐχ ἥττον μεμολυσμένη, ἀλλ' αἱ χεῖρές του ἤθελον ἴσως διαρραῖνει ἀγναί. Τὸ φιλοσοφικὸν ὕφος τῆς ποιητικῆς τοῦ Σαικσπέιρου συλλήψεως εἰς τοῦτο ἰδίως συνίσταται, εἰς τὴν συνάντησιν τῆς διεφθαρμένης τοῦ Μάκβεθ καρδίας μετὰ τοῦ ἐξωθεν πειρασμοῦ.

Δι' τρεῖς Μάγισσαι εἶναι ὄντα ἀναντιρρήτως ἀντικειμενικά. Οἱχ' ἥττον ὅμως αἱ ὑποκειμενικαὶ ὀπτασίαι εἶνε συνηθέστεραι ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Σαικσπέιρου, καὶ εἰς ταύτας φαίνεται προφανῶς δίδων τὴν προτίμησιν ὁ μέγας ποιητὴς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἡ ποιητικὴ τε καὶ ἠθικὴ αὐτῶν ἀξία ὑπερτερεῖ τὴν τῶν ἀντικειμενικῶν.

Ὅπως γένη ἐπὶ τοῦ θεάτρου παραδεκτὴ ἡ ὄντοτης πλασματῶν ὑπερφυσικῶν, ἀπαιτεῖται τέχνη Αἰσχύλειος ἢ Σαικσπέιρειος, ἀπαιτεῖται δὲ συγχρόνως καὶ ἡ ἐπὶ τῆς ποιητικῆς ἐμπνεύσει; ἐπίδρασις τῶν συγχρόνων δοξασιῶν. Ἄλλως, ἀντὶ ἔντων προκαλούντων θάμβος καὶ φρίκη, ἤθελον κινεῖσθαι ἐπὶ τῆς σκηνῆς γελοῖαι μηχαναὶ μελοδράματος, διαβολίσκοι ἀντιδαιμόνων, καὶ ἀντὶ φαντασμάτων φαντασμαγορίαι. Δι' ὑποκειμενικὰ ὅμως ὀπτασίαι, τὰ πλάσματα δηλαδὴ τῆς φαντασίας ἐν παθολογικῇ εὐρισκομένης καταστάσει, ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν φυσικῶν φαινομένων, καὶ καθ' ὃ τοιαῦτα ἐφέλικυσαν ἰδίως τὴν περιέργειαν τοῦ Σαικσπέιρου.

Ἡ ἀπλουστερά φάσις ὑποκειμενικῆς ὀπτασίας εἶναι τὸ ἐνύπνιον.

Κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς μάχης τοῦ Bosworth ὁ βασιλεὺς Ρικάρδος ὁ Γ' κοιμᾶται ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ. Ἐνώπιόν του παρίστανται αἶφνης αἱ σκιαὶ τῶν θυμάτων του, καὶ προλέγουσι τὴν ἥτταν καὶ τὸν θάνατόν του. Ἀρυπνίζεται διὰ

μίας ὁ Ρικάρδος καὶ ἀνακράζει: «ὦ δειλὴ συνείδησις, πῶς μὲ βασανίζεις!».

Παρόμοια ἐνύπνια ἐτάρασσαν τὸν ὕπνον ἐτέρου βασιλέως ἀσθενεστέρου τὴν ψυχὴν, Καρόλου τοῦ Θ' τῆς Γαλλίας ἀλλ' αὐτός, ἐκτὸς τῶν ἐνυπνίων, ἦτο ὑποκείμενος καὶ εἰς φρεναπάτας ἤδη. «Ὁ βασιλεὺς Κάρολος ἔκραξε κατ' ἰδίαν τὸν ἰατρόν του «καὶ τῷ εἶπεν: Ἰατρέ, δὲν ἤξεύρω τί ἔπαθον πρὸ δύο ἢ τριῶν «ἡμερῶν· εἶμαι τεταραγμένος τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα· κοι- «μώμενος ἢ ἐξυπνος, ἀνά πᾶσαν στιγμὴν, μοὶ φαίνεται ὅτι «βλέπω ἔμπρὸς μου τὰ πτώματα τῶν φονευθέντων μὲ φρικτὸν «καὶ αἱματόφυρτον τὸ πρόσωπον». Ἐκ τῶν λόγων τοῦ Κι- «ρόλου ἐξάγεται ὅτι αἱ ὀπτασίαι του δὲν ἔχουσιν εἰσέτι τασαύ- «την ζωηρότητα, ὥστε νὰ ἐξαπατῶσιν αὐτὸν ὡς πρὸς τὴν πρα- «γματικότητά των. Τοιαύτη καὶ ἡ φαντασιώδης μάχαιρα, τὴν ὁποίαν ἐνώπιόν του βλέπει ὁ Μάκβεθ, (Πράξις Β', Σκ. Α')

διατηρῶν ὅμως τὴν συναίσθησιν τῆς φρεναπάτης του.

Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ἀνήκει καὶ ἡ ἐμφάνισις τῆς σκιᾶς τοῦ Καίσαρος εἰς τὸν Βρούτον, κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἐν Φιλίπποις μάχης, ἐν τῇ τραγωδίᾳ τοῦ Σκιωσπεύρου *Ἰούλιος Καῖσαρ*.

Ἡ ἐντασις τῆς εὐαισθησίας τοῦ Βρούτου ἔχει αὐτὸν προ- «παρασκευασμένον διὰ τὰς ἐπερχομένας ἐντυπώσεις. Εἶναι νύξ, νύξ ἐπακολουθοῦσα ἡμέραν ζοφεράν, καθ' ἣν ταῦτοχρόνως ἔμαθε καὶ τῆς εὐγενοῦς συζύγου του τὸν θάνατον καὶ τὴν προσέγγι- «σιν τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ. Εἶναι περίλυπος, πρὸς δὲ καὶ δυση- «ρεστημένος καθ' ἑαυτοῦ, διότι ἀδίκως ἤρισε πρὸς τὸν φίλον του Κάσιον. Ἀγρυπνῶν ἐν τῇ σκηνῇ του, ἐν μέσῳ τῆς βαθείας πέριξ νυκτερινῆς σιγῆς, λαμβάνει βιβλίον εἰς χεῖρας, ἀλλὰ μα-

ταίως προσπαθεῖ ν' ἀναγνώσῃ. Ὁ δαυλὸς του, ὁ νεαρὸς Λούκιος, ἀνακρούει κατ' αἰτησὶν του μέλος τι, ἀλλὰ κεκμηκῶς κλείει ἐντὸς ὀλίγου τὰ βλέφαρα καὶ ἀποκοιμάται. Τότε εἰς τὴν τρέμουσαν λάμπην τοῦ σβεννυμένου δαυλοῦ, ἐμφανίζεται τοῦ Καίσαρος ἡ σκιά·

Θαμπὰ τοῦ καίσι· ὁ δαυλὸς . . . Ποιὸς εἶναι τοῦ ἐμβαίνει; . . .
 Εἶναι τὰ 'μάτια μου θαρρῶ τὰ ἀδυνατισμένα
 τοῦ πλάττουσιν τοῦτο τὸ φρικτὸν τὸ φάντασμα ἐμπρὸς μου!
 Κατάντικρύ μου ἔρχεται . . . Ἐσὺ, τί πρᾶγμα εἶσαι;
 Θεὸς μὴν εἶσαι; Ἄγγελος, ἢ Δαίμονας; Μὲ κάμνεις
 κ' αἱ τρίχες μου ὀρθώνονται, τὸ αἷμά μου παγώνει . . .
 Εἰπέ τί εἶσαι;

Η ΣΚΙΑ

Ὁ κακὸς ὁ δαίμων σου, ὦ Βροῦτε.

ΒΡΟΥΤΟΣ

Τί θέλεις κ' ἦλθες;

Η ΣΚΙΑ

Νὰ σοῦ 'πῶ πῶς θά μ' ἰδῆς καὶ πάλιν
 εἰς τοὺς Φιλίππους.

ΒΡΟΥΤΟΣ

Ἄ! καλὰ! Λαιπὸν σὲ ξαναβλέπω;

Η ΣΚΙΑ

Ναί· 'ς τοὺς Φιλίππους . . .

ΒΡΟΥΤΟΣ

Θά σ' ἰδῶ λοιπὸν εἰς τοὺς Φιλίππους . . .

Τώρα τοῦ ἔκαμα καρδιάν, μοῦ χάνεσ' ἀπ' ἐμπρὸς μου!
 Κακὲ μου Δαῖμον, ἤθελα κι' ἄλλα νὰ 'πῶ μαζί σου.—
 Λούκιε! Βάρων! Κλαύδιε! Ἀκούσατε, ἔξυπνησατε!
 Κλαύδιε!

ΛΟΥΚΙΟΣ

Εἶναι ἡ χορδή, αὐθέντα, χαλασμένη.

ΒΡΟΥΤΟΣ

Φριιάζεται πώς τ' ὄργανον παίζει ἀκόμη. — Εὐίνα,
αἰ, Λούκιε!

ΛΟΥΚΙΟΣ

Αὐθέντα μου.

ΒΡΟΥΤΟΣ

Τί εἶδες ἔς τὸ δναίνον μου,
καὶ τὸσον ἐξεπώνησες;

ΛΟΥΚΙΟΣ

Αὐθέντα, δὲν ἤξεύρω
πὼς ἔφωναξα.

ΒΡΟΥΤΟΣ

Ἐφώναξες! Τί ἦτον ὀποῦ εἶδες;

ΛΟΥΚΙΟΣ

Δὲν εἶδ', αὐθέντα, τίποτε.

ΒΡΟΥΤΟΣ

Καλά. Ἐαντακαίμηθου.
Αἰ Κλαύδιε! Σὺ, κύριε! Ἐυκνήσατε!

ΒΑΡΩΝ

Αὐθέντα!

ΚΛΑΥΔΙΟΣ

Αὐθέντα!

ΒΡΟΥΤΟΣ

Τί ἐπάθατε ἔς τὸν ὕπνον σας κ' οἱ δύο,
καὶ τὸσον ἐφώναξατε;

ΚΛΑΥΔΙΟΣ

Ἐφώναξαμεν, αὐθέντα;

ΒΡΟΥΤΟΣ

Ἐφώναξατε! — Τί εἶδατε;

ΒΑΡΩΝ

Τίποτ' ἐγὼ δὲν εἶδα.

ΚΛΑΥΔΙΟΣ

Κ' ἐγὼ δὲν εἶδα τίποτε.

Τὰ ἐρωτήματα τοῦ Βρούτου μαρτυροῦσιν, ὅτι ἀμφιβάλλει περὶ τῆς πραγματικότητος τῆς ὄπτασις του, καὶ ὑποπεύει μὴ εὐρίσκεται ὑπὸ τὸ κράτος φρεναπάτης.

Ὑπάρχουσι διάφοροι βαθμοὶ φρεναπάτης, ὃ δὲ Σαίξπηρος, μετὰ πολλῆς ἐπιστάσις καὶ τέχνης, προσέχει περὶ τὴν διάκρισιν των. Καθὼς ὁ Βρούτος, καὶ ὁ Ἀμλέτος ἐπίσης εἶναι, ὡς ἐκ τῆς φυσιολογικῆς του καταστάσεως, προδιατεθειμένος διὰ τὴν ἐπερχομένην ὄπτασιν. Ἀπ' ἀρχῆς τοῦ δράματος κατέχεται ὑπὸ βαθείας μελαγχολίας. Ἀηδιάσας τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ βίου ἐπιζητεῖ τὴν ἐρημίαν, καὶ βλέπει τὸν νεκρὸν ἤδη πατέρα του

μέ τῆς ψυχῆς τὰ ἄματα.

Ἄλλὰ δὲν τὸν ἐξαπατᾷ εἰσέτι ἡ φαντασία του καὶ γνωρίζει ὅτι τὸ ὄραμα ἐκεῖνο εἶναι τῆς ἐξημμένης κεφαλῆς του πλάσμα. Βαθμηδὸν ὅμως οἱ βηματισμοὶ του μεταβάλλονται εἰς παράνοιαν, ἡ δὲ ὕλησις του εἰς παραφροσύνην, καὶ τότε εἶναι ὄλως ὄρμος διὰ πλήρη φρεναπάτην. Ἐν τῇ σκηνῇ μεταξὺ τοῦ Ἀμλέτου καὶ τῆς μητρὸς του (I' Πράξις) τὸ φάσμα εἶναι μὲν ὄρατὸν πρὸς τοὺς θεατὰς, ἀλλ' ὅμως διακρίνεται ὑποκειμενικόν, διότι ἡ μητηρ του δὲν τὸ βλέπει.

Καὶ ὁ Μάκβεθ ἐπίσης, κατ' ἀρχὰς βλέπων τὴν μάχαιραν, ἐννοεῖ ὅτι εἶναι ἀνύπαρκτος ἡ πλάνη, ἀλλὰ βαθμηδὸν ἐξαπτόμενος προβαίνει μέχρι τελείας φρεναπάτης.

Ὁ Βάγκος δολοφονεῖται κατ' ἐντολήν του, τὸν δὲ φόνον αὐτοῦ πληροφορεῖται ἐν μέσῳ τοῦ συμποσίου, εἰς τὸ ὅποιον ἦτο προσκεκλημένος καὶ ὁ φονεὺς. Ἐνῶ ἐτοιμάζεται νὰ παρακαθῆσιν εἰς τὴν τράπεζαν, ταράσσεται ἡ ὄρασις του, καὶ νομίζει ὅτι οὐδεμίαν θέσιν ὑπάρχει κενή. Εἶναι τοῦτο ἡ ἀρχὴ τοῦ κα-

κοῦ. Βαδίζει πρὸς τὴν ἑδραν του, ἀλλὰ κραυγὴ φρίκης ἐξέρχεται τοῦ στήθους του! Βλέπει ἐπ' αὐτῆς καθήμενον τὸν νεκρὸν Βάγκον! Οἱ συνδαιτυμόνες ἀνεγείρονται ἐντρομοί, ἀλλ' οὐδὲν βλέπουσι, διότι οὐδὲν ὑπάρχει. Ἡ Λαίδη Μάκβεθ προσπαθεῖ μετὰ μεγίστης παρρησίας πνεύματος νὰ καθησυχάσῃ τοὺς παρὰ τὴν τράπεζαν φίλους, ἐξηγεῖσα ὅτι ὁ Μάκβεθ ὑπόκειται εἰς τὸ πάθος τοῦτο ἀπὸ νεαρῆς ἡλικίας, ἀλλ' ὅτι τὸ πᾶγμα δὲν εἶναι σπουδαῖον, — καὶ ἀπειθυνομένη μετὰ ταῦτα κατ' ἰδίαν, πρὸς τὸν σύζυγον προσπαθεῖ νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὰς αἰσθήσεις του.

Τὰ φαινόμενα ταῦτα εἶναι πάντα φυσικὰ καὶ γνωστὰ εἰς τὴν ἐπιστήμην, τὸ δὲ ἀληθὲς αὐτῶν τὰ ἀποκαθιστᾶ ἔτι μάλλον ἐνδιαφέροντα. Βλέποντες τὸ φάντασμα τοῦ Βάγκου ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ συμποσίου, ἐνθυμούμεθα παρόμοια πολλὰ γεγονότα τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ, καὶ ἐν μέσῳ τῆς νοσούσης ἀνθρωπότητας, καθ' ἑκάστην συμβαίνοντα. . .

Εἴτε ἀντικειμενικὰ εἴτε ὑποκειμενικὰ τὰ φάσματα, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ὑπάρχη ἡ ἀπαιτουμένη πρὸς ὅρασιν αὐτῶν ψυχολογικὴ προδιάθεσις ἐκ μέρους τῶν προσώπων τοῦ δράματος. Διὰ τί ἐν τῇ τραγωδίᾳ τοῦ Βολταίρου ἡ *Σεμίραμις*, οὐδεμίαν προξενεῖ ἐντόπωσιν ἢ ἐμφάνισιν τῆς σκιάς τοῦ Νίνου; Οὐχί, ὡς θέλει ὁ Λέσσιγκ, διότι παρουσιάζεται ἀναιδῶς ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ, — ἐνῷ ἡ διακριτικὴ καὶ μυστηριώδης σκιά τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀμλέτου παρουσιάζεται κατὰ τὸ μεσονύκτιον, εἰς ὀλίγων μόνον ἀνδρῶν τοὺς ὀφθαλμούς. Εἰς τὴν λάμπην τῆς ἡμέρας ἐμφανίζεται καὶ τοῦ Δαρείου τὸ εἶδωλον ἐνώπιον τῶν γερόντων Περσῶν, ἀλλ' ἡ νύξ ἐνυπάρχει ἐν τῇ τραγωδίᾳ αὐτῇ τοῦ Αἰσχύλου. Ὅτε ὁ βασιλεὺς τοῦ ἠττηθέντος ἐν Σαλαμῖνι

κράτους ἐξέρχεται τοῦ τάφου του, ἡ ἐμφάνισίς του εἶναι ἤδη προπαρασκευασμένη, περιμένεται, προκλιεῖται, — ὑπάρχει δὲ πλήρης ἀρμονία μεταξύ τῆς ἐκ τοῦ Ἄδου προελεύσεως ταύτης καὶ τῶν πενήθιμων διανοημάτων τῶν τοῦ δράματος προσώπων. Τοῦ Βολταίρου ἀπ' ἐναντίας τὸ φάσμα εἶναι μηχανὴ θεατρική, οὐδὲν ἄλλο σκοποῦσα ἢ κατορθοῦσα, ἢ τὴν ἀνύψωσιν τῆς πομπῆς τοῦ θεάματος. Εἰς μάτην προκηγγέλλεται ἡ ἐλευσίς του διὰ κεραυνῶν καὶ κρότων ἔσωθεν· οὐδὲν κατορθοῖ διὰ τῆς παρουσίας του.

Ἐνταῦθα παρουσιάζεται τὸ ζήτημα, ἐὰν ἐν τῇ δραματικῇ παραστάσει τῶν τοιούτων φαινομένων ἦναι προτιμητέα, ἢ μὴ, ἢ ἐπὶ τῆς σκηνῆς παρουσιάσεις τῶν φασμάτων. Ἐὰν ὄντι, ὑπάρχει τι τὸ ἀντιφατικὸν εἰς τὴν πρὸς τοὺς θεατὰς ἐπίδειξιν ἀντικειμένων, τὰ ὑποῖα βλέπει ὁ νοσῶν μόνος, τὰ δὲ λοιπὰ τοῦ δράματος πρόσωπα δὲν βλέπουσιν. Ἄλλ' ἐν τῷ θεάτρῳ τὰ πλεῖστα γίνονται κατὰ συνθήκην, τῆς δὲ συνθηθείας ἡ ἰσχὺς εἶναι τοσαύτη, ὥστε οἱ θεαταί, εὐκόλως παραδέχονται τὰ μὴ πιθανά. Ὅθεν ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἐναπόκειται κυρίως εἰς τοὺς ἐργογράφους.

Ὅτε ἐδιδάχθη ἡ Ὁρέστεια τοῦ Αἰσχύλου, παρουσιάσθη ἡ ἐξῆς δυσκολία. Κατὰ τὸ τέλος τῆς τραγωδίας τῶν Χοηφόρων, δευτέρου τῆς τριλογίας μέρους, αἱ Εὐμενίδες, τῶν ὑποίων ἐπίκειται ἀκολούθως ἢ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐμφάνισις, ἐγείρονται βραδέως ἀπὸ τοῦ ἔδαφους καὶ τὰς βλέπει μὲν ὁ Ὁρέστης, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὁ Χορός. Ἦτο δ' ἐπαναγκαστὴς νὰ γείνη πρὸς τοὺς θεατὰς ὁρατὴ ἡ παρουσία των, διότι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ φρεναπάτης, ὡς ἐν Εὐριπίδῃ, ἀλλὰ περὶ φρικώδους πραγματικότητος, ὃ δ' Αἰσχύλος ἤθελε τὴν τοιαύτην ἐμφάνισιν των ὡς

σύνδεσμον μεγαλοπρεπή μεταξύ τοῦ δευτέρου καὶ τοῦ τρίτου μέρους τῆς τριλογίας αὐτοῦ. Ἡ διάταξις τοῦ ἐν Ἀθήναις θεάτρου ἐπέτρεψε τὴν ἀνύψωσιν τῶν Εὐμενίδων ἀπὸ τῆς ὀρχήστρας, ἐνθεν αἱ δρακοντόμαλλοι κεφαλαί των, προβαλλουσαι βαθμηδόν, ἦσαν ὁραταὶ εἰς μόνους τοὺς θεατὰς καὶ τὸν Ὀρέστην, οὐχὶ δὲ εἰς τὸν χορόν.

Ἐὰν, ὁμοίαι γυναῖκες, αἶδε Ἰοργόνων δίκην
φαιοχίτωνες καὶ πεπλεκτανημένοι
πυκνοὶ, δράκουσιν! οὐκ ἔτ' ἂν μείναιμ' ἐγώ.
— Τίνες σὲ δόξαι, φίλτατ' ἀνθρώπων πατρί,
στροβοῦσιν; . . .

— Οὐκ εἰσὶ δόξαι τῶνδε πημάτων ἐμοί·
σαφῶς γὰρ αἶδε μητρός ἔγκοται κύνες . . .

*Ἄναξ *Ἀπολλον, αἶθε πληθύουσι δῆ,
καὶ ὀμμάτων στάζουσιν αἶμα δυσφιλῆς . . .
ὑμεῖς μὲν οὐχ ὄρατε τὰς δ', ἐγὼ δ' ὄρω.
ἐλαύνομαι δέ, καὶ οὐκ ἔτ' ἂν μείναιμ' ἐγώ

Νομίζω μοναδικὴν ἐν τῷ θεάτρῳ τὴν ἀντικειμενικὴν ταύτην παράστασιν ὄντων μὴ ὁρατῶν εἰς ἅπαντα τὰ ἄδρῶντα πρόσωπα. Ἄλλ' ὅτε πρόκειται περὶ ὑποκειμενικῶν ὀπτασιῶν, αὐταὶ δύνανται κατ' ἀρέσκειαν νὰ γίνωσιν ὁραταί, ἢ μὴ, πρὸς τοὺς θεατὰς. Ἐὰν τὰ μηχανήματα δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἐντελεσετέρων, ὁ δὲ ἠθοποιὸς ἀπ' ἐναντίας ἔχη τὴν ἀπαιτουμένην ἱκανότητα, προτιμητέα ἢ ἀποφυγὴ μηχανῶν, αἵτινες ἀντὶ τρόμου ἐνδέχεται νὰ προξενήσωσι γέλωτα.

Ἐσπέραν τινὰ ὁ περιώνυμος Γάλλος ἠθοποιὸς Γάλμας, συνδειπνῶν μετὰ φίλων, παρεκλήθη ν' ἀπαγγεῖλῃ τὴν γνωστὴν σκηνὴν τῆς γ' πράξεως τοῦ Ἀμλέτου. Μόναι σκηνικαὶ προπαρασκευαί ἦσαν ἐξ ἀνάγκης τὰ ἐπιπλα τοῦ ἐστιατορίου, ὁ δὲ

Τάλμας ἀπήγγειλε τοὺς γαλλικοὺς στίχους τῆς ψυχρᾶς τοῦ Ducis παραφράσεως. Ἐν τούτοις αἱ ἀκραταὶ κατελήφθησαν ὑπὸ φρίκης. Δὲν εἶχε χρεῖαν φάσματος ἀντικρῦ του. Οἱ ἰδόντες αὐτὸν ἔλεγον ὅτι ἐβλεπον τὸ φάσμα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἠθοποιοῦ.

Β'. Ὁ Μάκβεθ.

Χαῖρε, ὦ Μάκβεθ! Βασιλεὺς μετέπειτα θά γείνης.

Αἱ Δυνάμεις τοῦ Ἄδου ἐν τῇ τραγωδίᾳ τοῦ Σαικσπίρου ἐνεργοῦσιν ἀντιστρόφως ἢ ἐν τῇ τριλογία τοῦ Λίσχύλου. Παρουσιάζονται ἐπὶ τῆς σκηνῆς οὐχὶ μετὰ τὸ ἐγκλήμα, ἀλλὰ πρὸ αὐτοῦ, οὐχὶ πρὸς τιμωρίαν, ἀλλὰ πρὸς πειρασμόν.

Ἀπεδώκαμεν εἰς τὰς Μαγίσσας ὑπερβῆν πραγματικὴν, ἀντικειμενικὴν, παραβαλλόντες δὲ τὸν Μάκβεθ πρὸς τὰς ἀρχαίας τραγωδίας ὑπεδείξαμεν, ὅτι ἡ μεταξὺ αὐτῶν ὁμοιότης πρέβχεται πρὸ πάντων ἐκ τῆς ἐνυπαρχούσης εἰς τὸ δῶμα τοῦτο ἐπιδράσεως Δυνάμεων ὑπερφυσικῶν, αἰωρουμένων ὑπ' ἄνω τῶν ἐπὶ τῆς σκηνῆς προσώπων.

Ἄλλὰ, λέγοντες καὶ παραδεχόμενοι ταῦτα, οὔτε ἀποδίδομεν μεγαλειτέραν τοῦ δέοντος ἀξίαν εἰς τὴν ἐνταῦθα ἐπιπράττησιν τῆς Βίμαρμένης, οὔτε παραβλέπομεν τὴν μεγίστην ἄλλως διαφορὰν μεταξὺ τοῦ νεωτέρου τούτου ἀριστουργήματος καὶ τῆς ἀρχαίας ἐν γένει τραγωδίας. Διότι, ἐπὶ τέλους, καὶ μεθ' ὅλα τὰ ἤδη λεχθέντα, τὸ ἐξέχον ἐν τῷ Μάκβεθ εἶναι ἡ ἠθικὴ ἐλευθερία, ἐλευθερία σχετικὴ βεβαίως καὶ περιορισμένη, καθὼ ἀνθρωπίνη, ἀλλ' ὅπως δὴποτε περιέχουσα τὴν ἐλαστικό-

τητα, τὴν ὁποῖαν ἡ λέξις ἐμφαίνει, ὅποτε ἐφαρμόζεται εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Ἡ Εἰμαρμένη, εἰς τὴν ὁποῖαν ὁ Μάχθει ὑπέκει, εἶναι ἀπλῶς καὶ μόνον ὁ φυσικὸς νόμος. καθ' ὃν τὸ ἐγκλημα γεννᾷ τὸ ἐγκλημα, ἡ δὲ ἀνομία διαδέχεται τὴν ἀνομίαν. Ὁ ἀπαξ τολμήσας νὰ θέσῃ τὸν πόδα ἐπὶ τῆς ὀλισθηρᾶς κατωφερείας, κυλιεται μέχρι βαθους τοῦ βαραθρου, ἀλλ' ὅμως δὲν ἀπαλλάσσεται τῆς εὐθύνης τοῦ πρώτου τοῦλάχιστον βήματος· ἡδύνατο δὲ καὶ πίπτων εἶτι νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ νὰ εὕρῃ χεῖρα πρόθυμον βοήθειας. Τὰ Δαιμόνια ἐν τῷ Σαικσπειρίῳ δράματι ἐκπροσωποῦσι τὸν πειρασμόν, εἰς τὸν ὅποιον καὶ μὲν ὑποκύπτει ὁ ἀφρόνως προσηλῶν ἐπ' αὐτοῦ τὸν ὀφθαλμόν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὁ ἔχων τὴν γνῶσιν ν' ἀποστρέψῃ τὸ πρόσωπον. Αἱ Μάγισσαι, διὰ τῆς ἐμφανίσεως καὶ τῶν προφητειῶν αὐτῶν, δὲν ἐξασχοῦσιν ἐπὶ τῆς θελήσεως τοῦ Μάχθει πίεσιν ἀναπόδραστον, οὐδ' ἀναγκάζουσιν αὐτὸν διὰ τῆς βίας, τρόπον τινά, νὰ πράξῃ τὸ κακόν. Μένει οὗτος μέχρι τέλους οἷος ὁ ἄνθρωπος παρίσταται εἰς ἅπαντα τοῦ Σαικσπειρίου τὰ ἔργα, καὶ ὅποιος εἶναι πράγματι ἐν τῷ βίῳ, ὁ κύριος δηλαδὴ τῆς τύχης του ἐργάτης. Ἐὰν δὲν ἡδυνάμεθα νὰ ἐρωτήσωμεν τὸν Μάχθει αὐτόν, τί περὶ τούτου φρονεῖ, ἤθελεν ὑπερηφανῶς ἀρνηθῆ νὰ ἐπιρρίψῃ τὴν εὐθύνην τῶν πράξεων του εἰς οἰονδήποτε ἄλλον, ἔστω καὶ εἰς τὸν Σατανάν. Οὐδένα ποτὲ μέμφεται, οὐδὲ τὴν σύζυγόν του, οὐδέ τὰς Μοίρας, οὐδ' ἀνακραζει οὗτος ὡς ὁ Ὁρέστης τοῦ Εὐριπίδου, ὅτι ὁ Ἀπόλλων πταίει:

Τούτῳ πιθόμενος τὴν τεκοῦσαν ἔκτανον.

Ἐκεῖνον ἡγεῖσθ' ἀνόσιον καὶ κτείνετε·

ἐκεῖνος ἤμαρ', οὐκ ἐγώ.

Ὅθεν, ἐάν σφάλλωσιν ὅσοι τῶν κριτικῶν θέλουσι νὰ σμικρύνωσι τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πειρασμοῦ ἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦ Μάκβεθ, σφάλλουσιν ὅμως ἐτι μαλλον οἱ παραγνωρίζοντες τὴν ἐλευθερίαν τῆς βουλήσεώς του.

Ὁ Ἄγγλος χρονογράφος Holinshed, ἐξ οὗ ἠρύσθη τὴν ὑπόθεσιν τοῦ δράματος ὁ Σαϊκσπεῖρος, λέγει, ὅτι « ἡμέραν τιναί « καθ' ἣν ὁ Μάκβεθ καὶ ὁ Βάγκος μετέβαινον εἰς Φόρες, ὅπου « ὁ βασιλεὺς κατ' ἐκείνου τοῦ χρόνου διέμενον, ἐνῶ μόναι οἱ δύο « διέτρεχον πρὸς διασκέδασιν δάση καὶ ἀγρούς, συνήντησαν « αἴφνης τρεῖς γυναῖκας ἀλλοκότως ἐνδεδυμένας, καὶ ὁμοιαζούσας πρὸς ἄλλης ἐποχῆς ὄντα. »

Ὁ ποιητὴς ἐτροποποίησεν οὐσιωδῶς τοῦ χρονογράφου τὴν περιγραφὴν. Ἐν τῇ τραγωδίᾳ δὲν συναντᾷ τυχαίως τὰς Μαγίσσας ὁ Μάκβεθ διατρέχων μετὰ τοῦ Βάγκου δάση καὶ ἀγρούς, ἀλλ' ἐπιστρέφων ἐκ τῆς μάχης φόνου καὶ δόξης μετῴς. Ἡ ἀνδρεία του ἔσωσε τὸν βασιλέα, τὸν χρηστὸν καὶ εἰρηνικὸν Δῶγκαν, οὕτινες τὸν θρόνον ἐκλόνιζε φοβερὰ ἀποστασίᾳ. Ἄνευ τοῦ Μάκβεθ κατεστρέφετο ἡ βασιλεία. Χεῖμαρρος αἰσθημάτων συγκεχυμένων, στοχασμῶν ἐξ ἐκείνων τοὺς ὁποίους ὄνειρεῖται τις ἐξυπνος, πλημμυρεῖ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν του. « Ἄνευ « ἐμοῦ, λέγει καθ' ἑαυτὴν, τί θὰ ἐγίνετο ὁ Δῶγκαν; Εἰς τὸν « βραχίονά μου ὀφείλει καὶ θρόνον καὶ ζωὴν. Ἐάν ἔπρεπε νὰ « βασιλεύῃ ὁ ἰκανώτερος, ἤθελεν εἶναι οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς « Σκωτίας; »

Ἄλλὰ τοιοῦτον μονόλογον ὁ Σαϊκσπεῖρος δὲν θέτει εἰς τὰ χεῖλη τοῦ ἥρωός του, οὐδὲ περιπίπτει εἰς τὸ λαθὸς τοῦ νὰ δώσῃ σῶμα καὶ μορφήν εἰς ὃ, τι ὄφειλε ν' ἀφήσῃ ἀόριστον καὶ ἀσαφές. Ἐξ αὐτῶν ἕμως τῶν πρώτων τοῦ Μάκβεθ λέξεων διαβλέ-

πομεν, ὅτι ὑφίσταται μυστηριώδης τις σύνδεσμος μεταξύ τῶν Δαιμονίων τοῦ σκότους καὶ τῶν μυθίων αὐτοῦ στοχασμῶν. Οἱ τελευταῖοι κατὰ τὴν πρώτην σκηνὴν λόγοι τῶν Μαγισσῶν ἦσαν :

Εἶ, τὰ ὠραία φρίκη, φρίκη τὰ κατὰ.

Ὁ δὲ Μάκβεθ μετ' ὀλίγον, εἰσερχόμενος ἐπὶ τῆς σκηνῆς, λέγει πρὸς τὸν Βάγκον :

Δὲν εἶδα ἡμέραν ἄν αὐτὴν, τόσον φρικτὴν κί' ὠραίαν.

Ὅμιλεῖ περὶ τοῦ καιροῦ; ἢ περὶ τῆς μάχης; Ὑπάρχει ὡς πρὸς τοῦτο ἀμφιβολία τις, ὡς ἐκ τοῦ διαφορουμένου τῶν λέξεων, ἀλλ' ἀδιάφορον τοῦτο. Τὸ πρᾶγμα ἔχει σημασίαν μεγάλην, καθὼς ὑποδεικνύον (ἐν ἑλλείψει μονολόγου) τὴν αἰσθητικὴν οὕτως εἰπεῖν ὑπόστασιν τοῦ Μάκβεθ, βασιζομένην ἐπὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ Ἄδου.

- Τοιαύτη ἡ ἠθικὴ τοῦ ἥρωος κατάστασις, καθ' ἣν στιγμὴν συνκντάται μετὰ τῶν Μαγισσῶν, αἰτινες προσαγορεύουσι τὸν νικητὴν τῆς ἀποστασίας ὡς μέλλοντα τῆς Σκωτίας βασιλέα. Ὁ Μάκβεθ ἔκθαμβος, καταλαμβάνεται ὑπὸ ρίγους, ὁ δὲ χρηστός Βάγκος ἐκπλήττεται :

ὦ φίλε, τί' εἰσπάξῃσαι, ὡσάν νὰ σὲ φοβίζου.
ἀκούσματα εὐχάριστα :

Οὐδ' ἔχει ἄδικον ἐκπλητόμενος ὁ Βάγκος. Ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ βασιλέως τῆς Σκωτίας, διαδέχεται αὐτόν, κατὰ νόμον, ὁ ἐγγύτερος συγγενὴς του. Ἐπειδὴ δὲ τοῦ Δάγκαν οἱ υἱοὶ εἶναι ἀνήλικοι, ἀποθνήσκοντος αὐτοῦ δικαιοῦται νὰ καθέξῃ τὸν θρόνον ὁ νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος ἐξάδελφός του Μάκβεθ. Ἀλλὰ κατελήφθη οὗτος ὑπὸ ρίγους, διότι ἐπεχύθη

αίφνης φῶς ἀπαίσιον ἐντὸς τῆς ἀθύσου τῆς καρδίας του. Οἱ λόγοι τῶν Μαγισσῶν ἔδωκαν διὰ μιᾶς σῶμα εἰς τοὺς συγκεχυμένους στοχασμούς, τοὺς ὁποίους ἤσχυνετο μέχρι τοῦδε ν' ἀποκαλύψῃ εἰς ἑαυτὸν. «Βασιλεὺς τῆς Σκωτίας! . . . Πότε Μετὰ χρόνον πολὺν ἴσως. . . Ἄλλ' ὁ Δῶγειαν δύναται νὰ ζήσῃ ἐπὶ πολὺ ἔτι, οἱ δὲ υἱοὶ του, ν' ἀνδρωθῶσιν ἐν τῷ μεταξύ. . . ὦ! τὸ σκῆπτρον, τὸ σκῆπτρον! Μοὶ προφητεύουσιν ὅτι θὰ μοὶ δοθῇ. . . Διὰ τί νὰ μὴ τὸ ἀρπάσω; . . . Πόθεν ἔρχεται ὁ πειρασμὸς

ποῦ μοῦ ὀρθώνει τὰ μαλλιά μὲ τὴν ἐμφάνισίν του,»

κτλ. (ἐν Σκ. Γ' τῆς Α' Πράξεως).

Ἄλλ' ὁ Μάκβεθ δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀφινόντων εἰς τὴν τύχην τὴν φροντιδα τοῦ νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ ἑαυτῶν, ἡ δὲ τύχη φαίνεται προδιατεθειμένη νὰ ἐξαπατήσῃ τὰς ἐλπίδας του, ἐὰν ἀφεθῇ εἰς αὐτὴν καὶ μόνην.

Ὁ βασιλεὺς ἀνταμείβων μεγαλοπρεπῶς αὐτόν τε καὶ τὸν Βάγκαν καὶ τοὺς λοιποὺς τοῦ θρόνου τοῦ ὑπερμάχους, ἀνυγέλλει τὰς διὰ τὸ μέλλον ἀποφασεῖς του καὶ ἀναγορεύει τὸν υἱὸν του Μαλκολμ ὡς διαδόχον τοῦ θρόνου.

Τότε πρῶτον ὁ Μάκβεθ συλλαμβανεὶ ὀριστικῶς, μετ' ἀποφάσεως σταθερᾶς ἀλλ' οὐχὶ ἄνευ φρίκης, τὸν σκοπὸν τοῦ θρόνου.

Ἐπίκησεν ὁ Ἄδης, διότι ὁ Μάκβεθ ἔχει τὴν καρδίαν διαστραμμένην. Ἐὰν ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία του δὲν ἔρρεπον πρὸς τὸ κακόν, οὐδέποτε ἤθελεν ἰσχυρῆ νὰ τὸν σπρώξῃ μέχρι τῆς διαπραξείας τοῦ ἐγκλήματος ὁ Σατανᾶς, ὑπὸ τὴν μορφήν παρεουσιάζομενος τῶν Μαγισσῶν ἢ τῆς συζύγου του. Ὁ ἀγαθὸς Βάγκος εἶδεν ἐπίσης τὰς Μαγίσσας, ἀλλὰ τὰ πονηρὰ Δαιμόνια δὲν ἀπευθύνουσι πρὸς ἐκείνον τὸν λόγον, διότι γνωρίζουσιν

ὅτι δὲν νικάται ὑπὸ τοῦ πειρασμοῦ. Ὁ Βάγκος κύριος τὰς προσκαλεῖ νὰ τῷ λαλήσωσι. Αἱ Μάγισσαι προλέγουσι τότε εἰς τὸν Βάγκον, ὅτι τὰ τέκνα του θὰ καθέξωσι τὸν θρόνον, ἡ δὲ προφητεία τὸν ταράσσει· συναισθάνεται ὅτι προέρχεται ἐκ τοῦ Ἄδου ἢ φωνὴ καὶ προτρέπει τὸν Μάκβεθ νὰ προφυλάττηται ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

Ματκνοεὶ μάλιστα ὁ Βάγκος διὰ τὰς πρὸς τὰ δαιμόνια ἐρωτήσεις του, διότι ναὶ μὲν αἱ προφητεῖαι τῶν οὐδαμῶς ἰσχυροῦσιν ἐπὶ τῆς καρδίας του, ἀλλ' ὅμως ταράττουσι τὸν νοῦν καὶ ἀνησυχοῦσι τὸν ὕπνον του. "Ἐξυπνος δὲν φοβεῖται, ἀλλὰ τὴν νύκτα καμῶμενος δὲν εἶναι τις κύριος ἑαυτοῦ. "Θεὸν προσεύχεται πρὶν ἢ κατακλιθῆ. Καρδία καθαρὰ καὶ προσευχὴ πρὸς τὸν Θεόν, ἰδοὺ τὰ ὄπλα δι' ὧν ὁ Βάγκος παλαίει κατὰ τοῦ Σατανᾶ.

Ἐν τῇ ποιήσει τοῦ Σαικσπείρου ἀλλέως βλέπουσι τὴν φύσιν οἱ χρηστοί, ἀλλέως δ' οἱ κακοί. Ὁ μὲν τεταραγμένος τὴν ψυχὴν Μάκβεθ ἐλκύεται ὑπὸ τοῦ μεγαλείου τῆς τρικυμίας, ἡ ὑπὸ τοῦ γοήτρου τῶν κερκυκῶν καὶ τῆς ἀνεμοζάλης, ἡ δὲ σκληροκαρδίας σύζυγός του προσέχει εἰς μόνον τῶν ὀρνέων τὸν κρωγμὸν· ἐνῶ τὴν ψυχὴν τοῦ Βάγκου εὐφραίνουσιν αἱ χελιδόνες ἀγγέλλουσαι τὸ εἶαρ καὶ ἡ γλυκύτης τοῦ ἀέρος.

Καὶ οὐδ' ἀρκεῖται ἡ ποίησις παριστῶσα τὸν ἄνθρωπον μόνον ἐπιρρεπῆ εἰς τὸ νὰ αἰσθάνηται τὰ τῆς φύσεως, ἀναλόγως τῶν ψυχικῶν αὐτοῦ διαθέσεων. Ἡ φύσις αὐτὴ συνταυτίζεται μετὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν πράξεών του. Καθ' ἣν νύκτα δολοφονεῖται ὁ Δῶγκαν, ἡ γῆ τρέμει, γογγυσμοὶ ἀκούονται εἰς τὸν ἀέρα, τὴν δ' ἐπιοῦσαν οἱ ἵπποι τοῦ βασιλέως

ἀγρίευσαν καὶ ἔσπασαν τοὺς σταύλους των, κ' ἐβγήκαν,
κ' ἐγάθησαν ἀκράτητοι κ' ἐπαναστατημένοι κτλ.

Αἱ τοιαῦται προσωποποιήσεις, τῶν ὁποίων ἀνέκαθεν ἡ ποίησις ποιεῖται χρῆσιν, δὲν εἶναι ἀπλῶς σχήματα ῥητορικά, ἀλλ' ἐκφραζοῦσι τὴν θρησκευτικὴν συναίσθησιν τῆς ἐνότητος ἀπάσης τῆς πλάσεως, καὶ τοῦ ἐνδιαφέροντος, μεθ' οὗ οἱ οὐρανοὶ βλέπουσι τὰ ἐπὶ γῆς.

Ὁ Μάκβεθ δὲν εἶναι φύσει οὔτε τοσοῦτω μικρὸς κακουργός, ὥστε νὰ προκαλέσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ νὰ προλάβῃ τὸν πειρασμὸν, οὔτε ἀγιὸς τις, ὅστις ὑποκύπτει ἄκων εἰς τὴν ἐκ τοῦ Ἄδου πύεσιν. Εἶνε ἄνθρωπος, ὃ ἐστὶ μίγμα ἀγαθοῦ καὶ πονηροῦ, τὸ δὲ πονηρὸν βαθμηδὸν νικᾷ ἐν αὐτῷ καὶ ὑπερέχει. Ἐνθεν μὲν ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ παρίσταται φυσικὸς καὶ πλήρης ἀληθείας, ἡ δ' ἐξιστόρησις τῶν πράξεϊν του ἐνδιαφέρει ἡμᾶς.

Ὅτε, ἀποφασίσας ἤδη τὸν φόνον τοῦ Δῶγκαν, ξενίζει αὐτὸν ὑπὸ τὴν στέγην του καὶ ἔχει πρόχειρον τὸ θυμᾶ, δισταίνει, ἀναγκαιτιζόμενος ὑπὸ τῆς εὐκολίας αὐτῆς τοῦ πράγματος καὶ ὑπὸ τοῦ μὴ ἀποσβεσθέντος εἰσέτι αἰσθήματος τῆς τιμῆς. Ἄλλο ὅμως ἡ τιμὴ καὶ ἄλλο ἡ φιλοτιμία! Τὴν φιλοτιμίαν, οὐχὶ τὴν τιμὴν τοῦ Μάκβεθ ἐξάπτει ἡ σύζυγός του, ὅτε ἐπιπλήττουσα αὐτὸν ὡς ἄνανδρον, καὶ ὡς μὴ τηροῦντα τὸν φρικτὸν ὄρκον του, ὠθεῖ αὐτὸν εἰς τὸ ἐγκλημα. Ὁ δὲ Μάκβεθ, μὴ φέρων τὴν ὕβριν, στερεοῦται εἰς τὴν φοβερὰν ἀπόφασίν του, μετὰ βίας ὅμως περιστέλλων τὰς διαμαρτυρήσεις τῆς συνειδήσεώς του. Ἄλλ' ἡ τιμωρία, ἡ δίκη ἐπέρχεται ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς. Ὁ Μάκβεθ ἐσχότωσε τὸν ὕπνον· ὁ Μάκβεθ δὲν θά κοιμηθῇ εἰς τὸ ἐξῆς! Ἐὰν ὁ ἥρωὸς τῆς τραγωδίας τοῦ Σαικσπίου δὲν ἠσθάνετο τύψιν συνειδήσεως, εἰάν ἀπ' ἀρχῆς ἐφαί-

¹ Ἡ διάκρισις ἐν τῷ γαλλικῷ κειμένῳ γίνεται μεταξὺ τῶν λέξεων *honneur* καὶ *point d' honneur*.

νετο πάντῃ ἀνάλγητος, ἠθέλομεν παρακολουθήσει τὸ θέαμα τῶν κακουργημάτων του πλήρεις μὲν οἴκτου καὶ ἐλέους πρὸς τὰ θύματά του, ἀλλ' ἀδιάφοροι ὄλως ὡς πρὸς ἐκείνον, μόνη δὲ ἡ ἐν τέλει καταστροφή του ἠδύνατο νὰ ικανοποιήσῃ ὑπὸ αἰσθητικὴν τε καὶ ἠθικὴν ἐποψίν, τὴν ψυχὴν ἡμῶν. Ἀλλὰ δὲν ἔχει οὔτως ἡ ὑπόθεσις. Ὁ Μάκβεθ δὲν τιμωρεῖται ὑπὸ τῆς σπάθης μόνης τοῦ Μακδώφ, ἀλλ' ὑπὸ τῆς συνειδήσεώς του αὐτῆς. Ἡ ἐνδόμυχος δίκη του, συνταυτιζομένη μετὰ τοῦ ἐγκλήματος, εἶναι σύγχρονος αὐτοῦ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν προγενεστέρα. Πραγηθεῖσα τῆς πράξεως, ἤρχισεν ἀφ' ὅτου συνελήφθη ἡ σκοπὸς αὐτῆς.

Ἡ ψυχικὴ κατάστασις τοῦ Μάκβεθ ἀποκαθιστᾷ αὐτὸν ἀξίον οἴκτου μᾶλλον ἢ ἀποστροφῆς. Θεωροῦμεν τιμωρίαν ικανὴν τὸν ἐνδόμυχον βρασανισμόν του. Ὅτε δ' ἐπὶ τέλος ἀποθνήσκει ἠρωικῶς, θαυμάζομεν αὐτὸν, καίται ἄκοντες, διότι καὶ μὲν εἶναι κακοῦργος φρικτός, ἀλλ' οὐχὶ καὶ εὐτελής. Ἀλλως τε, ἐν τῷ τραγικῷ ἐν γένει τοῦ Σαίξπηρου θεάτρῳ, οἱ φαῦλοι δὲν ἔχουσιν ἄνανδρον καὶ χαμερπῆ τὴν κακίαν. Ἀληθῶς, ὁ δολοφονήσας τὸν Δῶγκαν, ὅπως τυραννήσῃ ἐπὶ τῆς Σκωτίας, κινεῖται ὑπὸ σκοπῶν ἰδιοτελῶν, κατὰ τοῦτο ἰδίως διαφέρων τῶν ἡρώων τῆς ἀρχαίας τραγωδίας, τῶν ὑποίων αἱ πράξεις ἀνυψοῦνται καὶ ἐξαγνίζονται διὰ τῆς θείας ἐξωθεν ἐπιδράσεως. Ἀλλ' ἡ φιλοδοξία, εἰ καὶ ἰδιοτελής, οὐδὲν ὅμως ἔχει τὸ ταπεινόν, τὸ δ' ἐγκλημα τοῦ Μάκβεθ δὲν ἐξευτελίζεται διὰ τοῦ στίγματος τῆς χαμερπείας. Πλήρης ἀνδρείας, μάχεται ὡς λέων, ὅποτε δέ, ἐκτελουμένης κατὰ γράμμα τῆς προφητείας, ἐκλείπει πᾶσα ἐλπίς, ὅποτε τὸ δάσος τῆς Βερνάκης μετακινούμενον προχωρεῖ κατ' αὐτοῦ, ἀποθνήσκει μαχόμενος καὶ ἀψηφῶν τὴν τύχην.

Οὐδ' ἔχει μόνην τοῦ μαχητοῦ τὴν γενναιότητα. Ἀπὸ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ βήματος ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀνομίας, παλαίει πολμηρῶς κατὰ τῆς Εἰμαρμένης. Αἱ Μοῖραι ὑπεσχέθησαν τὸν θρόνον εἰς τοὺς ἀπογόνους τοῦ Βάγκου· ὅθεν ἀποφασίζει τὸν φόνον τοῦ Βάγκου καὶ τοῦ υἱοῦ του, ἀλλὰ τὴν νέαν ταύτην πάλην ἀναλαμβάνει μόνος, ἡ δὲ σύζυγος, ἥτις τὸν παρέσυρεν εἰς τὸ πρῶτον ἔγκλημα, μένει ἀμέτοχος τοῦ δευτέρου. Θέλει μόνος αὐτὸς νὰ φέρῃ τὴν εὐθύνην τούτου.

Παρεκτός τῆς τοιαύτης γενναιότητος, ὁ Μάκκεθ ἔχει τὴν εὐλικρίνειαν τοῦ νὰ μὴ ἐξαπατᾷ αὐτὸς ἑαυτὸν ὡς πρὸς τὸ μέγεθος τῶν ἀνομημάτων του· συναισθάνεται τὴν κακίαν του καὶ τὴν ἀθωότητα τῶν θυμάτων του. Ὅτε, περὶ τὸ τέλος τοῦ δράματος, μανθάνει τὴν προέγγισιν τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοῦ καὶ τὴν ἐν αὐτῷ παρουσίαν ἑνὸς τῶν υἱῶν τοῦ Δώγκαν, ἐνόησε ὅτι ἐπέρχεται ἡ ὥρα τοῦ ἀπολογισμοῦ:

Ἐπέρσ' ἡ νεότης:

Ἐγύρισε ἔς τὸ μάραγμα ὁ δρόμος τῆς ζωῆς μου κτλ

Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Δώγκαν ὁ Μάκκεθ ἀναγορεύεται βασιλεὺς, ἀλλὰ δὲν θεωρεῖ ἑαυτὸν ἀσφαλῆ, ἐνόσω ὁ Βάγκος ζῇ. Ὁ Βάγκος, κοινωὸς τῶν προφητικῶν ὑποσχέσεων τῶν Μαγισσῶν, ὑποπτεύεται βεβαίως τὸν Μάκκεθ ὡς ἔνοχον τοῦ φόνου· ἐκτός δὲ τούτου, ὁ Βάγκος εἶναι κατὰ τὸν χρησμὸν πατήρ καὶ ρίζα τῶν διαδόχων τοῦ Μάκκεθ.

Ὅθεν ἐκμισθοῖ ὁ Μάκκεθ δύο δολοφόνους, ὅπως φονεύσωσι τὸν Βάγκον καὶ τὸν υἱὸν του.

Ἐν μίσῳ τῆς ἠθικῆς τοῦ Μάκκεθ καταπτώσειος, εὐρισκόμεθα ἐνταῦθα εἰς σημεῖον ἄξιον προσοχῆς, ὡς πρὸς τὴν ψυχολογικὴν

ταῦ ἥρωος μελέτην. Ἄφ' ἧς στιγμῆς ἔδρευε τοὺς καρποὺς τοῦ πρώτου αὐτοῦ ἐγκλήματος, προβαίνει εἰς τὰ ἔμπρὸς μετὰ σατανικῆς ὄντως εὐσταθείας, τὸ δὲ βαρύνον ἐφεξῆς αὐτὸν δὲν εἶναι ἡ συνειδήσις του, — τὴν ὁποίαν ἐφάνευσεν ἐντὸς τῆς καρδίας του, — ἀλλ' ὁ φόβος, ἡ ἀνησυχία μὴ δὲν ἐξησφαλίσθῃ ἀρκούντως τὸ ἐπιχείρημα, μὴ δὲν ἀρκεῖ τὸ μέχρι ταῦδε χυθὲν αἷμα.

Ὁ Βάγκος δολοφονεῖται, ἀλλὰ χάρις εἰς ἓνα τῶν δολοφόνων, σβύσαντα αἰφνης τοὺς δαυλοὺς, διασώζεται ὁ υἱὸς του, τοῦ ὁποίου ἐπέζητεῖ ὁ Μάκβεθ τὸν θάνατον, ὅσον καὶ τὸν τοῦ Βάγκου αὐτοῦ. « Μὰς ἔφυγεν ὁ υἱὸς του! » ἀνακράζει εἰς τῶν φονέων.

Τότ' ἡ μισή μας ἡ δουλειά πηγαίνει 'ς τὰ χαμένα!

Ἐπιστρέφουσιν ὅπως δώσωσι λόγον τῶν πράξεών των, καὶ εἰσδύουσι μέχρι τῆς θύρας τῆς αἰθούσης, ὅπου, ἐν μέσῳ φωτοχυσίας καὶ πομπῆς, οἱ ἄρχοντες συμποσιάζουσι μετὰ τοῦ βασιλέως. Ὁ Μάκβεθ, ἅμα ἰδὼν αὐτούς, ἀπομακρύνεται ἐν βίᾳ τῶν συνδαιτυμόνων του, ὅπως πληροφορηθῇ τὰ γενόμενα.

— Γεμάτον αἷμα εἶναι

τὸ πρόσωπόν σου, ἄνθρωπε! . . .

Οὐχὶ πλέον ἡ φρίκη τοῦ χυθέντος αἵματος, ἀλλ' ὁ φόβος μὴ δὲν ἐχύθη ἰκανὸν βασανίζει τὸν Μάκβεθ καὶ κλονίζει μέχρι φρενοβλαθείας τὸν ἐγκέφαλόν του. Ἀπέχομεν ἤδη πολὺ τῶν πρώτων τῆς ψυχῆς αὐτοῦ σπαραγμῶν. Τότε πύχετο καὶ ἐπεθύμει ν' ἀναστήσῃ τὸν Δάγκαν ὁ κρότος τῆς κρουομένης θύρας. Ἦδη, ὅτε τὸ φάσμα τοῦ Βάγκου ἐμφανίζεται ἐνώπιόν του, τὴν φρεναπάτην προξενουῖσιν οὐχὶ αἱ τύφεις τῆς συνειδήσεως,

αὐτὸν αἰ ἀδημονοῖται τῆς ἐντροῦμου φαντασίας του Ἐν τῇ παραφροσύνῃ του νομίζει ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἀνιστάθη, διότι δὲν ἐφρονέθη ἀρκούντως.

Ἄραυ δὲ παραλλήλου τῆς φρονασίας, ἐπινοοῦμαι πᾶς αἰσθητικῆς, ὅπου αἰ πράται τοῦ Μοκιάθ λέγει;

Αἷμα ζητεῖ! Ἦναι γραπτόν: τὸ αἷμα ἔλα: αἷμα!
 Ἦσαν βασιεὶ ἰς τὰ αἵματα ἐχώθηκα ὡς πᾶρα,
 ὥστε ὄν πᾶσω νὰ βρωῖ, τὸ νὰ γυρίσω ἴσως
 τὸ ἦ ἔπιση, ἀσκόλον, καθὼς νὰ προχωρήσω.

Ὡς παραμύθησι! Σχεδιάζει τὸν πόνον καὶ τοῦ Μοκιάθ. Ἡ Δαϊθὴ Μοκιάθ ἐν ποιῖταις τὸν παραμυθῆ ν' ἀνιστάθη. « Ἀς πλοκαρῶσμενα, ἀποκρίνεται. Ἄλλ' ὄχι! ὁ Μοκιάθ ἐκκόπεται τὸν ὕπνον! Ὁ Μοκιάθ δὲν ἦα κοιμηθῆ εἰς τὸ ἔζηε! Ἡ συνάδθησι ἀνεκρόθη ἐν αὐτῷ, ὄλλ' ἡ φαντασία του ἤρως, ἀγρυπνος οἰκίπεται καὶ ἐντρομας, δίδωκε καὶ ὕπνον καὶ ἠσυχίαν. Παραίεται καὶ πάλιν πρὸς τὰς Μοκιάθας, αἵτινες περισπῶσαν ἐνώπιόν του ὕπνιασαν νῆαν ἄλλ' αὐτῇ αὐτὴν ἄλλο εἶναι, ἢ φαντασμαγωγικῆ παρασπῶσις τὸν σκέψωσιν ὑπ' ὃν πιέζεται ὁ νους του.

Ἡ ἐσχεση ψυχολογικῆ κακίας, εἰς τὴν ἰστίαν ὁ Μοκιάθ περιπέπτει, εἶναι ἡ ἀδυσφορία, ἡ ἀπονοσηρωσις, γενικὴ πᾶς ἀνεκρόθησι, ἔξ ἧς ἔπρῃχεται ὅπως ἀποθάνῃ γενναίως, ἕμιας πρὸς λύχμον, ὅπως πρὶν ἢ ἀποθῆσθῆ ἀναθίδει τελευταίον λαμψῆν. Κραυγαὶ καὶ αἰμαῶγαὶ ἀντηγγράσαν ἐντὸς τοῦ μεγάρου, ἀλλὰ μένει αὐτὸς ἀσπέρως.

Μοκιάθεται ἀνεκρόθησις τῆς σφύρου του τὴν αὐτοκαμίαν, ἡ δὲ μόνη τῆς θλάσεως αὐτοῦ ἐκφρασις εἶναι ὁ ἔζηε ἀπελευθερωτικῆς τοῦ βίου ἡσυχίας:

Δὲν εἶν' ὁ βίος ἄλλο,
παρὰ σκιὰ τοῦ περπατεῖ, παρὰ θεάτρου μῆμος,
ὅπου πηγαίνει κ' ἔρχεται μίαν ὥραν 'ς τὴν σκηνὴν τοῦ,
καὶ πλέον δὲν ἀκούεται. Εἶν' ἓνα παραμῦθι
τοῦ λέγει: ἓνας παλαῖος — βοὴν, θυμοῦς γεμάτον,
ἀλλὰ δὲν ἔχει νόημα!

Αἱ τύψεις τῆς συνειδήσεως, αἱ ἀνησυχίαι τῆς φαντασίας, ἡ
μέχρις ἡλιθιότητος ἀπόγνωσις, ἰδοὺ οἱ τρεῖς κύριοι σταθμοὶ ἐν
τῇ διελιξεί τῆς ἠθικῆς τοῦ Μάκβεθ καταπτώσεως. Δὲν ἐστε-
ρεῖτο μεγαλείου ὁ Μάκβεθ, ἡ εὐγενείας ἐμφύτου, ἡ δύνατο δέ,
καθὼς ὁ Ἰώβ, ν' ἀντιπαλαίση κατὰ τοῦ Διαβόλου καὶ νά νι-
κήσῃ αὐτόν, ἐὰν ἐν ἡμέρᾳ ἀλαζόφρονος μέθης δὲν συνκντάτο
ἡ φιλοδοξία του μετὰ τοῦ ἐξ Ἄδου πειρασμοῦ:

Καὶρε, ὦ Μάκβεθ! Βασιλεὺς μετέπειτα θά γένης!

Γ'. Ἡ Λαίδη Μάκβεθ.

Ὁ χαρακτήρ τοῦ Μάκβεθ ἀποτελεῖ ἀξιόλογον ὑπόδειγμα
τῆς μεθόδου τοῦ Σαίξπηρου περὶ τὴν ἀπεικόνισιν τῶν τραγυ-
κῶν αὐτοῦ προσώπων. Διασαφίζων τὴν πρώτην τοῦ πάθους
ἀφετηρίαν, παρακολουθεῖ τὴν βαθμιαίαν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν μέ-
χρι τῆς καταστροφῆς, εἰς τρόπον ὅστε ὁ θεατὴς ἔχει πρὸ αὐ-
τοῦ, οὐχὶ μίαν κρίσιμον στιγμὴν τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἥρωος, ὡς
ἐν τῷ ἀρχαίῳ θεάτρῳ, ἀλλὰ τὴν ἱστορίαν ὁλόκληρον τῆς ψυ-
χῆς αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Ὁ Μάκβεθ δὲν παρίσταται
ἐν ἀρχῇ τοῦ δράματος ὁποῖος φαίνεται ἐν τῇ δευτέρᾳ πρά-
ξει, οὐδέ ἀποκλύπτεται ὅλος ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ πράξει,
ἀλλ' ἐν τέλει μόνον τῆς τραγωδίας γνωρίζομεν αὐτόν κατὰ

βάθος. Οὕτω καὶ ὁ Ὁθέλλος δὲν παρίσταται εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς
 ζηλότυπος· ἀπ' ἐναντίας, κατ' ἀρχὰς ἔχομεν ἐν αὐτῷ ἄνδρα
 εὐλικεῖν καὶ εὐπιστον, οὐδὲν ἄλλο ποθοῦντα καὶ ἀπολαμβά-
 νοντα ἢ τοῦ ἔρωτος τὴν εὐτυχίαν. Τοιοῦτος καὶ Τίμων ὁ Ἀθη-
 ναῖος, ὅστις, πρὶν ἢ καταλήξῃ εἰς μισανθρωπίαν, σπαταλεῖ εἰς
 τοὺς περὶ αὐτὸν τὴν φιλίαν καὶ τοὺς θησαυροὺς του.

Ἄλλ' ἐν τῷ προσώπῳ τῆς συζύγου τοῦ Μάκβεθ τολμῶ εἶ-
 πειν ὅτι ὁ ποιητὴς παραβαίνει τὴν τοιαύτην ψυχολογικὴν αὐ-
 τοῦ μέθοδον. Ἄνευ οὐδεμιᾶς προπαρασκευῆς φέρει αἴφνης ἐνώ-
 πιον ἡμῶν τέρας κακίας, μὴ προειδσπαιήσας οὐδαμῶς τὸν θεα-
 τὴν πόθεν ἢ ποσαύτη κακία, ἢ τοῦλάχιστον διὰ τί ὑπὸ τὰς
 ὑπαρχούσας ἐν τῷ δράματι περιστάσεις ἀναφαίνεται.

Δυναμέθα νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ἡ κακία τῶν γυναικῶν
 ὑπερβαίνει τὴν τῶν ἀνδρῶν, ὡς καὶ ὁ Εὐριπίδης ὁμολογεῖ ἐν
 Μηδείᾳ :

πεφύκαμεν

γυναῖκες εἰς μὲν ἔσθλ' ἀμχανώταται,
 κακῶν δὲ πάντων τέκτονες σφώταται.

Δυναμέθα δ', ὡς πρὸς τοῦτο, νὰ ἐπιφέρωμεν καὶ ἑτέραν ἱερω-
 τέραν μαρτυρίαν, τὴν τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ, ἐνῶ βλέπομεν
 τὸν Ἰησοῦν καὶ τοὺς Ἀποστόλους ἅπαξ μόνον ἐκβάλλοντας ἐξ
 ἀνδρῶν πνεύματα ἀκάθαρτα πλείονα τοῦ ἐνός, ἐνῶ ἐκ μίας καὶ
 μόνης γυναικὸς ἐπτά ὄλα δαιμόνια ἐξεβλήθησαν. Ταῦτα πάντα
 σημαίνουσιν, ὅτι ὁπότε τὸ φύλον, τὸ παρὰ Θεοῦ πλάσθην ἀσθε-
 νές καὶ εὐαίσθητον, παρεκκλίνει τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἀπολήγει
 εἰς διαφθορὰν ταχυτέραν καὶ πληρεστέραν ἢ τὸ ἀγροικότερον,
 συναμα δὲ καὶ ἰσχυρότερον, ἀνδρικὸν φύλον· ὁ δὲ ποιητὴς δι-
 καιοῦται ὅπωςδήποτε ν' ἀπεικονίσῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἐν

ἀπάση αὐτῆς τῆ μοχθηρίᾳ. Ἄλλᾳ, ὅσω μεγαλειτέρα ἡ παρεκτροπὴ τῆς γυναικείας καρδίας, τοσοῦτω ἀναγκαιοτέρα ἡ ἐπεξήγησις τοῦ πῶς προήχθη καὶ ἀνεπτύχθη ἡ τοιαύτη παρεκτροπή. Ὁ δὲ Σαϊκσπεῖρος παρημέλησε νὰ ικανοποιήσῃ ὡς πρὸς τοῦτο τὴν δικαίαν ἡμῶν περιέργειαν, καθότι ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ πρόοδος τῆς κακίας τῆς Λαίδης Μάκβεθ μένουσι πρὸς ἡμᾶς ἄγνωστοι, τὸ δὲ ὑπὸ δραματικὴν ἔποψιν σπουδαιότερου, οὐδὲ τῶν κινούντων αὐτὴν αἰτίων ἔχομεν σαφῆ γνῶσιν.

Παρίσταται κατὰ πρῶτον ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀναγινώσκουσα ἐπιστολὴν τοῦ συζύγου της.

Ὑπηρέτης εἰσερχόμενος ἀναγγέλλει τὴν προσεχτὴ ἀφίξιν τοῦ Μάκβεθ καὶ τοῦ βασιλέως Δῶγκαν. « Ἐτρελλαθηκες! » ἀνακράζει ἡ Λαίδη Μάκβεθ, μόλις καὶ μετὰ βίας πειθομένη ὅτι ἡ Τύχη μετὰ τασαύτης προθυμίας ὑποβηθεὶ τοὺς φονικούς σκοπούς της.

Ὁ μετὰ τὴν ἀγγελίαν ταύτην μονόλογός της μαρτυρεῖ εἰς ὑπόσπην ἀνεξήγητον ἐξάψιν καὶ ταρχὴν ἔρριψεν αὐτὴν διὰ μιᾶς ἡ ἀνάγνωσις ἐπιστολῆς, εὐάρεστα μόνον ἀγγέλματα περιεχούσης. Ἄλλᾳ διὰ τί τοῦτο; Ὁ Μάκβεθ συνῆλαθε μὲν αἰφνιδίως τὸν σκοπὸν νὰ φονεύσῃ τὸν βασιλέα, ἀλλὰ παρωρμήθη ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ Δῶγκαν, ἀναγορεύσαντος ὡς διάδοχον τοῦ θρόνου τὸν υἱὸν του, καὶ διαψεύσαντος οὕτω τῶν Μαγισσῶν τὰς προφητείας. Ἄλλ' ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ἤδη ἡ Λαίδη Μάκβεθ πληροφορεῖται περὶ τῶν προφητειῶν καὶ μόνων, αὐταὶ δὲ χαρὰν μόνον καὶ ἀγαλλίασιν ἔπρεπε νὰ προξενήσωσιν, ὡς γράφει ἄλλως τε πρὸς αὐτὴν ὁ Μάκβεθ. Διὰ τί ἐπιφέρουσιν ἀντίθετον ὄλως ἀποτέλεσμα; Πρὸς δικαιολόγησιν τῆς τοιαύτης ἐκρήξεως αἰσθημάτων ἀγρίων ἀνάγκη νὰ προϋποθέσωμεν συνα-

μιλίαν προγενεστέραν τῶν δύο συζύγων, καθ' ἣν ἀντηλλάγησαν πόθοι φιλόδοξοι καὶ σκοποὶ ἐγκληματικοί, ἢ προτροπὴν τινα τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν σύζυγον ὅπως καταλάβῃ διὰ τῆς βίας τὸν θρόνον. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη συνδιάλεξις ἐγένετο ἐν ἀγνοίᾳ ἡμῶν εἰς τὰ παρασκήνια, πρὸ τῆς ἀνυψώσεως τῆς αὐλαίας. Ἡδὴ ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν γυναῖκα ἀναγινώσκουσαν ἐν ἐπιστολῇ πράγματα εὐχάριστα, καταλήγουσαν δὲ εἰς συμπεράσματα ἀντιφατικὰ ὅλως πρὸς τὰ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ἀναγνωσθέντα. « Ὅντα ὑπερφυσικὰ προφητεύουσιν εἰς τὸν σύζυγόν μου τιμὰς καὶ μεγαλεῖα, δὲν φαίνονται δὲ ψευδόμενα, ἀφοῦ ἡ προφητεία ἐπληρώθη ἤδη κατὰ τὸ ἡμῖν. Θὰ γείνωσι καὶ τὰ ἐπίλοιπα. Τὸ σκάφος ἡμῶν πλέει πλησίον πρὸς τὸν λιμένα, ὃ δ' ἄνεμος ἐπιπνέει οὔριος. Ἄρα λοιπὸν, ἐκμανῆτε, ὦ θύελλαί, καὶ πληρώσατε τρόμου καὶ φρίκης τὸν αἴθριον οὐρανόν! ». Τοιαύτη ἡ λογικὴ τῆς Λαίδης Μάκβεθ¹. Ἄλλὰ τὸ ἐγκλημα, οἷα δὴ ποτε ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ, εἶναι πράξις φοβερά, συνεπαγομένη τὴν βίαν καὶ τὴν ἀναστάτωσην ὅπως δ' ἐν τῇ γαλήνῃ βίου εὐδαίμονος διαπράξῃ τις αἰφνης κακούργημα, ἀνάγκη νὰ ὑπάρχη, κατὰ τὸ φαινόμενον τοῦλάχιστον, λόγος ἰσχυρὸς πρὸς τοῦτο. Ἐν ἐλλείψει τοιοῦτου τινὸς ἐλαττηρίου ἐν τῇ διαγωγῇ τῆς Λαίδης Μάκβεθ, ἀπορεῖ τις, εἰάν ὁ Σαικσπεῖρος ἠθέλησεν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτῆς νὰ παραστήσῃ γυναῖκα ἀληθῆ, ἢ τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ πονηροῦ, τὸν Διάβολον αὐτόν, ὅμοιον μὲν ἠθικῶς πρὸς τὰς δυσειδεῖς καὶ γενειούχους Μαγίσσας, ἀλλ' ὑπὸ μορφήν εὐειδεστέραν.

Ἄρα ὁ Μάκβεθ, πρὶν ἢ προβῆ εἰς τὸν θόνον τοῦ βασιλέως,

¹ Ὁ μεταφραστὴς ἀρκεῖται νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι δὲν παραδέχεται ἀπάσας ἀνταῦθα τοῦ συγγραφέως τὰς ἐνστάσεις.

τὸν ὁποῖον ξενίζει, καταλαμβάνεται ὑπὸ δισταγμοῦ ἐντίμου καὶ διακηρύττει ὅτι δὲν θέλει νὰ σπρώξῃ μακρύτερον τὸ πρᾶγμα, τότε πάλιν ὁ Σατανᾶς, ὃ ἐστὶν ἡ σύζυγός του, ἐνισχύει τὴν κλονιζομένην ἀπόφασίν του.

Ὅπως δὴποτε, ἡ τραγωδία αὕτη εἶναι ἀναντιρρήτως, ὡς συνθέσις, τὸ ὠραιότερον τῶν ποιητικῶν τοῦ Σαίξπηρου ἔργων· ἐπειδὴ δ' ὁ χαρακτήρ τῆς Λαίδης Μάκβεθ, καίτοι προκαλῶν, τὰς ὑποδειχθείσας ἐνστάσεις, συνέχεται ὁμοῦ ἀδιαρρήκτως μετὰ τῆς ὅλης ἐν τῷ ποιήματι δράσεως (οὐχὶ ὡς τὸ ἔχαρι τοῦ θυρωροῦ ἐπεισόδιον ἐν τῇ γ' σκηνῇ τῆς Β' πράξεως, τὸ ὁποῖον δύναται ν' ἀπαλειφθῇ, θεωρούμενον καὶ ὡς ὑποβολιμαῖον), διὰ τοῦτο οἱ σχολιασταὶ ἀπεπειράθησαν παντοίοις τρόποις ν' ἀνεύρωσι σύνδεσμόν τινα, συνέχοντα τὸ παρά φύσιν πρόσωπον τοῦτο μετὰ τῆς συνήθους καὶ πραγματικῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἐπέτυχον δ' εὐκόλως, καθότι ὡς πρὸς τοῦτο ὁ Σαίξπηρος εἶναι ὅ,τι καὶ αἱ Ἱερὰὶ γραφαί: ὁ ζητῶν εὐρήσει.

Τὰ πρὸς ἀναστήλωσιν τῆς Λαίδης Μάκβεθ γραφέντα σχόλια ἀποτελοῦσι μνημεῖον Σαίξπηρείου ἐρμηνεύσεως, πλήρες ἀφελοῦς σοφιστείας, ἥτις, ἔστιν ὅτε, ἐξελήφθη ἀντὶ ἐμβριθείας. Παρατηρήθη, λόγου χάριν, ὅτι ἡ Λαίδη ἠγάπα τὸν σύζυγόν της. — Ἀληθῶς, αὕτη παρίσταται ἀφωσιωμένη ὅλως εἰς τὸν Μάκβεθ, χάριν ἐκείνου ζητοῦσα τὴν δόξαν καὶ τὰ μεγαλεῖα οὐχὶ δι' ἑαυτήν. — Παρατηρήθη προσέτι ὅτι ὁ Μάκβεθ τὴν ὀνομάζει *πουλάκι μου*, καὶ ἠθέλησαν οἱ τοιοῦτοι σχολιασταὶ διὰ τῆς τρυφερότητος τοῦ θηριώδους ζεύγους τοῦτου νὰ μαλακῶσι τὴν καρδίαν ἡμῶν. Εἰς αὐτῶν δὲν ἔχει λόγους πρὸς ἔκφρασιν τῆς συγκινήσεως, ὑφ' ἧς καταλαμβάνεται, ἀναλογιζόμενος ὅτι μετὰ τὸ συμπόσιον, τοῦ ὁποῖου τὴν εὐθυμίαν κατέ-

στρεφεν ὁ Μάκβεθ διὰ τῆς φρεναπάτης του, ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἀντὶ πάσης ἐπιπλήξεως προτρέπαι αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν κλίνην του! Εἰς τὴν ῥωμαντικὴν ἐν Γερμανίᾳ σχολὴν, προεξάρχοντος τοῦ Tieck, ὀφείλονται αἱ τοιαῦται ἀνακαλύψεις, δι' ὧν ἡ Λαίδη Μάκβεθ περιβάλλεται τὸν διπλοῦν στέφανον τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ μαρτυρίου!

Ταῦτα πάντα ἔχουσι πολὺ τὸ γελοῖον. Οὐδὲν ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Λαίδης Μάκβεθ τὸ ἀποδεικνῦον τὴν ἐν αὐτῷ ὑπαρξίν τοῦ ἠθικοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Μάκβεθ κατέστρεφεν, εἰ καὶ μετὰ κόπου, τὴν συνείδησιν ἐντὸς τῆς καρδίας του, ἀλλὰ συνείδησιν ἡ Λαίδη Μάκβεθ οὐδέποτε φαίνεται ἀποκτήσασα. Καὶ ὅμως ὑπάρχει τι τὸ συνδέον αὐτὴν πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα. Καίτοι ξένη πρὸς ἡμᾶς ὑπὸ ἠθικὴν ἔποψιν, ὡς πλάσμα ὅμως φυσικόν, διὰ τοῦ νευρικοῦ αὐτῆς ὄργανισμοῦ ὑπαγεται εἰς τὸ γυναικεῖον φύλον. Ὁμιλεῖ περὶ τῆς μικρότητος τῶν χειρῶν αὐτῆς, ἐν συνόλῳ δὲ φανταζόμεθα αὐτὴν μικρόσωμον καὶ λεπτοφυῆ, οὐδὲ πρέπει νὰ παριστᾷ τὸ πρόσωπον ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἠθοποιὸς ῥωμαλέα, εὐσαρκος καὶ μεγαλόσωμος. Ἀπ' ἐναντίας, ἀνάγκη νὰ μεταδίδηται εἰς τὸν θεατὴν ἡ ἐντύπσις τῆς ἀντιθέσεως μεταξύ τῆς σωματικῆς ἀσθενείας τῆς ἡρωίδος καὶ τοῦ ἐμφοροῦντος αὐτὴν μένους.

Οὐδὲν, λέγομεν, ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Λαίδης Μάκβεθ τὸ φυσικόν ἢ ἀνεπιτήδευτον. Κατὰ τὴν ὥραν τῆς δολοφονίας πίνει ποτὸν μεθυστικόν ὅπως ἐξαφθῆ, ὅτε δὲ ὁ Μάκβεθ λέγει ὅτι ἐφόνευσε τοὺς δύο παρακοιμωμένους ὑπηρέτας τοῦ βασιλέως Δῶγκαν, λειποθυμεῖ αὐτῆ. Παρ' ὀλίγον ἐφόνευσεν αὐτὴ τὸν Δῶγκαν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησε, λέγει, διότι

μ' ἐφάνη

πῶς βλέπω τὸν πατέρα μου ἐκεῖ ποῦ κοιμᾶτο.

Μετὰ τὴν πρώτην ἔξαψιν καὶ κίνησιν ἐπέρχεται στάσις ἐν-
τελής καὶ ἀδράνεια. Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Δῶγκαν, οὐδεμίαν
εἴτε πρωτοβουλίαν εἴτε μετοχὴν λαμβάνει ἡ Λαίδη Μάκβεθ
εἰς τὰ μετέπειτα κακουργήματα, οὐδὲ παρουσιάζεται σχεδόν,
ἐκτὸς κατὰ τὴν περιβόητον σκηνὴν τῆς ὑπνοβασίας, ὅποτε φαί-
νεται ἡ πλήρης τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῆς κατάπτωσης.

Ὁ φόνος τοῦ Δῶγκαν συνεπήνεγκε τὴν δολοφονίαν τοῦ Βάγκ-
κου, τὴν σφαγὴν τῆς οἰκογενείας τοῦ Μακδώφ, τίς οἶδεν ὅποσα
εἰσέτι ἐγκλήματα, ἀλλ' οὐδὲν τούτων προέβλεπεν ἐκείνη, ὅτε,
μεθ' ὅσης ἐκέκμητο δυνάμεως, εἰργάζετο ὑπὲρ τῆς θανατιώ-
σεως τοῦ γηραιοῦ βασιλέως. Μὴ φέρουσα ἤδη τοιούτου βάρους
τὴν πίεσιν ἀποκάμνει καὶ καταπίπτει. Δὲν μετανοεῖ, οὐδ' ἔκ-
φράζει οὐδαμοῦ τὴν συναίσθησιν τῆς καταπατήσεως ἡθικοῦ
τινος νόμου, ἀλλ' ἡ φρίκη τῶν γενομένων, — εἰ μὴ ὁ φόβος
μελλούσης κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως, — κλονίζει τὰς φρένας
αὐτῆς καὶ προκαλεῖ τὴν γνωστὴν ἐκείνην νόσον, καθ' ἣν ὁ
πάσχων προδίδει ἐνῶ κοιμᾶται διὰ τῶν λόγων ἢ τῶν αὐτο-
ματικῶν πράξεών του τὰ βαρύνοντα τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν
αὐτοῦ.

Ἴδου ὅ,τι ἔχει ἀνθρώπινον ἢ γυνὴ αὕτη· ἀδυναμία σωμα-
τικὴ, διάνοια νοσοῦσα, καὶ ἐπὶ τέλος φρενοβλάβεια, — τοι-
οῦτος ὁ βίος της. Ἐνῶ δ' ὁ σύζυγός της μάχεται καὶ ἀποθνή-
σκει ὡς ἦρας, αὕτη, δαίμων ἀληθῆς ἐξελθὼν τοῦ Ἄδου ὅπως
κολάσῃ τὸν Μάκβεθ, ἐπιστρέφει ἐκουσίως εἰς τὸν Ἄδην, αὐ-
τοχειριζομένη.

Ἡ Λαίδη Μάκβεθ παρεβλήθη συχνάκις πρὸς διαφοροὺς ἐν

τῆ ἀρχαία τραγωδία γυναῖκας, ἰδίως δὲ πρὸς τὴν Κλυταιμνήστραν, ἀλλ' αὕτη ὑπερτερεῖ μεγάλως κατὰ τὴν τραγικότητα, οὐδεμία δ' ἀληθῶς ὑπάρχει μεταξύ τῶν δύο σχέσις. Ἡ κινουσα τὸν Μάκβεθ καὶ τὴν σύζυγόν του φιλοδοξία φαίνεται ὅπως εὐτελής καὶ μηδαμινή, παραβαλλομένη πρὸς τὸ αἶσθημα, ὅπερ ἐξοπλίζει τὴν μητέρα τῆς Ἰφιγενείας κατὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ὑπάρχει, ναὶ μὲν, ἐξωτερικὴ τις ὁμοιότης μεταξύ τῆς ἡρώιδος τοῦ Αἰσχύλου καὶ τῆς τοῦ Σαικσπέιρου, καθ' ὅσον ἀμφότεραι, ὑποκρύπτουσαι ἐπιδειξίως τοὺς σκοποὺς αὐτῶν, δολοφονοῦσιν, ἐξάπτονται δὲ ὡς θηρία αἰμοθόρα ὑπὸ τῆς ὀρέξεως τοῦ φόνου καὶ τοῦ αἵματος. Ἀλλ' ὁ παραλληλισμὸς δὲν προβαίνει περαιτέρω, οἱ δὲ χαρακτῆρες διαφέρουσιν ὅσῳ καὶ τὰ κινουῦντα ἐκάστην αἰτία. Ἡ μὲν Κλυταιμνήστρα, γίγας τὴν τε ψυχὴν καὶ τὸ ἦθος, ὑπερβαίνει κατὰ τὴν δύναμιν ἀπάσας τὰς γυναῖκας τοῦ ἀρχαίου καὶ νεωτέρου θεάτρου. Ἐπειροιδομένη ἐπὶ τῆς ἰσχύος αὐτῆς, μένει ἀτάραχος καὶ κυρία αἰείποτε ἑαυτῆς. Ἡ δὲ Λαίδη Μάκβεθ διὰ τῆς παραφορᾶς αὐτῆς τῶν ἐκφράσεών της μαρτυρεῖ ὅτι συναισθάνεται τὴν ἀδυναμίαν της. Τῆς Ἑλληνίδος οἱ λόγοι συμφωνοῦσι μετὰ τῶν ἔργων, καὶ οἱ στοχασμοὶ μετὰ τῶν λόγων, πᾶσα δ' αὐτῆς λέξις πείθει ἡμᾶς, ὅτι ἡ λέγουσα δύναται καὶ νὰ πράξῃ ὅσα λέγει. Οὐδέποτε ἡ τέχνη παρήγαγεν ἰνδαλμα ἐξισούμενον μετὰ τῆς Κλυταιμνήστρας ταύτης ὡς πρὸς τὴν πλαστικότητα, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ ἰδιάζον χαρακτηριστικὸν καὶ τὸ κάλλος τῶν προσώπων τῆς ἀρχαίας τραγωδίας. Ἡ Κλυταιμνήστρα οὐδὲ λειποθυμεῖ ὡς ἡ Ἀγγλίς, οὐδ' ἐξάπτει ἑαυτὴν διὰ μεθυστικῶν ποτῶν, οὐδ' ὑπὸ ἐφιάλτου ἐνοχλεῖται τὰς νύκτας, οὐδὲ κατέχεται ὑπὸ φόβου, ἢ αἰσχύνης, ἢ τύψεων τῆς συνειδήσεως. Ὁ φόνος

τοῦ Ἀγαμέμνονος δὲν ἐπιφέρει κλονισμόν εἰς τὰ νεῦρα ἢ τὸν ἐγκέφαλόν της, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας εὐφραίνει καὶ ἐνισχύει αὐτήν.

Ἐμοὶ δ' ἀγὼν ὄδ' οὐκ ἀπρόντιστος πάλαι
 νείκης παλαιᾶς ἦλθε, σὺν χρόνῳ γε μὴν.
 Ἔστηκα δ' ἐνθ' ἔπαισ' ἐπ' ἐξεργασμένοις.
 Οὕτω δ' ἔπραξα, καὶ τὰδ' οὐκ ἀρνήσομαι,
 ὡς μήτε φεύγειν μήτ' ἀμύνεσθαι μόρον,
 ἄπειρον ἀμφίβληστρον, ὡς περ ἰχθύων,
 περιστιχίζω, πλοῦτον εἵματος κακόν.
 Παίω δὲ νιν δις· κἄν δυοῖν οἰμώγμασι
 μεθῆκεν αὐτοῦ κῶλα καὶ πεπτακῶτι
 τρίτην ἐπενδίδωμι, τοῦ κατὰ χθονός
 Ἄδου νεκρῶν σωτήρος εὐκταίαν χάριν.
 Οὕτω τὸν αὐτοῦ θυμὸν ὀρμαίνει πεσῶν
 κάκρυσιῶν ὄξειαν αἵματος σφαγὴν
 βάλλει μ' ἐρεμνῇ ψακίδι φοινίας δρόσου.
 χαίρουσαν οὐδὲν ἤσσαν, ἢ διοσδότῳ
 γάνει σπορητὸς κάλυκος ἐν λοχεύμασιν.
 ὡς ὠδ' ἐχόντων, πρέσβος Ἀργείων τόδε,
 χαίροιτ' ἄν, εἰ χαίροιτ', ἐγὼ δ' ἐπεύχομαι...
 Ἐγὼ δ' ἀτρέστῳ καρδίᾳ πρὸς εἰδότας
 λέγω. Σὺ δ' αἰνεῖν εἴτε με ψέγειν θέλεις
 ὅμοιον. Οὗτός ἐστιν Ἀγαμέμνων, ἐμός
 πόσις, νεκρὸς δὲ τῆσδε δεξιᾶς χερὸς,
 ἔργον δικαίας τέκτονος. Τὰδ' ὠδ' ἔχει!

Ἐν τῇ τραγωδίᾳ τοῦ Σοφοκλέους ἡ Κλυταιμνήστρα ἀποβάλλει τὸ μεγαλοπρεπὲς τοῦτο ἦθος ἀγάλματος ὡσεὶ μαρμαρίνου, μεταβάλλεται δ' εἰς γυναικίαια ἠπιωτέραν καὶ χρηστοτέραν. Ἡ θυγάτηρ αὐτῆς, ἡ Ἡλέκτρα, ἀνακαλεῖ πῶς τὴν Λαίδην Μάκθεθ.

Κατὰ τὸν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις θεῖον θεσμόν τῆς δίκης, ἡ Κλυταιμνήστρα λαμβάνει τὰ ἀντίποινα τοῦ φόνου τοῦ Ἀγαμέ-

μονος διά χειρὸς τῶν τέκνων ἐκείνου, τοῦ Ὀρέστου καὶ τῆς Ἡλέκτρας. Κατὰ τὴν διάπραξιν τοῦ φόνου ἡ Ἡλέκτρα παροτρύνει τὸν Ὀρέστην καὶ κείφαπτεται τοῦ ξίφους του». Σκληρὸν τοῦτο ὡς καὶ ἅπαντα ὅσα πρὸς τὴν μητέρα λέγει καὶ πράττει ἡ Ἡλέκτρα. Ἐν συνόλῳ δὲ αὕτη ἔχει τι τὸ καθ' ὑπερβολὴν ὠμὸν ὡς πρὸς ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους, ἐνῶ, ὡς πρὸς τοὺς ἀρχαίους, τῆς μητρὸς αὐτῆς ὁ χαρακτήρ φαίνεται ἠπιώτερος τοῦ δέοντος. Ἄλλ' ὁ Σοφοκλῆς ἐκπροσωπεῖ περίοδον μεταβάσεως μεταξὺ τοῦ ὕψους τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ πάθους τοῦ Εὐριπίδου.

Ἐν Εὐριπίδῃ ἡ τραχύτης τῶν ἀρχαίων ἠθῶν ἐξημεροῦται, οἱ δὲ χαρακτῆρες ἐν τῷ θεάτρῳ αὐτοῦ προσλαμβάνουσι τύπον ἀνθρώπινον ὅλως. Ἀληθῶς ἡ Ἡλέκτρα του παρίσταται κατ' ἀρχὰς ἄκαμπτος καὶ ἀνάλγητος, ἐξαπατᾷ δ' ἡμᾶς ὡς πρὸς τῆς ψυχῆς αὐτῆς τὴν φύσιν, ὅτε βλέπουσα τὸν Ὀρέστην διαστάζοντα, ὡς ὁ Μάκβεθ, πρὸ τοῦ φόνου λέγει :

Μῶν σ' οἶκτος εἶλε, μητρὸς ὡς εἶδες θέμας ;

Ὀρ. Φεῦ !

Πῶς γὰρ κτάνω νιν, ἢ μ' ἔθρεψε κάτεκεν ;

Ἡλ. Ὡσπερ πατέρα σὸν ἦδε κάμὸν ὄλεσεν.

Ἄλλὰ μετὰ τὸ ἐγκλημα, ἡ καρδία της διαρρήγνυται ἐν σκηνῇ θαυμασίᾳ, τῆς ὁποίας παθητικωτέρα δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ θεάτρῳ.

Ἡλ. Δακρύτ' ἄγαν, ὦ σύγγον', αἰτία δ' ἐγώ·
διὰ πυρὸς ἔμολον ἅ τάλαινα ματρὶ τᾶδ',
ἄ μ' ἔτικτε κούραν . . .

Ὀρ. Ἰώ, Φοῖβ', ἀνύμνησας δίκαν,

ἄφαντα φανερά δ' ἐξέπρα-

ξας ἄγεα φόνια δ' ὠπασας λέχε' ἀπὸ γᾶς Ἑλλανίδος.

Τίνα δ' ἑτέραν μὲν πόλιν ; τίς ξένος,
τίς εὐσεβῆς ἑμὸν κέρα
προσώφεται ματέρα κτανόντος ;

'Ηλ. Ἰώ, ἰώ μοι. Ποῖ δ' ἐγώ, τίς εἰς χορόν,
τίνα γάμον εἶμι ; τίς πόσις με δέχεται
νυμφικὰς ἐς εὐνάς ; . . .

'Ορ. Κατεῖδες, οἷον ἅ τάλαιν' ἐῶν πέπλων
ἐξέβαλ', ἔδειξε μαστὸν ἐν φοναῖσιν,
ἰώ μοι, πρὸς πέδῳ
τιβεῖσα γόνιμα μέλεα ; ταχόμαν δ' ἐγώ . . .
Βοῶν δ' ἔλασσε τάνδε, πρὸς γένυν γ' ἑμᾶν
τιβεῖσα χεῖρα ; Τέκος ἑμὸν, λιταίνω
παρήδων τ' ἐξ ἑμᾶν
ἐκρήμναθ', ὥστε χέρας ἑμὰς λιπεῖν βέλος . . .
'Εγὼ μὲν ἐπιβαλὼν φάρη κόρας ἑμαῖς
φασγάνῳ κατηρέαμαν
ματέρος ἔσω δέρας μεθεῖς.

« Δεινὰ δ' εἰργάσω, φίλα, κασιγνητον οὐ θέλοντα ». Ὁ ἐστὶν ἡ Ἡλέκτρα φέρει εἰς πειρασμὸν τὸν Ὁρέστην, ὡς ἡ Λαίδη Μάκβεθ τὸν σύζυγόν της. Ἐν γένει δέ, καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ ἐν τῷ βίῳ, τὸν πειρασμὸν ἐκπροσωπεῖ, ἀπὸ τῆς Εὐας, ἡ γυνή ἢ σὰρξ ἀσθενής, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα αὐτῆς πρόθυμον. Ἡ πρωτοβουλία ἀνήκει εἰς ταύτην, διότι ἔχει τὴν διάνοιαν ζωηροτέραν, εἰ καὶ ἥττον εὐρεῖαν, τοῦ ἀνδρός. Οὗτος κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐκτελέσεως ἀναχαιτίζεται ὑπὸ σκέψεων παμπληθῶν, τῶν ὁποίων ἡ γυνή, καθ' ὃ εὐπαθεστέρα, μένει ἀπηλλαγμένη. Ἡ διάνοια αὐτῆς, μὴ διασπωμένη ἐνθα κάκειθεν δὲν ἀποπλανᾶται βλέπουσα δ' εὐκρινῶς τὰ ἐνώπιον αὐτῆς κείμενα, δύναται ἐν στιγμῇ κινδύνου ἢ κρίσεως, νὰ ἴδῃ διέξοδον ἢ ἀπαλλαγὴν, ὅπου ὁ νοῦς τοῦ ἰσχυροτέρου φύλου ἐκθαμβοῦται.

Οὕτως ἡ Λαίδη Μάκβεθ, οὐχὶ ὁ σύζυγος αὐτῆς, σχεδιάζει

τὰ τῆς δολοφονίας τοῦ Δῶγκαν, οὗτος δ' ἐξίσταται καὶ θαυμάζει ἀκούων τὸ τέχνασμα, δι' οὗ ἡ Λαίδη προτίθεται νὰ ἐπιρρίψῃ ἐπὶ τῶν κοιμωμένων δούλων τὴν εὐθύνην τοῦ ἐγκλήματος, ἐξασφαλιζουσα τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ. Ὅτε δ' ἐν μέσῳ τοῦ συμποσίου ὁ Μάκβεθ, βλέπων τὸ φῶσμα τοῦ Βάγκου, γίνεται ἄλλος ἐξ ἄλλου, αὕτη ἀναδεικνύει παρρησίαν πνεύματος ἐτι μᾶλλον ἀξιοθαύμαστον, συνάμα δὲ καὶ ἤττον ἀπεχθῆ. Ἐν τῇ σκηνῇ ταύτῃ ἡ Λαίδη Μάκβεθ ἀναφαίνεται ἀνωτέρα ἑαυτῆς.

Παρεβλήθη ἡ Λαίδη Μάκβεθ καὶ πρὸς ἑτέραν τῆς ἀρχαίας τραγωδίας ἠρωίδα, τὴν Μήδειαν τοῦ Εὐριπίδου. Τὴν πρώτην ἀφορμὴν πρὸς τὴν τοιαύτην σύγκρισιν παρέσχεν ἴσως ἡ φρικώδης ἐκείνη τῆς Λαίδης Μάκβεθ ἐκφρασις :

Τὸ γάλα μου τὸ ἔδωκα, καὶ ἔεῦρω
 πῶς ε' ἀγαπᾷ τὸ βρέφος της μιὰ μάνα ποῦ βυζάνει κτλ.

Ἄλλὰ τῆς Λαίδης Μάκβεθ οἱ λόγοι προξενοῦσι φρίκην μεγαλειτέραν ἢ τὰ ἔργα τῆς Μηδείας. Αὕτη φονεῦει τὰ ἴδια τέκνα, τὰ τέκνα τοῦ Ἰάσονος, ὅπως ἐκδικηθῆ κατὰ τοῦ ἀπίστου πατρὸς αὐτῶν. Ἄλλὰ σφαγιάζουσα τὰ ἄθῳα ἐκεῖνα θύματα κατέχεται ὑπὸ τρόμου, ὑπὸ οἴκτου, καὶ ἐλεεινολογεῖ ἑαυτήν :

Φεῦ, φεῦ ! τί προσδέρκεσθέ μ' ὄμμασιν, τέκνα,
 τί προσγελάτε τὸν πανύστατον γέλων ;
 Αἰαῖ ! τί δράσω ; καρδία γὰρ οἴχεται,
 γυναῖκες, ὄμμα φαιδρὸν ὡς εἶδον τέκνων.
 Οὐκ ἂν δυναίμην, χαιρέτω βουλευόμενα
 τὰ πρόσθεν . . .

Δότ', ὦ τέκνα,
 δότ' ἀσπάσασθαί μητρὶ δεξιᾶν χεῖρα.
 Ὡ φιλετάτη χεῖρ, φίλτατον δὲ μοι κἄρα

καὶ σχῆμα καὶ πρόσωπον εὐγενῆς τέκνων
 εὐδαιμονοῖτον, ἀλλ' ἐκεῖ τὰ δ' ἐνθάδε
 πατὴρ ἀφείλετ' ὧ γλυκεῖα προσβολή,
 ὧ μαλθακός χρῶς πνεῦμά θ' ἤδιστον τέκνων.
 Χωρεῖτε χωρεῖτ'· οὐκέτ' εἰμὶ προσβλέπειν
 οἶα τ' ἐς ὑμᾶς, ἀλλὰ νικῶμαι κακοῖς.

Ἐν τῷ νεωτέρῳ θεάτρῳ ἡδύνατό τις μετὰ πλείστων αἰμο-
 βόρων καὶ δοξομανῶν ἡρώιδων νὰ παραλληλίσῃ τὴν Λαίδη
 Μάκβεθ . . . ἀλλ' οἱ τοιοῦτοι παραλληλισμοὶ δὲν ἐνδιαφέρου-
 σιν ἡμᾶς ὅσον οἱ πρὸς τὰς τῆς ἀρχαιότητος.

The first photograph was taken
 in 1826 by Nicéphore Niépce
 and Joseph Nicéphore Niépce
 in France. It was a view
 from the window of the
 Le Gras house in Paris.
 The image was very faint
 and took a long time to
 develop.

The first photograph was taken
 in 1826 by Nicéphore Niépce
 and Joseph Nicéphore Niépce
 in France. It was a view
 from the window of the
 Le Gras house in Paris.
 The image was very faint
 and took a long time to
 develop.

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ

ΕΝ ΤΩΙ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΩΙ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

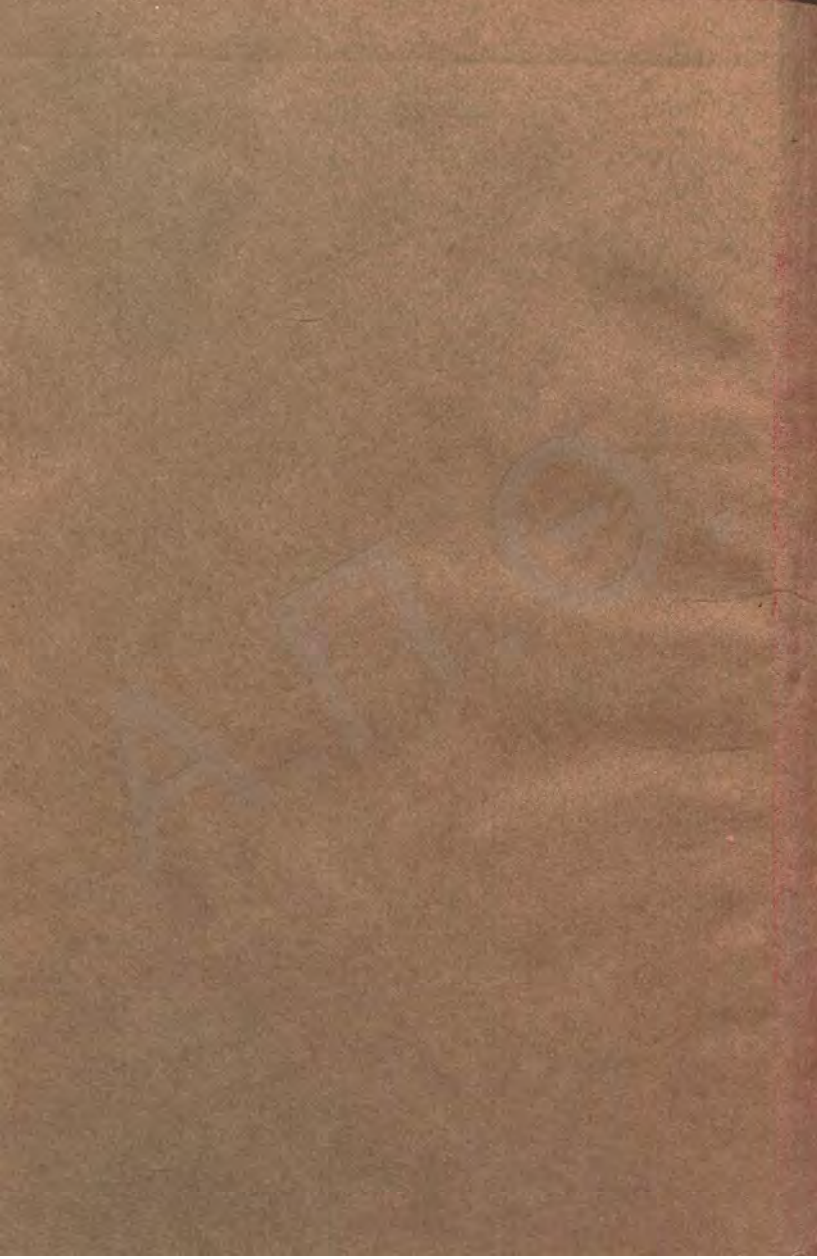
ΕΡΓΑ Δ. ΒΙΚΕΛΑ

ΣΑΙΚΣΠΕΙΡΟΥ ΔΡΑΜΑΤΑ:

ΡΩΜΑΙΟΣ ΚΑΙ ΙΟΥΛΙΕΤΑ. "Εκδοσις Γ'	Δρ.	1.50
ΘΘΕΛΛΟΣ	»	1.50
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΛΗΡ	»	1.50
ΜΑΚΒΕΘ	»	1.50
ΑΜΑΕΤΟΣ	»	1.50
ΕΜΠΟΡΟΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ	»	1.50
ΣΤΙΧΟΙ "Εκδοσις νέα.	»	2.—
ΛΟΥΚΗΣ ΛΑΡΑΣ. "Εκδοσις Δ', πολυτελής εις μέγα. <div style="padding-left: 2em;">8ον μετά 75 εικόνων Θ. Ράλλη.</div> <div style="padding-left: 2em;">"Εκδοσις άπλή</div>	»	10.— 0.80
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ ("Εξηγητημένον).	»	—
ΑΠΟ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΕΙΣ ΟΛΥΜΠΙΑΝ "Επιστολαί <div style="padding-left: 2em;">πρός φίλον</div>	»	2.50
ΠΕΡΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ Μελέτη	»	3.—
Η ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ και <div style="padding-left: 2em;">τά νέα όσια αυτού.</div>	»	1.—
ΔΑΝΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ εκ των του "Ανδερσεν	»	1.50
Ο ΜΕΓΑΣ ΓΑΛΕΟΤΟΣ. Δράμα "Ιωσήφ "Ετσεγαράη, <div style="padding-left: 2em;">μεταφρασθέν εκ του "Ισπανικού.</div>	»	1.—
LA GRÈCE BYZANTINE ET MODERNE Essais <div style="padding-left: 2em;">historiques. Paris</div>	Fr.	7.50
ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ	Δρ.	4.—

Τιμᾶται δραχ. 1.50

0010080809

ΑΠΛΟ.

